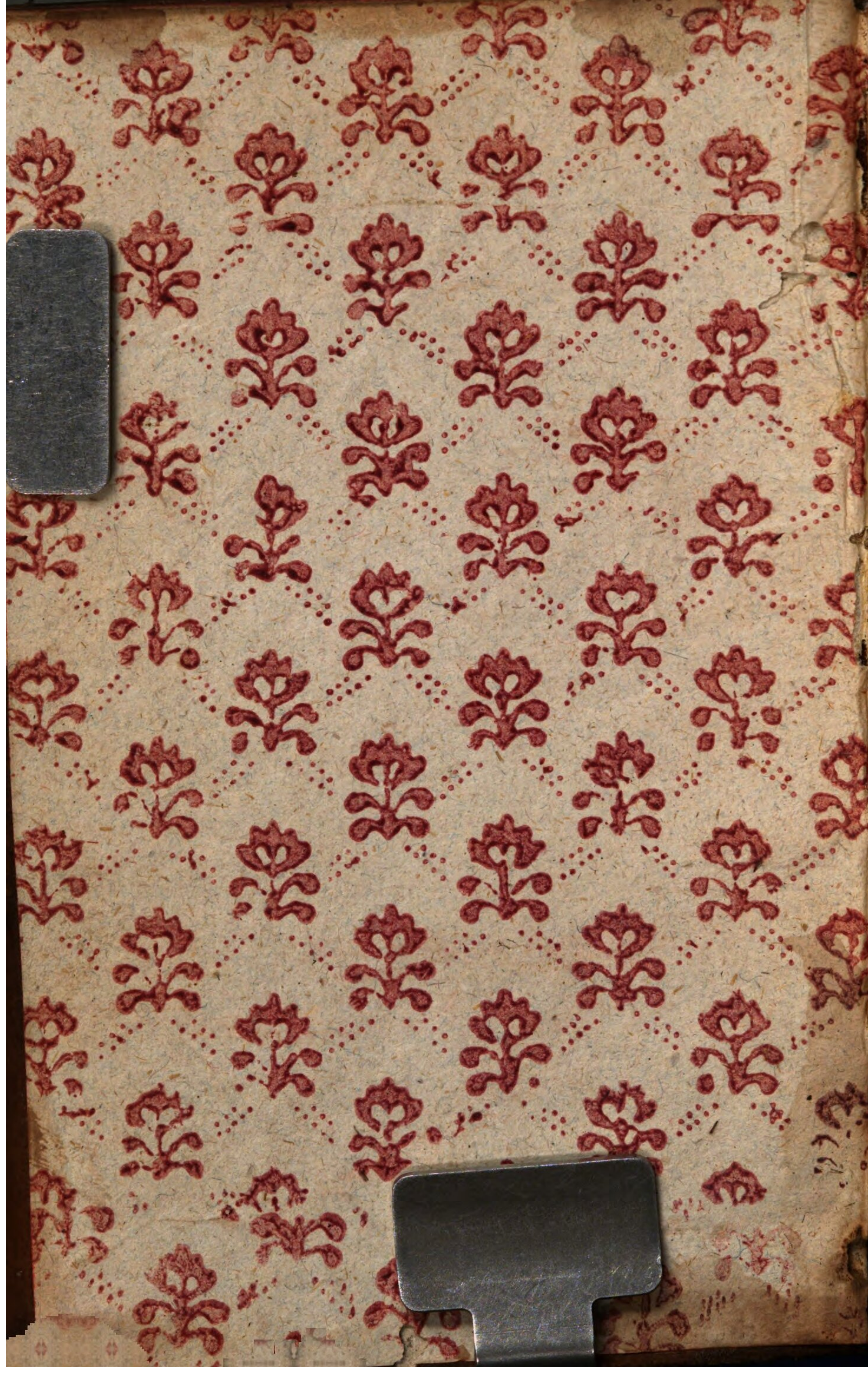

THH

51

IN T O R I A
ECCLESIASTICA
NATALIS ALEXANDRI
DOCTORIS PARISIENSIS
S E C T E
DISSERTATIONES
--
SCHISMATE
V A R I O S A S

DE
S C H I S M A T E
V A R I O S A S

—
P A R I S I E N S I S
P R I N C I P I U M
—
P A R I S I E N S I S
P R I N C I P I U M

EX

HISTORIA

ECCLESIASTICA

P. NATALIS ALEXANDRI

DOCTORIS PARISIENSIS

SELECTÆ

DISSERTATIONES

DE

SCHISMATE

GRÆCORUM.

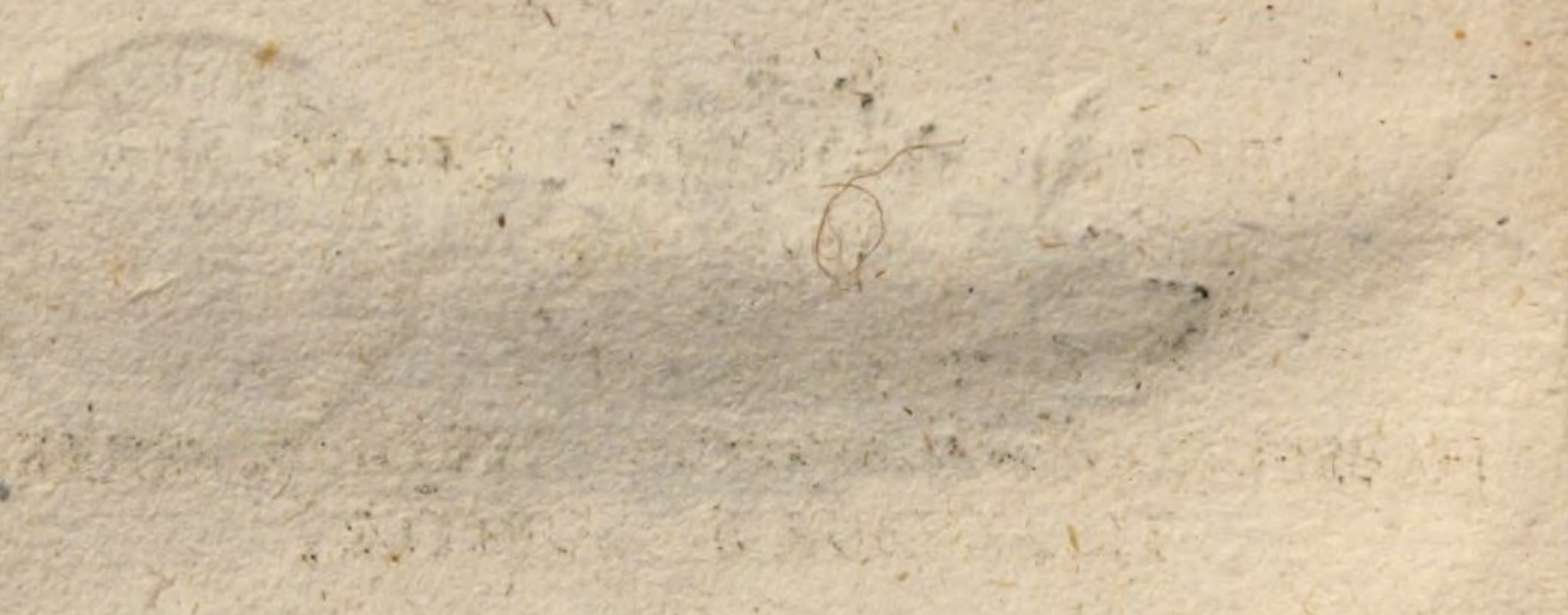

VIENNÆ,

Typis JOSEPHI GEROLD, Cæs. Imp. Aul. Typogr.
& Universitatis Bibliopolæ.

1780.

THE
HISTORICAL
AND
STATISTICAL
REVIEW
OF
THE
CITY OF
NEW-YORK
FROM
1624 TO 1824
BY
JOHN B. HENRY
OF
THE
CITY OF NEW-YORK

NEW-YORK:
PUBLISHED BY
JOHN B. HENRY, 101 NASSAU ST.
& UNIVERSITY MICROFILMS
1824

HONORIBUS
MARIAE THERESIAE

HUNGARIAE, BOHEMIAE, DALMATIAE, CROA-
TIAE, SERVIAE, RASCIÆ, GALLICIAE, LO-
DOMERIAE, CUMANIAE, BULGARIAE,
SCLAVONIAEQUE

REGINAE,

ARCHIDUCI AUSTRIAE,

DUCI

BURGUNDIAE, BRABANTIAE, MEDIOLANI,
STYRIA, CARINTHIAE, CARNIOLIAE,
LUXENBURGI, WÜRTEMBERGAE,
UTRIUSQUE SILESIAE,

MAGNAE PRINCIPI
SUEVIAE, ET TRANSYLVANIAE,

MARCHIONI

S. R. I.

BURGOVIAE, MORAVIAE, UTRISQUE
LUSATIAE,

COMITI

HABSPURGIAE, FLANDRIA, TYROLIS, FERRE-
TIS, KYBURGI, GORITIAE,

DOMINAE

MARCHIAE SLAVONICAE, ET PORTUS
NAONIS, *cetera*

DOMINAE, DOMINAE
CLEMENTISSIMAE
DICATAE

DUM
SUB EJUS SACRATISSIMIS
AUSPICIIS
POSITIONES
SELECTAS

EX
UNIVERSIS DISCIPLINIS
THEOLOGICIS

IN
PALATIO ACADEMICO
MAJORI

PRO
LAUREA DOCTORALI

CONSEQUENDA
PUBLICE PROPUGNANDAS
SUSCIPERET

REVERENDUS, EXCELLENS, AC DO-
CTISSIMUS DOMINUS

MICHAEL SCSAVNICZKY,
HUNGARUS DIOECESIS MUNKACSIENSIS

AC
SEMINARI
AD S. BARBARAM
GRÆCO-CATHOLICI
ALUMNUS.

Die Septembris.
MDCCLXX.

AUGUSTISSIMA
IMPERATRIX,
REGINA,
DOMINA, DOMINA
CLEMENTISSIMA!

CONSTANS TUUM, IMPERATRIX AUGUSTISSIMA! in Religionem Catholicam studium, miraue in rem litterariam altius semper, semper sublimius provehendam liberalitas; & linguæ, & calami vincit officium; utpote a quam plurimis iuste celebrata, a nemine hactenus deprædicata fatis. Cernimus utrumque hoc in toto, qua late patet, Imperio TUO, altissima devotione in Græco-Catholica Natione sacris Ditionibus TUIS subiecta utrumque veneramur.

Augustæ fane TUÆ in Deum pietatis, & amplificandæ Religionis Catholicæ studii immortale testimonium est: quod ad continendos firmitus in gremio sanctæ Matris Ecclesiæ, & in fundamentis fidei, ac pietatis Christianæ Græco-Catholicos Subditos TUOS solidius imbuendos plurium Episcoporum per Provincias TUAS plaudente Clero, & populo fidei Cathedras tam novas Regiis profecto impensis fundaveris; quam collapsas longe supra pristinum vigorem suum restauraveris: Quod necessaria Præfuli.

fulibus Capitula totidem opportunissima
cultus divini, ac politiæ Ecclesiasticæ ad-
jutoria jam recentia adjungere continues,
jam antiqua quidem, sed neglectu mi-
seræ hujus Nationis prorsus obsoleta ad-
solatiofum ea beneficentia revoces statum,
ut non veterata sublimasse; sed diversa
erexisse merito celebreris: quod privata
pro Clero Seminaria, quorum ope Ec-
clesiasticus ordo in pristinam dignitatem,
pristinumque splendorem restituatur, cura
solertissima instituas: quod denique omni-
bus sumptus congruos summa liberalitate

suppedites. Hæc de TE, PRINCEPS
CLEMENTISSIMA Fogarasinum, eadem
Munkacsinum, paria Magno-Varadinum,
similia Crisium, nec diversa Gallicia, ac
Lodomeria grata deprædicant mente, ju-
cunda recolunt memoria; omnes enim
cernunt constructas ad omnem elegantiam
plurimas, ornatissimasque sacras Ædes, ut
nulla fere Græcos Ritus sequens Natio,
nullus tam obscurus, remotusque Ditio-
num TUARUM sit locus, quem suis
Augusta pietas TUA non collustrasset
radiis. Pretiosis quam plures Ecclesias
con-

condecorasti ornamentis; splendidos passim
sacra operantibus contulisti apparatus;
ubivis denique felicia gloriæ Ecclesiasticæ
tempora quasi postliminio reduxisti. Jam
si multum Gloriosis Regibus Hungariæ,
primisque Erectoribus suis debuit Natio
Græcis addicta Ritibus ob horum fun-
damenta in densa admodum umbra, id-
que aliqua tantum ex parte subtilissime
delineata; si multum Augustis Majoribus
TUIS ob factos in prospere cæptis licet
lentissimos progressus; plurimum sane de-
vincta est TIBI PRINCEPS BENIGNIS-

SIMA ob plenitudinem TUORUM in se
beneficiorum. Miratur hodie Clerus ille
nova cernens Capitula piissima largitate
TUA erecta, clementissima munificentia
locupletata, exultat videns Seminaria apto-
rum olim gregis animarum Pastorum do-
micilia, & ut pia recordatione suam nunc
felicitatem celebrat; ita attonito animo
in juvanda inde tota posteritate Augu-
stam TUAM providentiam stupet. Sed
nec intra amplissimos tantum Imperii TUI
limites, neque in prospero solum Civium
TUORUM statu TUA illis opem fert
pie-

pietas; altius his subvolat, & in afflictissima etiam eorum conditione præsens illis suppeditat auxilium. Dum namque postremi belli Polonici tempore complures Græco-Catholici Presbyteri sacrae Unionis causa apud exterarum Nationes in carceres incidissent: omnium illi ope frustra implorata unice apud Clementiam TUAM desolatæ forti suæ asylum reperiunt: Adfuiſti extemplo MATER DEVOTISSIMA, neque ære solum TUO fortes Fidei orthodoxæ zelatores sublevasti: sed etiam potenti brachio TUO liberationem eorum

acce-

accelerasti. Quis jam hæc contemplans
non fateatur vere elevatum esse Augu-
stissimum Nomen TUUM super multas
gentes, TEque firmissimum Religionis
Catholicæ esse præsidium non recognoscat?

Porro, cum pietati alendæ, ac Ci-
vium felicitati procurandæ plurimum in-
serviant scientiæ: has quoque comparan-
di Clero Græco media suppeditas oppor-
tuna. Hac enim in parte gloriosi Im-
perii TUI educandæ juventuti statuisti
domicilia, in quibus tenera ætas, quæ
Chri-

Christianum, quæ Cívem decent officia
ab adolescentia informabitur; in alia lit-
terarios introduxisti ludos, ut in illis ipsa
etiam plebs rudis morum regulam, Fidei
discat rudimenta; scholas publicas ape-
ruiſti, quarum subsidio Cleri disciplina
temporis injuria turbata ad præscriptam
Canonibus redeat normam: quid, quod
in ipsa Imperii TUI, ac scientiarum omni-
um Metropoli Generale Græco-Catholi-
cum erexeris Collegium, in quo variarum
Provinciarum juvenibus præsto sunt ex-
pedita sese in omnibus scientiarum disci-
plinis

plinis excolendi media, adest in virtutibus proficiendi opportunitas, præbetur linguas extraneas condiscendi facultas; quæ omnia cum vel expectationem nostram longissime superent: & nos Gratiam TUAM longe, lateque dilatare non desistamus in eo: quod certe post Dei præsidium, sicut muro inexpugnabili TUA firmissima protegamur tutela.

His quoque immortalibus facinoribus TUIS, quibus velut fidus in Orbe refulges, nixus ego: nil vereor pedibus
TUIS

TUIS advolvi, TEque supplex precari:
veniam ut facias, & præsentis selectas
ex universis Disciplinis Theologicis Posi-
tiones SACRATISSIMO Nomini TUO,
cujus immortalitate victuræ sunt, dedicari
admittas. Suscipe exiles hos laborum
meorum fructus, quia cum maxima fui
parte in fundatione TUA creverint, pro-
prio impetu ad Sinum TUUM convo-
lant! non aspernare Augustissima DOMI-
NA exilia quamvis hæc conatus mei spe-
cimina, perennaturæ tamen Devotionis
testificationem, quam dum SACRATIS-
SIMO

8

SIMO THRONO TUO demisse offero:
me simul ad omnem posthac vitam Au-
gustæ Majestati TUÆ consecrandam de-
vincio

AUGUSTISSIMÆ
MAJESTATIS TUÆ

Subditorum infimus
MICHAEL SCSAVNICZKY,
Collegii Græco-Catholici
Alumnus.

POSITIONES

SELECTÆ

EX UNIVERSIS DISCIPLINIS

THEOLOGICIS.

I.

Est hominibus omnino necessaria Divina revelatio, ut animis conquiescant, atque sciant, quo & externo Deum cultu prosequantur; & peccatis offensum, qua ratione possint placare.

II.

Divinam revelationem extare in Pentateucho complura, quæ in illo narrantur, ostendunt miracula.

XC

III.

III.

Evangelistæ in iis rebus, quas de vita, & actionibus Jesu Christi scriptis consignarunt, testes sunt partim primi, partim secundi ordinis, iidemque spectatis omnibus fide dignissimi.

IV.

Igitur admittatur necesse est Jesu Christi doctrinam divinitus revelatam esse, quum in ejus confirmationem tot patrata sint miracula: & in his maxime insigne resurrectionis miraculum, quo tanquam sigillo omnis ejus doctrina corroborata est.

V.

Quæ vero de Apollonii Thianæi prodigiis scripsit Philostratus, cum Jesu Christi miraculis in comparisonem venire nequaquam possunt.

VI.

Ad recte investigandum genuinum revelationis in Veteri Instrumento sensum præsto sunt adminicula Hermeneuticæ sacræ: & externa quidem (de quibus solum in præsentī) adminicula sunt, linguæ Hebrææ, aliarumque dialectorum Hebræo idiomati cognatarum notitia: veterum versionum, ac interpretum sensus; denique vocum etymologia, contextus, parallelismus locorum biblicorum.

VII.

VII.

Neque ab hisce Hermeneuticæ sacræ adminiculis deterrere nos debet Concilii Tridentini auctoritas, qua decretum est, vulgatam versionem authenticam esse. Profecto enim id eo decreto indicare Tridentini Patres voluerunt: Vulgatam Versionem latinarum versionum antiquissimam, ac fidelissimam, in rebus fidei, ac morum puram esse, & incontaminatam; minime vero illam aut Hebræo fonti, aut omnibus vetustissimis versionibus aliis esse præferendam.

VIII.

Ad Græcum idioma, qui novum Testamentum nativo suo sensu velit intelligere, recurrat oportet. Quocirca interpretem latere non debent proprietates, vires, ac significationes *nominum, pronominum, Verborum, & participiorum, præpositionum, adverbiorum, ac conjunctionum.*

IX.

Ad apparentes vero antilogias sacrarum Literarum conciliandas distinguere oportet voces ambigui significatus. Hinc discrimen facimus inter justificationem externam, & internam: inter internam primam, & secundam: inter opera fidei, & legis: inter opera gratiæ, ac justitiæ: inter gratiam vocationis, & sanctificationis: inter peccatum, & peccatum: legem, & legem: inter libertatem Evangelicam genuinam, ac libertatem spuriam Pseudo-Evangelicorum. Pariter, quæ de Christo in N. T. enunciantur, accurate perpendenda sunt; ne, quæ *οικονομικῶς*, juxta humanitatis dispensationem de Filio Dei dicuntur, *θεολογικῶς*, juxta Divinæ scilicet

proprietaem naturæ interpretemur; & vicissim, quæ de Filio Dei Θεολογικῶς, seu proprie dicuntur; οἰκονομικῶς, ad humanam naturam transferamus. Πνευματος, seu Spiritus quoque vocabulum, ubi sine additamento ponitur, de Spiritu S. sæpissime, & in bonam partem intelligitur: malus autem Spiritus ferme semper cum additamento ponitur.

X.

Quoniam vero adhibitis licet interpretandi adminiculis, sacrae tamen Literæ non ubique tam claræ sunt, & apertæ, quin in pluribus fidei, morumque capitibus ab aliis alio trahantur, atque obscurentur: oportet esse divinitus constitutum legitimum controversiarum judicem, cui in Religionis negotio sit obtemperandum. Hic iudex est Christi Ecclesia, in credendo, ac definiendo infallibilis.

XI.

Qui Simonem Magum precibus S. Petri prostratum esse veteres commemorant: his adversantur ii antiqui Ecclesiastici Scriptores, qui eidem Simoni tanquam Deo statuatam Romæ & locatam esse, & locatam diu stetisse, literis prodiderunt. In hac illorum dissensione, quid verum sit, definiri non potest.

XII.

Divus Petrus & Romæ fuit, & Episcopatum Romanum tenuit.

XIII.

XIII.

Historici, dum illam controversiam, quæ secundo sæculo Asiaticos inter, & occidentales intercessit, ita describunt: ac si unice disputatum fuerit de die memoriæ resurgentis Jesu peculiariter consecrando, falluntur certe; fortasse decepti, quia vocabulum *Pascha* usu loquendi recentiore metiuntur. Princeps controversia fuit, an paschale epulum eodem cum Judæis tempore, ac ritu sumendum sit.

XIV.

Hæc paschalis controversia etsi definita est in Concilio Nicæno primo, Hæreticorum tamen gregi accensendi non sunt Scoti, ac Britones, qui a sæculo sexto usque ad octavum Asiaticorum hac in re morem secuti sunt.

XV.

Sæculo secundo antepaschale jejunium apud alias Ecclesias erat brevius, longius apud alias.

XVI.

Zephirinus Pontifex a Montani erroribus fuit alienus.

XVII.

Stephanus I. Romanus Pontifex decernendo: Si quis a quacunque hæresi venerit ad vos. — — in errorem

lapsus non est; neque enim ullum extat historicum monumentum, quo doceamur tum temporis hæreticos quosdam baptismi formam temerasse; neque Cyprianus, & Firmilianus acerrimi licet Stephani adversarii, tales hæreticos extitisse contendunt.

XVIII.

Ex certamine Asiaticorum cum Victore Papa, & Cypriani, Firmiliani, aliorumque cum Stephano I. perspicuum est: illis persuasum fuisse, Romanum Pontificem neque falli esse nescium: neque prædictum potestate, aliis Ecclesiis invitis leges novas, earum veteri disciplinæ contrarias præscribendi.

XIX.

Africani quidam Antistites ante Beatum Cyprianum Mœchis imminente licet morte absolutionem sacramentalem impertiendam non esse decreverunt.

XX.

Tribus primis Ecclesiæ sæculis Episcopis, aliisque Clericis non erat usitatum peculiare vestium genus, quo ab aliis sese distinguerent.

XXI.

Dodwelli conjecturis de paucitate Martyrum sub Imperatoribus æthnicis, vetustatis monumenta fide digna contradicunt.

XXII.

XXII.

Jesu Christi divinitati, & consubstantialitati cum Patre minime adversantur Ante-Nicæni Patres, Justinus Martyr, Athenagoras, Theophilus Antiochenus Irenæus, Clemens Alexandrinus, Tertullianus.

XXIII.

Marcellini Papæ lapsus, & propter lapsum celebratum Sinuessanum Concilium ficta sunt.

XXIV.

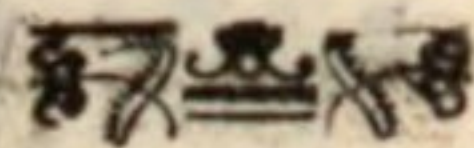
Principi Civili fas esse recognoscere res Ecclesiasticas in quæstione facti, locumque habere appellationem ab abusu, docent exempla S. Athanasii, & Donatistarum.

XXV.

Epistolæ Romanorum Pontificum usque ad Siricum Papam subdititiæ sunt.

XXVI.

Concilia generalia Nicænum I. Constantinopolitanum I., & Ephesinum Imperatorum auctoritate, sine prævio Romanorum Pontificum consensu convocata sunt.

XXVII.

Patres Concilii Nicæni I. Oecumenici constituendo Filium Patri ὁμοούσιον esse, decretum suum ita explicarunt, ut nullam in voce ambiguitatem reliquerint.

XXVIII.

Et Constantinianæ donationis instrumentum, & ipsa donatio ficta sunt.

XXIX.

In Concilio Sardicensi Canone 3tio, 4to, & 5to Romano Pontifici nihil aliud concessum est, quam jus revisionis, an causa iterum tractanda sit in Concilio provinciali, adscitis aliis finitimis Episcopis: &, si forte adversus judicium talis Synodi apud Romanum Pontificem denuo quereretur Antistes, cujus causa agebatur, decernendi aliam ejusmodi Synodum celebrandam esse, ad eamque mittendi legatos a latere.

XXX.

Qui vero appellationes Romanas tuentur, nullum præsidium habent ante Concilium Sardicense in Marcione, Martiali, & Basilide, S. Athanasio; & post hoc Concilium in Apiario, Chrysostomo, & Celidonio.

XXXI.

XXXI.

De lapsu Liberii Pontificis testis prodit D. Hieronymus exceptione major, cum in illo non obscuræ inveniantur notæ, quas in eo inesse oportet, qui rem & probe sciat, & vere dicat.

XXXII.

Ariminensis Concilii Patres non quidem immunes erant ab omni prorsus culpa; at certe a culpa hæreseos.

XXXIII.

Nectarius Constantinopolitanus munus pænitentiarii publici unice sustulit.

XXXIV.

Zosimus Pontifex Cælestii ad se confugientis voluntatem emendationis, non dogmatis pravitatem approbavit.

XXXV.

Cassianus Semipelagianorum erroribus fuit imbutus.

XXXVI.

Temporibus Sancti Augustini, Prosperi, ac Hilarii nulla existit secta Prædestinatianorum.

XXXVII.

Gotteschalci de prædestinatione dogmata fuerunt omnino Catholica.

XXXVIII.

Tametsi Nestorius unum Christum, unumque Filium dissertis verbis professus est, eum tamen a recta fide alienum fuisse ostendunt similitudines, quas sententiæ suæ explicandæ gratia adhibuit, & maxime, quia agnoscere nunquam voluit, in Persona Verbi naturam Christi humanam subsistere.

XXXIX.

Joannes Antiochenus Nestorii amicus, hujus tamen amici erroribus suffragatus non est.

XL.

S. Cyrilli anathematismi duodecim interdum licet subobscuri videantur, sic postea in ejus Apologiis sunt explanati, ut cum dogmate Catholico optime consentiant.

XLI.

Monachos Scythas ab hæresi Eutychiana sua ipsorummet scripta luculenter defendunt.

XLII.

LXII.

Henoticon Leonis Imperatoris, & Acacius Constantinopolitanus hæretico errore caruerunt.

XLIII.

Honorii I. Romani Pontificis duæ ad Sergium Epistolæ a Monothelitarum errore alienæ sunt.

XLIV.

Extra dubium tamen est: Honorium I. in Concilio VI. generali una cum Monothelitis damnatum fuisse.

XLV.

Synodus V. tria capitula damnando Concilii Chalcedonensis auctoritatem haudquaquam labefactavit.

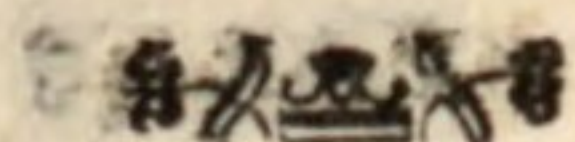
XLVI.

Nec Zacharias, nec Stephanus III. Romanus Pontifex Francorum Regnum a Childerico ad Pippinum majorem domus transtulit.

XLVII.

Imperatoria dignitas Carolo M. a Leone III. Pontifice impertita non est.

XLVIII.

XLVIII.

Concilium Nicænum II. inter, & Francofordiense quantum ad ipsum dogma nulla dissensio reperitur.

XLIX.

Inter Leonem IV., & Benedictum III. fæminam, quæ Joanna Papissa dici consuevit, ad Romanæ Ecclesiæ gubernacula sedisse, pura fabula est.

L.

Gregorius VII. Summus Pontifex inter Pontifices primus Principum exauctorandorum sibi potestatem sumpsit, at argumentis quidem in Epistola ad Herimannum omnino infirmis.

LI.

Clerum Leodiensem in fide Henrici IV. Imperatoris permanentem a Schismate remotum fuisse perspicuum facit & ejus Apologia, & tota agendi ratio.

LII.

Etiam Græci Patres Spiritus S. divinitatem, & processionem a Filio agnoscunt. Neque est, cur Græci Schismatici querantur de voce *Filioque* adjecta Constantinopolitano Symbolo; hoc enim jure facere Occidentales poterant, neque hi, ut idem facerent Græci, eis vim ullam adhibuerunt.

LIII.

LIII.

Lateranensis IV. Concilii Canon III. non Romano Pontifici, non ipsi Ecclesiæ adjudicavit jus in res Regum, ac Principum politicas.

LIV.

Innocentius IV. Pontifex, non vero Lugdunensis Concilii Patres Fridericum II. exuere Imperatoria dignitate tentarunt.

LV.

Decretum Sessionis IV. Constantiensis Concilii de Conciliorum generalium auctoritate genuinum, ac integrum ad nos pervenit.

LVI.

Ejusdem Concilii Decreta Sessionis V. de generalium Synodorum auctoritate condita sunt, & omnibus pensitatis, & omnibus quorum intererat consentientibus.

LVII.

Historica, quæ quidem fide digna sint, monumenta nulla iis suffragantur, qui hujus Concilii Sessionis IV. & V. decreta, quibus suprema generalium Synodorum auctoritas statuitur, ita explicant, ut illa de solo Schismatis tempore intelligant.

LVIII.

LVIII.

Ex Historia apertum est, Concilii Tridentini Patres, nec attritionis, ut ajunt, pure formidolosæ defensoribus, nec eorum adversariis favere voluisse.

DE
SCHISMATE
GRÆCORUM.

DISSERTATIO I.
DE PHOTIANO SCHISMATE, ET OCTA-
VA SYNODO OECUMENICA.

§. I.

*Bardæ, Gregorii Syracusani, & Photii conspira-
tione Ignatius Constantinopolitanus Patriar-
cha a Sede detruditur.*

Decimus & tertius agebatur annus ex quo Mi-
chael Theophili Imperatoris filius sub matris
Theodoræ prudentissimæ religiosissimæque sæminæ tutela
felicissime regnabat, cum egressus ex ephebis, per
seipsum Rempublicam moderari voluit. Fuerant pes-
sime indolis Principi ad omne malum seu illectores,
seu assentatores, nequissimus Præceptor, & Bardas Theo-
doræ Augustæ frater, quem ipsi dederat illa Recto-
rem. Hujus Bardæ malis artibus Manuel Magister
sive Militiæ Præfectus, & Theoctistus Magnus Logo-
theta sive Cancellarius Imperii a rerum administra-
tione publicorum amoti. Manuel in Ædes suas sece-
dens, Vitam duxit Monachorum vitæ sanctitate non

imparem. *Theodistus*, quem æmulationis studium ad *Manuelis* procurandam exauktionem *Bardæ* adjunxerat, per calumniam ab iniquissimo Imperatoris Præceptore accusatus, quod *Theodoram Augustam* ad recuperandum Imperium incitaret, ac juvare decrevisset, eodem agente *Barda*, occisus est. Ejus deinde consilio *Theodora Augusta* privatam ad sortem redacta est anno Christi octingentesimo quinquagesimo quinto. Tum *Michael Imperator* rerum omnium administratione *Bardæ* avunculi arbitrio permissa, quem *Europalatem*, deinde Cæsarem creavit, totum se ludis, aurigationibus, perpotationibus, omnibusque voluptatibus dedit, *Neronis* instar; effusæ in omnem intemperantiam libidini addens impietatem, qua rebus sacris illudebat. Præerat Ecclesiæ Constantinopolitanæ *Ignatius Michaelis Rangabis*, Imperatoris filius, *Nicephori Augusti* ex filia *Procopia* nepos, *Leonis Armeni Tyranni* jussu cum fratribus Eunuchus factus, in insulam deportatus, conclususque in Monasterio *Satyri*, & post egregia virtutum specimina eidem præpositus Abbas. Defuncto demum *S. Methodio*, non absque divinis ominibus *Teodora Augusta* agente, Constantinopolitanus Patriarcha electus & inauguratus, anno Christi octingentesimo quadagesimo septimo. Is *Bardam* Imperatoris avunculum, & Regni Moderatorem, quod repudiata uxore, incestam cum nuru stupri consuetudinem haberet, Communione privavit, quem paternis admonitionibus emendare frustra tentaverat. Ob censuram æquissimam Sancto Patriarchæ *Bardas* infensus, ulcisci se decrevit occasione data. Atque ut *Ignatium* ob vitæ sanctimoniam perditissimo Imperatori jam invisum, malis artibus apud ipsum velut reum Majestatis facilius traduceret, *Michaeli* persuasit, ut matrem *Theodoram* velari juberet ab *Ignatio*, ne forte conjugium iniens, maritum ad Imperium, eo deturbato, provehere niteretur. Augustam vellare invitam recusavit *Ignatius*, maxime quod illi fidem solemni juramento, ut moris erat, obstrinxisset, postquam Patriar-

triarcha inauguratus est. Hac arrepta occasione, *Bar-
das* Imperatori suggestit, Patriarcham *Theodoræ Augu-
stæ* partibus penitus addictum, cum ipsa res novas
moliri. Quin etiam *Gebonianæ* factionis reum egit
Ignatium. *Gebo* vir malefanæ mentis, *Dyrrachio* (De
Duras) nuper venerat, se *Theodoræ Augustæ* filium ex
alio viro jactitans: cui non pauci, ut est ingenium
plebis ad novitatem propensum, velut futuro Impera-
tori adhærebant. Hunc manibus pedibusque trunca-
tum & oculis orbatum ludibrio habuit Imperator.
Ignatium vero, instigante *Barda*, in Insulam *Terebin-
thum* relegavit. Missi deinde Episcopi Aulici, ac
Patricii, qui cessionem Patriarchatus ipsi vehementer
suaderent, Ecclesiasticæ pacis gratia: at invictissimus
Præsul nec precibus, nec minis adduci potuit, ut
se Episcopatu abdicaret. Quam illi constantiam, non
dignitatis amor, sed Ecclesiasticæ libertatis & æqui-
tatis studium, quam cessione sua videbat oppressum
iri, imperabat. Ista constant ex *Niceta Paphlagone*,
in vita *S. Ignatii*, ex *Curopolate*, ex *Anastasio Biblio-
thecario* in Præfatione VIII. Synodi, & *Cedreno*.

§. II.

Photius intruditur in Sedem Constantinopolitanam.

Constantinopoli tunc degebat *Gregorius Syracusa-
nus* Episcopus, quem *Ignatius* Patriarcha ante aliquot
annos seditionis, schismatis, aliorumque criminum
convictum, congregata Synodo deposuerat. Orienta-
lis Imperii pars adhuc erat *Sicilia*, & Constantino-
politano Patriarchæ parebant illius Provinciæ Eccle-
siæ, ex quo illas cum omni Dioecesi Illyriciana *Leo*
Isauricus a ditione Patriarchica Romani Pontificis ab-
straxerat. Non mirum itaque quod *Ignatius* Grego-
rium Syracusanum judicaret. Ut autem ejus exaucto-
ratio rata esset, *Leonis IV.* Romani Pontificis rogavit
assensum, quem ille distulit, donec altera pars audire-
tur,

tur, ut constat ex Epistola IX. Nicolai I. anno octingentesimo quinquagesimo sexto Ignatius ad eundem Pontificem misit Acta Synodalia, documentaque omnia, quibus Gregorii Syracusani depositio legitime facta probaretur: quam Benedictus Tertius causa discussa confirmavit, ut testatur Nicolaus I. Epistola 6. ad Photium, & Epistola 10. ad Clerum Constantinopolitanum; quod & Stylianus Neocæsareæ Euphratesiæ Episcopus in Epistola ad Stephanum VI. Pontificem Maximum confirmat. Hoc insuper habito iudicio, dignitatis insignia servavit semper nequissimus Gregorius, Barda patrocicante: cui ut vicem referret, operam illi suam contra Ignatium Patriarcham pollicitus est. Nec implere distulit necessaria promissa. Non paucos enim Episcopos, quos Aulæ pestilens aura afflaverat, cum traxisset in partes, irregulari facto Conventu, depositum dixit Ignatium, & Photium Patriarcham renuntiavit, inauguravitque, sex dierum spatio ad omnes Ordinum gradus ipsum promovens, prima scilicet die Monachum, altera Lectorem, tertia Subdiaconum, quarta Diaconum, quinta Presbyterum, sexta Episcopum ordinans, ut testatur Nicetas in vita S. Ignatii.

Persecutio in S. Ignatium movetur.

Photius vir erat nobilitate insignis, Tarasii quondam Patriarchæ nepos, Sergii Patritii frater, Protospatharii dignitate ornatus, & Legatus Imperatoris in Persidem, tunc vero eidem a Secretis primus: opibus potens, ingenio, & sæculari litteratura nulli secundus: cæterum ambitione impotenti ad quodvis audendum nefas paratissimus. Hunc Bardas amicissimum, suisque devotissimum consiliis habuit: Quo usus est ministro ad persequendum Sanctissimum Patriarcham Ignatium. Suggestit nempe Imperatori Photius, Ignatium in exilio res novas moliri. Missi satellites, qui ipsum longius deportarent; in Copronymi sepulchro inclusus, fætore, & fame extinctus fuisset, nisi viri pii, delusis, aut præmio conciliatis custodibus, ipsum eduxis-

duxissent. Mutatis subinde sæpius carceribus, & exilii locis, quasi nullus ad ipsum cruciandum satis asper crudeli *Bardæ*, & immiti *Photio* videretur, famem, verbera, dentium contusionem passus a barbaro milite, cum Episcopatus cessione subscribere invicta constantia recusaret, in Mitylenem Insulam, onustus vinculis, deportatus est. Nec in unum *Ignatium* exarsit persecutio: In Præsules, Clericos, Monachos, bonosque omnes, qui *Photio* ceu Patriarchæ legitimo communicare noluerunt, desæviit. *Basilio* Chartophylaci *Ignatii* amputata lingua, quod Sanctissimi Patriarchæ innocentiam libere tueretur: alii variis modis vexati, ut constat ex Libello Episcoporum Octavæ Synodi Patribus oblato, & actione secunda relecto. *Photius*, *Barda* & *Michaele* Imperatore faventibus, plurimos Episcopos, & Clericos Principum voluntati ignavissime servientes, seu spe præmiorum, seu exilii metu, partibus suis adjunxit: quibus in Synodi speciem congregatis, *Ignatium* solemniori judicio exauctoratum declaravit, & anathemate perculit, quo facilius populum ab ejus Communionem absterret. Cum vero multos Episcopos, plebisque partem maximam ab *Ignatio* stare nihilominus videret; ita ut collecti in *Æde S. Irenes* Antistites ipsum anathemate confixissent, & a Patre, filio, & Spiritu Sancto depositum renuntiassent: quod primum contestatus se *Ignatium* pro inculpato, & violenter ejecto habiturum, seque tamquam ejus Coadjutorem gesturum, Chirographum suum rescidisset, ac fidem fefellisset: *Nicolao* Primo Pontifici Maximo obrepere conatus est, ab eoque Ordinationis suæ confirmationem impetrare. Romam itaque misit Oratores *Theophilum* Amorii Episcopum, & *Samuelem* Chronarum, quibus *Arsam*, sive *Arzabir* Spatharium Imperator adjunxit, deditque Literas Pontifici suo nomine tradendas, muneraque magnificentissima SS. Apostolorum Principibus consecranda. Pietatis speciem præferebat ejusmodi Legatio, & a Principe de rebus Religionis sollicito decreta vide-

batur: Rogabat enim *Nicolaum I.* ut Legatos Constantinopolim dirigeret, qui ejus Auctoritate collapsam in Oriente disciplinam restaurarent, & repullulantis Iconomachorum hæreseos radices penitus evellerent. Literas etiam ad Pontificem dedit *Photius*, quibus fidei Professionem inseruit: *Ignatium* senio & morbo confectum se Patriarchatu abdicasse mentitus, suoque in Coenobio commorari, & a Principibus, populoque, & tota Ecclesia, omni honore, & officiis coli: se vero, secedente *Ignatio*, electum omnium Metropolitanorum, totiusque Cleri suffragiis, vimque ab Imperatore sibi factam, ut Patriarchalis Throni fastigium ascenderet. Ista constant ex *Niceta* in Vita S. *Ignatii*, ex Epistola *Photii* ad *Nicolaum* primum, apud *Baronium*, Tom. X. Annalium ad annum Christi 859. ex Epistola X. *Nicolai I.* ex Præfatione *Anastasio* Bibliothecarii in Synodum VIII. ex Epistola *Styliani* ad *Stephanum VI.* Summum Pontificem, & ex Epistola *Metrophanis* Metropolitanæ Smyrnenfis ad *Manuelem Dromi* Logothetam.

§. III.

Quid in causa Ignatii, & Photii gesserit Nicolaus I.

Auditis Imperatoris, Photique Legatis, lectisque Literis, ac discussis, *Nicolaus* Pontifex prudentissimus Legationem decrevit in orientem, cujus gerendæ munus imposuit *Rodoaldo* Portuensi, & *Zacharie* Anagninæ Episcopo: quibus dedit in mandatis: ut redvivam de cultu sacrarum imaginum quæstionem secundum septimæ Synodi Decreta definirent, ac Iconomachorum reliquias Auctoritate Sedis Apostolicæ comprimerent. Causam vero *Ignatii* Patriarchæ diligenter investigarent, & Sedi Apostolicæ plenis, ac veracibus referrent indiciis. Merito solum examen istius negotii Legatis permisit, ultimum judicium sibi reservavit.

vavit Pontifex, quod e majoribus Ecclesiæ causis hæc esset. Præcepit etiam Legatis ne cum Photio, nisi quasi cum Laico, communicarent, ut ipse testatur Epistola I. Ad universos Catholicos, & Epistola X. Ad Episcopos Diæceseos Constantinopolitanæ. Scripsit ad Michaelem Imperatorem, & ad Photium per Legatos Nicolaus. Epistola ad Imperatorem incipit his verbis: Principatum itaque divinæ potestatis. Hac improbat vehementer exauclorationem Ignatii Patriarchæ sine Romani consultu Pontificis factam. II. Consecrationem Photii ex ordine Laicorum assumpti, in qua violatos Canones Sardicenses ostendit, & Decreta Romanorum Pontificum Cælestini I. Leonis I. Gelasii, & Hadriani I. conculcata. III. Decernit ut sistatur coram Legatis Apostolicis, & universa Synodo Ignatius, ut inquiretur, quam ob causam Episcopatu cesserit, & utrum in ejus depositione Canonum tenor fuerit observatus. IV. Traditionem de sacrarum imaginum veneratione a Decessoribus suis confirmatam exponit. V. Dioccesim Illyricianam a Leone Isauro distractam, Syracusani Archiepiscopi consecrandi libertatem, & Patrimonia in Sicilia, & Calabria constituta, Romanæ Ecclesiæ reddi jubet. Rogat demum, ut Legatos Apostolicos honorifice & benigne suscipiat. Data est Epistola die 25. Septembris, anno octingentesimo quinquagesimo nono. Epistola ad Photium incipit his verbis: Omnis utilitas, & profectus animarum. &c. Ejus Ordinationem contra Canones factam ratam se habere non posse significat, donec per Legatos certior factus sit de ejus fide ac gestis.

Constantinopoli, cum pervenissent Sedis Apostolicæ Legati, centum dierum spatio detenti sunt ab Imperatore, Barda, & Photio suggerentibus, eisque negata quemquam alloquendi licentia, præter eos, quos ad ipsos mittebant; ut ipsis exilii, famis, pædoris minas intentarent, nisi ratam haberent Ignatii exauclorationem, ac Photii Ordinationem, ut ipsi Photio expro-

brat *Nicolaus I. Epistola 6.* Minis itaque concussi, & muneribus illecti, ministerium suum foeda proditione dehonestarunt, & *Photio* favorem omnem ac patrocinium sunt polliciti.

§. IV.

Synodus Latrocinalis contra Ignatium Constantinopoli celebrata.

Photius miram in securitatem elatus ex ignavia Legatorum, Synodum Constantinopolim congregari curavit ab Imperatore anno octingentesimo sexagesimo primo. Aduit, immo praefuit Imperator, cujus ad nutum gerebantur omnia, prout suggerebat *Photius*, quamvis Legatis Apostolicis inane Praesidium nomen, & umbra quaedam προεδρίας relicta esset, ut Oecumenicae Synodi speciem haberet aliquam hic Conventus. Ingens erat Episcoporum *Photio* devotorum numerus: adeo, ut *Michael* Imperator gloriatus sit, Nicenae Synodo non plures interfuisse, ut refert *Nicolaus I. Epistola V.* jactantiam illam comprimens hac ratione: Quod nihil profit numerus Nicenorum Patrum, ubi ab eorum sententiis, & aequitate deviat, & quod major sit peccatorum cumulus, ubi multiplex agmen est praevicatorum. Cum Sedis Apostolicae Legati Literas *Nicolai* Pontificis Maximi tradidissent, ut secundum Conciliorum morem legerentur, *Photius* multa in iis immutavit, suppressit, mutilavit. Maxime quae ipsius intrusionem, & violentam *Ignatii* depositionem perstringebant, cujus causam suo judicio definiendam Pontifex reservabat. Istius interpolationis probationes affert *Nicolaus I. Epistola 9. ad Michaellem Imperatorem.*

Post haec *Ignatius*, qui ex Insula *Mytilene* in *Terebinthum* Insulam revocatus, & inde Constantinopolim adductus fuerat, Synodo se sistere jussus est Legatorum Apostolicorum nomine. Cumque Patriarchali ornatu

natū procederet, Episcopis, Clericis, Monachis, civibusque non paucis comitibus, occurrit Joannes Patrius cognomento Coxes, Imperatoris nomine ipsi denuntians periculum capitis, nisi positis infulis, & sola Monachi veste indutus, ad Synodum accederet. Sacris mox vestibus exutus, Imperatori, Synodoque prædatoriæ sistitur. Sanctum patriarcham Princeps petulantissimus conviciis afficit. Respondet modestissimus Præsul, convicia tormentis paulo esse mitiora. Quo responso nonnihil mitigatur Imperatoris animus, eumque in ligneo scamno sedere jubet, licentiamque dat colloquendi cum Legatis Apostolicis. Rodoaldum itaque & Zachariam salutatur, ab iis quærit, num aliquas a Romano Pontifice litteras ad se scriptas habeant? Nullas, respondent illi, eo quod non ad Patriarcham, seu ad eum, qui in Provinciæ suæ Synodo damnatus est, venerimus, parati omnia ex Canonum Decretis definire. Quibus Ignatius: Ergo, inquit, prius adulterum removete: Quod si facere non potestis, ne Judices quidem estis. Illi vero manu Imperatorem indicantes: Ita imperat, dixere. Mox Palatini Proceres urgent Ignatium, ut sponte Patriarchatu se abdicet. Quod constantissime negans, ad Synodum citatur. Judices recusat Sanctus Antistes, Romanumque Pontificem appellat. Ego, inquit, non compareo, neque video vos Judices quidquam ex præscripto Ecclesiæ agentes, Photio tyranno non ejecto, ad cujus mensam accumbitis, & cujus munera procul etiam stantes accepistis Hujusmodi ergo Judices non agnosco: ad Papam provoco; lubens Judicium illius subibo. Legi postulat tum Innocentii Primi Decretum in causa S. Joannis Chrysostomi, quo statuit prius eum in Sedem restituendum, quam Judicium subiret: tum Canonem quartum Synodi Sardicensis, quo sancitum est, ut, Si quis Episcopus fuerit depositus, dicatque se habere defensionem, non prius sufficiatur in locum ejus alius, quam de eo Romanæ Ecclesiæ Pontifex decernat.

Urgent nihilominus Sanctum Antistitem, ut Synodo se sistat. Illis vero ipse exprobrat ignorantiam contemptumque Canonum, quod per Diaconum, & laicum ad Synodum vocent Patriarcham Secundæ Sedis, quum Ecclesiæ Lege sancitum sit, ut judicandus a Synodo Episcopus per duos Antistites iterum ac tertio conveniatur. Testes illi præsto esse dicunt, qui iuramento confirmant ipsum canonice non fuisse consecratum Patriarcham, sacrisque Infulis indignum esse. Tum ille: Si ego Archiepiscopus non sum, neque tu quidem Imperator es, neque isti Episcopi, Omnes enim vos indignis manibus meis precibusque estis consecrati. Sistitur tandem latrociniali Synodo Sanctus Ignatius, duo & septuaginta testes muneribus redempti, quos inter & hæretici Dibaptistæ, contra ipsum audiuntur: qui perjurio confirmant ipsum canonice ordinatum non fuisse, sed a potestatibus sæcularibus intrusum, Ecclesiamque tyrannice rexisse. Episcoporum nemo intercessit præter Theodulum Ancyranum, qui propterea percussus est a nescio quo parricida & proprio sanguine ob justitiæ defensionem purpuratus. Lectus est Canon inter eos, qui Apostolici inscribuntur, vulgatus, cujus hæc sunt verba: Si quis Episcopus sæcularibus Potestatibus usus, per ipsas Ecclesiam obtineat, deponatur. Photium perstringebat, damnabatque Canon ille, non Ignatium. Damnatus tamen est Ignatius, quia nulla Canonum, nulla veritatis, & æquitatis ratio prorsus habebatur, sola impotenti freti potentia Judices decernebant. Induunt itaque Pontificiis vestibus Ignatium, pannosis quidem & sordidis, moxque sacrae dignitatis insignibus exui jubent. Nefarii facinoris ministrum se præbet Subdiaconus olim ob vitia depositus, nomine Procopius, qui Pallium, ceterasque vestes sacras infanti Patriarchæ detrahens, istud solemne proclamabat: Indignus. Zacharias, & Rodoaldus Apostolicæ Legationis prævaricatores, alique homines perditæ & corrupti, simili vociferatione suffragabantur.

Non-

Nondum tamen *Bardæ* odiis, & *Photii* invidiæ factum fatis. Damnatum *Ignatium* satellitibus tradunt immaniter divexandum, donec exauktioni suæ ipse subscriberet. Colaphis plectitur, frigore contabescit, carcere, & inedia duarum hebdomadum maceratur, & prope conficitur; in *Copronymi* sepulchrum vi ereptus, saxi e pedibus suspensis cruciatur, impetu super marmora jactatur, quæ sanguine tot expresso tormentis perfundit. Ad tot cruciatus accessit dysenteria, quo morbo pene confectus, cum vix spiraret, *Theodorus* *Photii* satelles, manu ejus apprehensa, Crucem in charta pura exaravit, paginamque tradidit *Photio*. Qui signo crucis hæc suapte manu subjicere ausus est: *Ignatius indignus Constantinopolitanus confiteor me non lege, & suffragiis creatum, Ecclesiæ Thronum invasisse, neque his annis rite, & sancte Ecclesiam rexisse, sed tyrannidem exercuisse. Pseudo-chirographo Imperatori misso velut trophæo quodam Sanctus Patriarcha e carcere dimissus, maternis in ædibus Poseos paululum a tot ærumnis recreabatur, cum Photius nondum se tutum existimans, nec firmiter in Sede collocatum, quam tyrannice invaserat, suggessit Imperatori, operæ pretium esse, ut Ignatius ad Basilicam Apostolorum reductus, exauktionem ipse suam publice ex ambone legeret, sibi que ipsi anathema diceret. Nec id ipsi, & crudeli Bardæ visum fatis. De eruendis ipsi oculis, manibusque præcidendis consilium ineunt, ne in Sedem regredi valeat. Quamobrem ipsa die Pentecostes, missa militum manu ædes ejus obsident. Vir Sanctus servili fordidaque veste indutus, geminas sportas e pertica suspensa humeris gestans, quo facilius Custodes deluderet, uno *Cypriano* discipulo suo comite, vix evasit: & *Proconesum*, aliasque *Propontidis* Insulas, desertaque loca pererrabat, victum a piis emendicans. Missus *Oryphas* cum sex Cursoribus, ad loca maritima, cunctasque Insulas *Ignatium* quæsituris: quibus in mandatis datum, ut quocunque deprehensum loco,*

loco, velut Imperii perturbatorem e medio tollerent. Sed ipsum tuitus Deus est, quo minus in manus eorum incideret, tantique facinoris in Antilitem innoxium admissi poenas repetens, Constantinopolitanam urbem terribili terræ motu, solidis diebus quadraginta, afflixit. His veluti cæli irati minis ad mansuetudinem nonnihil inclinati Principes *Michael* Imperator, & *Bardas*, *Ignatio* potestatem fecere ad Monasterium redeundi suum, ac ibi quiete degendi: qui nuntius ubi ad ipsum pervenit, *Petrone* Patritio Imperatoris avunculo se manifestum fecit. Ille torquem aureum Imperatoris Viro Sanctissimo tradidit ceu securitatis pignus, quem appendens collo *Ignatius* ad *Bardam* accessit. Cui ille: *Quid fugitivi more ex loco in locum profugus oberras?* Respondit *Ignatius*, Se Christi præceptum secutum, dicentis: *Si persequentur vos in una Civitate fugite* *Matth. 10. in aliam.* * Victus itaque ejus innocentia, & virtute *Bardas*, liberum in Monasterium abire permisit; statimque desuit terræ motus. Constant ista ex *Niceta* in *Vita Ignatii*, ex *Libello Ignatii* nomine scripto a *Theognosto*, & *Nicolao I.* cunctisque Occidentalis Ecclesiæ Episcopis oblato, ex *Epistolis Nicolai primi* 7. 8. & 9. & ex *Anastasio Bibliothecario*, in *Præfatione Synodi VIII.*

Sed ad Latrocinalem Synodum redeamus. Exautorato præter jus, & fas omne *Ignatio*, habita est pro imaginum cultu Actio altera. Unde hanc Synodum Græci *Primam*, & *Secundam Constantinopolitanam* vocarunt, ut apud *Balsamonem* videre est. Ut vero non fidei solum, sed & Disciplinæ Ecclesiasticæ consuluisse *Photius* videretur, septemdecim Canones in eo condi curavit, quos inseruit *Nomo-Canon*, quod ibidem meditatus est.

§. V.

Canones in Pseudo-Synodo Constantinopolitana Prima, & Secunda conditi.

Canon primus perstringit Monasteriorum Fundatores, qui eorum Dominos etiam post consecrationem se inscribebant; utque huic abusu medeatur, cuiquam nefas esse sancit Monasterium absque licentia Episcopi ædificare. Jubet novi Monasterii dotem, bonaque omnia in Brevi inscribi, & in scriniis Episcopatus Breve hujusmodi reponi. Potestatem adimit Fundatori seipsum, vel alium pro se constituendi Monasterii Præfectum. Hypocritas quosdam ferit *Canon secundus*, qui Monasticam vestem assumebant non ut Deo pure servirent, sed ut, propter habitus honestatem, pietatis opinionem consequerentur: & in propriis ædibus arbitrio suo vivebant. Huic malo ut eat obviam, statuit Monastico habitu induendum esse neminem, nisi ab eo, qui Monasterio præest, qui eum ad obedientiam suscipere debet. Depositione decernit mulctandum, qui aliquem contra Canonem tondere præsumpserit; eum vero, qui tonsus est, in Monasterii subjectionem tradendum, ubi voluerit Episcopus. *Canon tertius* segregandos a Communione statuit Monasteriorum Præfectos, qui Monachos transfugas, & apostatas diligenter non requirunt, & invitos non recipiunt, nec emendant. *Canon quartus*, quod grassante Iconomachorum hæresi necessitas suaserat, ut Monachi in alia Monasteria, vel sæculares etiam domos se reciperent; tunc autem sola fiebat plerumque dissoluta Monachorum licentia, prohibet sub poena segregationis, & Monacho, & ei, qui ipsum susceperit. Episcopis tamen licere declarat, Monachum, cujus pietatem perspectam habuerint, in aliud Monasterium ad ejus constitutionem, regimen, reformationem, quin etiam & in domum sæcularem traducere, ad eorum qui inhabitant, salutem. Rationem affert Balsamon: Qui enim secundum Deum conversatur,

tur, a loco non lædetur, sed & eis, qui una sunt admodum proderit. Secundum hanc disciplinam *Lucam* Patriarcham permisisse narrat *Macario Hierosolymitano* Monacho, & Sacerdoti cum *Michaele Agiotheodoro*, Supremo Logotheta Cursus perpetuo versari, & Scribæ officio fungi. Canon quintus triennio solido probari jubet eos, qui in Monasteria recipi volunt, antequam Angelico habitu induantur. Ob morbum periculosum probationis tempora contrahi permittit. Necnon in gratiam eorum, qui Vitam Monasticam in habitu sæculari, propriis in ædibus ducunt: quibus sex probationis menses sufficiunt. Hanc legem de probatione per triennium iis solum positam interpretatur *Balsamon*, qui ignoti sunt, & de quibus dubitatur, an alicui fortunæ sint obnoxii. Canon Sextus Monachos, & Moniales nihil proprium habere debere statuit; nec posse de rebus suis ullo pacto disponere, ubi vitam amplexi fuerint Monasticam. Canon Septimus vetat ne Episcopi nova Monasteria ad Episcopatum suorum perniciem construant. Si fecerint, ad Episcopale dominium redigentur. Sed si nullum Episcopatui creetur incommodum novi Monasterii constructione, censet illam non prohiberi hoc Canone *Balsamon*, cum *Photius* ipse *Emanuelis* Monasterium a fundamentis erexerit, & alii Patriarchæ, quos cum laude commemorat, nova etiam Monasteria excitarint. Canon octavus eos qui eunuchos faciunt, aut fieri jubent, nisi cogente morbo, Sacerdotes quidem deponit; Laicos vero a Communionem segregat. Canon nonus depositionis poenam incurrere declarat Sacerdotes, qui per se, vel per alios, quempiam verberant: cum doctrinis & admonitionibus, quandoque etiam poenis Canonicis, in delinquentes animadvertere Sacerdos debeat, non flagellis, & verberibus in hominum corpora insultare. Contumaces tamen ad Magistratus deferri permittit ut coerceantur, juxta Canones Antiochenæ Synodi. Poenam Canonis non incurrere Præceptores, qui discipulos eruditionis gratia verberant, notat *Balsamon*, nisi cum

cum ira percutiunt, aut baculo, quo cædes fieri posset. *Canon decimus* depositione mulctat eum, qui vasa sacra, aut ornamenta Ecclesiastica rapuerit; aut ad profanos usus converterit. *Canon undecimus* Presbyteros vel Diaconos, cæterosque Clericos, qui sæculares Magistratus, vel curas suscipiunt, depositione ac expulsiōe ex Clero plectendos statuit, secundum antiquos Canones. *Duodecimus* deponi jubet eos, qui celebrant, vel baptizant in Oratoriis præter Episcoporum voluntatem, secundum Canonem 31. Trullanæ Synodi. *Canon decimus tertius* statuit Sacerdotes, & Diaconos esse deponendos, qui ausi fuerint ab Episcopi sui Communionem recedere, ante Synodalem cognitionem, & perfectam ejus condemnationem. Inferiores Clericos, qui Schismaticis hujusmodi adhærent, removet ab honore; Monachos & laicos a Communionem segregat. *Decimus quartus* eandem poenam decernit in Episcopum, qui se Metropolitanæ sui Communionem subduxerit, ante Synodi judicium. *Decimus quintus* eidem poenæ subjicit multo magis Presbyteros, Episcopos, & Metropolitanos ipsos, qui se a Patriarchæ Communionem abstraxerint, nisi palam hæresim doceret. Hunc Canonem Photius condidit, ut rebus suis consuleret, atque in eos agere secundum Canones videretur, qui Communionem ipsius repudiabant. *Decimus sextus* vetat ne viventi Episcopo alter superordinetur, nisi sponte cesset, aut canonice fuerit depositus. Statuit insuper ut, qui nec cedere vult, nec gregem pascere, & ultra sex menses manet extra Diocesim, nec Regiis, nec Patriarchæ sui mandatis, neque gravi morbo detentus, ab Episcopatus dignitate, & honore penitus amoveatur. *Canon decimus septimus* prohibet ne ullus Laicus, aut Monachus repente ad Episcopalem Dignitatem deinceps promoveatur, nisi per omnes gradus processerit, in unoquoque Ordine tempus præstitutum adimplens. Hoc etiam Canone rebus suis consultum voluit Photius. Cum enim violatas Ecclesiæ leges in ejus Ordinatione optimi quique quererentur, quod ex Laico

co Episcopus subito inauguratus esset, voluit ipsorum pro Disciplina Ecclesiastica studio facere satis, decernendo ut in posterum id non fieret: & declarando Ecclesiæ Legem non esse paucorum exempla, qui propter eximias dotes, exigente necessitate, statim Episcopali honore digni habiti sunt. Quod innuit, ut Ordinationem suam Nestarii, S. Ambrosii, Tharasio, & Nicephori exemplis tueretur, qui ex Laicorum Ordine ad Episcopatum assumpti fuerant.

§. VI.

Nicolaus I. Photianam Synodum in irritum mittit, restituit Ignatium, damnat Legatos prævaricatores.

Antequam Ignatius bajuli habitu Constantinopoli fugeret, Theognostus Archimandrita Libellum Ignatii nomine scripserat ad Nicolaum Pontificem Maximum, quo suas omnes suorumque calamitates, & Photii tyrannidem, Sanctus Patriarcha Vicario Christi exponebat, ejusque se appellasse significabat Judicium. Romani Pontificis Primatum vel ipsa Libelli inscriptio egregie probat. Sic enim habet: Ignatius tyrannide oppressus, &c. Sanctissimo Domino nostro & Beatissimo Præsidi, cunctarum Sedium Patriarchæ, S. Petri Principis Apostolorum Successori, Oecumenico Papæ Nicolao, Episcopisque illius Sanctissimis, & Sapientissimæ Ecclesiæ Romanæ universæ, &c. Sic definit Libellus: Tu Sanctissime Domine, ostende in me viscera miserationum, & cum magno Apostolo & ipse dicas: Quis infirmatur, & ego non infirmor? Intuere majores tuos Patriarchas, Fabianum, Julium, Innocentium, Leonem, & omnes denique qui pro fide & veritate viriliter decertarunt: illosque æmulare, & vindex pro nobis tam indigna passis exurge. Hunc Libellum Theognostus veste mutata, clam Romam properans, Nicolao Papæ obtulit, ipsique causam omnem Ignatii, & Synodi Latrocinalis gesta exposuit.

In-

Interea Legati prævaricatores Rhodoaldus, & Zacharias, muneribus onusti, Romam rediere. Profectus est statim post eos Leo Imperatori a Secretis, ejusque ad Nicolaum Pontificem Orator, Principis, Photique litteras deferens. Nil aliud renuntiavere Legati, nisi depositum Ignatium, & Photium in Sede Constantinopolitana firmatum. Imperatoris Orator duo volumina Summo Pontifici obtulit; quorum unum depositionis Ignatii Gesta continebat: alterum Acta de sanctis Imaginibus complectebatur, quibus cognovit prudentissimus Pontifex Epistolas suas nedum non fuisse perlectas in Conventu Constantinopolitano, sed foede interpolatas fuisse; nullam Apostolicorum rationem habitam mandatorum: Legatos suos in contrarium vertisse omnia, quæ ipsis fuerant imperata, cum Photio communicasse, Ignatii exauktionem suffragiis suis confirmasse. Obtulit præterea idem Leo Michaelis Imperatoris Orator ipsius literas Nicolao Papæ, quibus ipsum rogabat, ut Ignatii depositioni, & Photii confirmationi subscriberet. Tradidit & Photii literas * elegantissimas illas quidem, & specietenus caritatem spirantes, atque ad persuadendum aptissimas. Se invitum, ac reluctantem in Sede Patriarchica fuisse collocatum mentitur: inaugurationem suam Nectarii, S. Ambrosii, Tharassii, & Nicephori tuetur exemplis. Canonum executionem in posterum curandam spondet, cavendumque: ne ex Monachis, aut Laicis Episcopi subito fiant, quod & ipse condito canone in Synodo prohibuit: sed, quod gestum est, mitti in irritum non posse absque contumelia Patrum. Sortem suam ob tremendum Pastoralis oneris pondus lugere se simulat hypocrita. Usurpationem ordinationum ad Apostolicam Sedem pertinentium, in Illyrico, & Sicilia, factam ab Episcopis Constantinopolitanis excusat; quod jura Ecclesiastica, maxime quæ de regionibus sunt, & finibus, soleant cum Reipublicæ Potestate, ac administratione mutari. Synodicam sententiam, qua Schismatici compressi sunt (ita S. Ignatium, & cum eo communicantes vocat)

* Eas ex
Codice
Colum-
nensi de-
scriptas
exhibet
Baronius
tom. 10.
ad annum
861.

docet a Legatis Apostolicis confirmatam. Editos præterea Canones, quibus Ecclesiæ pax, & disciplina sancta est. Multo plures secundum Romanæ Ecclesiæ disciplinam se cum Patribus conditurum fuisse, nisi Imperator intercessisset. Pontifici ingratham esse non debere suam Ordinationem ait, quamvis sit ex Laico assumptus: cum Canones, quibus Laicorum subitæ Promotiones ad Episcopatum vetantur, non fuerint in Ecclesia Græca tam scrupulosa religione observati. Meræ Disciplinæ, & Politicæ Ecclesiasticæ caput esse, propter quod Pontifex Maximus nullum aliis Ecclesiis facessere negotium debeat: cum varia sit Ecclesiarum Disciplina, diversæque observantiæ. Sic Græcos non jejuna Sabbato, Romanos jejuna: Presbyteros Græcos ductis ante Ordinationem conjugibus uti; Latinis impositam continentiae legem. In aliquibus Ecclesiis Monachos ad Episcopatum assumptos Monasticam vestem deponere, non in aliis. Ita, inquit, ubi nulla est prævaricatio fidei, nec communis, & Catholici Decreti everasio; cum alii apud alios mores, & leges custodiantur, nec custodes injuste agere, nec eos qui non acceperunt, contra legem facere, is, qui recte judicare norit, definiat. Demum Pontificem rogat: ne eos suscipiat, qui sine commendatitiis literis Romam ex Oriente proficiscuntur. Id enim esse contra Canones, quos maxime decet eum observare, cui inter Præsules Primatus obtigit. Angebat scilicet Photium plurimum ex iis, qui ipsius Communionem repudiabant, & legitimo Patriarchæ adhærebant Ignatio, ad Romanam Sedem confugium: quod nequitiam suam, fraudes, tyrannidem Vicario Christi ab iis revelandas certo sciret.

Illudere alteri facile potuissent harum litterarum præstigiæ; sed Nicolao perspicacissimo Pontifici, & Sancti Spiritus lumine speciatim afflato illudere non potuere. Convocata enim tota Ecclesia, sive Episcopis qui Romæ tunc aderant, & Clero, præsentis Imperatoris Oratore Leone, palam contestatus est, nunquam se pro de-

dejectione Ignatii, vel consecratione Photii misisse, nunquam missurum esse. Nunquam se depositioni Ignatii, & promotioni Photii consensisse, aut aliquando consensurum. Mox Zacharias Legatus, prævaricationem confessus depositus est; causa Rhodoaldi, qui moras in Galliis trahebat, alteri Synodo reservata. Id constat ex Epistolis Nicolai I. VII. X. & XIII. Post hæc Oratorem Leonem remisit cum literis ad Imperatorem, & ad Photium. In Epistola ad Michaelem Imperatorem, quæ est. V. inter Nicolai I. Epistolas, significat se nullatenus Photium recipere, vel Ignatium Patriarcham damnare. Evidens esse Ignatium ex invidia damnatum: siquidem hæc duo inter se pugnant, quod juste damnatus sit, ut Constantinopolitanæ Sedis invasor, vel ut alicujus criminis opinione notatus, & quod annos duodecim Regiæ Urbis Sacris innocue præfuerit, ut Synodi ejus tempore celebratæ, & Epistolæ ejusdem Imperatoris, quas præ manibus habet ipse Pontifex, testantur. Photii Ordinationi non suffragari ostendit exempla Nestarii, & Ambrosii. Hortatur, immo Auctoritate Apostolica jubet, ut Schismaticos coerceat, nihilque contra Canones inconsulta Romana Ecclesia permittat perpetrari. De suarum literarum interpolatione queritur. Solo se Religionis & Ecclesiasticæ Disciplinæ studio agere contestatur hac in causa.

Cum Photio vero ceu cum Laico agit. * Epistolam * *Inter* ad ipsum datam inscribit: Prudentissimo Viro Photio; *Epistolas Nicolai I. ordine* multa præmittit de Sedis Apostolicæ Auctoritate, & *VI. Sedis Apostolicæ, & Romani Pontificis Auctoritas, & Primatus.* primatu quem Photius ipse agnoscebat. Et quia, inquit, universitas credentium ab hac Sancta Romana Ecclesia, quæ caput omnium est Ecclesiarum, doctrinam exquirat, integritatem fidei deposcit, criminum solutionem, qui digni sunt, & gratia Dei redempti exorant: oportet nos, quibus commissa est, sollicitos esse, &c. Et infra: Constat sanctam Romanam Ecclesiam per Beatum Petrum Principem Apostolorum, qui Dominico ore Primatum Ecclesiarum suscipere meruit, omnium Ecclesiarum

rum caput esse, & ab ea rectitudinem, atque ordinem in cunctis utilitatibus, & Ecclesiasticis Institutionibus, quas secundum Canonicas, & Synodicas, Sanctorumque Patrum Sanctiones, inviolabiliter retineret, exquirere ac sectari. Et ideo consequens est, ut quod ab hujus Sedis Rectoribus plena Auctoritate sancitur, nullius consuetudinis præpediente occasione, proprias tantum sequendo voluntates, removeatur, sed firmitus atque inconcusse teneatur. Photium deinde perstringit, quod ex Laicorum ordine, sine canonica approbatione ad Patriarchatus dignitatem subito transcendere contra Patrum Decreta non recusaverit, sed temere ad tanti honoris culmen ascenderit. Frustra illum Nestarii, S. Ambrosii, Tharasio exemplis se tueri: quia propter necessitatem, & inopiam Clericorum Nestarius; propter miraculorum signa Ambrosius; propter Ecclesiastica dogmata, & Iconomachorum expurgationem Tharasis, ad Ecclesiarum regimen promoti sunt: ipse vero Photius non solum nulla Ecclesiae necessitate, nulla Dei vocatione ad Sedem Constantinopolitanam subito transvolavit: sed vivente viro, & incolumi, Ecclesiam illam ut moechus surripuit, & invasit. Tum ad alias Photii excusationes respondet Nicolaus I. Scripserat Photius Canones, & Decretales Pontificum Epistolas, quibus repentina Laicorum inauguratio prohibetur, in Oriente non haberi, vel receptas non esse. Id vix credi posse reponit Nicolaus. Quod vero dicitis: neque Sardicense Concilium, neque Decretalia vos habere Sanctorum Pontificum, vel recipere, non facile nobis facultas credendi tribuitur: maxime cum Sardicense Concilium, quod penes vos in vestris regionibus actum est, & omnis Ecclesia recipit; qua ratione convenit, ut hoc Sancta Constantinopolitana Ecclesia abjiceret, & ut dignum est, non retineret? Decretalia autem, quæ a Sanctis Pontificibus Primæ Sedis Romanæ Ecclesiæ sunt instituta, cujus Auctoritate, atque sanctione omnes Synodi roborantur, & stabilitatem sumunt, cur vos non habere, vel observare dicitis, nisi quia vestræ Ordinationi contradicunt,

cunt, & ex Laico subito ad culmen Patriarchatus trans-
volare resistunt? contra illud Apostolicum * nemini ci-
to manus imposueris. Quod si ea non habetis, de ne-
glectu, atque incuria estis arguendi: si habetis, & non
observatis, de temeritate estis corripiendi, atque incre-
pandi. Photius varias Ecclesiae consuetudines praescri-
pserat. Nicolaus reponit: Si illis Canonica non obsistit
Auctoritas, pro qua eis obviare debemus, nil iudica-
mus, vel eis resistimus: Tamen cavere volumus: ne haec
vestra consuetudo, quae omnium SS. Patrum promulga-
tione convincitur, ut ex laico non subito ordinetur Epi-
scopus, vires accipiat. Significat Romanam Ecclesiam
Ignatium pro deposito non habere, nisi canonice, & ju-
ste damnetur, nec ipsum Photium ceu Patriarcham re-
cipere. Demum de vi Legatis Sedis Apostolicae illata,
& de Photii fraude graviter conqueritur. Data est haec
Epistola die 18. Martii anno 862. Eadem die data ad
omnes Patriarchas, Metropolitans, & Episcopos Orientis
Epistola, ipsis prohibuit: ne cum Photio ceu Patriarcha
communicarent. Sanctitati vestrae, inquit, qui Catho-
licas Alexandrinorum, Antiochenorum, vel Hierosoly-
morum gubernatis Ecclesias, seu cunctis Orientalibus
Metropolitans, atque Episcopis significamus, quoniam Se-
des Apostolica nullo pacto venerabilem Ignatium Pa-
triarcham dignitatis propriae Privilegio nudari tam im-
provide patiatur; sed magis repulso a Sanctae Catholicae,
& Apostolicae Ecclesiae sacro viscere Pervasore conjugis:
ut ita dixerimus, viri viventis scelestissimo Photio,
Sanctissimum Patriarcham Ignatium in sui Sacerdotii
dignitate manere, sicut olim decreverat; iterum quo-
que Canonico, ac legali examine judicat, & decernit.
Et ut vos hujus Sedis Privilegium rite servantes,
pari religione Catholici, pari etiam nobiscum super ve-
nerabilis Ignatii Patriarchae Sacerdotis recuperatione,
& Photii pervasoris expulsionem eadem sentiatis, Aposto-
lica Auctoritate vobis injungimus, atque jubemus.

* I. Ti-
moth.* Nicolai
I. Ep. 4.* Nico-
laus I.
Ep. 8.

His commotus *Michael* Imperator statim post reditum *Leonis*, alium Oratorem ad *Nicolaum* Pontificem misit *Michaelem* Protospatarium cum Epistola contumeliosa; qua ipsum urgebat: ut sententiam mutaret. Inviectus Pontifex nihil de constantia Apostolica remittens, nihil de Ecclesiasticæ disciplinæ studio: gravissimas ad Imperatorem literas scripsit, quibus ipsum ad justitiæ tramitem revocaret. His illum primo reprehendit de injuriosa Epistola. Sacerdotibus honorem impendendum docet Scripturæ Sacræ verbis, & Constantini Magni exemplo. Priscorum Imperatorum erga Romanos Pontifices observantiam commemorat, ut petulantem Principem refellat, exprobrantem, quod a Sextæ Synodi temporibus Imperatorum nemo Sedem Romanam tam honorificis Legationibus adiisset. Pro lingua Latina, quam ille *Barbaram*, & *Scythicam* vocaverat, Apologiam scribit. Ridiculum esse ait: ut Romanorum appellentur Imperatores, qui linguam non novere Romanam. In Constantinopolitana Ecclesia Epistolam, & Evangelium Latine primum, deinde Græce, in stationibus legi solitam. Quamobrem idioma ipsius Orientalis Ecclesiæ usu consecratum, perperam *Barbarum* appellari.

*Rationes
nullitatis
in Ignatii
Depositione.*

Mox depositionem Ignatii nullam fuisse ostendit, multiplexque nullitatis caput allegat: Quod scilicet omnes, qui contra ipsum convenerunt, aut suspecti, & inimici ejus erant, aut excommunicati, aut depositi, aut ipsius subditi, aut certe inferioris dignitatis. Suspectos, & inimicos Judices esse non posse, probat 1. Ex Canone 6. Concilii Constantinopolitani, qui licet in Ecclesia Romana nullus sit, habetur tamen apud Græcos. 2. Ex causa *Athanasii* Parthenorum Episcopi, qui a Patriarcha suo canonice depositus, cum inimicitias in Judice causaretur, a sancta Synodo Chalcedonensi ad aliud Judicium reservatus est, decretaque ipsi restitutio Sedis, nisi denuo instaurata lite, convinceretur. Quanto magis, inquit, *Ignatius*, qui non a Patriarcha, sed

sed ipse potius existens Patriarcha, minime debuit Ecclesia propria inimicis, & suspectis Judicibus decernentibus expoliari. 3. Id probat ex Gelasii Commonitorio ad Faustum ita scribentis: Quæro tamen ab his iudicium, quod prætendunt, ubinam possit agitari, an apud ipsos, ut iidem sint inimici, & testes, & Judices? Sed & tali Judicio nec humana debent committi negotia, quanto minus Divina, & Ecclesiastica? 4. Id probat ex Justiniani Cod. de Judiciis L. Apertissimæ, ita fanciente: Liceat ei, qui suspectum Judicem putat, antequam lis inchoetur, eum recusare. Id denique probat exemplis SS. Athanasii, & Joannis Chrysostomi, qui inimicorum Judicia declinarunt.

Aggreditur deinde alterum nullitatis caput, quod scilicet depositi, & anathemati obnoxii essent, qui adversus Ignatium sententiam tulerunt, aut dixere testimonium. Admitti vero non debere ad judicia, accusationes, & testimonia hujusmodi viros. Probat I. Ex laudato Canone Concilii Constantinopolitani apud Græcos recepto. 2. Ex Cælestino I. Epistola 6. ad Episcopos Orientales, dicente: Non poterat quemquam ejus remove sententia, qui se jam præbuerat ipse removendum. 3. Id probat argumento a minori: Miramur, inquit, quomodo excommunicati ad judicandum recepti sint, cum secundum Apostolicos Canones, sine commendatitiis literis in Communione sola recipi prohibeantur. Absurdum etenim est, ut cui non licet etiam cum minimis, juxta sacras Regulas communicare, liceat penes vos etiam de Majoribus judicare. Ex his sequebatur manifeste irritam esse Ignatii depositionem, quæ a Gregorio Syracusano, Eulampio, Petro, & aliis jure merito depositis, & anathemate damnatis, fancita esset.

Tertium subinde nullitatis caput discutit, ostendit-^{* Acta il-} que Prælatum a subditis, Superiorem ab inferioribus^{la damna-} judicari non posse. Id probat ex S. Gregorio p. 3. Pa-^{tionis Po-} lychronii^{sto-}

Pseudepi-
grapha vi-
deri mo-
nuimus in
Synopsi
Hist. Ec-
cles. V.
Sæculi,
Capit. 2.
§. 6.

storalis C. 5. 2. 1. Ex vulgato *Sixti Tertii* facto, qui
Euphemium Episcopum ob id unum damnasse fertur,
 quod *Polychronium* Hierosolymitanum Pontificem suum
 accusasset. * 2. Id probat ex Epistola *Pelagii Papæ*
 ad Regem Francorum, qua conquestus est de voca-
 tione *Sapaudii Arelatensis* Episcopi, & *Galliarum Pri-*
matis, ad alterius Episcopi tribunal, Regio manda-
 to. 3. Id probat ex *S. Gregorio Magno*, *Lib. 2. Epi-*
stola 29. Indict. II. ad Clerum *Mediolanensem* da-
 ta: *Judicari namque*, inquit, *a vobis ultra non debet*
semel Prælati; sed tanto nunc subtiliter judicandus
 est, quanto postmodum judicandus non est. 4. Ex *Epi-*
stola Ephesinæ Synodi ad *Cælestinum I.* in qua *Joan-*
nes Antiochenus, ad correctionem usque damnatus le-
 gitur, quia *Cyrrillum Alexandrinæ*, id est, *Secundæ*
Sedis Episcopum irregulariter damnare præsumpsit.
Si enim, inquit, *data fuerit volentibus licentia*, & *ma-*
jores injuriis Sedes afficere, & contra eas in quibus non
 habent potestatem, contra leges, sic & contra *Canones*,
 proferre *Sententias*, ibunt ad ultimam confusionem *Ec-*
clesiæ res. 5. Id probat ex *Concilio Chalcedonensi*,
 in quo *Dioscorus Alexandrinus* Patriarcha absque u-
 la spe restitutionis damnatus est, quod excommunica-
 tionem in *S. Leonem* Pontificem Maximum tulisset.
 6. Id probat ex *Concilio Romano* in causa *Symnuchi*
 Pontificis Maximi congregato, cujus *Judicium* Patres
 Deo reservarunt. *Concilii Sinuessani*, & *Synodi Ro-*
manæ sub *Silvestro*, *pseudepigraphorum* monumento-
 rum Auctoritatem etiam allegat.

Quartum postea nullitatis caput persequitur, quod
 scilicet inconsulta Sede Apostolica depositus fuerit *Ignatius*:
 cum nunquam, aut certe vix aliquis *Constanti-*
nopolitanorum Antistitum sine consensu *Romani Pon-*
tificis exauctoratus reperiatur. Quod *Maximi*, *Nesbo-*
rii, *Acacii*, *Anthimii*, *Sergii*, *Pyrrhi*, *Pauli*, & *Pe-*
tri probat exemplis. *Acephalum* itaque fuisse illud
 Concilium colligit, in quo damnatus est *Ignatius* non

exspectata Sedis Apost. Sententia. Ad hæc Imperato-
 rem redarguit, quod præter jus, fasque Synodo adfue-
 rit in causa Ignatii congregatæ officium Sacerdotale
 usurpans. Ubinam legistis, inquit, Imperatores Ante-
 cessores vestros in Synodalibus Conventibus interfuisse;
 nisi forsitan in quibus de fide tractatum est, quæ univer-
 salis est, quæ omnium communis est, quæ non solum ad
 Clericos, verum etiam ad laicos, & ad omnes omnino
 pertinet Christianos? Vos autem non solum Synodo in
 causa Sacerdotis collectæ interfuistis; verum etiam nu-
 merosa sæcularium millia ad videndum ejus opprobrium
 aggregastis, &c. Addit nullum esse Concilium nisi Ro-
 manæ Ecclesiæ Auctoritate firmetur. Unde quedam
 Concilia, quia consensum Romani Pontificis non habue-
 rant, valetudinem perdiderunt. Quod Ephesini Latro-
 cinii, & Synodi Constantinopoli contra imagines cele-
 bratæ exemplis confirmat. De Romanæ Ecclesiæ Pri-
 vilegiis subjungit sane magnifica. Ecclesiæ, inquit, Romana
 Romanæ Privilegia, Christi ore in Beato Petro firma-
 ta, in Ecclesia ipsa disposita, antiquitus observata,
 & a sanctis universalibus Synodis celebrata: atque a re firma-
 cuncta Ecclesia jugiter venerata, nullatenus possunt
 minui, nullatenus infringi, nullatenus commutari: Quo-
 niam fundamentum quod Deus posuit, humanus non
 valet amovere conatus. . . . Privilegia, inquam,
 istius Sedis, vel Ecclesiæ perpetua sunt, divinitus
 radicata, atque plantata sunt: impingi possunt, trans-
 ferri non possunt, trahi possunt, evelli non pos-
 sunt. . . Ista igitur Privilegia huic Sanctæ Ecclesiæ a
 Christo donata, a Synodis non donata, sed jam solum-
 modo celebrata, & venerata. . . Nos compellunt omnium
 habere sollicitudinem Ecclesiarum Dei. Denique se de
 persona Ignatii, atque Photii nil mitius posse decernere
 significat, quam ut uterque Romam veniant, ut exa-
 men causæ renovetur. Quoniam, cum secundum Ca-
 nones ubi est major Auctoritas, Judicium inferiorum
 sit deferendum, ad dissolvendum scilicet vel ad ro-
 borandum: patet profecto Sedis Apostolicæ, cujus Au-

Et oritate major non est, Judicium a nemine fore retra-
standum, neque cuiquam de ejus liceat judicare Judi-
cio. Siquidem ad illam de qualibet mundi parte Cano-
nes appellari voluerunt, ab illa autem nemo sit appel-
lare permissus: Quod Bonifacii II. in Epistola ad Ru-
fum Thessalonicensem, & Gelasii in Commonitorio ad
Faustum Magistrum, Auctoritate confirmat. Consen-
taneum autem esse Canonibus ostendit; ut Ignatius,
& Photius Romam vocentur causam dicturi: Quod
probat ex facto Julii Primi in causa S. Athanasii,
quem, nec non & Eusebianos, qui eum damnave-
rant, Romam ad Judicium regulariter evocavit. Cum
hanc Epistolam scripsit Nicolaus I. Theognostus Archi-
mandrita jam Romæ versabatur, Pontificemque de
tota serie causæ Ignatii, & Photii certiore fecerat,
tradito ipsi Ignatii Libello: illiusque præsentiam Ro-
mæ rebus suis adeo incommodam censebat Photius,
ut eo suggerente Michael Imperator a Pontifice Ma-
ximo postulaverit, ut Theognostum Constantinopolim
remitteret. Scilicet suspicabatur ab ipso incitatum Ni-
colaum Synodum Romæ celebrasse contra Photium an-
no Christi octingentesimo sexagesimo tertio.

*Photius a Nicolao I. in Synodo Roma-
na dam-
natus.* Hac in Synodo lata damnationis sententia est in
Photium, qua omni Sacerdotali honore, & nomine exu-
tus est, eique sub anathemate, quo nonnisi in mortis
articulo solvi posset, interdictum, ne sacris ultra se Mi-
nisteriis ingereret, aut Ignatium legitimum Patriarcham
perturbaret. Sit Dei Omnipotentis, & beatorum Apo-
stolorum Principum Petri, & Pauli, & omnium simul
Sanctorum, atque venerandorum sex Universalium Con-
ciliorum Auctoritate, nec non & Spiritus Sancti per nos
Judicio, omni Sacerdotali honore, & nomine alienus: &
omni Clericatus Officio prorsus exutus, &c. Multiplex
depositionis ratio allegatur. Prima quod ex Schismati-
cis, & laicis ordinatus esset. 2. Quod in viventis inno-
xiique Ignatii Sedem, velut adulter irrupisset. 3.
Multiplex ra- Quod ordinatus esset a Gregorio Syracusano Episcopo
damna-

damnato, & exauctorato. 4 Quod sese depositorum ^{tio depo-} & excommunicatorum communione, & familiaritate ^{sitionis} foedasset. 5. Quod contra fidem datam, qua nimirum ^{Photii.} pollicitus fuerat se adversus Patriarcham *Ignatium* nihil moliturum, convocato perditorum Episcoporum Concilio, Sententiam depositionis, & anathematis in illum pronunciare ausus esset. 6. Quod Sedis Apostolicæ Legatos a mandatis Romani Pontificis avertere præsumpsisset, *Acacium* imitatus, eosque pertraxisset ad Schismaticorum Communionem, contempta Legationis majestate, quæ vel ipsis Gentilibus sacra fuisset. 7. Quod *Ignatium*, & ejus fautores immuni persecutione vexasset, nec vexare desineret.

In hac etiam Synodo iterum damnatus est *Gregorius* Syracusanus, *Photii* Ordinator, Schismaticus, & dudum depositus a *Benedicto III.* Pontifice Maximo: & omni Sacerdotali Ministerio ita exutus est, ut ei spes restitutionis, aut satisfactionis locus in qualibet Synodo interclusus sit, eique denuntiatur anathema, si munia Sacerdotis aliqua obiret, vel contra *Ignatium* turbas excitare pergeret. Tertio, omni Clericali Officio hac in Synodo privati sunt, qui a *Photio* fuerant ordinati: Quia manifestum erat eos in omnibus Consecratoris sui pravitatibus consensisse, atque post invasionem communicasse. Quarto, pristinum in gradum restitutus est *Ignatius*: immo nusquam fuisse depositum, vel anathematizatum; sed Imperiali potentia, absque ulla Canonica Auctoritate Ecclesia pulsum, pronuntiatur. Quinto, in gradus etiam, Sedesque suas restituti sunt, qui in odium *Ignatii* fuerant depositi, & in exilium amandati. Sexto, sacrarum imaginum veneratio contra Iconomachos confirmata est. Septimo, *Rhodoaldi* prævaricatoris, & contumacis Legati, qui Synodi examen fugerat, conclamata damnatio est: Ista constant ex Epistola VII. *Nicolai I.* ad *Michaelem* Imperatorem data, & ex Epist. 70. ad *Hincmarum*, & Gallicanos Episcopos.

§. VII.

Photius congregata Synodo, Nicolaum I. Romanum Pontificem excommunicat: Literas Encyclicas contra Romanam Ecclesiam scribit: altera Synodo convocata, Schisma confirmat.

Photius, de his quæ in Synodo Romana contra ipsum decreta fuerant, certior factus, actusque in rabiem, quod plebs fidelis ab ejus communione turmatim discederet, diram persecutionem in Catholicos Ignatianæ, & Romanæ Communionis excitavit. Quin etiam eo prorupit audaciæ, ut congregato Conciliabulo, cujus se Michael Imperator Præsidem gessit, subornatis Impostoribus, qui se Vicarios, ac Legatos Orientalium Patriarcharum mentiti sunt, accusatoribus, testibusque pecunia redemptis, conficta crimina Sanctissimo Papæ Nicolao impeggerit, eumque anathemati, proh scelus! damnaverit. Tam sacrilegæ temeritati, tam impudenti facinori cuncti refragati sunt, quibus aliquis Numinis timor adhuc inerat: unus tantum, & viginti Præsules, qui Ecclesiæ ordinem a Christo institutum, animarumque suarum salutem fortunæ suæ postponebant, quam e Photii fortuna suspendebant totam, ausum insolentem comprobant, & damnationi Pontificis Maximi subscribere. Conclamarunt cæteri, Non esse justum in summum, & Primum Pontificem, præcipue ab inferiori quomodolibet Sententiam proferri. Quamobrem nequissimus Photius Conciliabulo suo majoris Auctoritatis speciem addere volens, quo incautis imponeret, conscripto Codici, calumniis adversus Romanum Pontificem scatenti, mille circiter Episcoporum e mentitis subscriptiones interseruit. Cæterum, quem ut Novum Dioscorum, & Antichristi Præcursores pene omnes Catholici execrabantur, non pauci deinde secuti sunt, malis ejus artibus in partes tracti. Edictum nempe obtinuit ab Imperatore, quo vetitum erat, ne quis eleemo-

*Photii
fraudes.*

eleemosynas suas erogaret, aut pia legata dispenfaret, nisi per *Photii* manus, quem testamentorum omnium velut generalem executorem constituit. Prima hæc fraus fuit, qua sibi devincire studuit populum opinione munificentiae ex alienarum opum erogatione facile parta, & necessitate cum ipso communicandi vel in ipso mortis articulo, nisi testamenta sua irrita esse vellent. Præterea omnes, quibus cum ipso res erat, cogebat scripto polliceri: se ejus doctrinæ, & partibus perpetuo adhæsurus. Id testatur *Anastasius Bibliothecarius* in Præfatione VIII. Synodi. Aliud de *Photio* idem Auctor commemorat, (quod cum ad ejus ingenium, & indolem dignoscendam non parum conferat, minime a nobis omittendum est:) Illum scilicet ante annos aliquot docuisse palam, duas unicuique homini inesse animas. Quem ob errorem, cum a *Constantino Philosopho* reprehenderetur, se absurdam opinionem docuisse respondit, non eo animo, ut quemquam in errorem adduceret, sed ut exploraret quomodo se gesturus esset *Ignatius*, si ejus temporibus hæresis aliqua syllogismis Philosophorum obstetricantibus in lucem emergeret.

Photio novos ad Schisma conflandum animos addidere Galliarum Archiepiscopi duo, *Guntharius* Coloniae Agrippinae, & *Theutgandus* Trevirensis, qui a *Nicolao I.* exauctorati, quod Regi *Lothario Thetbergæ* Reginae conjugis dimittendæ auctores fuissent, eaque infante licet, confictis criminibus damnata, iniquum approbassent repudium, ad *Photii* partes defecerunt. Id probat Libellus insolentissimus, & injuriis calumniisque scatens, quem ipsi *Nicolao* Papæ tradi ob *Hilduino*, *Guntharii* fratre, curarunt, quo ejus Communionem ejurabant, totius Ecclesiae communionem, & fraternam societatem se contentos significantes. Petulantissimum Libellum rejecit Pontifex: ob repulsam indignatus *Hilduinus*, armata manu in Ecclesiam S. Petri irrupit, nefariumque scriptum super tumultum Prin-

Principis Apostolorum projecit, ut Annales Bertiniani testantur. Tum ejus apographum ad Photium transmissere impii Antistites, & Joanni Archiepiscopo Ravennati, atque Haganoni Bergomeni Episcopo confederati, quos Nicolaus I. ob crimina deposuerat, Schismatico se adjungere, adversus Magnum Pontificem sub ejus vexillo militaturi. Libelli istius exemplar referunt Annales Bertiniani ad annum 864.

Nicolai I.
Epistola
ad Imperatorem.

Illud item schisma roboravit protervus ac impius Græcorum Imperator Michael, missa ad Nicolaum I. contumeliosa illa Legatione, quam obiit Michael Protospatharius anno Christi octingentesimo sexagesimo quinto, scriptisque literis injuriis, quibus laudatus Pontifex respondit illa, quæ inter ejus Epistolas octava numeratur, Epistola, cujus summam supra exhibuimus. Sed & aliam ad eundem Imperatorem Epistolam dedit Nicolaus Magnus, quæ inter ejus Epistolas nonum locum tenet. In ea conqueritur de litterarum suarum interpolatione in Photiano Conciliabulo. Multis arguit Imperatorem, quod Photio patrocinetur. Tertio postulat: ut contumeliosam Epistolam, quam ad se direxerat, palam igne damnet: alioqui ejus Auctori excommunicationem, ipsi vero Epistolæ flammæ ultrices minatur. Scitote, inquit, quoniam postquam in hac vos pertinacia persistere finetenus velle compererimus; primum quidem congregatis cunctarum Occidentalium regionum venerabilibus Sacerdotibus, dictatores, & dispositores, atque præceptores tantæ fallaciæ, seu crudelissimæ derogationis Sanctorum, vel paternarum traditionum, ab omni Christiana compage remotos, Apostolica freti Auctoritate, diris anathematis vinculis innodabimus. Necnon, & Patrum, ac Prædecessorum meorum secuti vestigia, qui soliti sunt etiam numerosorum Concilia nequiter celebrata cassare Pontificum, si quæ socia sunt crebro dictæ, vel exemplaria fortassis Epistolæ; quin potius non solum hæc, sed & omnia Scripta, quæ vel adversus fratrem, & Coepiscopum

nostrum Ignatium inique confecta, vel adversus nos causam illius canonice prosequentes, furiose deprompta sunt, perenni damnationi mandabimus. Deinde vero decernentibus nobiscum eisdem Coepiscopis nostris, ipsam Epistolam in stipite, videntibus cunctis, suspensam, vasto supposito foco, ad vituperium vestrum coram omnibus nationibus, quæ penes memoriam Sancti Petri multiplices inveniuntur, extremæ perditioni donabimus. Quatenus his rite patratis, discat pius quod amet, & crudelis quod timeat. Hæc magnanimus Pontifex: qui & Imperatorem de novis Legatis missis Constantinopolim a Sede Apostolica certiore facit. Hi fuere Donatus Ostiensis Episcopus, Leo Cardinalis tituli S. Laurentii Presbiter, & Marinus Diaconus etiam Cardinalis. Legationis consilium exponit ^{Nicolaus} I. Epistola XII. ad Bardam Cæsarem data, ^{I. novos Legatos Constantinopolim mittit.} cui Legatos commendat. Præsertim inquit, cum Legatio præfatorum nihil nisi quæ pacis sunt satagat, & tantum quæ justitia diligit, ipsa verecunde suadere contendat: scilicet ut ablato Mæcho, Ecclesia Constantinopolitana proprio reddatur Episcopo: & si quid huic restituto jam fortassis objicitur, servato ordine audia-
tur, & judicetur: videlicet ut inferior a potiori judicetur, & non minorum (quod contra omne fas est) sententiæ subjiciatur. ^{Violata} Violata est hæc Sedis Apostolicæ ^{Sedis Apostolicæ Legatio.} Legatio, & quadraginta dierum spatium in finibus Bulgarorum, & Constantinopolitanorum a Ministris Imperatoris detenti, multisque injuriis affecti Legati: qui propterea Romam reverti coacti sunt, ut testantur Anastasius Bibliothecarius in Vita Nicolai I. & Nicolaus ipse Epistola LXX. ad Hincmarum, & Gallicanos Episcopos.

Interim Photius Encyclicas ad Patriarchas, & Episcopos Orientis literas dedit, calumniis in Ecclesiam Romanam scatentes, quibus eos ad Synodum vocabat, in qua errores varii, quos eidem Sanctæ Ecclesiæ improperat, & quibus imputam a Prædicatoribus, & ^{Photii in Romanam Ecclesiam objectiones & calumnia.} Le-

Legatis Romanæ Sedis Bulgarorum gentem recens conversam asserit, damnentur, ac deliberetur de remedio, quo tam grave malum cohiberi possit. Hæc vero Photianæ contra Latinos accusationis capita. I. Quod contra Ecclesiæ Canones illicite Sabbatis jejurent. II. Quod primam Jejunii Quadragesimalis septimanam a reliquo jejunio diserpentes, in lactis potionem, casei esum, & similibus ingurgitationem traxerint. III. Quod Sacerdotes legitimo conjunctos matrimonio ab uxoribus abstraxerint, eisque continentie jugum imposuerint. IV. Quod Chrismate inunctos per Sacerdotes denuo inungere non dubitaverint; cum se Episcopos prædicarent, & Presbyterorum Chrisma inutile quiddam, ac frustra factum comminiscerentur. V. Quod sanctum, & sacrum Symbolum, quod ab omnibus Oecumenicorum Conciliorum calculis confirmatur, & vim obtinet irresistibilem, sensibus spuris, verbis adscititiis conati sint adulterare, Spiritum Sanctum novo more commenti, non de solo Patre, sed etiam filio procedere.

Hæc tantum Capita habent Encyclicæ Photii literæ, quæ multis ratiunculis Processionem Spiritus Sancti a Patre, & filio impugnant, quas in *Panoplia* discutiemus. Contra Jejunium Sabbati Canonem quartum Apostolicum, & Trullanæ Synodi Canonem quintum, & quinquagesimum objiciunt: contra continentiam Presbyterorum, Diaconorum, & Subdiaconorum, Concilii Gangrensis quartum Canonem, & Synodi Trullanæ decimum tertium proferunt. Cæterum & alia Photium, ejusque partiarios Schismaticos contra Romanam Ecclesiam effutiisse, ac scripturuisse docet Nicolaus I. Epistola LXX. ad Hincmarum, & Gallicanos Episcopos data. Conantur, inquit, tam nostram specialiter, quam omnem generaliter, quæ lingua Latina utitur, Ecclesiam reprehendere, quod jejunamus in Sabbatis, quod Spiritum Sanctum ex Patre, filioque procedere dicamus, cum ipsi hunc tantum ex Patre procedere fateantur. Dicunt præterea nos abominari nuptias,
quia

quia Presbyteros sortiri conjuges prohibemus: & insimulare tentant, quoniam eosdem Presbyteros Chrismate linire baptizatorum frontes inhibemus. Quod tamen Chrisma nos ex aqua fluminis conficere fallaciter arbitrantur. Reprehendere nihilominus moliuntur, eo, quod octo hebdomadibus ante Pascha a carni, & septem hebdomadibus a casei, & ovorum esu, more suo non cessamus. Mentiuntur quoque nos, sicuti per alia ipsorum conscripta indicatur, Agnum in Pascha, more Judæorum, super Altare pariter cum Dominico Corpore benedicere, & offerre. Quin, & reprehendere satagunt, quia penes nos Clerici barbas suas radere non abnuunt. Et quia Diaconus, non suscepto Presbyteratus Officio, apud nos Episcopus ordinatur; cum ipsi etiam illum, quem Patriarcham suum nominant, ex Laico subito tonsuratum, ac Monachum factum, saltu ad Episcopatus apicem Imperiali favore, ac brachio provehere, ut ipsi putant, minime formidaverint. Aliam Græcorum Schismaticorum vesaniam exaggerat in eadem Epistola Nicolaus I. quod scilicet, Libellum, sive Professionem fidei, a Sedis Apostolicæ Legatis exigèrent, quo tam ista Capitula, quam ea tenentes anathemate damnarent: & Epistolas Canonicas Photio, Photius seu Patriarcham Oecumenicum inscribit, ceu Oecumenico Patriarchæ inscriptas. Superbum quippe, & jam diu proscriptum Oecumenici Patriarchæ nomen sibi Photius arrogabat, ut patet ex Epistolæ Circularis inscriptione, quam ex Vallicellane Bibliothecæ Codice Cardinalis Baronius exhibet ad annum Christi 863. Huic Epistolæ subjunxit Photius Trevirensis, & Coloniensis Episcoporum Schismaticorum literas calumniis, & injuriis in Sanctissimum Pontificem Nicolaum scatentes, quas malitiose vocat Synodalem Epistolam, ab Italiæ partibus perscriptam.

Harum objectionum, & calumniarum fontem digito demonstrat Nicolaus I. in Epistola ad Hincmarum, odium scilicet, invidiamque Michaelis Imperatoris. Odio, inquit, & invidia contra nos inflammati, nobis,

C

quæ

que infra annotabimus, quasi crimina hæreseos impingere moliuntur. Odio quidem, quia Photii adulteri & invasoris Ecclesiæ Constantinopolitaneæ, atque neophyti, a depositis, & anathematizatis factam promotionem non solum non approbavimus, sed & damnavimus: Fratris scilicet, & Coepiscopi nostri Ignatii ejusdem Ecclesiæ Patriarchæ dejectionem, utpote a subiectis, & ab Imperiali Potentia factam, nullo suscipientes assensu. Invidia vero, quia Regem Bulgarorum Michaelen cum gente sua, Christi fide suscepta, a Sede B. Petri institutores, & doctrinam expetivisse, audierunt. Volentes quippe, nimiumque anhelantes eosdem Bulgaros, a B. Petri subiectione subducere, suoque Imperio sub prætextu Christianæ Religionis callide subjugare, talia de Sancta Romana Ecclesia, non habente maculam, neque rugam, prædicant, quatenus illi, utpote adhuc in fide rudes, hæc audientes, nos quasi noxios, & diversarum hæreseon squalloribus respersos, vitent, declinent, atque penitus deserant. Hanc ob causam in circulari Photii Epistola tam frequens Bulgarorum commemoratio. Michaeli, & Basilio Græcorum Imperatoribus, & iis, qui ipsis parent, istarum virus objectionum tribuit Nicolaus I. Sed falso rumore, quod Basilium spectat, deceptus fuit. Basilius enim recens creatus Imperator alieno semper a Photio animo fuit, semper in Ecclesiam Romanam propenso. Unde ut primum solus rerum potitus est, e medio sublato Michaeli, Photium e Sede Patriarchica expulit, Ignatium restituit, Legationem ad Sedem Apostolicam destinavit.

Dum Encyclicæ Photii literæ ad Patriarchas, Episcoposque cæteros Orientis deferrentur, Bardas Cæsar Photii protector in suspicionem adductus, quod insidias Imperatori strueret, miserandum in modum membris dissecus est: quod illi necis genus terrifica visio Principis Apostolorum portenderat. Tunc Photius, qui Bardam antea velut vitæ præsidem colebat, immensif-
que

que præconiis efferebat, peremptum execrari cœpit, servire semper tempori, & Imperatoris studiis obsequi, paratus, ne cum *Barda* fortuna ejus rueret. Assentatione tam fæda in *Michaelis* Imperatoris animum se penitus infinuans, e re sua putavit esse negotium solemnis ab Ecclesia Rom. separationis urgere, antequam *Basilus* novus Cæsar imperaret. Multa itaque in *Nicolaum* Pontificem insufurrans obtinuit ab impio Principe, ut Synodum contra ipsum congregaret. Convocatis ergo Episcopis omnibus sibi addictis, subornatisque nebulonibus qui se Patriarcharum Orientis Legatos mentirentur, Pseudo-Synodum habuit, & exauetoratoris, atque anathematis Sententiam in Romanum Pontificem iterum tulit, habita ratione objectionum, & calumniarum, quas encyclicis Literis complexus fuerat. Mox Acta nefarii Conciliabuli falsis Episcoporum, & Patritiorum longe plurimum subscriptionibus munita, *Zachariæ* Chalcedonensi, & *Theodoro* Laodicensi, partium suarum Episcopis, tradidit in Italiam perferenda. Quin etiam ad *Ludovicum II.* Imperatorem Occidentis, & *Ingelbertam* ejus uxorem literas scripsit, quibus effecturum se pollicebatur, ut Orientis etiam renuntiarentur Imperatores, operam modo suam ad expellendum e Sede Romana *Nicolaum* commodarent. Cum autem inter *Michaelem* Imperatorem, & *Basilium* recens in consortium Imperii ab ipso adscitum orta æmulatione, alterum ab altero deiciendum suspicaretur, dubius ad quem tandem summa Imperii esset perventura, subinde apud *Michaelem* carpebat *Basilium*, & vicissim apud *Basilium* obtretebat *Michaeli* foedus adulator, ut uter tandem solus Imperium obtineret, illum sibi devinctissimum haberet. At non fidebat veteratori *Basilus*, quin immo strophis illius vehementer offendebatur. Hæc *Nicetas* in vita *Ignatii* commemorat. Habita est Photiana illa Pseudo-Synodus anno Christi. 867.

Altera
Photii
Schismatica
Synodus
adversus
Nicolaum I.
Romanum
Pontificem.

§. VIII.

Nicolaus I. Gallicanos Episcopos ad succurrendum Ecclesiæ, & Græcorum objectiones refellendas adhortatur. Quod illi impigre, & luculente exequentur.

Cum circularis Epistolæ Photii exemplar a Rege Bulgarorum ad Nicolaum Primum transmissum esset, Summus Pontifex datis ad Hincmarum Archiepiscopum Remensem, & alios Galliarum Episcopos literis, ipsos hortatus est, ut Majores suos imitati Ecclesiæ laboranti succurrerent, & zelum, doctrinamque suam ad Græcorum Objectiones in Latinam Ecclesiam confutandas converterent. Exstat Epistola ipsius 70. ad illos data, in qua exposita Photiani Schismatis origine, & progressu; gestisque ea in causa suis, recensitis etiam Capitibus, quæ adversus Romanam Ecclesiam Græci objiciebant, hæc subdit: In his igitur explosis cæteris curis, vos, fratres, summopere convenit desudare: & quia communia sunt hæc oppropria, quæ universalis Ecclesiæ in ea duntaxat parte, quæ Latina uti dignoscitur lingua, ingerunt, communiter omnes, qui divino Sacerdotio illustrari videntur, decertare debetis, quo Paternæ Traditiones tantæ derogationi non pateant: Sed quæ pravi, quique consuetæ contentione tam mentientes, quam errantes maculare gestiunt, manu communis defensionis ab omni nævo blasphemie funditus eruantur. Ridiculum est enim, & satis abominabile dedecus, ut temporibus nostris, vel falso insimulari Sanctam Dei Ecclesiam permittatis, vel eas Traditiones, quas antiquitus a Patribus nostris suscepimus, pro libitu semper errantium infringi patiamur. Quapropter necesse est, ut eorum conatibus resistamus, & falsis illorum jaculis veritatis clypeum opponamus. Quod nos quidem, opitulante superna potentia, prout valeamus, agere non ommitemus: nec, cum opportunitas cælitus datur, contra illos pro Ecclesia Christi tacebimus. Sed magnopere convenit, ut,

&

Et vestra quoque Fraternitas morem secuta Majorum,
 concertans nobis, Et unanimiter collaborans in talibus in-
 veniatur. Siquidem nusquam Hesperiae regiones, (ut de
 aliis mundi plagis interim taceamus) a Sede B. Petri in
 hujusmodi questionibus dissonantes inventae sunt. Unde
 unusquisque vestrum, qui Metropolitana jura sortitus est,
 junctis sibi fratribus, Et Coepiscopis suis, qui sub se sunt,
 de his diligentem curam suscipiat, Et quid invidis eorum
 detractationibus opponi necesse sit, rimari studeat, Et in-
 venire summopere gestiat, atque inventum nobis ocyus
 transmittere minime parvipendat: quatenus id nos quo-
 que adversus eorum vesaniam cum caeteris assertionibus
 nostris deinde mittere valeamus. Nihil enim in nobis tam
 visibilis, quam invisibilis hostis, sicut concordiam exhorre-
 scit. Ideoque mutuo studia nostra provocemus, Et contra
 communes hostes, non quasi hac, vel illac palantes, sed
 tanquam castrorum acies ordinati reperiamur. Subdit se
 cum ipsos, tum alios Occidentis Episcopos ad Synodum
 convocaturum, nisi temporum perturbatio prohiberet.
 Tum ad injunctum opus diligenter exequendum ipsos
 urget vehementius his verbis: Verumtamen si hac ve-
 niendo recusatis laborem arripere, nec jussa terreni Prin-
 cipis, nec ulla impedimenta saeculi pium studium vestrum
 a communi hac Ecclesiastici negotii meditatione, seu ne-
 cessaria sollicitudine cohibere quoquomodo valeant. Alio-
 qui vestram ad nos Fraternitatem convocandi, Et pariter
 de hujusmodi questionibus pertractandi nobis erit om-
 nino necessitas: ut videlicet juxta pristinam consuetudi-
 nem nobiscum in idipsum apud S. Petrum convenientes,
 communes Ecclesiae contumelias repellamus, qui commu-
 ne Sacerdotii culmen in Christi Ecclesia, singuli secundum
 suorum qualitatem Privilegiorum, promeruisse dignosci-
 tur. Praecipue cum non solum propter hujusmodi gene-
 ralis Ecclesiae negotium, sed etiam pro specialis hujus
 Sedis exorta causa, Praedecessores vestri una cum Prae-
 decessoribus nostris hac soliti sunt non immerito conve-
 nire. Tandem jubet Hincmaro, ut cum hanc Episto-
 lam legerit, eam ad alios Archiepiscopos deferendam

curet, qui cum Suffraganeis suis hac de re conferant, & Sedi Apostolicæ ea, quæ repererint, suggerant.

Id impigre executus est Hincmarus, teste Flodoardo, libr. 3. *Historiæ Remensis* Cap. XVII. Quam, inquit, Epistolam Hincmarus suscipiens, in Corbonaco Palatio * consistenti Regi Carolo cum pluribus Episcopis relegit, & ad alios Archiepiscopos, sicut in mandato acceperat, dirigere studuit. Idem etiam Suffraganeos suos impri-
 mis excitavit, ut Græcorum objectis responderent, & inter filios Odonem Bellovacensem, ad quem Hincma-
 ri de hoc argumento exstat Epist. 51. Tom. II. ejus Operum edita. Respondit inter cæteros Odo, & li-
 brum a se compositum Hincmaro misit, ut testatur idem Flodoardus lib. 3. cap. 13. In eo vero quædam
 annotavit Hincmarus, quæ retractanda, & corrigenda fo-
 rent. Scripsit etiam adversus easdem Græcorum Ob-
 jectiones Æneas Episcopus Parisiensis, cujus doctissi-
 mum Opus exstat Tom. 7. *Spicilegii*. Eosdem convicit Ratramnus Corbejenfis Monachus libris IV. *Adversus*
Opposita Græcorum, editis Tomo II. *Spicilegii*. Sic Ro-
 manæ, totiusque Latinæ Ecclesiæ causam doctissimi Præsules, & Monachi Gallicani propugnarunt.

Articuli, quos Græci Latinis objiciebant, quædam sunt meræ calumniæ, quod nimirum aqua pro Chris-
 mate uterentur: quod imperando cælibatum sacris Ministris, nuptias damnarent: quod super Altare una
 cum Corpore Christi agnum offerent: quod Diaconi non suscepto Presbyteratu, Episcopi consecraren-
 tur. Alii meram spectabant disciplinam, quæ salva fide, varia in Ecclesiis esse potest, scilicet, Majorum
 Clericorum cælibatus; casei, & lactis usus in quibus-
 dam Ecclesiis Occidentis tempore Quadragesimæ; ra-
 sura barbæ a Clericis usurpata. Alii non modo nulli
 erant reprehensioni obnoxii, sed laudem merebantur,
 ut assertio Processionis Spiritus Sancti a Patre, & Fi-
 lio, additio vocis *Filioque*, ad Symbolum: iteratio
 Con-

Confirmationis a Presbyteris collatæ citra dispensationem Ecclesiæ; negatio Libelli Fidei Constantinopolitano Patriarchæ a Legatis Apostolicis. Qua de re Nicolaus I. Epistola 70. ad Gallicanos Episcopos scribit: Cum enim Christi munere, propter Primum Ecclesiæ Romanæ in B. Petro concessum, nemini sit de Sedis Apostolicæ Judicio judicare, aut illius Sententiam retractare permissum: constat nimirum, eos ab his nullum jus possidere Libellos exigendi, quos habere fas judicandi nullo jubentur Canone, nullo probantur exemplo. Præcipuus itaque controversiæ cardo quæstio fuit de Processione Spiritus Sancti a Patre, & Filio, in quam præcipue incubuere, qui adversus Græcos scripserunt. Hanc etiam nos in *Panoplia* pro more expendemus.

§. IX.

Basilus Imperator Nicolai I. Sententiam executus, Photium e Sede Constantinopolitana expellit, Ignatium restituit: Romanum Pontificem de his certiores facit.

Cum Michael Imperator, Deo ultionem permittente, cæsus fuisset anno octingentesimo sexagesimo septimo, die vicesima quarta mensis Septembris, Basilus Imperator salutatus est, qui statim ad causam Ecclesiæ propugnandam animum adjecit. Postridie igitur quam elevatus, Photium e Sede, quam invaserat, & quam tam iniquis artibus hucusque retinuerat, deturbavit, relegavitque in Monasterium. Misit etiam protinus Eliam Regiæ Classis Drungarium, qui Sanctissimum Patriarcham Ignatium ex Insula Constantinopolim honorifice reduceret. Photii etiam septem sacci varia suppellectili, pecuniis, libris referti, a Basilii Ministris intercepti sunt, & ad ipsum deportati. Inventæ sunt in iis volumina duo, auro, argentoque bracteata, serico exterius velata, interius vero literis elegantibus

Photii
famosæ
inſcri-
ptiones
adverſus
Sanctum
Patriar-
cham I-
gnatium.

& venustis exarata. Primum continebat Synodi com-
mentitiæ adverſus Ignatium Actiones ſeptem cum fa-
moſis picturis a Gregorio Syracuſano adumbratis. A-
ctione prima videre erat Ignatium raptatum, & vapu-
lantem : eus vero capiti inſcriptum: *Diabolus*. Actio-
ne ſecunda, ſputis foedatus effingebatur cum hac in-
ſcriptione: *Principium peccati*. Actione tertia, de thro-
no deturbatus exhibebatur, cum hac epigraphe: *Filius*
perditionis. Actione quarta, vinculis colligatus, & exi-
lio damnatus, cum hoc elogio: *Avaritia Simonis Ma-*
gi. Actione quinta, collari furca inclufus, cum hacce
calumnia: *Qui ſe extollit ſupra omne id, quod dicitur,*
aut colitur Deus. Actione ſexta exprimebatur, ut jam
damnatus, cum hoc titulo: *Abominatio deſolationis*.
In ſeptima depictus erat, ut tractus ad ſuplicium, &
capitè mulctatus, cum hac inſcriptione: *Anticriſtus*.
Alterum volumen compledebatur Acta Conciliabuli
adverſus Nicolaum Pontificem Maximum, quorum e-
xemplar Photius ad Ludovicum II. Francorum Regem,
& Imperatorem per Zachariam miſerat. Hunc ve-
ro ab itinere Baſilius revocavit, Ignatium ex Inſu-
la reducem poſt novem annos perſecutionis, Sedi re-
ſtituit cum ſummo omnium Ordinum applauſu. De
his exordio imperii ſui pro vindicanda Eccleſiæ liber-
tate a ſe geſtis certiorẽ fecit Nicolaum I. Baſilius,
ipſum rogans, ut de illis, qui a Photio conſecrati e-
rant, nec non & de illis, qui ab Ignatio ordinati de-
fecerant ad Photium, ſententiam diceret. Miſit illam
Epiſtolam per illuſtrem virum Baſilium Spatharium,
cum quo Romam, jubente Imperatore, profeſti ſunt,
a partibus quidem Ignatii, Joannes Metropolita Sylei;
a partibus vero Photii Petrus Metropolita Sardeniſis.
Baſilii Imperatoris ad Nicolaum I. Epiſtola inſerta eſt
Actioni III. Octavæ Synodi. Nos, inquit, Photium
gradu movimus, ut in ordinem redactus, ſibi vivat;
Ignatium vero injuria affectum, ut Judio vestro va-
riis in Epiſtolis declaraviſtis, quas, qui ante nos impera-
verunt, ſupprimere conati ſunt, Solio ſuo reſtituimus.

Ut

Ut reliquis vero rebus finis imponatur, atque ut hæc ipsa confirmentur, Sanctitati tuæ integrum reliquimus: de lapsis, inquam, Sacerdotibus, & quicunque artibus Photii, & insidiis circumventi sunt. . . . Ut autem Sanctitati tuæ divinum, & Apostolicum Judicium de Sanctissimo Patriarcha Ignatio, & infelicissimo Photio, Photianis quoque palam fiat, ab utraque parte, atque alii quoque a nobis ipsis missi sunt Legati; ut presentibus illis causa a te definiatur: tuique Legati una cum nostris certissimam toti Ecclesiæ fidem, facturi mittantur.

Scriptit etiam ad Nicolaum I. recens restitutus Ignatius, ipsum de causa lapsorum in Photiano Schismate consulens. Se ab Imperatore in Sedem restitutum nuntiat in executionem Sententiæ ab ipso Pontifice latæ. Nam divinitus evectus Imperator noster, ut fidelissimus filius vester, tuæ Sanctitatis Sententiam, & Decretum executus, utrumque (me inquam, & Photium) & pro æquitate causæ tractavit. Quibus verbis mendacii convincitur Zonaras recentior Græculus, & Schismaticus, qui Photium a Basilio ejectum scripsit, quod ipsum ob cædem Michaelis Imperatoris a Communionem removisset. Sane qui noverit Photii ingenium temporis serviens, qui noverit ipsum velut canem mutum factum esse sub Principatu Michaelis, & nedum ejus nefaria facinora, vitamque dissolutam non reprehendisse, sed ipsi perpetuo fuisse adulatum; qui noverit versatilem ejus ad omnem auram animum apud Basilium Michaeli, apud Michaellem Basilio obtrectasse, ut refert Nicetas in vita Ignatii, is facile sibi persuaserit Photium non eo fuisse Ecclesiasticæ Disciplinæ studio incensum, non ea præditum generositate, ut Principem homicidii reum ab Ecclesia repelleret, Magnificum est Epistolæ Ignatii exordium, & Romani Pontificis Primatum in Ecclesia universa, & in ipsos Patriarchas Orientales a Græcis agnitum ante schisma diserte probat. Sic autem habet: Ad artus humano insti-

Refellitur
Zonaras.

Romani
Pontificis
Primatum
jure divi-
no insti-

tutum Ec-
clesia
Græca an-
te Schis-
ma con-
fessa est.

ni corporis plagis, & vulneribus saucios curandos, me-
dendi ars magnam Medicorum copiam suppeditavit: In
membris autem Christi Dei, ac Salvatoris, omnium Ca-
pitis, ac Sponsi Catholicæ, & Apostolicæ Ecclesiæ, unum
tantum, ac solum selectum, ac universalissimum Medi-
cum, tuam nempe Fraternali, Paternalique Sanctita-
tem, supremum, & fortissimum Dei Verbum constituit,
cum Petro supremo, sanctissimoque Apostolorum Verticē
dixit. „ Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo
„ Ecclesiam meam, & portæ inferi non prævalebunt
„ adversus eam. Et rursum: Tibi dabo claves Regni
„ cælorum: & quod ligaveris super terram, ligatum
„ erit in cœlis; & quod solveris, erit solutum. Hu-
juscemodi enim beatas voces non soli Apostolorum Prin-
cipi privata quadam sorte transcripsit, & assignavit, sed
per ipsum ad omnes Romanæ Sedis Pontifices illi suc-
cessuros transmisit. Hinc retro, olimque semper cum hæ-
reses, & scelera pullularent, noxias illas herbas, & zi-
xania Sedis Apostolicæ vestræ Successores extirparunt:
& nunc tua Beatitudo digne tractans acceptam a Chri-
sto potestatem, veritatis hostes fudit, & latronum more
in Christi ovile per fenestram ascendentem. . . medica
manu sacrosanctæ, & Apostolicæ Auctoritatis a commu-
ni Ecclesiæ corpore præcidisti; & nos ab illo per sce-
lus oppressos, ut amantissimus frater recte innocentes
pronunciasti, nostræque nos Ecclesiæ per literas restitui-
sti. Exstat pariter hæc Ignatii Epistola Actione III.
Synodi Octavæ.

Petrus Sardenfis Episcopus, qui Photii causam a-
cturus, Romam cum Imperatoris Oratore, & Ignatii
Legato navigabat, novam licet navim conscendisset,
naufragio misere sepultus est: alii Legati ad portum
incolumes, servante Deo, appulere. Migraverat ad
vitam immortalem Sanctissimus Pontifex Nicolaus I.
cui Hadrianus II. successerat. Is statim, atque Basilii
Imperatoris, & Ignatii litteras legit, magna perfusus
est lætitia, ob res Ecclesiæ Constantinopoli restitutas:

De-

Decessoris sui, congregata Synodo, Judicium confirmavit, impia Photii volumina flammis devovit, iussitque cremari pariter illorum exemplaria, si quæ in Oriente invenirentur. De hac Photii ejectione, & Ignatii restitutione legendi Nicetas in vita Ignatii, & Anastasius Bibliothecarius in præfatione VIII. Synodi. Legendus idem Bibliothecarius in Vita Hadriani II. ubi refert, librum Photii a Metropolitâ Legato exhibitum fuisse Summo Pontifici, & in terram projectum cum hoc anathemate: Tu maledictus Constantinopoli, sis Romæ iterum maledictus. Te Minister diaboli Photius novus Simon mendacii compillator aptavit. Te Minister Christi Nicolaus novus Petrus veritatis amator attrivit. Observat secundo Basilii Imperatoris subscriptionem huic virulento libro a Photio additam fuisse, quod asseruit coram Summo Pontifice illustris Spatharius falsam hujusmodi subscriptionem ex eo comprobans, quod Imperator Ignatium in Sedem restituisset, Refert tertio, cum eo tempore, quo nefarius Codex urebatur, imber vehemens decideret, ad pluviam, quasi ad olei guttas flammam convaluisse: quo miraculo omnes cum Latini, tum Græci stupefacti, Deo laudem dicere; Nicolai Papæ memoriæ bene precati sunt, Hadrianum dignissimum ejus Successorem præconiis extulere.

Tandem remeantibus Constantinopolim Legatis, Hadrianus Pontifex ad Basilium Imperatorem de Ignatii restitutione gratulatorias literas dedit; ipsi Theognostum Archimandritam commendavit, qui legatione pro Ignatio functus apud Nicolaum Papam, solido septennio Romæ hospes, & peregrinus manserat, ut Michaelis Imperatoris, Bardæ, & Photii persecutionem fugeret. Imperatorem hortatus est ad perseverantiam: ipsique spopondit opem, & se nunquam a Decretis sanctæ memoriæ Papæ Nicolai de Photii dejectione, & Ignatii restitutione discessurum. Dedit etiam Hadrianus II. Literas ad Ignatium ejusdem argumenti. Extant Actiōne VII. Synodi Octavæ.

Synodus Romana Hadriani II. contra Photium.

Quoniam meminimus Synodi ab Hadriano II. Pontifice Maximo Romæ celebratæ post adventum Legatorum *Basilii* Imperatoris, & *Ignatii* Patriarchæ, anno scilicet octingentesimo, sexagesimo octavo, paulo enucleatius ejus Acta exponenda sunt. Post tres Allocutiones Pontificis Maximi ad Synodum, post supplicationem Patrum pro damnatione *Photii*, & reconciliatione lapsorum, *Hadrianus II.* Sententiam tulit quinque Capita continentem. Primo omnia *Photii*, & *Michaelis* Acta contra Romanam Ecclesiam, & maxime Latrocinalem *Photii* Synodum, nuper, favente *Michaeli*, celebratam contra *Nicolaum I.* decernit aboleri, non secus, ac acta *Ephesini* Latrociniis flammisque, & diris omnibus devoveri. Secundo, idem statuit de his, quæ contra *Ignatium* Patriarcham ab eodem imperatore, & *Photio* scripta, actaque sunt. III. *Photium* rursus anathemate percellit. Verumtamen si viva voce, suoque scripto, & manu promittat: se omnia a *Nicolao I.* & ipso *Hadriano* Summis Pontificibus decreta servaturum, vel subiturum, dictique Conciliabuli Acta damnaturum, ipsi Communio Laica non negatur. IV. Lapsos, qui nimirum *Photianæ* Pseudo-Synodo consensere, vel subscribere, si Decretis *Nicolai I.* morem gesserint, & ad Communionem *Ignatii* Patriarchæ redierint, & acta Conciliabuli flammis traderint, in Communionem recipit: sin minus eos Communionem privat. *Basilium* vero Imperatorem, cujus nomen hujusmodi Actis falso insertum, probatum est, ab omni suspitione mala prorsus alienum pronuntiavit, & in albo Piorum Augustorum conscribendum. V. Omnes, qui Acta *Photiani* Conciliabuli absconderint, vel propugnauerint, & non potius igni devoverint, si sint Clerici, e gradu suo dejicit; si laici, subjicit anathemati. Subscripsit hujus Synodi Actis Summus Pontifex hac forma-

mu-

mula: Hadrianus Episcopus Sanctæ Catholicæ, & Apostolicæ Ecclesiæ his Sententiis a nobis promulgatis manu propria subscripsi. Deinde Episcopi viginti novem, Presbyteri novem Romanæ Ecclesiæ, Diaconi quinque pariter subscripserunt. Inserta sunt istius Concilii Acta VII. Actioni Concilii, Oecumenici.

§. XI.

Hadrianus II. Pontifex Maximus Octavam Synodum Oecumenicam celebrari jussit, quam convocavit Basilius Augustus.

Jussu Hadriani II. Pontificis Maximi celebratam fuisse Synodum VIII. constat ex illius ad Basilium Imperatorem Epistola, quæ inserta est Actioni Primæ. Volumus autem, inquit, per vestræ pietatis industriam Constantinopoli numerosum celebrari Concilium; cui nostri quoque Legati præsidentes, delictorum, hominumque discrimine perspecto, statim cuncta impii Conciliabuli exemplaria, ab iis, qui illa retinent, ablata, ignibus concremanda tradant.

Idem probant verba Anastasii Bibliothecarii in Præfatione VIII. Synodi ad Hadrianum II. Missisque, inquit, cum Auctoritate Apostolica Vicariis, & Epistolis Decretalibus, jussisti fieri Constantinopoli Synodum, &c.

Quod vero Basilius Imperator Synodum convocaverit, testatur ipsa Synodus Actione I. sic de Basilio loquens: Qui Universalem Synodum congregans, quæ visa sunt Spiritui Sancto, pie peregit. Testatur & S. Ignatius in acclamatione sua ad Synodum, Actione VIII. Quoniam vero, inquit, universali paci consulens piissimus & prudentissimus Imperator noster, multam habuit curam & sollicitudinem colligendi Sanctissimos Vicarios ex cunctis aliis Patriarchalibus Sedibus, & Synodum Universalem celebrandi ad exhibitionem, & satisfactio-

nem

nem perfectam, veritate sibi cooperante, Omnipotentis providentia in finem prosperum adduxit consilium suum, &c.

Id testatur Metrophanes **Actione VI.** sic Imperatorem allocutus: Hæc itaque sancta & Universalis Synodus arca salutis est . . . Et tu es, amice Christi Domine, Noe justus inventus in conspectu Dei, in generatione tua, quia talem arcam fabricasti . . . Hæc sancta & universalis Synodus est benignus & bonus puteus, quem fodisti tu, Deo amantissime, Abram servus & amicus Dei excelsi.

Id rursus testatur ipsa Synodus in Definitione, quæ **Actione X.** edita est. Sancta, magna, & universalis Synodus, quæ per divinam voluntatem, & gratiam, & sanctionem amicorum Christi, a Deo confirmatorum Imperatorum nostrorum Basilii, & Constantini congregata est in hac a Deo conservanda Regia Urbe, in famosissimo templo Sanctæ, ac magni nominis Sopiæ, definivit subter annexa. Et infra rursus de Basilio Augusto: Vicarios etiam ex omnibus Patriarchalibus Thronis, nec non & omnem Episcoporum catalogum, qui sub potestate sua degit, in id ipsum collegit: qui videlicet convenientes, magnam hanc & universalem celebravimus Synodum.

Id testatur Basilius ipse in Allocutione ad **VIII. Synodum.** Non modicum, inquit, certamen certavimus, neque labori cuilibet cessimus, ut & ipsi nobiscum nostis, ad congregandum eos, qui a Romana & ab Orientalibus Patriarchalibus Sedibus convenerunt. Id ipsum asserunt Cedrenus in *Compendio Historiarum*, & Zonaras *Lib. 3. Annalium.*

§. XII.

Hadrianus II. Octavæ Synodo præfuit per Legatos.

Hadrianus II. Pontifex Maximus Anno octingentesimo sexagesimo nono Legatos misit Constantinopolim, Donatum Episcopum Ostiensem, Stephanum Episcopum Nepesinum, & Marinum Diaconum, cum Epistola ad Basilium Imperatorem, qua per ejus industriam numerosum Constantinopoli celebrari Concilium jubebat, cui sui Legati præsiderent. Illis vero dedit in mandatis. Ut omne scandalum Ecclesiæ Constantinopolitanæ solerter sopirent, consecratisque a Methodio, & Ignatio sub satisfactione Libelli, quem de scrinio susceperant, proprias Ecclesias redderent. Photianis vero sub eadem ac districtiori satisfactione communicarent quidem, sed Sacerdotum Judicium usque ad Sedis Apostolicæ Sententiam, manente Sanctissimi Papæ Nicolai Judicio, protelarent. Ita refert Vita Hadriani II.

Legatos honorificentissime excepit Basilius Augustus, & Romani Pontificis literas reverenter exosculatus, ipsos die sequenti his inter alia verbis allocutus est: Nos cum omnibus Orientalibus Patriarchis, Metropolitibus, atque Episcopis censuram Sanctæ Matris nostræ Romanæ Ecclesiæ per biennium præstolantes, propter Deum petimus, ut Dei negotium viriliter peragatur, & tandem aliquando auctoritate vestri Sacri Collegii, tam pestifera Photianæ tergiversationis scandala propellantur, quatenus unitas & tranquillitas optatæ diutius, juxta decretum Sanctissimi Papæ Nicolai restaurentur. Legati Sanctæ Sedis Apostolicæ responderunt: Et nos ideo venimus; ideo missi sumus; sed neminem Orientalium vestrorum unquam in nostram Synodum suscipere possumus, nisi oblato Libello, cujus formam de scrinio Sanctæ Sedis Apostolicæ sumpsimus, nobis fuerit satisfactum. Ita refert Bibliothecarius in vita Hadriani II.

Præ-

Præfuisse Synodo Hadriani II. Legatos, ex Actis ipsius compertum est. Sic enim incipit Actio I. Convenientibus Donato & Stephano Episcopis, & Marino Diacono, locum tenentibus Hadriani Archiepiscopo Senioris Romæ, & Ignatio Archiepiscopo Constantinopoleos Novæ Romæ, & Vicariis Orientis Thoma Metropolita Tyri locum tenente Sedis Antiochiæ, & Syncello locum tenente Theodosii Archiepiscopi Sedis Hierosolymorum. Et post alia: Sanctissimi Vicarii Senioris Romæ dixerunt: Ergo & omnem dubitationem emittamus e cordibus vestris, & verbis, & operibus certificemus vos, quia secundum ea, quæ mandata, & jussa sunt nobis, disponemus. Ergo habemus Epistolas ad Imperatorem, & Patriarcham; & si jubetis, legantur. Legati omnium primi loquuntur, ut mos est Præsidum. Et actione VII. Donato Episcopo Ostiensi, & Stephano Episcopo Nepesino, & Marino Diacono S. Ecclesiæ Rom. locum tenentibus Hadriani Papæ, &c. Et actione IX. Congregatis Papæ Hadriani Legatis, & Patriarcha Ignatio, cæterisque Alexandriæ, Antiochiæ, & Hierosolymorum Vicariis, & sacro Senatu. Hadriani Papæ Legati nominantur primi, ut Præsides nominari solent. Denique Actione X. Hadriani Papæ Legati omnium Episcoporum primi subscribunt.

Nec movere nos debet quod Imperatores Basilius, Constantinus, & Leo Præsidentes semel, atque iterum dicantur: semel Actione VIII. Præsidente eodem piissimo, & amico Christi Basilio in dextera parte magni nominis templi Ecclesiæ magnæ, & Sanctæ, & universali Synodo. Iterum actione X. Propositis venerandæ Crucis lignis, Sanctisque Evangeliiis ad dexteram Sanctæ Sopiæ partem templi, præsidentibus Christi dilectis Imperatoribus, Legatis, &c. Hæc, inquam, movere nos non debent. Præfuisse enim dicitur Imperator, non auctoritate, sed solo sessionis honore, quem ipsi detulit Synodus, ut Ecclesiæ Protectori, non ut controversiarum fidei, vel causarum Ecclesiasticarum Judici.

dici. Hujusmodi namque Judicium nec Laico cui-
vis, nec sibi ipsi convenire Imperator professus est in
allocutione Synodi. „ Noverit enim virtutibus plena
„ perfectio vestra, quia si notum fuerit nobis, quod
„ hæresis quæcunque in Provincia cujuscunque ve-
„ strum latitans, non per assiduam doctrinam vestram
„ radicitus evellatur, & omnes ad orthodoxam Fi-
„ dem manuducantur, canonice hujusmodi Episcopus
„ a proprio Patriarcha condemnabitur, &c. De vobis
„ autem Laicis, tam qui in dignitatibus, quam qui
„ absolute conversamini, quid amplius dicam, non
„ habeo, quam quia nullo modo vobis licet de Ec-
„ clesiasticis causis sermonem movere, neque peni-
„ tus resistere integritati Ecclesiæ, & universali Sy-
„ nodo adversari. Hoc enim investigare, & quære-
„ re Patriarcharum, Pontificum, & Sacerdotum est,
„ qui regiminis Officium sortiti sunt, qui sanctifi-
„ candi, qui ligandi, & solvendi potestatem habent;
„ qui Ecclesiasticas, & coelestes adepti sunt cla-
„ ves: non nostrum, qui pasci debemus, qui sancti-
„ ficari, qui ligari, vel a ligamento solvi egemus.
„ Quantæcunque enim religionis, & sapientiæ Lai-
„ cus existat, vel etiamsi universa virtute interius
„ polleat, donec Laicus est, ovis vocari non desi-
„ net. Rursusque Episcopus, licet omni religionis
„ virtute destituatur, tamen Pastor est, quamdiu in
„ Pontificatus munere versatur. Quæ ergo nobis ra-
„ tio est in ordine ovium constitutis Pastores verbo-
„ rum subtilitate discutiendi? Oportet nos cum timo-
„ re, & fide sincera hos adire, & a facie eorum vere-
„ ri, cum sint Ministri Domini omnipotentis, & ni-
„ hil amplius, quam ea, quæ sunt nostri ordinis re-
„ quirere.

Nec obstat etiam Præsentia *Hadriani II.* per suos
Legatos, quod ante acclamatum sit Imperatoribus,
quam Romanis Pontificibus. Is enim honor, & gra-
ti animi significatio a Patribus exhibita Religiosissimo

Principi, cui tot nominibus obstricta erat Ecclesia Romana, Constantinopolitana universa, auctoritatem significat nullam Imperatoris in causis Ecclesiasticis, & in moderamine Synodi, nisi in iis, quæ ordinem & politiam externam, ac executionem Decretorum Ecclesiæ spectant. Alioqui & Imperatrix præfuisset Synodo, & judicandi Auctoritatem in causis Ecclesiasticis etiam habuisset: siquidem & ipsi ante Pontifices acclamatum est. *Actione IX. Multos annos Imperatorum, Basilii, Constantini, & Leonis magnorum Principum, & Imperatorum, multos annos. Nicolai Beatissimi Papæ Romani æterna memoria. Hadriani Beatissimi Papæ Romani æterna memoria. Rursus Actione 10. Multos annos Imperatorum Basilii, Constantini, & Leonis. Multos annos Basilii Orthodoxi. Amatorem veritatis, Domine, conserva. Basilio Novo Constantino, æterna memoria. Novo Justiniano, æterna memoria. Eudoxiæ piissimæ Augustæ, multos annos. Deus conservet Imperium vestrum. Per vos universalis Ecclesia pacem obtinuit.*

Et quibusdam interjectis: Germani, Tharassii, Nicephori, & Methodii venerabilium Patriarcharum, æterna memoria. Nicolai Papæ Senioris Romæ æterna memoria. Hadriani Beatissimi Papæ Romani multos annos.

Denique quod Imperatores rogati sint a Legatis Romani Pontificis: ut ante omnes subscriberent, non est argumentum auctoritatis, quæ penes Principes esset ulla ad præsidendum Concilio, sed merum testimonium reverentiæ, & urbanitatis Legatorum erga illorum Majestatem, a quibus Sedes Apostolica, & ipsi tantis honoribus affecti fuerant, & quibus tantis nominibus obstricta erat Ecclesia. Idque sic accepit Imperator, non ut debitum sibi officium. Nec delatum ultro sibi honorem ceu jure sibi competens habuit, sed ut Ecclesiæ beneficium: Invicem enim certabant sive Ro-
ma-

manus Pontifex, & ejus Legati, sive Synodus tota, & Imperator, uter alterum honore prosequeretur ampliori. Id ex Actione X. compertum est, in qua rei gestæ ordo sic exponitur: Sanctissimi Vicarii Senioris Romanæ dixerunt: Quoniam Providentia Dei in prosperum finem omnia Ecclesiæ devenerunt negotia, oportet nos & in scriptis manu propria hæc roborare, secundum Synodicam consequentiam. Unde volumus, ut subscribant primitus Christi amatores Imperatores, & deinde secundum ordinem sancta hæc Synodus. Basilius piissimus, & Christi amicus Imperator dixit. Tranquillissimum Imperium nostrum secutum præcedentes, & Justissimos Imperatores, Constantinum videlicet Magnum, & Theodosium, & Marcianum, ac cæteros, vult subscribere post subscriptionem omnium Sanctissimorum Vicariorum: edocti enim sumus a Christo vero Deo nostro habere exaltantem humilitatem. Ita omnino factum. Primi enim omnium subscripserunt quinque exemplaribus Donatus Episcopus Ostiensis, & cæteri Legati Romanæ Sedis; deinde Vicarii Patriarcharum Alexandrini, Antiocheni, Hierosolymitani, & Ignatius Constantinopolitanus. Secundum hos Basilius, Constantinus, Leo Imperatores, qui cum manu sua quinque libris venerandæ crucis signum impressissent, suaque nomina subscripsissent, quod reliquum erat, Christophorus Proto-a Secretis, & Præfectus Concilii subscripsit. Deinceps ordine omnes Episcopi, pro suo quisque gradu, & dignitate quinque libris, seu exemplaribus Synodi subscripserunt, ut Sedes quælibet Patriarchica suum exemplar pro more haberet.

§. XIII.

Quid gestum Actione I. Synodi Octavæ?

Inchoata est Oecumenica Synodus Octava anno Christi octingentesimo sexagesimo nono, Hadriani II. Pontificis Maximi anno secundo, Imperatoris Basili anno

no tertio, die quinta Octobris, feria quarta, Constantinopoli; unde & Constantinopolitana quarta nuncupatur, in celeberrimo Sanctæ Sophiæ templo, confidentibus ibi Sedis Apostolicæ Legatis, Ignatio Constantinopolitano Patriarcha, & Vicariis Sedium Orientalium: præsentibus Illustrissimis Patritiis, quos Imperator adesse jusserat, ut Concilii ordinem moderarentur, omniaque secundum Juris regulas fieri curarent: Sancta Cruce, & libro Evangeliorum in Throno pro more collocatis, admissi sunt ad Synodum Episcopi duodecim, qui ab Ignatii, & Sedis Apostolicæ partibus steterant soli constanter, & pro justitia invicto animo certaverant; dicentibus Romanæ Sedis Legatis; *Sedeant secundum ordinem suum, quia digni sunt: & beatos, & ter beatos hos æstimamus.* Deinde Epanagosticon, id est, scriptum coram Synodo legendum, quod ab Imperatore missum erat, a Babane Patritio, annuentibus Legatis Apostolicis, perlectum est, ac summo Synodi totius applausu exceptum. Imperatoris enim pietatem, ac studium pro Ecclesiæ pace testabatur; atque Episcopos hortabatur universos, ut semotis privatis affectibus, Ecclesiæ Constantinopolitanæ statum componerent. Tertio rogati sunt Sedis Apostolicæ Legati, ut Legationis tenorem suæ, ac ejus, a quo missi erant, mandatum exhiberent. Id Episcoporum, ac Senatus nomine postulavit Babanes Patritius. Res visa Legatis insolens, *Hoc nos, inquebant, usque nunc non invenimus, ut Vicarii Senioris Romæ a quolibet examinentur, utrum talem existimationem habeant.* Respondit Babanes: In injuriam, & contemptum Sedis Apostolicæ hanc non vergere petitionem: sed ob Rodoaldum, & Zachariam id exigere, qui Nicolai I. mandata transgressi fuerant. Tum Legati Epistolam Hadriani II. Pontificis Maximi ad Imperatorem protulere. Præmanibus (dixerunt illi) habemus epistolam, quam transmisit Imperatori Sanctissimus Papa Hadrianus, qui etiam potestatem nobis dedit, ut secundum quod Beatissimus Papa Nicolaus disposuit de Sancta Constantinopolitano-

rum

rum Ecclesia, ita ordinemus, ut moderemur, atque firmemus, ut nullus adversus eam pugnare possit: & ut, quæ ipse Sanctissimus Hadrianus edidit, confirmemus. Cujus enim suscepit honorem, suscepit etiam & laborem; quia propter hoc Deus posuit eum in Ecclesia sua. Ecce Epistola Sanctissimi Papæ Hadriani. Si vultis, legatur. Lecta est jubente Synodo. Mox eorum, qui Patriarcharum Orientis personam gerebant, discussa Legatio est, omnibusque perspectum fuit, Thomam Tyri Metropolitam, qui Antiocheni Patriarchæ locum tenebat, nullis mandatis, aut commendatitiis litteris opus habere. Quia vacante Sede Antiochena, jussu erat Metropolitæ Tyri Patriarchæ vices gerere. Elias vero Presbyter, & Syncellus Ecclesiæ Hierosolymitanæ, litteras protulit Theodosii Hierosolymorum Patriarchæ Legationem continentes, & ad Ignatium Constantinopolitanum Patriarcham directas, cum potere, superhumerali, & mitra S. Jacobi Apostoli, Fratris Domini, & sacro vase, & cratere argenteo cum imaginibus expresso. Venire autem se non potuisse, Patriarcha significabat, quod sub Saracenorum jugo Palæstina gerneret.

Post hæc, jubentibus Legatis Apostolicis lectus est Libelli, Libellus, cui subscribere deberent universi Episcopi, seu Formulæ a se Sacerdotes, Clerici, & Monachi: quo nimirum cunctas primum hæreses execrati, & inter alias, Iconomachiam, Anathema Photio dicere debebant, donec missæ subscriptionem exigat Summus Pontifex ab Episcopis in Synodo Oecumenica congregatis. Actaque Conciliabuli contra Sedis Apostolicæ reverentiam congregati eodem anathemate percellere: se denique amplecti Synodos a Nicolao Pontifice Maximo, & Hadriano ejus Successore in causa Photii, & Ignatii Romæ celebratas, profiteri debebant. Magnificum sane Primatus Romani Pontificis argumentum, quod Libellum, seu Formulam ad Synodum Oecumenicam miserit, necessario ab omnibus ordinis Ecclesiastici viris subscribendam, qui Communionis Sedis Apostolicæ participes

esse vellent. Observatione digna sunt hæc verba: Quia non potest Domini nostri Jesu Christi prætermitti sententia, dicentis: Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam; hæc, quæ dicta sunt, rerum probantur effectibus: Quia in Sede Apostolica immaculata *Catholica Religio in Sede Apostolica semper immaculata servata est.* est semper Catholica servata Religio, & sancta celebrata doctrina. Ab hujus ergo fide, atque doctrina separari minime cupientes; & Patrum, & præcipue Sanctæ Sedis Apostolicæ Præsulum sequentes in omnibus Constituta, anathematizamus omnes hæreses, simul cum Iconomachis. Anathematizamus etiam Photium, &c.

Observare etiam operæ pretium est illa verba: Sequentes in omnibus Apostolicam Sedem, & observantes ejus omnia Constituta, speramus, ut in una Communione, quam Sedes Apostolica prædicat, esse mereamur, in qua est integra, & vera Christianæ Religionis soliditas. Promittentes etiam sequestratos a Communione Ecclesiæ Catholicæ, id est, non consentientes Sedi Apostolicæ, eorum nomina inter sacra non esse recitanda Mysteria. Vides idem esse sequestratum ab Ecclesiæ Catholicæ Communione, & non esse consentientem Sedi Apostolicæ. Libello subscribere debebant Episcopi cum testibus, ac subscriptionem suam Legatis Apostolicis tradere. Perlectum Libellum Synodus approbavit universa.

Non est prætermittendum, quod de hujusce Libelli subscriptionibus Anastasius Bibliothecarius commemorat in Notis ad octavam Synodum: Postquam omnes Episcopi, & Clerici subscripsere, quosdam poenituisse Chirographi, & Imperatori, atque Ignatio Patriarchæ clam insusurasse: Non bene factum fuisse, quod Ecclesiam Constantinopolitanam tanta subjectione Romanæ subdi Ecclesiæ permiserint; ita, ut hanc ei tanquam Domino ancillam tradiderint. His commotus Imperator, jussit iis, quos Legatis Apostolicis ad obsequia destinaverat, ut ipsis Chirographa suffurarentur. Fraudem

dem ubi animadverterunt Legati, de ea graviter ex-
postularunt cum Principe: qui illorum querimoniis vi-
ctus, omnia Chirographa restituit, his eos verbis com-
pellans: Ego quidem ut Magistrum Ecclesiasticorum ne-
gotiorum Sedem Apostolicam per meos Legatos adii; &
ideo vestram presentiam preestolatus sum, ut vestro De-
creto, & solertia nostra, Ecclesia nostra remedia sanita-
tis perciperet; & nos non nostris motibus, sed vestre
sententiae pareremus. Ergo Chirographa, quae a nostris
Sacerdotibus, & cunctis Clericis salubriter exegistis, ac-
cipite, & Spirituali Patri nostro Sanctissimo Papae reprae-
sentate: ita, ut si quis eorum per abrupta vitiorum so-
lito incedere more tentaverit, his quodammodo habenis
ab eo refrænetur, & ad rectum iustitiae tramitem re-
vocetur. Quanto Ecclesiae bono ab Episcopis sub-
scriptiones in similibus causis exigat Romanus Pon-
tifex, inde liquet. Sed ea, quae Actione I. Syno-
di Oecumenicae Octavae gesta sunt, commemorare
pergamus.

Approbato Sedis Apostolicae Libello, lecta est defi-
nitio Legatorum Antiochenae, & Hierosolymitanae Se-
dis, quam ante adventum Legatorum Sedis Apostoli-
cae ediderant, cum anno solido illic morati, discessio-
nem pararent. Quae definitio id unum sanciebat, ut
Nicolai Pontificis Maximi Decretis in omnibus pare-
retur quoad Photii depositionem, restitutionem Ignatii,
Gregorii Syracusani exauktionem confirmatam, su-
sceptionem Ordinatorum ab Ignatio, degradationem
Consecratorum a Photio. Definitione perfecta Syno-
dus has in voces erupit: Ecce audivimus Sententiam
Orientalium, sequentem, & faventem iudicio Sanctissimi
Papae Nicolai, & convenimus in eam. Tum Bahanes
Patritius quaesivit a Legatis Apostolicis, qua ratione
Nicolaus I. Photium absentem damnasset? Rationem
omnium illi reddidere, gesta a prima Photii expul-
sione ad ultimum usque Concilium Romae ab Ha-
driano II. celebratum recensentes, probantesque il-

*Sedes A-
postolica
Ecclesia-
sticorum
negotio-
rum Ma-
gistra.*

lum per litteras, & Apocrisarios suos præsentem, rite, & secundum Canones fuisse damnatum.

Sciscitatus est idem Patritius a Legatis Sedium Orientalium, cur venientes Constantinopolim Photium non convenissent, sed ab illius Communione statim se segregassent. Responderunt se ita egisse, quod a Romano Pontifice damnatus, & a nulla Sedium Orientalium receptus esset. Patriarchalia Capita, inquebant, in mundo posuit Spiritus Sanctus, ut in Ecclesia Dei pullulantia scandala per ea examinentur, & pacifica constitutio in ipsa interveniat. Igitur cum præcedens, & præsidens Sedes Senioris Romæ nequaquam receperit Photium, nec etiam Orientis tres Throni, videlicet Alexandriæ, Antiochiæ, & Hierosolymorum, non erat opus vocare illum ad examen, vel rejudicationem. Hujusmodi enim Actiones de illis, qui recepti sunt in Ecclesiis Dei, & cunctis Sedibus, solitæ sunt fieri. De iis autem, qui nunquam in seniori Roma, & reliquis Sedibus recepti sunt, nullum omnino debet iteratum haberi Judicium.

§. XIV.

Quid gestum Actione II.

Nonis Octobris eiusdem anni habita est altera Sessio Synodi. Paulus Ecclesiæ Constantinopolitanæ Charophylax renuntiavit Patribus, stare præ foribus quamplurimos Episcopos, qui olim vel a S. Methodio, vel ab Ignatio ordinati ad Photium defecerant. Jussi sunt ingredi, lectusque est oblatus ab his Libellus, quo veniam a Synodo, & Pœnitentiam deprecabantur, culpam omnem suam in vexationes a Photio sibi illatas refundentes. Legati Apostolici dixerunt: Suscipimus vos secundum Præceptionem Sanctissimi Papæ nostri Hadriani, propter Confessionem Libelli Pœnitentiæ vestræ. Lapsi vero Episcopi dixerunt: Et nos adoramus

ramus vos, & suscipimus vos Iudices, & Iudicium vestrum, tanquam ex persona Filii Dei, habemus. Rogati deinde, vellent ne subscribere Libello directo a Romana Sede, id præstiterè perlubenter, & absque restrictione prorsus ulla: positumque super Sancta Evangelia, & Sanctam Crucem, ut eo ritu solemnior ipsorum subscriptio redderetur, Ignatio Patriarchæ suo tradiderunt, a quo sacræ dignitatis receptis insignibus, in suo ordine sedere singuli iussi fuere. Idem erga Presbyteros, Diaconos, Subdiaconos Pœniten-tes observatum. Post hæc, lectum est *Epitimum*, ita vocabant pœnam Ecclesiasticam Lapsis impositam, certum scilicet abstinentiæ modum, numerumque precum singulis diebus usque ad Natale Christi fundendarum: ante quod tempus suorum Ordinum obire Ministeria ipsis vetitum est. Observatione dignum, quod lapsi Præsules misericordiam a Legatis Apostolicis, & a Sancta Synodo rogarunt Per intercessionem Sanctæ, ac Inemeratæ Dei Genitricis Mariæ, & Sanctorum Apostolorum, & Beatissimi ac Sanctissimi Papæ Nicolai. Sic defunctum cum opinione Sanctitatis Pontificem palam invocant. Observandum secundo Ignatium Episcopis, cæterisque Clericis lapsis, & pœnitentibus Ordinum insignia non reddidisse, nisi ut delegatum a Sedis Apostolicæ Vicariis. Ut enim scribit Nicetas in Vita Ignatii: Patriarchæ Ignatio in Synodo non erat auctoritas agendi, quæ vellet. Romanis enim, pro antiqua Ecclesiastica Traditione, judicandi potestatem permittebat.

§. XV.

Quid gestum actione III.

V. Idus Octobris habita est actio tertia: in qua A Synodo Patres conveniri jusserunt Theodulum Metropolitam do rejici-
Ancyranum, & Nicephorum Metropolitam Nicænum, untur E-
qui a Methodio, vel Ignatio ordinati erant, ut invi- piscopi,
tarentur ad Synodum, quæ ipsis misericordiæ visce- qui Libel-
lo ab Apo-
stolica Se-
ra

de trans-
misso jub-
scribere
nolunt.

ra pandebat, modo Libello a Romana Sede trans-
misso subscriberent: Renuerunt illi pertinaciter, dixe-
runtque: De proposita subscriptione rationem reddimus
Sanctitati vestrae, quia propter rationabiles, & irratio-
nabiles subscriptiones, quae ante factae sunt, gravati, de-
finimus nos, & vinculum imposuimus: non ulterius sub-
scribere, praeter id, quod subscripsimus, & professi su-
mus, Fidei nostrae Symbolum, quod jacet in Cartophy-
lacio venerabilis Patriarchae, tempore Consecrationis no-
strae. Cum itaque subscribere contumaciter renuerent,
a Synodo rejecti sunt.

Jubentibus deinde Sedis Apostolicae Legatis, recen-
sita est Epistola Basilii Imperatoris ad Nicolaum I.
tum Epistola Ignatii ad Hadrianum II. * Epistola de-
nique Hadriani II. ad Ignatium: quam canonice scri-
ptam, & plenam justitiae, Synodus dixit. In eadem
Actione, cum deprehensum fuisset, Theodorum Cariae
Metropolitam, qui post Libelli subscriptionem a Sy-
nodo susceptus fuerat, ex iis fuisse, qui in Latrocina-
li Synodo Photii depositioni, & anathemati Sanctissi-
mi Pontificis Nicolai subscripserant, illius causa Ro-
mani Pontificis Judicio reservata est. Id ex Anastasii
Bibliothecarii Notis discimus.

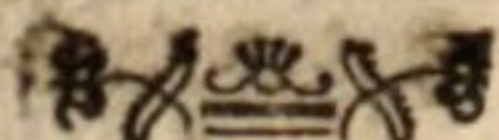
§. XVI.

Quid gestum Actione IV.

III. Idus Octobris, rursus Patres ad sacrum con-
fessum convenere. Intromissi sunt in Synodi con-
spectum Zacharias, atque Theophilus Pseudo-Episcopi a
partibus Photii, qui ejus nomine ad Nicolaum I. Pon-
tificem Maximum Legatione quondam functi erant.
Petiere Illustrissimi Patritii, ut illi audirentur, & scri-
ptis profiteri cogerentur, an sanctam, & universalem
Synodum susciperent, ejusque subjicerent sese auctori-
tati, ac Judicio. Repugnarunt Legati, contendentes
Ro-

Romani Sententiam Pontificis retractari non posse; nec rursus audiendos, qui jam damnati essent. Nobis, inquiebant, non licet rescindere iudicium sacrorum Romanorum Pontificum: hoc enim contrarium est Canonici Instituti.

Consensere tamen ut admitterentur, Synodica Decreta, & Sententiam Nicolai I. audituri. Admissi sunt itaque Schismatici illi Antistites, & ultimo loco stare iussi. Qui, cum ad Libelli subscriptionem urgerentur, se, Photiumque suum a Nicolao I. receptos, impudenter asseruere. Legati reclamarunt Apostolici, eosque, ut mendacii convincerent, varias ejusdem Pontificis litteras legi jusserunt. Lecta itaque est Epistola Nicolai I. ad Michaellem Imperatorem dudum missa, quæ his verbis incipit: *Principatum divine potestatis.* Lecta est ejusdem Epistola altera ad eundem Imperatorem, quæ sic incipit: *Serenissimi Imperii vestri gloria, &c.* Lecta est ejusdem Pontificis Epistola ad Photium, ex cujus vel sola inscriptione mendacii convinci poterant, qui Photii Ordinationem contendebant a Nicolao I. approbatam; siquidem in ea neque *Frater*, neque *Comminister* vocabatur Photius, quibus nominibus Summus Pontifex Episcopos designare solet. Ita enim habebat Inscriptio: *Nicolaus Episcopus Servus Servorum Dei, Prudentissimo Viro Photio.* Ex his Epistolis, facile probarunt Legati Apostolici, Photii Ordinationem a Romana Sede nusquam fuisse susceptam, immo semper inter Laicos recensitum: cum Summus Pontifex Nicolaus in litteris laudatis eum & *Machum*, & *Invasorem* appellarit. Post hæc, Illustrissimi Patritii rogarunt, obtulissent ne Libellos Episcopum illi Photiani, de quibus agebatur, cum Romam Legationis ergo profecti sunt, quia Mos erat in Romana Ecclesia, ab omni homine hospite Libellum fidei exigendi, & ita permitti hunc in Sanctum Petrum intrare. Testati sunt Legati Apostolici illos duplicem Libellum porrexisse, unum Fidei, antequam urbem ingrederentur;

tur; alterum, quo se Apostolicæ Sedis Decreta jurabant servaturos, antequam ad Communionem Laicam duntaxat, non Episcopalem.

Denique interrogati sunt illi Photianarum partium Antistites, vellent ne subscribere Libello a Romana Sede ad Synodum transmissio. Responderunt: *Nec audire illum volumus.* Quapropter jubentibus Legatis Apostolicis, foras projecti sunt.

§. XVII.

Quid gestum Actione V.

XIII. Kalendas Novembris quinta Sessio celebrata. Citatus est Photius, ut se coram Synodo sisteret; & quidem per Laicos probri, & dedecoris causa. Consueverant enim Episcopi per Episcopos, Presbyteri per Presbyteros, quisque per sui Ordinis homines conveniri. Coram Synodo constitutus, cum semel, iterumque interrogaretur, utrum constituta Romanorum Pontificum Nicolai I., ac Hadriani II. susciperet; nihil prorsus respondit. Se enim sponte ad Synodum non accedere, sed ab Imperatore coactum, contestatus fuerat; illisque Davidis verbis abusus, juraverat silentium: *Dixi, custodiam vias meas; ut non delinquam in lingua mea.* Posui ori meo custodiam. Quam impudentissimi hominis responsionem gravissime tulere Patres, quod sanctam Synodum nihil aliud esse innuerit, quam peccatorum coetum, adversus ipsum, qui infontem se judicaret, congregatum; siquidem in Davidico Oraculo sequuntur hæc verba: *Cum consisteret peccator adversum me.* Urgebant Legati, ut ad interrogata responderet. Dixit ille: *Vocem meam, etiam me tacente, Deus audit.* Reposuere Legati: *Per silentium non effugies manifestiorem damnationem.* Photius dixit: *Nec Jesus tacendo evasit damnationem: Quasi illos Pilato, seipsum Christo comparans.* Tunc Legati Lit-

Photii superbia, & insolentia

Litteras Nicolai I. cum ad Michaellem Imperatorem, tum ad ipsum Photium, legi jusserunt: quibus perlectis, ipsum a Summis Pontificibus Nicolao I., & Hadriano legitime damnatum conclamarunt. Elias Hierosolymitanæ Sedis Legatus ex ambone vehementer concionatus, ostendit Photium a Sedibus Orientalibus nunquam fuisse susceptum; eumque ad Pœnitentiam adhortatus est. Legati etiam Apostolici Concionem non absimilem per Interpretem Theodorum a Secretis legi jussere, qua sententiarum in Photium Romæ latorum æquitatem commendarunt, approbante Synodo. Sed & verbis Photium adhortati sunt ad Pœnitentiam, ut communionem inter Laicos promereretur.

Ipsam quoque ad parendum Synodo, & Sedi Apostolicæ urgentissima Oratione invitavit Bahanes Patritius. Loquere, inquit, Domine Photi, quodcumque habes justitiæ opus: totus mundus hic est, ne claudat viscera sua Sancta Universalis Synodus. Quo namque vis ex hoc confugere? Romam? Ecce a Roma. In Orientem? En ab Oriente hic adsunt: Vide, ne claudatur janua: Si isti clauserint, nemo est, qui aperiat. Dic, homo Dei, quam habes justificationem? Photius respondit: Meæ justificationes non sunt in hoc mundo: si in mundo hoc essent, inde videretis. Viri insipientiam, temeritatem, ac superbiam demiratus Patritius Illustrissimus ipsi inducias concessit, ut salutis suæ consulere. Arrogantius ille respondit: Spatium quidem non deprecor; ut autem emittar a vobis, vestræ potestatis est. Rursus ad pœnitentiam ipsum incitare perrexit Vir Illustrissimus, dum præsentibus Sedis Apostolicæ Legati, post quorum discessum nihil essent profutura, quæ diceret, vel ageret. Verum nihil promovit; Photius enim affectato silentio immotus manebat. Quamobrem a Synodo dimissus est, ut videret, quid sibi conveniens esset.

§. XVIII.

Quid gestum Actione VI.

Octavo Kalendas Novembris, sexto convenit Sancta Synodus. Interfuit isti Actioni Basilius Imperator, cui eleganti Oratione Metrophanes Metropolitae Smyrnenfis exordium dedit. Deinde lectum est Epagnosticum Legatorum Apostolicorum; qui ab Imperatore postularunt, ut quæ contra Photium a Summis Pontificibus Nicolao, & Hadriano decreta erant, executioni mandarentur. 3. Theophilus Protospatharius ab Imperatore jussus, Photianæ consecrationis Episcopos, & quotquot illius schismati adhærebant, in Synodi conspectum introduxit. 4. Relectæ sunt Epistolæ Nicolai I. Pontificis Maximi ad Imperatorem, & ad Photium. 5. Vicarii Orientalium Sedium proluxa interloctione ostenderunt, nusquam ab Ecclesiis, quarum personam gerebant, receptam fuisse Ignatii abdicationem, & Photii Ordinationem; nullasque litteras communicatorias ad ipsum directas, vel ab ipso receptas. Nullius porro esse ponderis, quam jactitabant, Ignatii cessionem, quia tyrannice facta fuerat, & coacte. Coactam violentiam, inquiunt, refutationem non existimamus. 6. Basilius Imperator Episcopos a Photio stantes interrogavit, utrum in tam manifesto Judicio totius Ecclesiæ comprobato consensu acquiescerent. Renuerunt illi: omniaque prolata in Photium, tum a Romanis Pontificibus, cum ab Orientalibus Sedibus Judicia, vana esse, irrita, tumultuaria, voce imprudenti conclamarunt. Quibus Imperator sapienter admodum respondit: Vos principali manu Synodos inordinatas soli, ac singulariter sine Patriarchicis Thronis facientes, Sanctas vocare ausi estis; & huic præsentì, quæ ab omnibus Patriarchalibus Thronis celebrata est, Dei cooperatione, ac gratia, qui Imperium nobis commisit, detrabere non erubescitis. Utique nostis & vos, & universitas, quæ sub cælo est, quia protectione veri Dei nostri quin-

que

que Patriarchie orbis terrarum recta sentiunt, & non est læsio fidei: & ideo, quidquid judicant, necessario debetis recipere.

Septimo. Zacharias Chalcedonensis Photianarum Zacharias
Chalcedo-
nensis
Photii
causam
agit. partium Episcopus ejus patrocinium suscepit, & causam egit: ac primo Nicolai I., & Hadriani II. Romanorum Pontificum Judicia conatus est elevare. Et Patre Nicolai, inquit, & cæterorum Patriarcharum Canon Princeps est, & secundum illum agentes, nil faciunt extra, quod docent: Cum vero extra hunc faciunt sive Papa Nicolaus, sive alius quis, non acquiescimus. Id est, cum Pontifices, & Patriarchæ Canonibus subditi sint, eorum judicia nullius sunt momenti, nec illis est parendum, si a Canonibus aberrant. Secundo, non esse indeficientia, & irretractabilia Romanorum Pontificum Judicia contendit: quod exemplis duobus probat, Marcelli scilicet Ancyрани, qui a Julio Pontifice Maximo, & a Synodo Sardicensi absolutus etiamnum anathemate, ut hæreticus, percellebatur; & Apriarii, qui a Romanis Pontificibus absolutus, ab Africana Synodo repulsus est. Tertio diluit rationes quibus Nicolai I. in Photium Sententia nitebatur. In eo, inquit, quod dicit: non debuisse hunc ex Laicis provehi, consecrantes quidem cautos reddit, consecratum autem non damnat. Et consuetudo Canonem illum exuperavit. Etenim Tarasius ita consecratus est, & Nicephorus, & Nectarius, & Thalassius Cæsareæ, ac Eusebius, & Ambrosius Mediolani, atque alii mille. Si ergo sunt innoxii, est & hic. Quarto probat, non esse repellendum Photium, quod a Gregorio Syracusano Antistite deposito consecratus fuerit: quia non sunt exautorati, qui a Petro Moggo Alexandriæ, nec qui ab Acacio Constantinopolitano ordinati fuerant; licet uterque fuisset depositus. Quinto probat Photium non esse depositione plectendum, licet depositos Antistites suscepit, immo ab iis ordinatus sit: quia Anatolius qui Eutychetem a Flaviano damnatum susceperat, nul-
li

li poenæ obnoxius propterea fuit. Quam ob rem poenam, si quæ infligenda sit, non *Photio*, sed iis, qui ipsum consecrarunt, esse infligendam. Denique *Flavianum* Antiochenum Patriarcham, etsi a Romana Sede non receptum, depositum non fuisse, quia ejus Ordinationem Canones non rescindebant: mirum itaque videri non debere, si *Photius*, & Antistites, Presbyteri, alique ab eo consecrati, Decretis depositionis suæ non pareant, donec proferantur Canones secundum quos deponi debuerint.

Basilius Imperator prolixæ, & vanæ Orationis filum abruptit, omnia, quæ in medium adducebant, quorundam errata ab aliis Patriarchis emendata fuisse dicens, seu concessam illis violatorum Canonum veniam: *Photii* autem, & *Photianorum* Ordinationes nunquam ab Ecclesiæ Patriarchis fuisse receptas, vel sanatum illorum vitium. Illos proinde in sepulchro nequitiae suæ mortuos jacere. Tum ipsos hortatus est pius Princeps, ut Synodi misericordiam implorarent. Denique contumaces verbis gravissimis castigavit. Omnes, inquit, novimus, quia Laici estis: & non adduximus vos latrare, & sine ordine facere verba. Omnia enim vestra mendacia sunt, & seductio. Quas increpationes iniquo ferentes animo *Photiani* Episcopi, Imperatorem diabolo maledicentiozem petulanter inuerunt. Hoc, inquiebant, nec diabolus ausus est dicere. Tum *Photianis* Episcopis exprobravit Pius Imperator, quod ex Laicis, sicut *Photius*, ordinati essent, nimirum ex *Patritiis* *Protospathariis*, *Stabulariis*. Hoc repellere probrum conatus *Eulampius*, cum Imperatore procaciter contendebat. Cujus insolentiam Legati referunt Apostolici, monentes Imperatorem, ne cum eo colloqueretur amplius, qui a Romana Sede anathemate percussus esset.

Mox tres Episcopi ab *Ignatio* olim ordinati, sed *Photiano* Schismate ab ejus Communionem avulsi, ab Aposto-

Itolicis interrogati fuere Legatis, an Iudicio Synodi se subjicerent, & ad subscribendum Libello, a Romana Sede transmissio essent parati. (Hi erant Heracleensis, Cretensis, & Celenderensis Episcopi.) Responderunt. viri contumaces: Ne fiat, Deus. Sed si jusserit Imperator noster sanctus audire omnia, quæ acta sunt, dicemus. Ad quos Legati: Si non vultis obaudire Sanctam Synodum, ite ad Patres vestros.

Post hæc, Metrophanes Smyrnæ Metropolitæ Zacharia Chalcedonensis argumenta vanissima ad tuendam Photii Ordinationem facta, diluit. Ad primum quidem ait: ipsos non posse refragari Sententiæ Nicolai I. etsi Iudex summus non fuisset ratione Primatus Sancto Petro, & ipsius Successoribus in Ecclesia universa commissi: quia ipsum Iudicem elegerant, & ad ejus tribunal Photius causam suam per Legatos, & Epistolas detulerat. Prohibent autem Canones, & Leges ab electis Iudicibus appellare. Leges, inquit, sanciant tam Ecclesiasticæ, quam Civiles, omnem, qui elegerit aliquem Iudicem, modis omnibus sequi, ac obedire præceptis ejus, & nequaquam refutare penitus, ac repellere prolatas ab eo, ac depromptas definitiones, & leges. Cum itaque pars vestra petierit, & proposuerit Iudicem Beatissimum Papam Nicolaum, quomodo vos extra positas Ecclesiæ, ac Reipublicæ Leges, & Regulas eum redarguere, ac judicare præsumpsistis, asserentes, non secundum Canonem egisse? Invenimini ergo in parte hac, & Ecclesiasticas, & Civiles reprobare leges, pro eo, quod, quem pertulistis, & elegistis Iudicem, nunc abjicitis. Nemo enim electum a se Iudicem ex propria optione vice versa judicare, vel condemnare penitus debet.

Ad secundum momentum respondet, Marcellum Ancyranum canonice receptum a Julio, cum anathematizasset hæresim, cujus in suspensionem venerat; & rursus canonicæ rejectum, ut hæreticum a Liberio. Unde non fuit reprobatio Sententiæ a Julio, vel Synodo

Sardicensi in ipsum latae; ob factam in eo mentis mutationem.

Ad factum *Apiarii* respondet, Synodum Africanam revera paruisse decretis Romani Pontificis, quamvis propter scandalum, ipsi interdixerit sacris ministeriis in Ecclesia duntaxat Siccensi.

Ad exemplum *Flaviani* Antiocheni Patriarchæ respondet, ipsum tandem rogante *Theodosio* Imperatore fuisse a Romana Ecclesia susceptum.

Lapsus est in Historia *Metrophanes*, cum *Marcellum* a *Liberio* rejectum asseruit, ut hæreticum. Nam *Basilii* post obitum *Liberii*, & sub *Damasi* Pontificatu de *Marcello*, & de Romana Ecclesia, omnibusque Latinis scribens ad *S. Athanasium*, ait: *Marcellum* nequaquam reprobare visi sunt, ac per hoc culpandi veniunt, ut, qui ab initio illum per ignorantiam veritatis in Ecclesiasticam etiam Communionem receperint. Erravit pariter in Historia *Metrophanes* cum *Theodosio Seniore* rogante susceptum dixit ab Ecclesia Romana *Flavianum*. Id siquidem factum *Innocentio I.* Summo Pontifice, & *Arcadio* Imperatore docet *Theodoretus*, lib. 8. Historiæ Ecclesiasticæ, cap. 23. Docet etiam Epistola *S. Ambrosii* ad *Theophilum*, & ab eo laudata Capuana Synodus.

Ad tertium respondet primo. Sibi ipsi contradicere *Zachariam*, qui cum prius dixerit *Nicolaum I.* contra Canones judicasse, nunc consuetudinem in subversionem Canonum, a *Nicolao I.* prolatorum, velut sui oblitus objicit. Secundo respondet, singularia facta, & admodum infrequentia, consuetudinem non inducere, quæ Legi derogare valeat. Tertio, Discrimen immensum esse *Photium* inter, & alios, qui ex Laicis ordinati sunt. *Nectarium* enim Synodus Universalis, & Sancti Patriarchæ diversi elegerunt, & promoverunt
Ar-

Archiepiscopum Constantinopoleos, nullo modo Imperatore cogente illos, neque ulla Principali manu in causa penitus mediante: Sed neque quempiam viventem ab hujusmodi Cathedra manus Imperialis tyrannice depulit, & tunc provectus est Nectarius. Similiter etiam & Ambrosius. Auxentio defuncto Ariano, a Synodo, quæ tunc a Mediolanensibus est de Orthodoxis Dogmatibus congregata, promotus est in Episcopum prædictæ civitatis, nullo modo Principali manu impellente Episcopos in electionem ejus, vel promotionem. Pari quoque modo & Beatus Tharasius illo ipso novo confessore Paulo, qui propter Orthodoxam Fidem sequestratus a Cathedra Constantinopoleos, & testimonio approbatus est, & promotus; eo illum dignum esse tali Throno asseverante, ac omnibus propugnatoribus pietatis, qui tunc aderant, propter zelum orthodoxæ fidei, ac irreprehensibilem vitam ejus, sed non tyrannice, vel coacte ad receptionem ejus conducti sunt. Similiter & post dormitionem Beatissimi Tharasii, Beatissimus Nicephorus Patriarcha Synodice electus, & consecratus est Archiepiscopus Constantinopoleos, sponte, ac voluntarie collectis Episcopis, qui Decretum illius, & Consecrationem fecerunt. In Photio vero nihil omnino tale invenitur, eo, quod & ille, vivente legitimo Ecclesiæ viro subrogatus sit, & provehentes eum, ac consecrantes in illius consecrationem coacti, ex Imperatoris tyrannide impulsæ sunt, & nulla Patriarchalium Sedium in Sacerdotio eum recipere passa fuit.

Ad quartum momentum respondit, Ordinatos ab Hæreticis, cum hæresim ejurant dato libello, ad Ordinum suorum Ministeria recipi, in gradusque restitui pristinos, quia id fieri decernunt Ecclesiæ leges; non vero consecratos a mœchis, & invasoribus alienarum Sedium, quia id Canones vetant. Sic Ecclesiam non misisse in irritum Ordinationes ab Acacio, & Petro Maggo factas, quamvis uterque depositus esset: rejecisse autem & Maximum Cynicum, & omnes ab

eo ordinatos, adeoque pari jure Photium, & ab eo promotos repelli debere.

Ad quintum respondet, minus esse noxios, qui Photium ordinarunt, quam Photium ipsum; quia ad Ordinationem illegitimam vi, & tyranice sunt compulsi, Photius vero Schisma fecit, scandala excitavit plurima; & nullam vim perpeffus, sed lubens, ac volens a Gregorio Syracusano dudum deposito, pluribus Episcopis reclamantibus inauguratus est.

Imperator Schismaticos ad Poenitentiam adhortatur.

Denique Imperator elegantissimam Orationem habuit ad Schismaticos Antistites, qua eos hortatus ad Poenitentiam est. Ex qua hæc observanda sunt, stylo potius Patrum, quam Regum exarata: Vos quoque, qui curatione indigetis, pretiosa membra Christi: etsi, nescio quomodo, a malo dæmone detenti, a Capite separati estis: vitis vera, quæ propter contentionem importunam, immo vero injustam, in amaritudinem conversa est, Amici, & proximi nostri; etsi propter odium irrationabile ex adverso appropiantes, & stantes, ac unitatem respuentes: suscipite admonitionis sermonem, non autem confundor dicere, etiam deprecationis. In id enim nos adduxit misericordia, quam circa vos habemus. Scrutamini intima conscientie vestræ, & invenietis vos male ab Ecclesia esse disjunctos. Novissima hora est, & Judex præ foribus est, fratres, ne præoccupemur ab ejus Ecclesia sequestrati, & longe ab ejus gloria projiciamur. Nihil turpe ducamus vulnus ostendere, ac locum Poenitentiae, ac medicine requirere, ne confusionem obedientiam arbitrando, confusionis æternæ sumamus experimentum. Qualis autem est confusio, fratres, procidere Deo, & veniam expetere? Deo enim procidunt, qui Ecclesiae, & spiritualibus istis Patribus procidunt. . . . Si autem omnino hoc confusionem arbitramini; ego forma vobis efficiar hujus optimæ humilitatis. Ego primus me super pavimentum projicio, purpuram, & diadema parvi

vi pendens. Ne vereamini pedibus calcare verticem, cui super imponitur a Deo corona. Omnia pati promptum habeo, & promptius agere, quæ vobis quidem confusionem, mihi autem gloriam, & maximam claritatem conferre videantur. Neque enim in hoc curam gero gloriæ meæ, tantum ut videam Communionem, unitatem, & unam Ecclesiæ festivitatem. Ubi dicendi finem fecit Basilius Augustus, adhuc septem dierum induciæ Schismaticis datæ sunt, ut, si ad Ecclesiæ unitatem redirent, misericordiam Sanctæ Synodi experirentur. Atque ita finis impositus est Actioni sextæ.

§. XIX.

Quid gestum Actione VII.

IV. Kalendas Novembris intromissus est Photius in Synodum septimo confidentem, & cum illo Gregorius olim Syracusanus Episcopus. Cumque baculo, seu pede pastoralis Photius innixus esset, Marinus Romanæ Ecclesiæ Diaconus, & Legatus jussit ipsi auferri Pastoralis istud insigne dignitatis. Tollite, inquit, baculum de manu ejus, signum est enim Dignitatis Pastoralis, quod hic habere nullatenus debet; quia lupus est, & non Pastor. Tum Sedis Apostolicæ Legati interrogari jussere Photium, utrum resipiscere vellet, ac Libellum offerre, ut Communionem inter Laicos mereretur. At ille Bahani, illustrissimo Patrio interroganti, nihil ad rem respondit. Dixit enim, cum de Libello quæstio esset, Dominus Imperatorem nostrum Sanctum custodiat in multos annos. Deinde cum urgeretur, magis poenitere debere Legatos, impudenter clamavit. Tertio intromissi sunt Photianarum partium Episcopi, pariterque interrogati de Libello, perversæ æque inventi sunt. Unde Bahanes Imperatoris nomine his ipsos verbis compellavit: Homines, dicite unde estis? De cælo estis? De abyssu estis? An de terra, in

qua nos degimus? Et ostendite hac hora, quia sive hæresis mota est, sive Schisma emerfit in qualibet parte, & sensit aliquis extra quatuor Patriarchia, & salvatus est. Hodie quatuor Patriarchia, immo vero quinque, condemnatione condemnant vos, quid vobis videtur ad hæc? Est qui adjuvet vos? Dicite. At illi ad Canones Apostolorum, & Conciliorum provocarunt, Synodi Judicium declinantes.

Quarto, jubentibus Sedis Apostolicæ Legatis, recensitum est iteratum Nicolai I. Pontificis Maximi Judicium adversus Photium tyrannum, mæchum, & invasorem, missum Constantinopolim per literas ad Metropolitam, Episcopos, Clerumque universum eidem Sedi subjacentem: quarum istud est exordium: Et, quæ nuper apud Constantinopolim gesta sunt. Quinto Hadriani II. Pontificis etiam Maximi lectæ sunt Epistolæ, quibus Acta Nicolai I. Decessoris sui contra Photium confirmabat. Sexto, lecta sunt Acta Concilii Romani ab eodem Pontifice contra Photium celebrati. Septimo, Nicetas Archidiaconus legit Commonitorium Sermonem a Legatis Apostolicis ad Photium, ejusque Partianos directum, quo proferendam iterum in eum anathematis Sententiam significabant: siquidem Sedis Apostolicæ Judiciis non parere decreverat, sed aures suas instar aspidis surdæ obturabat. Octavo, lecta est a Stephano Diacono, & Notario, Acclamatio Patriarchæ Ignatii ad Synodum, quæ ita incipit: Fratres Sancti, & Filii dilecti. Nono, prolati sunt Anathematismi in Photium, & ejus fautores hoc tenore: Photio Curiali, & invasori, Anathema, Photio Sæculari, & forensi, Anathema. Photio Neophyto, & tyranno, Anathema. Photio Schismatico, & damnato, Anathema. Photio mæcho, & parricidæ, Anathema. Fabricatori mendaciorum, Anathema. Inventori perversorum dogmatum, Anathema. Photio novo Maximo Cynico Anathema. Novo Dioscoro, Anathema. Novo Judæ, Anathema. Omnibus sequentibus, & fautoribus ejus, Anathema. Gregorio du-

dudum Episc. Syracusano, Anathema. Eulampio deposito, & Schismatico anathema. Denique egresso Photio Stephanus Diaconus, & Notarius nomine Synodi acclamavit Imperatori, ceu Liberatori Christianorum, Erectori Ecclesiarum, Novo Constantino, Novo Theodosio; Eudoxie, ceu Novæ Judithæ, novæ Helenæ, novæ Pulcheriæ: Memoriam Nicolai I. Romani Pontificis, ceu Novi Phinees, novi Danielis, novi Martini: Hadriano II. R. Pontifici, ut Imperatori novi Simonis, Percutienti novum Mendacem Ananiam; Novo Cælestino: Ignatio Patriarchæ, ceu Novo Athanasio, Novo Confessori Paulo, Novo Flaviano, Novo Anatolio: Patriarchis Orientalis; Legatis Sedis Apostolicæ: Vicariis Sedium Orientalium: Sacro Senatui. Sic finis impositus est Actioni VII.

§. XX.

Quid gestum Actione VIII.

ACTIO VIII. Nonis Novembris celebrata est, in qua conjecta sunt in ignem, jubente Imperatore omnia Chirographa, quæ Photius ab omni hominum genere extorserat: Nec non omnia ejus Scripta, contra Nicolaum Pontificem Maximum, & Conciliabula, contra Ignatium facta. Post hæc; actum est de Petro Monacho, qui in suspicionem venerat porrecti contra Nicolaum Pontificem Maximum Libelli, appositæque Photiano Latrocinio subscriptionis. Ille vero hanc sibi illatam calumniam, porrecto Libello Apologetico egregie diluit. Intromissi sunt deinde Basilus Hierosolymitanus, & Leontius Alexandrinus, quorum nomina Conciliabulo suo, velut Legatorum ab illis Sedibus Photius inseruerat. Jussi sunt anathema dicere Libellis contra Nicolaum confectis, eorumque Auctoribus. Tergiversati sunt nonnihil. Quapropter Legati Sedis Apostolicæ dixerunt: Quoniam non patiuntur anathematizare, qui fecit malum hoc, quemad-

modum scripsit Sanctissimus Hadrianus Papa ad Pii-
 mum Imperatorem, tradantur nobis, & descendant no-
 biscum Romam. Quibus auditis, Leontius dixit: Ana-
 thema & ei, & illi, qui scripsit eum. Basilus vero
 dixit: Anathema ei, qui dedit Libellum contra Papam
 Nicolaum. Interrogati pariter Metropolitæ, an ipso-
 rum essent subscriptiones Libello contra Nicolaum I.
 appositæ; negarunt: unde Photius falsi crimine con-
 victus est. Tertio, jubentibus Sedis Apostolicæ Lega-
 tis, lectus est Canon Synodi Romanæ sub Martino I.
 adversus eos conditus, cui falsa, corruptaque monu-
 menta, Synodos, Epistolas, subscriptiones, testimo-
 nia, Legatos, supponebant; quo ipsis usque ad ob-
 tum intercluditur Ecclesiæ aditus. Quarto actum est
 de Iconomachis. Jussus est sistere se Synodo Chritinus
 hujus hæreseos acerrimus propugnator. Aperta est
 ipsi, & fociis poenitentiae janua, & Ecclesiæ sinus,
 modo satisfacerent subscripto Libello. Chritinus altis-
 simum servabat silentium. Unde Babanes illustrissimus
 Patritius obtulit illi numisma, in quo Imperatoris ima-
 go excussa erat; eumque interrogavit, num illum
 venearetur? Annuit ille. Ad quem Vir Illustrissi-
 mus: Jubet Imperator noster Sanctus dicere tibi: Si
 imaginem meam, id est, mortalis Regis, non vis in-
 honorare; sed honorabiliter suscepisti e manu mea, quo-
 modo Dei virilem Imaginem Domini nostri Jesu Chri-
 sti, & Sanctissimæ Matris ejus, & omnium Sancto-
 rum, dicis inhonorare? Petiit inducias Theodorus,
 spoponditque sacras imagines se honoraturum, si ip-
 sarum veneratio a Christo præcepta ostenderetur.
 Reposuit illi illustris Patritius; Illum non esse voca-
 tum, ut disputaret, sed ut Synodi admonitionem sus-
 ciperet. Porro consentiente Ecclesia universa, cuius
 indeficiens judicium est, non esse quærendum Christi
 præceptum. „ Posuit Deus Ecclesiam suam in quin-
 „ que Patriarchis, & definivit Evangeliiis suis, ut
 „ nunquam aliquando penitus decidant, eo, quod Ca-
 „ pita Ecclesiæ sint. Etenim illud, quod dicitur: *
 „ Et

*De Icono-
machis a-
gitur.*

*Ecclesiæ
infallibi-
litas.*

* Matth.
16.

„ Et portæ inferi non prævalebunt adversus eam :
 „ hoc denuntiat : Quando duo ceciderint, currunt ad
 „ tria, cum tria ceciderint, currunt ad duo; cum
 „ vero quatuor forte ceciderint; Unum, quod perma-
 „ net in omnium Capite Christo Deo nostro, revocat
 „ iterum reliquum Corpus Ecclesiæ. Nunc autem
 „ toto terrarum orbe concordante, non habes excusa-
 „ tionis modum, quemadmodum olim factum est.
 Post hæc lectum est Capitulum ex Epistola Nicolai I.
 contra Iconomachos. Tum Nicetas Clericus, Theophi-
 lus sæcularis, & Theophanes, Iconomachorum hære-
 sim ejurantes, in sinum Ecclesiæ suscepti sunt, & Im-
 peratoris etiam osculo honestati. Tandem repetitis
 Anathematismis in Iconomachos, & in Photium: ite-
 ratis etiam acclamationibus gratulatoriis, finita est
 Actio VIII.

§. XXI.

Quid gestum Actione IX.

Actio nona anno sequenti, pridie Idus Februa-
 rias habita est; in qua admissus est Joseph Ale-
 xandrinæ Ecclesiæ Archidiaconus, & Michaelis Ale-
 xandrini Patriarchæ Legatus; ejus lectæ sunt lite-
 ræ ad Basilium Imperatorem. His testabatur, se hu-
 cusque Saracenorum tyrannide fuisse prohibitum, ne
 scriberet. Mittere se Josephum Monachum, & Archi-
 diaconum suum, specie liberandi captivos Constantino-
 poli: cui proinde Saracenos aliquot donari rogat. Con-
 stantinopolitani Patriarchæ causam sibi esse prorsus in-
 cognitam. Ex Historiæ Ecclesiasticæ monumentis con-
 stare, quandoque duos uni Ecclesiæ Episcopos simul
 præfuisse: ut S. Narcissum Hierosolymitanæ cum Gor-
 dio, & deinde cum Alexandro. Hoc medium suggere-
 bat componendæ, si fieri posset, contentionis, quam
 inter Patriarchas intercedere inaudiverat. Perlecta Epi-
 stola, Patres Deo gratias egere, qui, quod deerat uni-

versali Synodo, supplevit, eamque nunc perfectissimam demonstravit. Perfectissima quippe Synodus est, cui nullus deest Patriarcharum. Tum cognitis, quæ in octo præcedentibus Actionibus gesta erant, Legatus ille Alexandrinus Patriarchæ sui *Michaelis*, & Ecclesiæ ejusdem nomine, omnia rata habuit, sententia sua super intemerata Evangelia, & lignum vivificæ crucis posita; quæ per *Thomam* Diaconum, & Notarium lecta est.

A Laicis etiam exigitur Anathematis mus; quamvis de fide quæstio sit nulla. Tertio intromissi sunt falsi testes, qui contra *Ignatium* Patriarcham, suadente *Photio*, & *Michaele* Imperatore compellente, testimonium dixerant, ut jure deponi videretur. Hi crimen confessi, Epitimum, seu poenam canonicam a Synodo susceperunt, cujus moderandæ potestatem *Ignatio* Patriarchæ Synodus fecit. Inter illos erat *Leo* Consul, quem cum interrogassent Legati Apostolici, utrum anathematizaret *Photium*, & omnes, quos Synodus anathemate confixerat, respondit: Quis sum ego, ut anathematizem? Anathematizamus in causa fidei fit: at vero *Photius* Orthodoxus est, & ut quid anathematizabo eum? Reposuerunt Legati: Opera ejus pejora sunt omni hæresi, quia diaboli operarius est. Consul poenitens, & obediens dixit: Cum vos judicetis fieri, & excepta hæresi Anathematismum, anathematizo, & ego cunctos, quos anathematizavit Sancta, & universalis Synodus. Ex quibus compertum est, eam fuisse Ecclesiæ disciplinam, ut non solum Clerici, verum etiam Laici, anathema dicere cogerentur, sive Hæreticis, sive Schismaticis, aut aliis quibuscunque ab Ecclesia damnatis.

Quarto actum est de rerum sacrarum illusoribus, qui scilicet, cum Laici essent, Sacerdotalibus indumentis in urbe Constantinopolitana procedere, & personas Episcoporum, & Presbyterorum agere consueverant tempore *Michaelis* temulenti Imperatoris. Hi ad Synodum vocati, confessi sunt se mimos in Ecclesia egisse, ac illulisse Sacerdotio, jubente Imperatore, qui
ad

ad eos, & ad alios plures Spatharios Stolum Sacerdotalem ob ludum mittebat. Hi ad Poenitentiam reservati sunt, in alio Conventu ipsis imponendam. Imposita autem est Canone XVI. qui de hujus sacrilegii reis quod nec apud Gentes a sæculo unquam auditum est, ita ^{Excom-} ^{municatio} statuit: Si vero quispiam Imperator, vel Potentum, aut ^{inflicta, &} ^{Pœniten-} ^{tia impo-} ^{sita eis,} ^{qui rebus} ^{sacris il-} ^{ludunt.} Magnatum, taliter illudere divinis, & talem, ac tantam injuriam, impie in divinum Sacerdotium facere, vel admittere tentaverit, primo quidem arguatur a Patriarcha illius temporis, & Episcopis, qui cum ipso fuerint, & segregetur, & indignus Divinis Mysteriis judicetur; deinde vero accipiat quosdam alios in duram observationem labores, & pœnas, quæ visæ fuerint. Et nisi celeriter pœniteat, etiam anathema sit a Sancta, & Universalis Synodo, tamquam, qui sincere, & immaculatæ Fidei Mysteriorum debonestaverit. Si vero præsumentibus quibusdam hujusmodi nefas operari, Patriarcha Constantinopolitanus, & Suffraganei ejus Episcopi, quod factum fuerit cognoscentes, neglexerint debitum adversus eos ostendere zelum, deponatur. Qui vero quoquo modo hujusmodi ministraverunt, aut ministraturi sunt impiissimæ actioni, & minime confessi, acceperint conveniens Epitimum, definimus per triennium sequestratos esse, anno quidem uno extra Ecclesiam flentes; alio vero anno intra Ecclesiam stare usque ad Catechumenos; tertio consistere cum Fidelibus, & ita dignos fieri Mysteriorum Sanctificationibus.

§. XXII.

De Canonibus Synodi Oecumenicæ Octavæ, aliisque gestis Actione X.

Actione decima, quæ habita est pridie kalendas ^{Tredecim} Martias, lecti sunt Canones 27. a Patribus condi- ^{tantum} ^{Canones} ^{Græce re-} ^{periu-} ^{tur. Sed} ^{XXVII.} ti. Primus, Canones, sive ab Apostolis, sive ab universalibus, sive a localibus Conciliis, vel a Patribus, & Magistris Ecclesiæ traditos, servandos esse docet, ut ^{Secunda} eloquia Dei.

habet A- Secundus, Decreta Synodica Nicolai I. & Hadrianī
nastafius II. Romanorum Pontificum pro Defensione, ac statu Ec-
Bibl. qui clesiæ Constantinopolitanæ, ac Sancti Patriarchæ Igna-
Acta Sy- nodi La-tii, & pro Photii Neophyti, & invasoris impulsione, ac
nodis La- tine ver- condemnatione, integerrime servari jubet. Qui illa
tit. spreverit Sacerdos, aut Clericus gradu, & ordine de-
 jicitor: Monachus, vel Laicus, cujuscunque dignita-
 tis segregator.

Cultus re- Canon tertius, Imaginem Christi omnium Liberatoris,
ligiosus & Salvatoris æquo honore cum libro SS. Evangeliorum
sacrarum adorari decernit; & Imagines Dei Genitricis Mariæ,
Imagi- Angelorum, & Sanctorum hominum. Qui aliter sen-
num. tiunt, anathema sunt a Patre, & filio, & Spiritu San-
 cto. Cum Imaginem Christi adorandam, ut Codex E-
 vangeliorum adoratur, docet S. Synodus, honorariam
 adorationem duntaxat, seu honorem, quem rebus
 sacris exhiberi jubet religio, non latriam intelligit:
 maxime cum alium honorem Imagini Salvatoris non
 decernat, quam Imaginibus Deiparæ Virginis, & San-
 ctorum.

Quo sensu Canon quartus, ad Laicos redigit eos omnes, qui a
Synodus Photio consecrati, aut promoti sunt; utpote, qui nec
Photii sit, nec fuerit unquam Episcopus: & Dedicationem
Ordina- Ecclesiarum, aut Altarium ab ipso, aut iis, quos ille
tiones ir- consecravit, factam, irritam declarat, atque iterari
ritas di- statuit. Hadriani II. Sententiæ consonum istud Syno-
cerit. di 8. Decretum. Ille enim in Epistola ad Ignatium
 Constantinopolitanum Patriarcham, quæ lecta est A-
 ctione III. Synodi Octavæ, ita scripsit: Præ omnibus,
 & super omnia Gregorium Syracusanum, & Photium
 tyrannum, & quos idem Photius in gradu quolibet
 ordinasse putatus est, ab Episcoporum numero, & di-
 gnitate, quam usurpatione, ac fide dedit, merito seque-
 strantes. Primo, quia Photius Maximo, & Ordinatio
 ejus, vel potius execratio, istius Ordinationi pene in-
 cunctis videtur esse simillima. Secundo, quia sic se
 ha-

habet per Decessorem meum Sedis Apostolicæ Decretum, cuius Iudicium nusquam præcipiunt sacri Canon s retractari. . . . Tertio, quia Photius vir forensis, Curialis, Neophytus, invasor, atque adulter, nec non & anathemate condemnatus existens, nihil habuit, nihil dedit; nisi forte damnationem habuit, quam se sequentibus propinaverit. Photio certe præfidente auctore dictum est: ab anathematizatis consecratus non solum non accipit Spiritum Sanctum, sed, & quod ante habuit flamen, aufertur ab eo. Addit id iis magis congruere, qui ab anathematizato, & damnato Photio, per impositionem manus, non lucrum, sed vulnus in capite susceperunt. Quæ cum Hadriani II. tum Octavæ Synodi loca, non ita intelligenda sunt, quasi Photii, & eorum, quos ille consecraverat, vel promoverat, Ordinationes plane irritas esse decreverint. Synodus 8. pronuntiat Photium nusquam fuisse Episcopum, quantum ad jurisdictionem, & legitimam Episcopalis potestatis executionem: non negat fuisse Episcopum, quoad potestatis collatæ characterem. Decrevit ab ipso ordinatos Sacerdotes in eo Sacerdotii gradu, quem ab eo acceperant, non manere, id est, honore, loco, Privilegiis Sacerdotii privari, & in Laicorum turbam deprimi: quamvis Ordinationes ipsorum absolute, & (ut ita loquar) quantum ad substantiam, non rescindat. Nihil itaque dedit Photius Ordinationis legitimæ, quia nihil habuit; nihil honoris, quia ipse honore legitime parto non fulsit; nihil gratiæ, quia sacrilegus fuit, ac Schismaticus: Spiritus Sanctus autem non datur a Schismaticis Episcopis iis, qui Schismati communicant ipsorum, sed characterem Sacerdotalem, quem habuit, in alios transfundere potuit. Id illustratur ex Epistola IX. Nicolai I. ad Michaelem Imperatorem: Merito, inquit, destructus esse creditur, qui ab destructio ædificari sperans, etiamsi quæ alia bona fortassis habuit, nimie præsumptionis ejus temeritati communicans, perdidit. Nam Gregorius quomodo quemquam ædificare poterat, qui multipliciter jam nosce-

noscebatur elisus? . . . Gregorius ergo, qui canonice ac synodice depositus, & anathematizatus erat, quemadmodum posset quemquam provehere, vel benedicere, ratio nulla docet. Igitur nihil Photius a Gregorio percepit, nisi quantum Gregorius habuit. Nihil autem habuit; nihil dedit. At certum est Gregorium Syracusanum minime amisisse characterem Episcopalem, cum exauctoratus est, sed solum honorem Sacerdotii, & potestatis in Consecratione sibi collatæ legitimum usum; atque dandi Spiritus Sancti efficaciam. De his itaque duntaxat intelligendum est, quod nihil dare potuerit. Unde post verba mox laudata subdit idem Pontifex: Per illorum, quippe manus impositionem, & invocationem dabatur Spiritus Sanctus, qui noverant mundas ad Dominum manus levare. Cæterum Gregorius, qui transgressor factus est legis ad iracundiam sui, magis quam ad Consecrationem alicujus, Spiritum Sanctum per impositionem suæ manus sine dubio provocavit, etiamsi is, qui ordinandus erat, nullas alias haberet sibi Regulas obviantes. Hinc enim scriptum est: Qui obturat aures suas, ne audiat legem, oratio ejus erit execrabilis. Si execrabilis, utique, & non audibilis: si non audibilis, ergo inefficax: si inefficax, profecto Photio nihil præstans; nimirum, qui vulneratum caput per illam manus impositionem potius habere dignoscitur. Denique Joannes VIII. Photium restituit absque nova Consecratione; quod argumento est, ipsius Ordinationem validam fuisse, quamvis non legitimam.

Neophyti
ad Epi-
scopatum
non pro-
movendi.

Canon quintus, Leges ab Apostolis, & a Patribus statutas confirmat, quæ vetant, ne ad Episcopatum promoveantur Neophyti, sive secundum fidem, sive secundum Sacerdotalem sortem. Eos, qui ex Senatoria dignitate, vel mundana conversatione nuper in Clericos, vel Monachos attonsi fuerint, consilio, aut spe capeffendi Episcopatus, aut Patriarchatus, ad sacros illos Principatus evehi prohibet, ac inaugurari, etiamsi diu in singulis Ordinibus ministraverint. Mul-

to magis Episcopos fieri vetat, ac Irregulares declarat, qui Principum promissis illecti, aut mandatis compulsi, eum in finem Clericali Militiæ nomen dederint. Statuit autem Ecclesiasticorum Ordinum interstitia, de quibus in gratiam Palatinorum hominum dispensetur nusquam: licet in gratiam aliorum, qui in Clero, vel Monasteriis se divinitus ad Sacerdotium vocatos, religiosa vita probaverint, illa contrahere possit Episcopus. Statuit, inquam, ut in Lectoris gradu anno solido probentur; in Subdiaconatu, duobus; in Diaconatu, tribus; in Presbyteratus Ministerio, quatuor.

Interstitia in Sacris Ordinationibus servanda.

Canon sextus, novo anathemate confodit Photium, id est, ab ipsa Communione Laica segregat, ob subornatos Orientalium Sedium falsos Vicarios, confictaque contra Nicolaum I. Romanum Pontificem Acta Synodica: similemque poenam decernit in eos, qui simile crimen deinceps perpetraverint. Qua in re sequitur Decretum Sanctissimi Pontificis Martini I. in Romana Synodo.

Canon septimus, ad pingendas sacras imagines, vel divinas, aut humanas etiam scientias docendas, eos admitti vetat, qui ab hac Sancta Synodo anathemate percussi fuerint: qui ipsos ad has actiones admiserit, Clericus proprii gradus periculum incurrito; Laicus Divinorum Mysteriorum Communione privator.

Canon octavus, prohibet Constantinopolitanis Patriarchis, ne a Sacerdotibus subscriptiones exigant, quibus fidem obstringant suam ad eorum tutelam, favorem, stabilitatem; quod non solum Photius, tyrannus, sed legitimus Patriarcha Ignatius fecerat, cum a Basilio Augusto restitutus est. Rem a Canonibus alienam, & ad factiones, ac Schismata viam aperientem Synodus, sub honoris periculo vetat, ac Patriarchas Profef-

fessione Fidei, quæ ab Episcopis in eorum consecratione exigebatur, contentos esse jubet.

Nonus Canon, extorta per Photium chirographa neminem obligare declarat: eos, qui se ad incautæ subscriptionis, promissi, ac juramenti fidem servandam teneri existimaverint, ob idque Photio adhæserint, Clericos gradu, Laicos Communione privat, utpote
 * Matt. 16. qui non credant Dominico verbo: * Quodcunque ligaveris super terram, erit ligatum & in cælis; & quodcunque solveris super terram, erit solutum & in cælis.

Prohibet Canon decimus, ne quis a suo Patriarcha, Metropolitano, aut Episcopo, sub causæ cujuscunque criminalis fuco se segreget, aut nomen ipsius inter Mysteria Divina, vel Officia recitare prætermittat, ante Synodi examen, & Judicium. Qui secus fecerit, Episcopus, vel Clericus, honore, & omni sacro Ministerio excidit: Laicus a Communione removetur.

Error de duabus hominis animabus damnatur. Canon undecimus, anathemate percellit pravam opinionem de duabus hominis animabus, quam Photius docuerat, teste Anastasio Bibliothecario in Præfatione 8. Synodi, tanquam Veteri, & Novo Testamento, & omnibus Deiloquis Patribus, & Magistris Ecclesiæ repugnantem.

* Canoni XII. Synodi VIII Nominationes Episcoporum a Regibus Christianissimis factæ, non repugnant. Canon duodecimus, reprobat promotiones, & Consecrationes Episcoporum potentia, & mandatis Principum factas, seu Apostolicis, & Synodicis contrarias Canonibus: deponendumque decernit, qui per versutiam, id est malas artes, vel tyrannidem Principum hujusmodi dignitatis consecrationem susceperit; Utpote, qui non ex voluntate Dei, & ritu, ac Decreto Ecclesiastico, sed ex voluntate carnalis sensus ex hominibus, & per homines factæ, Dei domum possidere voluit, vel consensit. Necessitati assensus Regii in Galliis ab ipsius Monarchiæ Christianis-

nissimæ exordio institutæ, & Synodi Aurelianensis. V. Canone confirmatæ; vel Regiæ Nominationi, quam plerumque in Gallicana Ecclesia obtinuisse Historiæ Francorum Monumenta testantur, & cujus tandem jus perpetuum Christianissimis Regibus per *Concordata* collatum est, Canon iste Synodi Octavæ non repugnat. Neque enim malis unquam artibus, neque tyrannide, Principes nostri Episcopos nominarunt, sed patrocinii, & tuitionis Ecclesiæ jure, cujus filios primogenitos, & devotissimos se exhibuere, & eadem Ecclesia permitte, ob Ecclesiæ ipsius bonum; vel tandem jus illud ipsis conferente scripto, & solemnî ritu promulgato Privilegio, & Contractu, seu *Concordatis*; Quæ cum Regiam Nominationem Summi Pontificis Judicio subjiciant, ejusque Confirmationem, & Diploma statuunt necessaria, ut nominatus a Rege consecrari possit Episcopus, Octavæ Synodo non adversantur, solam intrusionem per tyrannidem, aut versutiam Principum damnanti.

Canon decimus tertius, ad Magnæ Ecclesiæ Constantinopolitanæ Dignitates assumi neminem jubet, nisi ex ejusdem Ecclesiæ Clero: ad quem admitti vetat domesticos Virorum Principum Clericos, aut qui Nobilium bona curant: ne scilicet eorum favore, & potestate ad Ecclesiasticas Dignitates, aut Patriarchatum ipsum obtinendum, vel usurpandum, eorum juvetur ambitio.

Canon decimus quartus, ignavam humilitatem quorundam Episcoporum arguit, qui sui gradus, & honoris obliti, sacram dignitatem dehonestabant, Palatinis, aut quibuslibet Principibus Viris, procul ab Ecclesiis suis obviam euntes; aut ex equo, vel mulo desiliennes reverentiæ illis exhibendæ causa; aut ad mensam Principum in Palatinos adstantes. Jubet autem eos debita Regibus, & Principibus Viris reverentiæ, & urbanitatis officia exhibere, quæ spiritualem suam digni-

Ignava quorumdam Episcoporum, humilitas arguitur.

tatem, & honorem non deprimant, aut obnoxiam contemptui faciant; minuantque Auctoritatem arguendi, emendandi strategos, & quoslibet in dignitate sæculari constitutos, ipsosque Principes, prout ex officio tenentur. Episcopum vero, qui proprium honorem contempserit, ac præter istum Canonem egerit, anno uno; Principem duobus, a Communione segregat S. Synodus.

Bonorum
Ecclesiæ
alienatio
vetita.

Canon decimus quintus, vasa sacra vetat alienari, nisi ob redemptionem captivorum: vetat etiam Ecclesiæ prædia, & quascunque possessiones in emphyteusim tradi. Omnem Ecclesiasticarum rerum administrandarum potestatem permittit Episcopo, qui illas augere curet. Exauktionis poenam in eos, qui Decretum istud violaverint, decernit Sancta Synodus. Venditionem, emphyteuticam traditionem, quamvis alienationem bonorum Ecclesiasticorum ab Episcopo in Scriptis, aut sine scriptis factam, in irritum mittit: Anathemate ferit eos, qui aliquid ex vasis, prædiis, aut quibusvis bonis Ecclesiæ emerint, aut perceperint, donec illud restituerint; & venditionis, aut emphyteuticæ traditionis contractum rescindendum reddiderint. Jubet præterea, ut Episcopus Monasterium, quod ex Ecclesiæ bonis extruxerit, eidem Ecclesiæ tradat. Si vero ex propriis facultatibus, illud habeat in propria potestate, quamdiu vixerit: & moriturus, cuicunque voluerit, conferat, aut dimittat; modo in sæculare diversorium non mutetur. Ex hoc perspicuum est, Monasteriorum Fundatores, non solum Jus Patronatus in illis obtinuisse, sed veram proprietatem, quam transmittere poterant ad hæredes. Qui tamen loca semel Deo dicata in profanos usus convertere non poterant.

Canon decimus sextus, eos, qui rebus sacris illudunt, percellit anathemate. Huic Canoni condendo Michael temulentus Imperator occasionem dedit: qui Theophilum

lum Proto-Spatharium, scurram insignem, Patriarcham per ludum agere, & homines sui similes, profanos, impuros, sacrilegos, veluti consecrare, & sanctissima Religionis Myſteria, & ritus, velut in scena imitari, & exhibere juffit, voluptatem ex hujusmodi sacrilegiis captans ſingularem, de quibus palam his verbis gloriabatur: *Mibi Theophilus, Bardæ Cæſari Photius, Chriſtianis Ignatius eſt Patriarcha.* Id refert Nicetas in Vita S. Ignatii.

Canon decimus ſeptimus, aſſerit Patriarchis Jus con-^{Metropo-}
vocandi Metropolitanos univerſos, qui ab ipsis ſive ^{litæ Patri-}
per manus impositionem, ſive per dationem Pallii, ^{archæ ad}
Episcopalis dignitatis firmitatem accipiunt. Poſſe au- ^{Synodum}
tem vocari duabus de cauſis declarat, vel ad Synoda- ^{vocati,}
lem Conventum; vel ad emendationem, cum aliqui- ^{vel alias}
bus criminibus accuſantur. Quorundam vero Metro- ^{ob cauſas}
politanorum inanem excuſationem repellit, qui ab A- ^{Canon-}
poſtolico Præſule vocati a ſæculi Principibus detineri ^{cas parere}
ſe cauſabantur, ne ad ejus mandata occurrerent. Hanc ^{de bent,}
nullius eſſe ponderis declarat Synodus. Cum enim ^{nec a}
Princeps pro ſuis cauſis conventus frequenter agat, im- ^{Principi-}
pium eſt, ut Summos Præſules a Synodis pro Eccleſiaſti- ^{bus de-}
cis negotiis celebrandis impediunt, vel Episcopos ab eo- ^{bent deti-}
rum Conciliis prohibeant. Alteram excuſationem re- ^{neri.}
jicit nihilo meliorem, Concilia ſe bis in anno celebra-
re debere, Metropolitanis respondebant, adeoque ſe
Concilio Patriarchali adeſſe non poſſe. Reponunt O-
ſtavæ Synodi Patres, Concilia Patriarchalia longe uti-
lora eſſe Provincialibus; proinde Metropolitanos iſtis ^{Synodus}
adeſſe debere, & illa non negligere. Porro, quod non- ^{a b ſque}
nulli rerum Eccleſiaſticarum ignari effutiebant, Syno- ^{præſentia}
dum abſque præſentia Principis celebrari non poſſe, ^{Principis}
rejecit, ceu damnandum errorem: Cum nuſquam Sacri ^{celebrari}
Canones convenire ſæculares Principes in Conciliis ſan- ^{potest.}
xerint, ſed ſolos Antiftites. Unde nec interfuiſſe illos
Synodis, exceptis Conciliis Univerſalibus invenimus.
Neque enim fas eſt ſæculares Principes ſpectatores fieri

rerum, quæ Sacerdotibus Dei nonnunquam eveniunt. Denique Metropolitanum, qui a Patriarcha suo vocatus, non paruerit, nisi gravi infirmitate aut Barbarorum incurſu detineatur, a Communione removet S. Synodus: ſi vero per annum contumax permanſerit, dignitate ſtatuit exuendum.

Jus Regum Chriſtianiffimorum, ne quis Episcoporum abſque licentia exeat Regno, propugnatur, & per Synodum 8. Can. 17. concilia-
tur.

Moribus in Gallia receptis, Canon iſte in duobus capitibus videtur adverſari. Nam & Synodis Nationalibus, aut Provincialibus olim Chriſtianiffimi Reges aderant: & Episcopi a Romano Pontifice vocati, diſcedere non poterant a Regno abſque conſenſu Principis. Jus illud Regibus noſtris quæſitum acriter propugnant doctiſſimi Antiquiſtes, Petrus de Marca Pariſienſium Archipræſul. lib. 2. de Concordia Sacerdotii, & Imperii, c. 17. & Franciſcus Boſquettus Montis Peſſulacum Sy-
ni Episcopus, in ſuis Notis ad Episto-
las Innocentii III. ad Epistolam 8. libri 2. alii-
que Gallicani Scriptores. Eum conſenſum neceſſarium agnoviſſe Pontifices Ma-
ximos aſſerit Boſquettus, idque probat ex Epistola Nicolai I. ad Rothadum Sueſſionenſem Episcopum ſcribentis: Stude quantum poteris, cum tibi Rex, & Episcopi, quemadmodum ſtatui-
mus, licentiam dederint Romam properandi, mox utcunque venire non differas. Teſtem illius moris laudat Hincmarum Remenſem Archipræſulem in Epistola ad Hadrianum II. Romanum Pontificem, in qua de Hincmaro Laudunenſi Episcopo, nepote ſuo, quem Pontifex Romam vocaverat, ita ſcribit: Veſtra ſciat Auctoritas, quia nec Hincmarum, nec etiam quemlibet Episcoporum Diœceſeos Remorum, minime autem aliarum Provincialium Episcopos, niſi Dominus Rex illis præceperit, Romam, vel in aliquam partem mea commendatione mittendi habeo poteſtatem. Nec ipſe ego ultra fines Regni ſui abſque illius licentia egredi valeo. Quæ de hoc Diſciplinæ capite Boſquettus, & Marca Præſules ſcripſere, Chriſtianus Lupus, in Scholiis ad hunc Canonem, Euſebio Nicomediænſi, aut Acacio Conſtantinopolitano Epi-
ſco-

scopo, quam Orthodoxis Ecclesiae Gallicanae Antistitibus aptiora esse, ait. Hincmari, utpote secundi Dioscori, Novi Pharaonis ab hac Synodo damnati, Auctoritatem nullius esse ponderis. Idem esse Hincmari Re-^{Christiani} mensis adversus praesentem Canonem, ac Martini Lu-^{Lupi ad-} theri adversus Sacrosanctam Synodum Tridentinam Au-^{versus do-} thoritatem adducere, &c. Sed acerbiori stylo doctissi-^{Gallica-} mos Antistites, & Hincmarum, cujus nituntur testimo-^{nae Eccle-} nio, proscindit Vir Eruditus. Non negarunt illi summam^{sia Praesu-} esse Romani Pontificis, ut totius Occidentis Patriar-^{les insul-} cha est, & multo magis ut Pontifex est, potestatem^{tus repet-} vocandi Gallicanos Metropolitanos ad Synodalem^{luntur.} Conventum. Sed propugnarunt necessariam esse licentiam Regis, secundum Regni mores, & Gallicanae Ecclesiae Disciplinam, ut Episcopi e Regno discedant, sive Romam, sive alio ituri, etiamsi a Romano Pontifice vocentur. Quo casu Principi Mandata Pontificis exponere debent, & vocationis causas. Quae si canonicae fuerint, nec aliae obsint causae legitimae, & maxime si Reipublicae paci nullum inde periculum immineat, integrum non erit Principi ipsos detinere, eisque licentiam recusare. Quamquam si recuset, ejus Majestati parere debeant Antistites, & impossibilitatem profectionis suae, cum ea, qua par est reverentia, Summo Pontifici excusare. Nunquam sane Christianissimi Reges Episcopis Regni sui prohibuere, ne Romano Pontifici ad Synodum pro bono Ecclesiae legitime congregatam vocanti parerent, sed pro votis Vicarii Christi ipsos misere, cum id res Ecclesiae postularunt. Sic Pippinus Rex Christianissimus duodecim Episcopos ad Romanam Synodum misit Stephano IV. postulante. Concesserunt pariter licentiam Episcopis ad Romanam Sedem appellantibus adeundi Apostolorum limina. Sic Gunthramnus Solonio, & Sagittario Episcopis in Synodo Gallicana depositis permisit appellationem suam ad Romanum Pontificem persequi, & Romam se conferre, ut testatur Gregorius Turonensis lib. V. Historiae Ecclesiasticae Francorum, cap. XX.

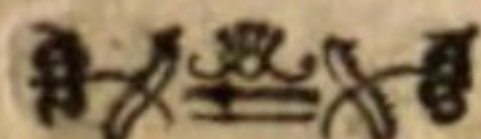
At illi, inquit, cum adhuc propitium sibi Regem esse nossent, ad eum accedunt, implorantes se injuste remotos, sibi que tribui licentiam, ut ad Papam urbis Romæ accedere debeant. Rex vero annuens petitionibus eorum, datis epistolis eos abire permisit.

*Epist. 85.
Cod. Carol. VII.
apud Sirmondum
Tom. II.
Concil.
Galliæ.*

Si de Gallicanæ Ecclesiæ moribus testis non est acceptus Patri Lupo Hincmarus Archiepiscopus Remensis, erit forsan Hadrianus I. ad Carolum Magnum scribens: „ Sicut enim vestra Regalis Excellentia in suis „ tulit apicibus, minime ei contrarium videretur, „ quicumque de Episcopis aut Comitibus, seu cæteris „ hominibus, partibus vestris, aut vestram jussionem „ complendi, sive propria voluntate, ad vos venire „ voluerint: sed nec nostræ Paternitati displicere re- „ etum qualiscunque ex nostris, aut pro salutationis „ causa, aut quærendi iustitiam, ad vos properave- „ rit. Nihil durius vobis exinde apparet. Sed si- „ cut vestri homines, sine vestra absoluteione ad li- „ mina Apostolorum, neque ad nos conjungunt: ita „ & nostri homines, qui ad vos venire cupiunt, cum „ nostra absoluteione, & Epistola veniant. Quia si- „ cut nos semper vestros homines suscipientes com- „ monemus, ut in vera fide, atque puritate cordis, „ totis eorum viribus in vestro maneant servitio: ita „ & vos simili modo, quicumque ex nostris hominibus „ ad vos venerint, eos omnino obtestari, atque com- „ monere vestram Regalem Prudentiam quæsumus, ut „ sicut Genitor vester sanctæ recordationis Dominus „ Pippinus Magnus Rex, eos B. Petro, ejusque Vi- „ cario concessit, & demum Excellentia vestra con- „ firmavit, sic admonere, atque obtestari jubeamini, „ ut nullo modo audeant se in superbiam elationis „ efferre, quando ad vos properarunt; sed potius „ subjecti, atque humiles in servitio B. Petri, & „ nostræ præceptionis maneant subjecti. „ Quod Hinc- „ marus scripsit, antea scripserat Hadrianus I. Pontifex „ Maximus. Non sunt igitur illa foeda, & Catholico Epi-

Episcopo indigna, ut *Lupus* ait *Gallicanis Præsulibus* doctissimis insultans; non *Eusebii Nicomediensis*, aut *Acacii Constantinopolitani* perduellium Episcoporum spirant contumaciam, sed Magni Pontificis prudentiam. Ejusdem moris testis est *Rothadus Sueffionensis* Episcopus in *Libello Appellationis* ad Summum Pontificem *Nicolaum I.* in quo de Rege Christianissimo *Carolo Calvo* ita scribit: *Obnixis precibus postulavi per Leudonem Diaconum, ut Dominus Rex locum mihi indulgeret secum loquendi. Qui mox pro sua pietate ad me indignum venire dignatus est, meque benigne audivit, sed exaudire non est permissus. Nam, cum illum valde suppliciter, anxieque rogarem, ut mihi Romam eundi libertatem, sicut ipse concesserat, non tolleret, Sanctamque Apostolicam Sedem in suis Privilegiis honoraret; respondit, Hoc ad meum specialiter Metropolitanum, Sanctumque pertinere Conventum; se tantum sacris Episcoporum monitis, ac dispositionibus humiliter obediturum profitebatur. Nusquam rescripsit Nicolaus I. Regis consensum non esse necessarium, aut Rothaldum licentiam exeundi e Regno, & Romam petendi, ab ipso postulare non debere, sed solum ipsi injuste negari malis artibus Hincmari, qui Regis animum occupabat: Canonesque, & Privilegia Sedis Apostolicæ violari, per vim detinendo Episcopum, qui a Synodi Sententia ad Romanum Pontificem appellaverat. Id ex epistolis Nicolai I. ad Carolum Calvum, & ad Hincmarum ea in causa datis compertum est. (28. 29. 30. & 31.)*

Nec immerito succensebat eam ob rem *Carolo Calvo Regi*, & *Hincmaro Archiepiscopo* *Nicolaus Papa*, cum ipsis *Capitularibus* sancitum sit, ut in similibus causis licentia petendi Romam Episcopis concedatur (*Lib. VI. Cap. LXIV.*) Si litem habuerit Episcopus, cum alio Episcopo, non alterius, sed suæ Provincie Judices quærat. Et ut judicato in aliqua causa Episcopo liceat iterare Judicium, & si necesse fuerit, libere Episcopo-

scopum adire Romanum. Potest itaque Romanus Pontifex vocare Gallicanos Episcopos Romam, sive ob Synodum, sive ob alias causas canonicas: non tamen possunt Romam proficisci absque licentia Regis, cum sint eius subditi, eique fidelitatem juraverint: & sicut Summus Pontifex ipsos vocat pro jure suo, cum id Ecclesiæ res postulant, ita Rex ipsos retinet pro jure suo, cum id Regni bonum, & pax exigit, rationesque suas cum reverentia exponit Pontifici Maximo, qui eas gratas habet. Hæc certe nequaquam pugnant, nequaquam Sedis Apostolicæ jura convellunt, nequaquam ex *Eusebii*, aut *Acacii Constantinopolitani* officina proficiscuntur, ut ait *Pater Lupus*. Unde *Hincmarus*, ille, qui Gallicanos Episcopos absque Regis licentia Romam, vel alio proficisci non posse propugnavit *Hincmarus*, Jus nihilominus vocandorum secundum Canones Episcoporum in Summo Pontifice agnoscit, in Epistola ad *Nicolaum I.* quam refert *Flodoardus* lib. III. cap. XIII. Quia, inquit, omnes senes cum junioribus scimus, nostras Ecclesias subditas esse Romanæ Ecclesiæ, & nos Episcopos in Primatu B. Petri subjectos esse Romano Pontifici, & ob id salva fide, quæ in illa Ecclesia semper viguit, & Domino cooperante florebit, nobis est vestræ Apostolicæ Auctoritati obediendum Propterea locutus cum fidelissimo filio vestro, Domino meo Rege glorioso, illi replicavi, quod sæpe inculcavi, quodque libentissime me accepit, & adimplere cupit; quia sicut Domini est terra, & plenitudo ejus orbis terrarum, & universi, qui habitant in eo: & ipsius est Regnum, & cui voluerit, dabit illud: ita ipse supra fundamentum Apostolicæ Petræ suam fundavit Ecclesiam, quam & ante Passionem, & post Resurrectionem suam speciali cura, & singulari Privilegio B. Petro, & in illo suis commisit Vicariis: cujus Sedem, suæque Sedis Pontificem qui honorat, illum honorat, qui dixit: Qui acci-

,, pit

Fides in Ecclesia Romana semper viguit, & Deo cooperante florebit.

Summi Pontificis auctoritati obediendum.

„ pit, si quem misero, me accipit . . . Idcirco,
„ quia multi sciunt, & quidam inde aliter dicunt,
„ & omnes generaliter sciunt, quoniam vestra Au-
„ thoritas illum cum nostris Vicariis ad suum præ-
„ cepit destinari Judicium, dignum, & justum est,
„ ut quemcunque Episcopum Romanus Pontifex ad
„ se Romam venire mandaverit, si infirmitas, vel
„ gravior quæcunque necessitas, vel impossibilitas,
„ (sicut sacri præfigunt Canones) eum non detinue-
„ rit, ad illud venire studeat: multo magis etiam is,
„ quem pro tali querela ad se, quocunque modo
„ clamantem, præsentia suæ judicat exhibendum.
„ Et quicunque viderit, vel audierit, quod Rex, &
„ Episcopi Apostolicæ Sedis Summum Pontificem
„ prompte obaudiunt, & honorant, promptius, &
„ humiliter eis subjecti sui obediant. „ In hac ipsa
Epistola testatur *Hincmarus*, se licentiam a Rege obti-
nuisse, ut *Rothadus* Romam libere proficiscatur: Nunc
autem, sicut jussistis, ad vestram præsentiam, & dispo-
sitionem illum perducere, apud Dominum nostrum Regem,
filium vestrum obtinuimus.

Denique, si *Hincmaro* Archiepiscopo Remensi de
Gallicanæ Ecclesiæ, Regnique moribus testimonium
dicenti majorem fidem adhibere nolit *P. Lupus*, quam
Luthero, de Sacra Synodo Tridentina loquenti (quod
an prudenter dictum sit, cordatus Lector judicet)
quid opponet adversus Auctoritatem *Flodoardi*, qui eam
non semel asserit consuetudinem Regni, jusque Re-
gum Christianissimorum in *Historiæ Ecclesiæ Remen-*
sis, lib. I. cap. 20. Temporibus, inquit, *Chilperici Fran-*
corum Regis extitisse fertur *Moderamnus Redonensis*
Ecclesiæ Præsul, qui per licentiam prædicti Regis limi-
na Sancti Petri adire disponens, divertit in Mona-
sterium *B. Remigii*. Et lib. II. cap. XVIII. Vvul-
fario Episcopo Remensi, qui *Carolo Magno* imperante,
illam Ecclesiam rexit, ita scribit: Eundi denique Ro-
mam causa orationis ad S. Petrum, licentiam ab Im-

peratore se accepisse in quadam sua designat Epistola; sed utrum ierit, certum non habemus. Et lib. IV. cap. IV. Fulconem Remensem Archiepiscopum a Stephano VIII. Romam vocatum ad Synodum, respondisse refert, se pariturum, Si aliqua Regno quies concessa fuerit, & ab Odone Rege licentiam impetrare voluerit.

Ejusdem testis est disciplinæ Philippus Augustus Rex Francorum in Epistola ad Lucium III. Pontificem Maximum, quam ejus nomine scripsit Stephanus Abbas Sanctæ Genovefæ, & Tornacensis postea Episcopus. Concurrant, inquit, & respondeant priscis diebus hodierna tempora, Pater, ut nec Regnum Sacerdotio, nec Sacerdotium desit Regno. Impugnant adolescentiam nostram, & auspicia Regni nostri perturbare contendunt Potentes, & qui multiplici ex causa fidem nobis debuerant, infideles adversarii, quorum improbitate compellimur, & consilia nova querere, & auxilia corrogare. Adfistit nobis super omnes amicos, & fideles nostros charissimus avunculus noster Willelmus Remensis Archiepiscopus, in consiliis nostris oculus vigilans, in negotiis dextera manus. Eum vel ad tempus recedere a nobis, succedere est hostibus nostris. Vocastis eum, Pater, sicut audivimus, & ut præsentiam suam Vobis exhibeat, sacris apicibus vestris invitastis. Paratus erat parere, & apparere Vobis, peccato ariolandi simulacrum inobedientiæ comparans, & voluntatem non acquiescendi vobis tanquam scelus idolatriæ detestans. In articulo summæ necessitatis nostræ, confidentes de præcipua dilectione vestra, retinuimus eum, clavum in oculis hostium, & in lateribus eorum lanceam, sine ipso fieri nihil æstimantes, sive de pace, sive de bello cum hostibus sit agendum . . . Gratum sit Vobis, Pater, quod in tanto discrimine Regni, tantum Amicum nostrum retineamus, cujus præsentia nobis est necessaria, & absentia perdamnosa; & quoniam magnum, & cordi nostro profunde insitum est negotium, mittimus ad vos familiarem nostrum Stephanum Abbatem Sanctæ Genovefæ, discretum, & fidelem Regno, quem in loco nostro benigne susci-

suscipite, & ei, tanquam nobis in his, quæ ex parte nostra vobis dixerit, indubitanter fidem adhibete. Ex quibus constat I. Juris esse Romani Pontificis, Gallicanos, ut quosvis aliarum Ecclesiarum Episcopos Romam vocare, cum id postulant Ecclesiæ negotia, & ipsos ad parendum Sedis Apostolicæ mandatis paratissimos esse debere. Secundo, officii ipsorum esse, ut rem cum Rege Christianissimo communicent, & ab ejus Majestate, cui fidelitatis Sacramento sunt adstricti, licentiam exeundi e Regno postulent. Tertio, Regem ipsos Jure detinere non posse, ac prohibere, ne Summo Pontifici pareant, nisi gravissima Regni negotia, necessitas, aut utilitas Regia ipsos in Regno retinere compellant. Quarto, eo in casu pietatis esse Regiæ, ut rationes illas Summo Pontifici generatim saltem exponat, quas Vicarius Christi æqui, bonique ducet.

Eodem modo se gessit idem Rex Philippus ad eundem Pontificem scribens pro Turonensi Archiepiscopo, quem ille Romam vocaverat, de causa Dolensis Archiepiscopatus noviter erecti, seu potius confirmati responsurum. Charissimum, inquit, ac fidelem nostrum Turonensem Archiepiscopum suggestionem quorundam, & favore infra brevissimi temporis angustias, vocastis, ut de causa, quæ magis nostra est, quam sua respondeat, & statum Coronæ nostræ in ancipiti statum ponat, periculosum sane, & ignominiosum nobis, & posteris, qui succedent. Proinde Sanctitati vestræ preces ex toto corde prodeuntes fundimus, ut intuitu Dei, & pacis Regni Francorum, quæ in hoc articulo, si processerit, peritura est, a causa ista penitus desistatis. Quod, si forte, quod non credimus, inexorabilem Vos invenerimus, usque ad congruum tempus, quo Dominus pacem, & quietem Regno nostro dare voluerit, Archiepiscopo nostro Turonensi dilationes indulgeat Benignitas vestra, quoniam propter necessarias Regno nostro causas eum retinui-
mus. Primo, propter difficillimam, quam cum Comite
Flan-

Flandriæ guerram habemus. Secundo, propter motus plusquam civiles, qui in Provincia Britannicæ insurgunt inter Principes ejusdem Provinciæ, & Regis Anglorum filios. Tertio, propter proximum Colloquii terminum, quod cum Imperatore post Pascha, Deo volente, sumus habituri, in quibus omnibus, ipsius Archiepiscopi industria, præsentia, consilio, & auxilio indigemus. Sciat autem Paternitas vestra, quoniam in generali Conventu nostro, quem in initio Quadragesimæ propter hanc causam, & alias Regni necessitates Parisiis convocavimus, consilio Archiepiscoporum, & Episcoporum, ac Baronum nostrorum, prædictum Archiepiscopum ab incepto itinere retinuimus, utpote necessarium nobis, & utilem rebus inceptis, & per Dei gratiam ad honorem Regni nostri peragendis. Ex quibus rursus patet jus Romani Pontificis, & Regis Christianissimi: illius quidem, ut Episcopos Romam vocet pro Ecclesiasticis negotiis: hujus vero, ut illos retineat, si necessariæ Regni causæ id postulent, rationes suas cum reverentia debita Romano Pontifici exponendo, & Episcoporum moram apud ejus Sanctitatem excusando. Quas rationes, cum justæ sint, gratas habet Christi Vicarius, nec ægre fert suis mandatis non fuisse obtemperatum, quia dilata est potius obedientia, quam negata: & ut differretur, contumacia non fecit, sed necessitas compulit. Ejusdem sunt testes Disciplinæ Gallicani Episcopi ad Bonifacium VIII. scribentes, a quo Romam vocati fuerant: Eidem, inquiunt, Domino nostro Regi humiliter supplicantes, ut cum Apostolicæ Sanctitati ad obedientiam teneamur, ad Beatitudinis vestræ pedes, juxta præmissæ vocationis vestræ tenorem, permetteret nos transferre. Ex parte cujus, & Baronum est secuta responsio; quod nos nullo modo abire permetterent: Regnum sic periculose, sic deformiter, sic irreparabiliter vacuari, quin potius exhauriri totaliter, nullatenus sustinerent.

Canōn porro Synodī octavæ, cujus occasione hæc adversus *P. Lupum* observavimus, non morem legitimum postulandi licentiam a Principe, cum ad Apostolicum Præsulem ire necesse est, improbat; sed inanes Metropolitanorum quorundam excusationes, qui auctoritate, & gratia, qua valebant apud Regem abutebantur, ut suæ profectiōi Regiis mandatis opponi impedimentum obtinerent, cum a suo Patriarcha vocabantur, vel se detineri mentiebantur, ut inobedientiam excusarent. Sed quoniam, inquit, sunt quidam Metropolitanorum, qui ne secundum vocationem Apostolici Præsulis occurrant, a mundi Principibus se detineri sine ratione causantur, placuit talem excusationem omnimodis esse invalidam. . . . Licet tate impedimentum, & fictam prohibitionem Metropolitanorum suggestionem diversis modis fieri didicerimus. Concilium quidem solam ægrotationem validam, aut Paganorum incursum admittit velut legitimas excusationis causas, quominus vocati a Patriarcha profiscantur Episcopi; sed aliam quoque habuit pro legitima, habetque etiamnum Gallicana Ecclesia, Sede etiam Apostolica probante, scilicet detentionem Regis; cujus licentia necessaria est. Quoad hoc itaque, & similia disciplinæ, & Politicæ Ecclesiasticæ capita Synodī Ephesinæ regula observatur in decreto de Ecclesia Cypriorum: Placuit Sanctæ, & Oecumenicæ Synodo, ut unicuique Provinciæ pura, & inviolata, quæ jam inde ab initio habuit, sua jura serventur, juxta veterem consuetudinem . . . ne Patrum Canones prætereantur, neve sub Sacerdotii prætextu mundanæ Potestatis fastus irrepat, ne clam paulatim libertas amittatur, quam nobis donavit Sanguine suo Dominus noster Iesus Christus omnium hominum liberator. Sed hac de re impræsentiarum plusquam satis ad repellendos *P. Lupi*, viri alioquin eruditi, in doctissimos Gallicanæ Ecclesiæ Præsules insultus. Nunc eo, unde digressa est, revertatur oratio.

*Ecclesiæ
possessio
tricennali
præscri-
ptione
firmatur.*

Canon decimus octavus Synodi VIII. res, & Privilegia Ecclesiæ triginta annorum possessione adversus quosvis impugnatores secura fore constituit. Eosque, ut sacrilegos percellit anathemate, donec se emendaverint, & res, vel privilegia hujusmodi restituerint.

*Canon decimus nonus prohibet, ne Metropolitanis sub Visitationis furo Suffraganeorum suorum Ecclesias ad-
eant, ipsisque sint oneri. Si enim unumquemque Episcopum Ecclesiæ propriæ rebus cum multa parcitate uti, & nullatenus in proprias utilitates importune, ac sine ratione dispendere, vel consumere redditus Ecclesiasticos sacri Canones decernunt: Multo majoris impietatis reus est, qui aliis Episcopis commissas Ecclesias gravare, & per hoc in sacrilegii crimen incidere non formidat. Illam autem avaritiam sacrilegam vocant octavæ Synodi Patres, quia redditus Ecclesiarum sunt alimenta pauperum. Qui hunc violaverit Canonem, secundum avaritiæ, & injustitiæ suæ modum etiam depositione, aut sequestratione a Patriarcha plectitor.*

Canon Vigésimus perstringit Episcopos, qui Ecclesiæ bona in emphyteusim, aut precarium data eripiebant iis, quibus tradita erant occasione, quasi ruptæ fidei circa pensionis pactum. Id fieri vetat Synodus, nisi prius denunciatum fuerit illi, qui emphyteusim contraxit, ipsum a locis, quæ tenet, propellendum, nisi solverit usque ad tres annos destinatum tributum census. Porro si non impleverit conditionem, convincetur coram Præpositis urbis, vel regionis; probatoque ejus contemptu, Ecclesia illorum Sententia, & judicio bona propria in possessionem recipiet. Ratio hujus prohibitionis est, suspicio turpis lucri, & avaritiæ, a qua Sacerdotes penitus alieni esse debent. Istius Canonis transgressorem ad tempus sequestrari Synodus edicit, & reddere loca, quæ per vim abstulit ab eis, qui bona fide cum Ecclesia con-

contraxerant; & etiam deponi, si pertinax in contentione, & contumax fuerit.

Canon vigesimus primus anathemate plectit sæculi Principes, aut quosvis Proceres, vel Magnates, qui reverentiam, & honorem Patriarchis, Romano, Constantinopolitano, Alexandrino, Antiocheno, Hierosolymitano debitum violaverint, sed præcipue eos, qui injuriam Sedi S. Petri Apostolorum Principis intulerint, sicut Dioscorus, & Photius fecere: vel qui Patriarcharum aliquem, & præsertim Romanum Pontificem, e suo Throno exturbare moliti fuerint; aut fictis criminibus, famosis libellis, prædatoriis Synodis incescere ausi fuerint. Porro si Synodus universalis fuerit congregata, & facta fuerit etiam de Sancta Romanorum Ecclesia quævis ambiguitas, & controversia, oportet venerabiliter, & cum convenienti reverentia de proposita questione sciscitari, & solutionem accipere, aut profectum facere; non tamen audacter Sententiam dicere contra Summos Senioris Romæ Pontifices.

Cavetur ne Synodus, etiam universalis, Sententiam in Romanum Pontificem audacter dicat.

Canon vigesimus secundus, Promotiones, & Consecrationes Episcoporum Comprovincialibus Episcopis asserit: vetat, ne laici Principes, vel Potentes electioni Patriarchæ, Metropolitani, aut cujusvis Episcopi se immisceant. Quisquis autem sæcularium Principum, vel potentum adversus Canonicam electionem Ecclesiastici Ordinis agere tentaverit, anathema esto. Cooperari tamen sacris electionibus possunt, si ab Ecclesia invitentur, inquit sancta Synodus. Possunt etiam Principes Episcopos nominare, si id juris ipsis contulerit Ecclesia. Electionum libertatem ubique restitui voluit Octava Synodus: non tamen consensus Regii necessitatem in Gallicana Ecclesia exclusit. Hinc Ivo Carnotensis Episcopus in Epistola ad Hugonem Lugdunensem Primate[m] scribit: Reges Apostolica auctoritate a concessione Episcopatum prohibitos minime videmus. Legimus enim sanctæ recordationis Summos Pontifices aliquando

Episcopatum Electionum libertas.

Ep. LX.

Urbanus
I.

do apud Reges pro Electis Ecclesiarum, ut eis ab ipsis Regibus concederentur Episcopatus, ad quos electi erant, intercessisse; aliquorum, quia concessionem Regum necdum consecuti fuerant, consecrationes distulisse. Quorum exempla supposuissimus, nisi prolixitatem Epistolæ vitassimus. Dominus quoque Papa Urbanus * Reges tantum a corporali Investitura excludit, quantum intelleximus, non ab electione, in quantum sunt Caput populi, vel concessione: Quamvis octava Synodus solum prohibeat eos interesse electioni, non concessioni. Episcopatus concessio est consensus datus electioni, seu personæ electæ approbatio, & Investitura, seu traditio bonorum, & feudorum, quæ Ecclesia possidet maximam partem ex Regum beneficiis. Id per concessionem Episcopatus Ivonem significasse constat ex illius Epistola ad Paschalem II. pro Gualone electo Ecclesiæ Bellocensis. Rex, inquit, non vult electioni assensum præbere, nec electo bona Episcopalia dimittere.

Canon vigesimus tertius sub pœna segregationis prohibet Episcopis, ne alienæ Ecclesiæ possessiones invadant, conferant, aut locent; aut in alienis Ecclesiis Presbyteros, aut Clericos constituent absque voluntate Episcopi, cui sunt subditæ. Vetat etiam Presbyteris, & Diaconis, ne sacris operentur in Ecclesiis, in quibus ab initio sortem minime consecuti sunt, sive pro quibus non sunt ordinati. Qui secus fecerint, segregantur, donec ad propriam redeant Ecclesiam; si segregationem contempserint, ab omni gradu & honore sacro dejiciuntur.

Presbyterorum, & Diaconorum Man-
sio in Ecclesiis, pro quibus sunt ordinati.

Canon vigesimus quartus castigat Metropolitanorum quorundam negligentiam, & desidiam, qui curis secularibus impliciti, subditos sibi Episcopos per vices vocabant ad Metropolitanam Ecclesiam, eosque Episcopalia ibi Ministeria obire cogeant, propriis etiam stipendiis, iisque velut Clericis utebantur. Id Satanicæ jactantiæ, & superbiæ arguit sancta Synodus, & Me.

Metropolitanas, qui non per se, sed per Suffraganeos, Episcopos debita Ministeria in propria civitate impleverint, a Patriarcha plecti jubet, ac nisi emendentur, deponi.

Canon vigesimus quintus Episcopos, Presbyteros, Diaconos, Subdiaconos Ecclesiæ Constantinopolitanæ, etiam a Methodio, & Ignatio ordinatos, qui Photio pertinaciter adhærebant, depositos declarat absque ulla spe restitutionis.

Canon vigesimus sextus Clericis a propriis Episcopis depositis, vel injuriam passis, ad Metropolitanam, Episcopis a Metropolita injuste exceptis ad Patriarcham appellandi liberam facit potestatem.

Canon vigesimus septimus vetat, ne Episcopi, qui-^{Monachi} bus Palii usus concessus est, eo utantur extra tempo-^{ad Epi-} ra, & loca per sacros Canones constituta. Vetat e-^{scopatum} tiam, ne Monachi ad Episcopatum assumpti Monasti-^{promoti,} cam vestem exuant ex superbia, & fastu, Ne per hoc^{Monasti-} inveniantur priorum transgressores pætorum. Qui se-^{cam ve-} cus fecerint, aut corriguntur, aut a proprio Patriar-^{stem exu-} cha deponuntur. ^{ere non} debent.

His Canonibus actione X. conditis, ac promulgatis, lecta est in eodem Confessu Definitio Synodi, in^{Definitio} qua omnibus hæresibus, quæ hucusque emerferant, & a^{Synodi.} præcedentibus Conciliis fuerant proscriptæ, anathemate percussis, Photii damnatio confirmata est, nec non eorum, qui ipsi pertinaciter adhæserunt. Post hæc, Basilii Imperator exploravit, an omnes Synodi Definitioni, ac Decretis assensum præberent. Conclamarunt universi: Omnes ita sapimus, omnes ita prædicamus, omnes concinentes, & consentientes prompte subscribimus. Hoc est veritatis Judicium, hoc justitiæ Decretum, hæc est Canonum expositio, hæc Ecclesiasticæ Ordinationis defensio. Tum lecta est Imperatoris gratiarum

*Subscri-
ptiones.*

tiarum actio cum adhortatione gravissima, tum ad Episcopos, cum ad Laicos. Decretum deinde est, Acta singulorum subscriptionibus esse munienda, secundum Synodicam consequentiam. Et primus quidem subscribendi locus Imperatori delatus est a Synodo honoris gratia. At ipse pietatis, ac Regiæ humilitatis argumentum dedit, sibi quidem in animo fuisse asserens, ut post omnes Episcopos subscriberet, exemplo Constantini Magni, Theodosii, ac Marciani: verum se subscripturum post Legatos Sedis Apostolicæ, & aliorum Patriarcharum, quandoquidem ita placeret Patribus. Primo itaque loco subscribere Legati Romani Pontificis: secundum hos Ignatius Patriarcha Constantinopolitanus: tum aliorum Patriarcharum Vicarii: post ipsos Basilius Augustus: Episcopi denique CI. Observandum est accurate subscriptionum discrimen. Legati Sedis Apostolicæ subscribunt hoc tenore. Ego . . . locum obtinens Domini mei Hadriani Summi Pontificis, & universalis Papæ, omnia, quæ superius leguntur, huic sanctæ, & universali Synodo præsidens, usque ad voluntatem ejusdem eximii Præfulis promulgavi, & manu propria subscripsi. Vicarii Orientalium Sedium ita subscribunt: Ego . . . Sanctam hanc, & universalem Synodum suscipiens, & omnibus, quæ ab ea judicata, & scripta sunt, concordans, & definiens subscripsi. Imperatores vero non utuntur voce Definitionis, quam Episcoporum propriam noverant, sed verbis solam exprimuntibus venerationem, & consensum. Basilius, Constantinus, & Leo perpetui Augusti, in Christo Dei fideles Principes Romanorum, & Magni Imperatores, Sanctam hanc, & universalem Synodum suscipientes, & omnibus, quæ ab ipsa definita, & scripta sunt, concordantes subscripsimus. Rationem hujus clausulæ, quam Sedis Apostolicæ Legati in subscriptione sua apposuerunt usque ad voluntatem ejusdem eximii Præfulis affert Bibliothecarius in Vita Hadriani II. his verbis: Denique gestis salubriter omnibus, quæ in decem Sessionibus Synodi textus complectitur, Legati Sanctæ Romanæ Ecclesiæ

sic textum Synodi, ne quid græca levitas falsum in eam congesserit, Anastasio, Sanctæ Sedis Apostolicæ Bibliothecario (qui tunc temporis pro causa Ludovici Serenissimi nostri Augusti cum Suppone Archiministro post eos Constantinopolim, divina, ut creditur, dispensatione pervenerat) subtiliter inquirendum, antequam subscribant, committunt. A quo, quia in utrisque linguis eloquentissimus existeret, studiosissime perscrutatus, omne, quod ad Laudem Serenissimi nostri Cæsaris Sanctissimus Dominus Hadrianus Pontifex in Epistola sui Decessoris, Arsenio Episcopo imminente, adjecerat, referatum inveniunt. Quapropter Epistolam Sedis Apostolicæ fraudulenter corrosam, summis clamoribus conqueruntur, fatentes se nullo modo Synodalibus Actionibus subscripturos, nisi totius Epistolæ integritas gestis Synodicis jungeretur. Hoc modo Romanis certantibus, Græcis vero, non esse in Synodo de laude Imperatoris, sed de solius Dei tractandum, altissime respondentibus: Tandem ad hoc usque perventum est, ut interposita conditione voluntatis Apostolicæ: definitis sententiis minus finite subscriberent, ita legentes: Ego ille vices agens Domini mei Sanctissimi, & universalis Papæ in hac Sancta Synodo præsidens, usque ad voluntatem ejusdem eximii Præfulis, ad omnia, ut superius legitur, consensi, & manu propria subscripsi. Testatur Nicetas in Vita S. Ignatii, Patres octavæ Synodi Oecumenicæ subscripsisse depositioni calamis, non nudo atramento, sed ipso Salvatoris Sanguine tinctis.

Demum scripsit Sancta Synodus Epistolam Encycli-
cam ad Episcopos universos Christi Fideles, in qua
recensentur, quæ ab initio gesta sunt in causa Photii
ante Concilium, sive sub Nicolai I., sive sub Hadriani
II. Pontificatu, & quæ contra eundem in Synodo
Oecumenica judicata sunt. Enumeratis autem ejus fa-
cinoribus, sic concludit: Propter hæc ergo cuncta no-
lentem intelligere, ut bene ageret, neque obedientiam
præeligentem, neque confitentem peccatum suum, & ini-

quissimum Praesulatum, sed inobedientem, & resistentem Sanctae huic, & universali Synodo, repulimus, & anathematizavimus, atque a tota Catholica, & Apostolica Ecclesia fecimus alienum per datam nobis potestatem in Spiritu Sancto a primo, & Magno Pontifice nostro, & liberatore, & Salvatore cunctorum.

Patres Synodi confirmationem a Romano Pontifice rogant.

Dedit etiam Sancta Synodus Epistolam ad Hadrianum II. Pontificem Maximum, Concilii confirmationem ab ejus Beatitudine rogans his verbis: Igitur libenter oppido, & gratanter imitatrice Dei Sanctitate vestra omnium nostrum Conventum, & universalis hujus, atque Catholicae Synodi consensum, & consonantiam recipiente, praedica eam magis, ac veluti propriam, & sollicitius confirma Evangelicis praeceptionibus, & admonitionibus vestris, ut per sapientissimum Magisterium vestrum etiam aliis universis Ecclesiis personet, & suscipiatur veritatis verbum, & justitiae decretum.

Synodus Oecumenica dispensationes a Romano Pontifice rogat.

Scripserunt etiam ad eundem Pontificem Basilius Augustus, & Ignatius Patriarcha, ejus Sanctitatem rogantes, ut de Lectoribus plurimis ordinatis a Photio sententiam diceret, de quibus non judicarat Synodus an a Sacerdotii ordinatione in perpetuum removendi essent; eisve gratiam faceret ob Ecclesiae necessitatem. Rogabant etiam, ut cum Theodoro Metropolita Cariae dispensaret, eique restitueret Episcopatum; quia multa pro Ignatio passus fuerat, nec defecerat ad Photium nisi tormentis compulsus. Intercedebant denique pro Paulo Chartophylace, ut concessa ipsi venia, posset ad Episcopatum promoveri. Magnificum sane pro Romani Pontificis primatu testimonium; quod Synodus Oecumenica dispensationes a Summo Pontifice roget, eique, non aliis Patriarchis potestatem a Christo concreditam agnoscat temperandi severitatem Canonum, qui ab Ecclesia recepti sunt universa.

§. XXIII.

Græci Bulgarorum Diæcesim in Constantinopolitani Patriarchæ ditionem transcribere temere tentarunt.

Solidum Illyricum ad Patriarchatum Occidentis pertinuisse nemo nescit. Quinque illic præcipuæ fuerunt Provinciæ, Dacia scilicet Mediterranea, Dacia Ripensis, Prævalis, Dardania, ac Mysia superior. Istarum Ecclesias Provinciarum a Romanæ Sedis Patriarchico Principatu per vim avulserat Leo Isaurus. Illas postmodum Bulgari occuparunt. At cum fuissent ad fidem conversi a Romanæ Ecclesiæ Concionatoribus, & Legatis illuc a Nicolao I. Pontifice directis, illi sese, Ecclesiasque suas subjecere. Id Græcis fuit invidiæ in Romanam Sedem incentivum, quod in apertum erupit diebus aliquot post Synodum octavam. Excepti quippe sunt a Basilio Imperatore coram Legatis Apostolicis, & Vicariis Orientalium Sedium, Oratores Michaelis Regis Bulgarorum eo fine missi, ut habita cum Patriarcharum omnium Legatis; & Ignatio Constantinopolitano Collocatione, scirent cujus Patriarchæ ditioni subesse Bulgaria deberet. Contentionis progressum, & exitum describit accurate Bibliothecarius in Vita Hadriani secundi. Quæstionem Oratores Bulgari proposuere his verbis: Usque hodie Pagani fuimus, & nuper ad gratiam Christianitatis accessimus. Ideoque, ne aliquo errare videamur, cui Ecclesiæ subdi debeamus, a vobis, qui vices Summorum Patriarcharum geritis, nosse desideramus. Sedis Apostolicæ Legati responderunt: Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, cui per te, o Petre, tuus Senior Beato Apostolorum Principi Petro cum omni gentis suæ Regno se tradidit, a cujus Successore, videlicet egregio Papa Nicolao, & præcepta vivendi, & Episcopos, ac Presbyteros suscipere meruit, vos & pertinuisse, & pertinere debere, etiam in eo monstratis, quod postulatos nostros

Sacerdotes, & suscepistis, & hætenus veneratione congrua retinetis. Institerant Bulgarorum legati, rogantes, ut in præsentia definiretur, an Romanæ potius, quam Constantinopolitanæ Ecclesiæ subjici deberent. Legati Sedis Apostolicæ responderunt: Nos, propter quæ Sancta Sedes Apostolica cum Orientalibus definienda mandaverat, Domino juvante finivimus; de causa autem vestra secus, quam definita est finienda, quia nihil in mandatis accepimus; nihil vel definimus; vel in præjudicium Sanctæ Romanæ Ecclesiæ definiendum censemus. Quinimo, quia omnis vestra Patria nostris plena est, nulli vos nisi Sanctæ Romanæ Ecclesiæ pertinere debere, definitiva Sententia, quantum ex nobis est, promulgamus.

Præsumptum jus suum in Bulgarorum Ecclesias his argumentis Græci tuebantur. Primo, quod Bulgari cum Provincias illas a Græcorum potestate armis evicissent, non Latinos ibi, sed Græcos Sacerdotes invenerunt: quod argumento videbatur esse, illius Diœceseos Ordinationes ad Constantinopolitanum spectasse Patriarcham. Secundo, quod illæ Provinciæ, de quibus erat controversia, Orientis Imperatori semper parvissent, adeoque, & Constantinopolitano Patriarchæ deberent subjici.

Has rationes haud difficili negotio diluerunt Legati Apostolici. Ad primam ita responderunt: A Græcis Sacerdotibus argumentum sumere non debetis, quia linguarum diversitas Ecclesiasticum Ordinem non confundit. Nam Sedes Apostolica, cum ipsa Latina sit, in multis tamen locis pro ratione patriæ Græcos Sacerdotes, & semper, & nunc constituens, Privilegii sui detrimento sentire nec debuit, nec debet.

Ad alteram ita responderunt. Sicut Bulgariæ nobis diverso (id est multiplici) modo Ordinationem pertinere dicentes, mendacium non loquimur: ita eandem Bulgariam

gariam ex Græcorum Regno fuisse nunquam negamus. Sed intueri vos decet, quia aliud ordinant jura Sedium, aliud patiuntur divisiones Regnorum. Nos de divisione Regnorum non agimus, sed de divisione Sedium loquimur.

Profligatis adversariorum rationibus, Legati Apostolici Romanæ Sedis in Bulgariam jura tribus argumentis probarunt. Primum ita procedebat: *Sedes Apostolica, juxta quod Decretalibus SS. Romanorum Præsulum doceri poteritis, utramque Epirum, novam videlicet, veteremque, totamque Thessaliam, atque Dardaniam, in qua & Dardania Civitas hodie demonstratur, cujus nunc patria ab his Bulgaris Bulgaria nuncupatur, antiquitus canonice ordinavit, & obtinuit. Ac per hoc Ordinationem, quam tunc Paganorum Bulgarorum irruptione amiserat, non a Constantinopolitana Ecclesia modo (ut fingitur) abstulit; sed ab his factis ipsa Christianis recepit.*

Alterum argumentum erat hujusmodi: *Bulgaros, qui jure gentili sibi patriam subjugantes, eam per tot annos retinent, quod cæperunt, Sedis Apostolicæ patrocínio, ordinationique sese specialiter committentes, nobis debent, nec immerito subjici, quos ultronea voluntate Magistros elegere.*

Tertium argumentum his verbis conceptum erat: *Bulgaros Sancta Sedes Apostolica jussu quondam Sanctissimi Papæ Domini Nicolai, tam per aliquot nostrum, qui hic sumus, & illic multas Ecclesias dedicantes, Sacerdotes creavimus: quam per Paulum, Dominicum, Leopardum, ac Formosum venerabiles Episcopos, sed & Grimoaldum, Coepiscopum nostrum, quem hætenus isti Bulgares cum multis nostris Sacerdotibus in conspectu nostro habere se fassi sunt, a diversis erroribus ad Catholicæ fidei veritatem, multo sudore, gratia Christi præduce, ecce ultra triennium tenuit, tenet, ordinat, ac disponit: Ideoque consequens non est, ut sine consci-*
entia

entia Romani Summi Pontificis, Ecclesia Romana de quibus praesentialiter vestita cernitur, spoliatur.

His adductis rationibus, Legati Sedis Apostolicae Græcos hac in causa Judices recusarunt, immo nec sibi licitum esse, hanc dirimere controversiam, palam sunt contestati, his verbis Orientalium Patriarcharum allocuti Vicarios. Sancta Sedes Apostolica vos, quia revera inferiores estis, super causa sua Judices nec eligit, nec per nos elegit, utpote, quæ de omni Ecclesia sola specialiter fas habeat judicandi. Sed neque nobis de hac causa sententiam proferre commisit. Quapropter quod ab ea faciendum non accepimus, ejus cognitionis Judicium ei, qui librorum multiplicitate ad defensionem sui multa proferre prævalet, ex integro reservamus. A qua omnis vestra sententia tanta facilitate despicitur, quanta levitate profertur.

Adversus hæc Orientalium Patriarcharum Vicarii excepere: Satis indecens est, ut vos, qui Græcorum Imperium detrectantes, Francorum fœderibus inhæretis, in Regno nostri Principis ordinandi iura servetis. Quapropter Bulgarorum Patriam ex Græcorum potestate dudum fuisse, & Græcos Sacerdotes habuisse comperimus Sanctæ Ecclesiæ Constantinopolitane: a qua, quia per Paganismum recesserat, nunc per Christianismum restitui judicamus.

Temerario, ac iniquo Vicariorum Orientalium Judicio Sedis Apostolicae Legati intercessere his verbis:
 „ Sententiam, quam non electi, neque admissi, sive
 „ timore, sive gratia, vel quidquid illud est modo
 „ præcipitastis potius, quam protulistis, auctoritate
 „ Sancti Spiritus usque ad Definitionem Sanctæ Sedis
 „ Apostolicæ, omnino rescindimus, ita, ut nullo mo-
 „ do vel nomen habere Sententiæ mereatur. Te-
 „ que adjuramus, Patriarcha Ignati, auctoritate SS.
 „ Apostolorum Principum, coram Deo, suisque An-
 „ ge-

„ gelis, omnibusque præsentibus, ut secundum hanc
 „ Epistolam Sanctissimi Restitutoris tui Domini Ha-
 „ drianæ Summi Pontificis, quam tibi ecce offerimus,
 „ industriam tuam ab omni Bulgariæ Ordinatione im-
 „ munem, nullum tuorum illuc mittendo custodias,
 „ ne Sancta Sedes Apostolica, quæ tibi tua restituit,
 „ per te sua perdere videatur. Quin potius, si,
 „ quod non credimus, justam te habere querimoniam
 „ æstimas, Sanctæ Romanæ Ecclesiæ restitutrici tuæ
 „ solenniter suggerere non omittas. „ Hæc refert lau-
 datus Bibliothecarius in Vita Hadriani II.

De eadem controversia legendus *Anastasius Biblio-*
thecarius in Præfatione VIII. Synodi, ubi narrat *Mi-*
chaelem Regem Bulgarorum cum gente sua fidem sus-
 cepisse, & baptizatum fuisse hominis Romani, *Pauli*
 scilicet Presbyteri ministerio: & post cum S. Petri
 meritis, & intercessione, quem constitutus in angu-
 stiis Patronum, & auxiliatorem invocaverat, salutem,
 & victoriam esset consecutus, Oratores ad Sedem
 Apostolicam misisse, cui *Nicolaus I.* præsidebat, ab
 eoque postulasse idoneos Institutores, cum in Fide,
 tum in Christiana Disciplina. Missos a Pontifice *Pau-*
lum Populoniensem, & *Formosum* Portuensem, Sanctæ
 Conversationis Antistites, qui rem Christianam ibi mi-
 rifice propagarunt. Tantam fuisse *Michaelis* Regis pie-
 tatem, erga S. Petrum venerationem tantam, ut capil-
 lis suis manu propria in subjectionis, & obsequii ar-
 gumentum attonsis, Romanæ Sedi se, suosque in ma-
 nus Legatorum Apostolicorum tradiderit, dicens: Omnes
 Primates, & cuncti populi Bulgarorum terræ cognoscant,
 ab hodierno die me servum fore, post Deum, B. Petri,
 & ejus Vicarii. Addit *Anastasius*, Græcos variis ar-
 tibus, muneribusque Regis *Michaelis* tentasse constan-
 tiam, eum ut a Romani Patriarchatus obedientia cum
 tota gente divellerent: illum vero columnæ instar
 immobilem mansisse, donec eorundem Græcorum frau-
 de deceptus est, scribentium, controversiam de Bulga-
 rorum

rorum Dioecesi inter Sedis Romanæ Legatos, & Ignatium Patriarcham fuisse canonice ventilatam, & una cum Orientalium Sedium vicariis judicasse, Bulgarorum Dioecesim illi Ecclesiæ subjiciendam, cui ante Bulgarorum adventum paruerat. Addit rursus Anastasius, non esse omnino certum, an Vicarii Orientales id decreverint, cum interpretes illis datus ab Imperatore haud fideliter ipsorum verba, & Romanorum Legatorum responsa redderet, sed prout jubebat Imperator. Bulgaris tamen Oratoribus Scriptum quoddam Græcis verbis exaratum datum esse, quod Sententiam a Vicariis Orientalibus, quasi arbitris inter Sedis Romanæ Legatos, & Ignatium Constantinopolitanum Patriarcham latam continebat. Legatos vero Apostolicos tam iniquo Judicio intercessisse. Cæterum hancce controversiam peracta Synodo octava agitatam fuisse monet eruditus Bibliothecarius, Græcam fidem suspectam habens; ne quidquam de subjicienda Constantinopolitanæ Sedi Bulgarorum Dioecesi definitum ab Universali, & octava Synodo mentiantur, vel quid hujusmodi in ejus Acta intrudant, quibus solemne est Concilia interpolare.

Ignatius Patriarcha oblatam a legatis Apostolicis Hadriani Pontificis Epistolam cum veneratione suscepit, eorum admonitioni respondens his verbis: *Absit a me, ut ego his præsumptionibus contra decorem Sanctæ Segis Apostolicæ implicer, qui nec ita juveniliter ago, ut mihi subripi valeat, nec ita seniliter deliro, ut quod in aliis reprehendere debeo, ipse omittam.* Ipse nihilominus Bulgarorum Dioecesim jure Patriarchico regendam suscepit, Romanisque Presbyteris ejectis, Græcos illuc Presbyteros misit, gentique Theophylactum ordinavit Episcopum. Qua de re graviter exposulavit cum Basilio Imperatore Hadrianus II. in Epistola ad ipsum data post Synodum. Ubi enim ipsum increpuit, quod Legatos Apostolicos remisisset omni destitutos præsidio, ex quo factum erat, ut in manus Scla-

Sclavorum piratarum incidissent, qui illis omnia eri-
 puerant, & inter alia, Acta Synodi, & Libellos
 Orientalium Episcoporum subscriptionibus munitos,
 clam ita jubente (ut suspicio erat) ipso Imperatore
 hæc de usurpata Bulgarorum Diœcesi subdit: “ Est
 „ præterea, & aliud, quod prima Pietatis vestræ ope-
 „ ra, vel circa Sedem Apostolicam prioris benigni-
 „ tatis indicia decolorasse convincitur, immo funditus
 „ destruxisse probatur: videlicet: quia favore vestro Fra-
 „ ter, & Coepiscopus noster Ignatius in Bulgarorum
 „ regione consecrare præsumpsit Antistitem, &c. Ve-
 „ rumtamen saltem nunc jam dictum Reverendissimum
 „ Præfulem ab illius regionis dispositione salubribus
 „ monitis, quæsumus, coercete; alioquin nec ipse ca-
 „ nonicam effugiet ultionem: nec illi, qui Præfulatus,
 „ vel alterius officii sibi nomen illic usurpant, cum
 „ excommunicatione, qua jam tenentur adstricti, etiam
 „ proprii gradus jactura carebunt.

Qui Hadriano II. successit Joannes VIII. restitutio-
 nem Diœceseos Bulgarorum Ecclesiæ Romanæ urfit
 vehementer, missis ad nutum Imperatoris Basilii,
 Constantinopolim Legatis, Eugenio Ostiensi, & Paulo
 Anconitano Episcopis: quibus literas ad Michaelē
 Regem Bulgarorum deferendas dedit, quibus ipsum
 adhortabatur, ut relictis Græcis, ad Romanæ Ecclesiæ
 gremium rediret, eique immediate se subjiceret, prout
 initio devoverat: alioquin periculum esse ne in erro-
 rem pertrahantur Bulgari. Credimus autem, inquit,
 quod jam vos non lateat, nunquam Apostolicam Bea-
 ti Petri Sedem ab aliis Sedibus reprebensam, cum ipsa
 alia omnes, & præcipue Constantinopolitanam sæpissi-
 me reprehendens, aut ab errore liberaverit, aut certe
 in his, qui resipiscere noluerunt, Sententiæ suæ Judi-
 cio condemnaverit. Noli ergo sequi Græcos, Fili Cha-
 rissime, quia argumentis semper fallacibus student, sem-
 per dolosis intendunt versutiis; ne forte vobis, quod genti
 contigit Gothorum, contingat: quæ cum a Paganorum er-
 rore

Epist.
 LXXV.

rore cuperet liberari, Christique fidei sociari, in Episcopum incidit formam pietatis habentem, virtutem autem ejus abnegantem: qui eos, dum a Paganismo liberat, Arii blasphemias implicat.

Epist.
LXXXVI. Dedit & alias ad Petrum Comitem literas, qui Regis Bulgarorum Legationem apud Imperatorem Basilium obierat, ut Regem consiliis suis ad Romanæ Ecclesiæ gremium revocaret. „ Hanc itaque fidem, inquit, suggerere semper, & suade Pio Regi sitire; hanc „ non alibi præcipue quærere nisi Romæ, ubi plantata est & radicata a B. Petro. . . . Quoniam sicut „ aqua nunquam potest alibi tam pura, vel tam nitida reperiri sicut in Ecclesiæ nostræ vivario, ubi eam „ non tecta perstillantia, quibus litigiosa mulier, id „ est, hæretica pravitas comparatur: sed ille Coelorum Claviger ubertim, & purissime congregavit, qui „ ex ipso fonte vivo hanc coelitus hausit, & limpidissimam conservandam mandavit.

Epist.
LXXXVII. Scripsit præterea gravissimas acerrimasque literas ad Ignatium Constantinopolitanum Patriarcham, quibus usurpatam ab ipso Bulgaricam Diocesim repetebat, jubebatque, ut quos ille, vel ejus Suffraganei genti consecraverant, illucque miserant Sacerdotes, infra triginta dies revocaret, nisi intra duos menses pareret, excommunicationem illi minabatur: immo & exauktionem, si contumax perseveraret. Nullus, inquit, ignorat, regionem Bulgarorum a sanctæ memoriæ Damaso Papa, & deinceps usque ad Paganorum irruptionem, a Sedis Apostolicæ Præsulibus, quantum ad Ecclesiasticæ provisionis attinet Privilegium, moderatam. Præsertim cum hoc nonnulla scripta, sed præcipue diversorum Pontificum Romanorum res gestæ, quæ in archivis antiquitus nostræ referuntur Ecclesiæ clarius attestentur. De his autem, quæ bellica clades, & gravissimi hostilitatis incursus intulisse noscuntur, nil præstantius sentiendum est, quam quod clarissima Ecclesiæ tuba, S. videlicet Leo

nostræ Sedis Antistes edocuit, & decrevit, cum ait: * Ad-^{85.} Leo Epist.
 hibenda curatio est, ut vulnera, quæ adversione hostilita-
 tis illata sunt, Religionis maxime ratione sanentur. . .
 Remotis malis, quæ hostilitas intulit, unicuique id, quod
 legitime habuit, reformetur; omnique studio procurandum
 est, ut recipiat unusquisque, quod proprium est. Sed hæc,
 Reverendissime Frater, omnia clausis oculis relegisti, San-
 ctorumque Patrum Decreta calcaneo temerario conculca-
 sti, ac multiplicium tibi beneficiorum Sedis Apostolicæ
 præstitorum oblitus, contra eandem Sanctam Sedem,
 benefactricem videlicet tuam erectus es, priscam Diæ-
 cesim illius in regione Bulgarorum constitutam illicita
 pervasione subripiens, & in alienam messem, contra divi-
 nas leges, mittere falcem non renuens. Unde merito post
 primam, & secundam commonitionem a nostræ te debuera-
 mus Communionis contubernio sequestrare, in promptu ha-
 bentes, secundum Apostolum, * ulcisci omnem inobedien-^{• I. Cor.}
 tiam. Sed quia Sedis Apostolicæ moderatione^{10.}
 utentes, spiritu lenitatis potius, quam severitatis erga cor-
 reptionis tuæ flagramus affectum, ecce tertio canonice per
 Missos, & syllabas commonemus, &c. Porro si intra tri-
 ginta intervalla dierum, omnes, quos vel tu, vel Episcopi
 tui consecrassæ in aliquo gradu putantur Ecclesiæ, totius
 Regionis Bulgaricæ terminis non eduxeris, & temetipsum
 ab omni Ecclesiastico illius jure Diæceseos non subduxeris,
 tandiu a Sancto Corpore, ac pretioso Sanguine Domini
 nostri Jesu Christi post duos menses a die numerandos,
 qua hujus Epistolæ tomum acceperis, esto privatus, quamdiu
 his obstinatus Decretis nostris minime obedientiæ colla sub-
 miseris. Jam vero, si pertinaciter in hac indisciplina-
 tione, atque pervasione permanseris, & Episcopos, &
 quotquot illic, vel illi, vel tu, consecrassæ videris, foras
 illinc minus expuleris, Omnipotentis Dei Judicio, &
 Beatorum Principum Apostolorum auctoritate, nostræque
 Mediocritatis Sententia, omni Patriarchatus esto digni-
 tate, quam nostro favore receperas, alienus, & exors.

Misit etiam Epistolam, seu potius excommunicationis Sententiam ad Episcopos, & Clericos Græcos Bulgarorum Ecclesiis a Constantinopolitano Patriarcha præpositos *Joannes VIII.* & Mandatum, ut intra dies triginta a Bulgaria discederent, sub poena depositionis ipso facto incurrenda. Inscribitur: *Omnibus Episcopis, & cæteris Clericis Græcis Bulgaricæ Diœceseos invasoribus, ac per hoc excommunicatis.*

Epist. LXXIX. Ignatio redditæ non fuerant acres illæ *Joannis VIII.* literæ. Obierat enim cum ejus Legati Constantinopolim pervenere, ut testatur *Stylianus* in Epistola ad *Stephanum VI.* Pontificem Maximum. Ignatii vero sanctitati non obstat illa de Bulgarorum Diœcesi contentio, quia jura Ecclesiæ suæ, ut ipse existimabat, tuebatur; sperabatque Romanum Pontificem tandem cessurum. Ignorantiæ itaque vitium fuit in causa, quam ipsi studium de Sedis suæ Juribus vindicandis ferventissimum obscuram fecit, quem nævum in candore sanctæ animæ caritatis ubera contexere.

Epist. CCI. Laudatus Pontifex *Joannes VIII.* *Photium*, defuncto *S. Ignatio* restituit, ea lege, ut a Bulgaricæ Diœceseos administratione abstineret, eamque Romanæ Sedi restitueret. Sic enim scripsit ad *Photium*: „Diœcesim nostram Bulgariam, quam Apostolicæ recordationis Sanctissimique Domini Papæ Nicolai certamine Sedes Apostolica recepit, ac Hadriani æque Beatissimi Præsulis tempore possederat, summa nobis celeritate restitui volumus, & de cætero omnem Ordinationem Ecclesiasticam ab Ecclesiæ Constantinopolitanæ Præsulibus in eadem Diœcesi Bulgarica, Auctoritate Apostolica amputamus; ipsos autem ordinatos ibidem Episcopos, & omnes alios inferioris ordinis Clericos, ut inde se subtrahant, & ab invasione Bulgaricæ Diœcesis se omnino compescant, decertare procures. Quibus, si tu aut Pallium dederis, aut quamcunque illis Ordinationem „ fe-

„ feceris, vel donec nobis obediant, cum eis commu-
 „ nicaveris, pari excommunicatione cum eis teneberis
 „ annexus.

Votis potitus est *Joannes VIII.* restitutam Romanæ Sedi gavissus est Bulgarorum Diocesim, qua de re gratias egit Imperatoribus Epistola CCLI. Vobis, inquit, grates multas referimus, quia Bulgarorum Diocesim pro amore nostro, gratanti animo, S. Petro; ut justum erat, permiseritis habere. Verum brevis fuit Pontificis lætitia. Phorius enim, connivente Imperatore, sacrum Bulgaricæ Dioceseos Principatum rursus invasit: mansitque Constantinopolitanæ Sedi addicta usque ad Pontificatum Innocentii III., qui eam Romanæ Ecclesiæ vindicavit, ut testatur ejus Vita ab erudito Gallicanæ Ecclesiæ Præsule Francisco Boschetto in lucem edita.

§. XXIV.

Synodus VIII. ut vere Oecumenica ab Ecclesia recepta est.

Hadrianum II. Pontificem Maximum Synodum VIII. confirmasse, probat ejus ad Imperatorem Basilium Epistola, quæ ad calcem Actorum legitur. Ab illis, inquit, Sacratissimis Constitutis, quæ vel Apostolicæ memoriæ Prædecessor noster Nicolaus antea salubriter sanxit, vel nos postea dispensatorie protulimus, nulla motione, vel mutatione discedemus, aut ad dexteram, aut ad sinistram quoquo modo declinabimus. Quæ videlicet jam dudum probavit Ecclesia, & immutilata servanda nuper gestum Universale Concilium statuit. Neque enim nobis moris est, ut pro libitu proprio paternis sanctionibus abutamur.

Romani Pontifices in Professione Fidei, quam nono sæculo emittebant, statim atque erant electi, octo universalis Concilia se immutilata servaturos profiteban-

bantur. Sanctaque octo universalia Concilia, id est, Nicænum, Constantinopolitanum, & Ephesinum Primum, Chalcedonense, Quintum quoque, & Sextum item Constantinopolitanum, & Septimum item Nicænum, Octavum quoque Constantinopolitanum, usque ad unum apicem immutilata servare: & pari honore, & veneratione digna habere, & quæ prædicarunt, & statuerunt, omnimode sequi, & prædicare, quæque condemnaverunt, condemnare ore, & corde. Refertur ab Ivone Carnotensi parte 4. Decreti, c. 132. quod inscribitur. De Octo Universalibus Conciliis, a Gratiano Distinct. 16. ab Antonio Augustino in Epitome Juris Pontificii veteris lib. 5. Tit. 10. cap. 54. a Cardinali Baronio in Annalibus, ad annum. 869. eamque novissime edidit vir eruditus P. Garnerius S. J. in Libro Diurno Romanorum Pontificum, Tit. 9.

Apud Græcos omnes Orthodoxos tanta in veneratione fuit Octava Synodus, ut ejus Breviarium ad valvas Magnæ Ecclesiæ Constantinopolitanæ cum insigni elogio affixerint, in quo Oecumenica non semel appellatur, in eoque legitur hæc Procerum, & Patritiorum Professio: Sanctam, & Oecumenicam Synodum Octavam recipimus, admittimusque, quos illa admittit, & damnamus, quos illa damnat. Et si quando receperimus eos, quos Synodus ejecit, a Christo anathema simus.

Auctor Libelli Synodici Octavam Synodum Oecumenicam agnoscit. Synodus, inquit, Oecumenica Octava Constantinopoli celebrata anno III. Piissimorum Imperatorum Basilii, & Constantini, in qua præsentibus Donato, & Stephano Episcopis, & Marino Diacono, locumtenentibus Hadriani Archiepiscopi Senioris Romæ, in locum pristinae dignitatis restitutus est Ignatius, estque judicatum, Photium nefaria occupatione solium Patriarchæ tenuisse, & restituendum esse Ignatium.

De Octava Synodo scribit Nicetas Paphlago in Vita S. Ignatii: Ego Synodum hanc, Actiones omnes, & definitos in ea Canones: perinde, ac in aliis septem Oecumenicis Synodis, ita in hac quoque, ut Sanctos, & a Spiritu Sancto dictatos valde probo, admittoque.

Eidem Synodo nomen, ac dignitatem Oecumenicæ vendicat Anastasius Bibliothecarius, in præfatione VIII. Synodi. Facta est igitur hæc Sacrosancta Synodus anno Imperii Basilii Pii Principis tertio, quæ universos Patriarchales Thronos, sicut aliarum ulla in eorum loci Servatoribus Præsules habens, Universalis non inconvenienter ab omnibus appellatur. Universalis est enim: Primo, quia Catholica Fides in ea, & Sanctæ Leges, quæ non solum a Sacerdotibus, sed & ab universis Christianis coli debent, ac venerari, contra hostes earum consona voce defenduntur. Deinde, quia cum Christus in corpore suo, quod est Ecclesia, tot Patriarchales Sedes, quot in cujusque mortali corpore sensus locaverit, profecto nihil generalitati deest Ecclesiæ, si omnes illæ Sedes unius fuerint voluntatis, sicut nihil deest motui corporis, si omnes quinque sensus integræ communisque fuerint sanitatis. Inter quas videlicet Sedes, quia Romana præcellit, non immerito visui comparatur. . . Tertio, quia cum Photius tot excessuum suorum morbo universam Ecclesiam maculaverit, Universalis curatio adhibita est, ut totum curaretur, quod totum fuerat maculatum. Et infra: Nuncupanda est ergo sine omni contradictione Synodus Universalis Octava, ut & appellatio: quam cum septem aliis Conciliis sortita est, non celetur; & nomen proprium, quod singulariter possidet, dignetur. Photius Pseudo-Synodum suam, cum a Joanne VIII. restitutus est, celebratam, Universalem inscripsit: Qui tamen in libro de VII. Synodis, sive in Literis ad Michaellem Regem Bulgarorum, septem duntaxat Synodos Oecumenicas enumerat. Nilus Metropolita Rhodiorum, Photianam Synodum pariter Oecumenicam Octavam nuncupavit, Marcus Ephesinus Archiepiscopus Schismaticus Sessione

H VI.

VI. Florentinae Synodi *Juliano Cardinali*, ad Acta Synodi Octavae Oecumenicae provocanti reposuit, hanc inter Oecumenicas Synodos non esse connumerandam, cujus Acta rescissa essent in altera Synodo sub *Joanne VIII. Papa*: quæ potius Octava nuncupanda esset. Addidit in magna Ecclesia Constantinopolitana ex eo tempore ita legi: Omnibus, quæ adversum Sanctos Patriarchas Photium, & Ignatium scripta, vel dicta sunt, anathema. Julianus Cardinalis, etsi Octavam Synodum appellare perrexerit, suas tamen partes pessime tutatus est, mendacia Marci Ephesii non refellens, ejusque temeritatem in Synodo Octava rejicienda, & Photiana vindicanda non coercens. Zonaras, & Balsamon in suis Collectionibus loco Synodi Octavae Oecumenicae Pseudo-Synodum Photianam sub Joannis VIII. Pontificatu celebratam substituunt. Vulgo tamen Græci Schismatici septem duntaxat Synodos Oecumenicas recipiunt, atque profitentur, ut constat ex Præfatione Constantini Harmenopuli ad Canonum Epitomen, ex Matthæo Blastare in Collectione Canonum, ex Germano Patriarcha Constantinopolitano Græco in literis ad Latinum Patriarcham Constantinopolitanum, & ex Epistola Synodica, quam Patriarcha Constantinopolitanus, cæterique Episcopi Græci Schismatici etiamnum post Ordinationem suam scribere solent.

Joannes Palæologus Græcorum Imperator apud Sguropulum in Historia Concilii Florentini lib. 9. cap. 4. sic Episcopos suos alloquitur: Ego arbitror hanc Synodum Generalem nullatenus infra dignitatem aliarum septem Generalium subsidere, quæ eandem antevertunt. Quare volo, ut hæc illis par in omnibus succedat, nec aliud quidquam ab illis diversum in hac gestum prodeat.

Abrahamus Cretenensis Florentinae Synodi Interpres,
mus Cre- & primus Editor, ipsi titulum Octavae Synodi inscripsit,

psit, idemque ipsi tribuit Privilegium editionis, ^{tensis e-}
quod Clemens VII. Medicæis concessit, ut observat ^{mendatur,}
Joannes Launojus Epistolarum P. VIII. in Epistola ad
Claudium Amelinum. Sed Cretenses semper mendaces:
neque hac in re fidelis Abraham, & benedicendus:
cum nec Florentinæ Synodi Acta, & Decreta, nec
Eugenii Quarti Pontificis Maximi Diploma ipsi no-
men Synodi Oecumenicæ octavæ uspiam tribuant. Pri-
vilegium autem editionis a Pontifice, cujus nomine
datum est, expensum non fuit, sed expressus est titu-
lus libri, prout ab Editore fuerat adscriptus, ab eo,
qui Privilegium exaravit. Cæterum hac in re fuisse
obreptum Pontifici Maximo, non solum ex veteri
Professione Fidei colligitur, quam recens electi Pon-
tifices nono sæculo emittebant, sed etiam ex ea, quam
Synodus Oecumenica Constantiensis Sessione 39. præ-
scripsit a Pontifice mox eligendo faciendam, quæ sic
habet. Ego N. electus in Papam, Omnipotenti Deo,
cujus Ecclesiam sub præsidio regendam suscipio, & B.
Petro Apostolorum Principi, corde, & ore profiteor, quam-
diu in hac fragili vita constitutus fuero, me firmiter
credere, & tenere sanctam Fidem Catholicam secundum
traditionem Apostolorum, Generalium Conciliorum, &
aliorum Sanctorum Patrum: maxime autem Octo Conci-
liorum Universalium, videlicet Primi Nicæni, Secundi
Constantinopolitani, Tertii Ephesini, Quarti Chalcedonen-
sis, Quinti, & Sexti Constantinopolitanorum, Septimi item
Nicæni, Octavi quoque Constantinopolitani &c. Ad hanc
sane traditionem Clemens VII. attendisset, si Privile-
gium pro editione Concilii Florentini ab Abrahamo Cre-
tensi adornata datum discussisset. Ipsi ergo obreptum
est. Et in editione Romana Conciliorum sub Paulo V.
detractus est is titulus.

Sicut ex his refellitur Abrahami Cretensis temeritas,
ita castigatur Joannis Launoji licentia, qui Græcis, & ^{Launo-}
Latinis Episcopis in Synodo Florentina congregatis ^{jus nota-}
tribuit, quod a solo Abrahamo Cretensi temere factum ^{tur.}

est. Ejus verba profero ex Epistola ad Franciscum Bonum, Epistolarum P. VIII. Tacere non possum Florentinam Synodum, quæ ex Latinis, & Græcis Antistitibus conflata est, alia providentia gubernatam fuisse. Hæc enim Synodus sub nomine Octavæ Synodi cum primum in lucem prodiit, Græci, & Latini, qui aderant, & qui eam typis mandarunt, nec Synodum, in qua depositus est Photius, nec aliam Synodum, in qua Sedi sue redditus est Ignatius, ut Octavam agnoscunt: qua non agnita, haud mirum est Græcos, & Latinos illos Octavæ Synodi Præsidem nullum agnovisse.

* Sub A- Aimoini Continuator, * qui alius ab Auctore Anna-
 de mari lium Bertinianorum non videtur, in Synodum Octa-
 Monachi vam Oecumenicam fuit iniquior, de qua inscite, ac te-
 Engolis- mere scripsit: Hadrianus Papa Missos suos ad Basilium
 mensis no- Imperatorem Constantinopolim direxit. . . . Et Synodo
 mine per- congregata, quam Octavam Universalem appellarunt,
 peram a exortum Schisma de Ignatii depositione, & Photii Or-
 plerisque dinatione sedaverunt, anathematizantes Photium, &
 laudatus. Ignatium restituentes. In qua Synodo de adorandis Im-
 ginibus aliter, quam Orthodoxi Doctores ante definive-
 rant, statuerunt: Quædam etiam pro favore Romani
 Pontificis, qui eorum voto de adorandis Imaginibus an-
 nuit, & quædam contra antiquos Canones, & contra
 ipsam suam Synodum constituerunt.

§. XXV.

*Defuncto S. Ignatio, Photius in Sedem Constanti-
 nopolitanam iterum adrepsit.*

Photii damnatio nihilo ipsum modestiorem effecit: solido enim exilii decennio innumera adversus Sanctissimum Patriarcham Ignatium, meditatus est tentavitque mala. Verum cum illum undique securum videret, Synodi Oecumenicæ Sententia, Romani Pontificis Patrocinio, gratia Imperatoris, nova impostura sibi

sibi reditum ad Regiam Sedem aperuit. Commentus est scilicet *Basilii* Imperatoris Genealogiam, ejusque perobscurum genus a magno *Tyridate* Armenorum Rege deduxit. Cum ad patrem *Basilii* venisset, novo fabricato nomine, filios ejus ad Imperium provehendos auguratus est. Nomen illud erat, *Beclas*, cujus literæ nominum *Basilii*, ejusque uxoris, ac filiorum initiales erant, ut ex sequenti Schemate videre est.

Basilius Imperator.

Eudocia Augusta.

Constantinus filius.

Geo filius.

Alexander filius.

Stephanus filius.

Sexcentis fabulis Genealogiam illam Historicam cum adornasset, vetustissimis in membranis, Alexandrinis etiam characteribus ementitis, descripsit, Codicemque antiquis, & fumosis chartis obvolutum recondidit in Palatina Bibliotheca. *Photio* in struenda fraude adjutor fuit *Theophanes* Regius tunc temporis Clericus, magnæque apud Imperatorem existimationis, postea vero in fraudis præmium Cæsareæ Cappadociæ Episcopus. Is librum plane mirabilem, & exquisitum se in Bibliotheca reperisse *Basilio* Imperatori indicat, qui res arcanas, & vaticinia ipsius Majestatem spectantia complecteretur. Cæterum illius arcana, præter *Photium* immensæ eruditionis virum, posse referare neminem. Codex ad *Photium* protinus mittitur in exilio degentem; jubetur mysticam Genealogiam explicare. Negat ille se res arcanas, quæ Imperatorem spectarent, alteri ab ejus Majestate revelaturum. Imperator ambitiosa curiositate incitatus *Photium* ab exilio Constantinopolim revocat. Is *Basilium*, qui rusticam ex Macedonia originem suam erubescibat, de natali

lium splendore adulatur, confictamque Genealogiam exponens, & vaticinia, quæ jam maxima ex parte impleta erant, & quorum eventus spem faciebat fore, ut cætera, quæ gloriosissimum, ac felicissimum illi portendebant Imperium, pariter implerentur, sese in Principis animum penitus insinuat coluber vaferrimus: assiduus in Palatio versatur; *Theodorum Santabarenum* nequissimi Patris nequiores filium, solo habitu Monachum, & Abbatem, fucis sanctitatis incautis illudentem, ariolum, magum, necromanticis quoque præstigiis insignem, Imperatori sistit, commendat, familiarem facit; eoque adjutore struit insidias *Ignatio* Patriarchæ sanctissimo, eumque dejicere, & Sedem illius rursus invadere molitur. At nefarium consilium difficilius ad exitum posse perducì animadvertens: obtinere nititur ab *Ignatio* suam in Sacerdotium restitutionem. Precibus & ceteris nullis potuit Canonum observantissimus Patriarcha. Exauctoratum ab Oecumenica Synodo, absque Synodo altera æqualis saltem auctoritatis absolvi non posse respondit. *Photius* repulsam passus, Sacerdotium usurpavit, ac in Regia Magnaura Patriarcham agens, Ordinationes celebrare, & Exarchos constituere ausus est.

Dum hæc agerentur, obiit *S. Ignatius*: cui mortem *Photii*, & *Theodori Santabareni* nequitia maturitatam, suspicio fuit. Vix illatum erat in sepulchrum ejus corpus, miraculis etiam corruscans, cum *Photius* Imperatoris facilitate abusus, Proceribus tractis in partes, in Sedem Patriarchicam nova tyrannide irrepsit. Mox sua in *S. Ignatium* odia haud cum ipso extincta demonstrans, in ejus familiares, ac domesticos sævit, carcere, verberibus, exilio ipsos opprimit. Episcopos plerosque partim muneribus, & honoribus, vel Sedium Episcopaliū permutationibus, & pinguiorum collatione Beneficiorum illectos, & partim falsis accusationibus, & calumniis concussos, & perterritos, in communionem suam pertraxit: paucos, qui ejus Communionem,

nem, & tyrannidem constanter execrabantur, fugiebantque, a Leone Catacalo Vigiliarum Præfecto; homine sibi devotissimo, & immani dire vexandos tradidit. Ordinationes etiam S. Ignatii in irritum mittere, ab eo exauctoratos restituere Sedibus: ab eo ordinatos ausu sacrilego iterum consecrare tentavit. Ista constant ex Niceta in Vita S. Ignatii, & ex Epistola Styliani, & Symmistarum ad Stephanum V. Pontificem Maximum. Contigit hæc rerum in Ecclesia Constantinopolitana mutatio anno Christi octingentesimo septuagesimo octavo, Joannis Octavi Romani Pontificis Sexto, Basilii Imperatoris duodecimo.

Anno sequenti Legationem ad Joannem Pontificem Maximum decrevit Basilius Augustus, quo Photium in Sedis Apostolicæ Communionem suscipi, & in Patriarchali Sede confirmari ardentibus votis postulabat. Frustra enim Pauli Anconitani, & Eugenii Ostiensis Episcoporum, qui tunc temporis Sedis Apostolicæ Legationem Constantinopoli obibant, constantiam tentaverat, ut Photium vel ad Communionem admitterent. Scripsit etiam Photius per Theodorum Santabarenum, quem Patrarum Metropolitam creaverat, ad eundem Pontificem se vim a tota Ecclesia, & Republica perpeffum, ut Patriarchale Solium ascenderet, nentitus. Quod ut ipsi facilius persuaderet, Petri a Secretis Ministerio, & fraude, Metropolitanarum omnium subscriptiones, & sigilla suffuratus est, arcanam pradii cujusdam emptionem prætendens: ut refert Nicetas in Vita S. Ignatii.

§. XXVI.

Photius a Joanne in Sedem Constantinopolitanam restitutus.

Imperatoris precibus permotus, victusque Joannes VIII. ejus votis annuit, ac Photium in Communionem, & Sedem restituit. Tam ignavum, tamque indignum Romano Pontifice facinus, quo Sanctissimum Decessorum, & Synodi Oecumenicæ rescindebatur Sententia de Photio nunquam recipiendo, cui Joannes ipse adhuc Archidiaconus coram universa Ecclesia subscripserat eamque juramenti religione firmaverat, æternum ejus nomini dedecus, ac probrum inussit. Inde ortam putat Joannæ Papissæ fabulam Card. Historicus, quod Joannem VIII. ob nimiam animi facilitatem ac molliem, constantiæque Sacerdotalis defectum, recipiendo, ac restituendo virum nequissimum, qui nulla poenitentiae signa dederat, immo novis criminibus priora cumulaverat, non Papa, ut sanctissimi ejus Decessores, sed Papissa dictus sit: & sic nomen contumeliæ posteris rerum insciis transiisse in veritatis opinionem; jactatamque vulgo fuisse de Joanna Papissa fabulam. Cur gratiæ Imperatori captandæ, quam servandorum hac in causa Canonum studiosior fuerit Joannes VIII. plures intercessisse causas non inaniter conjicit Annalium Ecclesiasticorum Parens. Cum enim Græcorum Imperium evadere in Italia potentis conspice et, ac Beneventanos, Capuanosque a Galis ad Basilium Imperatorem defecisse, ei repugnare periculosum existimavit difficillimis hisce temporibus, quibus Urbi Romæ, non Barbarorum duntaxat sed vicinorum etiam Comitum gladius imminebat. Præterea, spem fecerat Pontifici Basilus, fore, ut valida instructa classe Campaniæ, Latique, & Hetruriæ littora Saracenorum ab incursionibus liberaret. Ad hæc, Bulgaricæ Dioceseos restitutionem Romanæ pollic-
ba-

batur Ecclesiæ. Pax insuper Orientalium Ecclesiarum per Photii confirmationem in Constantinopolitana Sede fancienda prætendebatur. Vota denique omnium, qui a S. Ignatio ordinati erant, Sacerdotum, & Clericorum supponebantur, quasi Photii restitutionem ipsi etiam flagitarent.

Verumtamen Decessorum suorum, & Synodi Oecumenicæ Decreta se in irritum non mittere contestabatur Joannes VIII., sed propter pacis, & unitatis Ecclesiasticæ bonum de iisdem dispensare, ea lege, ut Photius in Synodo coram Sedis Apostolicæ Legatis celebranda veniam postularet. Id constat Epistola illius CXCI. ad Basilium Imperatorem, ejusque filios data, in qua hæc habet: Nos itaque Serenitatis vestræ preces congrua ratione admittentes, quia Ignatium pie memoriæ Patriarcham de præsentī vita jam migrasse cognoscimus, temporis ratione perspecta, hoc modo decernimus ad veniam pertinere, quod nuper de ipso Photio, licet ipse, absque consultu Sedis nostræ, Officium sibi interdictum usurpaverit, gestum constat fuisse. Nos Statutis Apostolicis non præjudicantes, nec Beatorum Patrum Regulas resolventes, quin potius earum auctoritatibus freti, qui Nicæni Concilii cap. 2. apertissime dicunt: Quoniam plura ante per necessitatem, aut alias cogentibus hominibus, adversus Ecclesiasticam facta sunt Regulam. Hinc & Gelasius Papa dicit: Quod ubi nulla perurget necessitas, Constituta Patrum inviolata servantur. Et S. Leo eodem Spiritu præcipit, omittendum esse, & inculpabile judicandum, quod necessitas intulit. Inde, & Felix Præsul Decessor noster, in sua Decretali Epistola dicit tractandam esse necessitatis rationem, & aliter voluntatis. Inde S. Concilium apud Affricam gestum cap. 35. jubet, ut Clerici Donatistarum, propter Ecclesiæ pacem, & utilitatem, si correcto consilio ad Catholicam unitatem transire voluerint: si hoc paci Christianæ prodesse visum fuerit, in suis honoribus suscipiantur:

tur: non ut Concilium, quod in transmarinis partibus de hac re factum est, dissolvatur; in quo videlicet Concilio statutum est, ut ordinati in parte Donati, si ad Catholicam transire voluerint, non recipiantur in honoribus suis. De hoc etiam B. Papa Innocentius dicit cap. 41. Quod ii, qui a Bonoso hæretico ordinati sunt, propterea sint recepti, ne scandalum remaneret Ecclesie. Nunc itaque aliis Patriarchis, Alexandrino videlicet, Antiocheno, & Hierosolymitano, atque omnibus Archiepiscopis, Metropolitibus, Episcopis, Sacerdotibus, cunctoque Clero Constantinopolitane Sedis, qui de Ordinatione B. Methodii, & Ignatii Reverendissimorum Patriarcharum existunt, una voluntate, parique voto consentientibus, * eundem Photium satisfaciendo, misericordiam coram Synodo, secundum consuetudinem postulante, in vera dilectione Fratrem, in Pontificali Officio Communiſtrum, atque coram Synodo misericordiam querendo, in Pastoralis Magisterio Consacerdotem pro Ecclesie Dei pace, & utilitate, amodo, Christo favente, recipimus, & habemus.

Obreptum
fuit Pon-
tifici ab
Imposto-
re Photio
id falso
scribente.

Et infra: Nos, quibus secundum Apostolorum omnium Ecclesiarum Dei sollicitudo incumbit, controversiam aliquam in Ecclesia Dei amplius remanere nolentes; hunc ipsum Patriarcham, cum omnibus sive Episcopis, sive Presbyteris, sive cæteris Clericis, & omnibus Laicis, in quos divini Iudicii fuerat censura prolata, ab omni Ecclesiastica Sanctionis vinculo absolvimus, sanctæque Constantinopolitane Ecclesie judicamus Sedem recipere, dominicque gregis esse pastorem, illa scilicet potestate fulti, quam Ecclesia toto orbe diffusa credit nobis in ipso Apostolorum Principe a Christo Deo nostro esse concessam, eodem Salvatore B. Petro Apostolo præ ceteris specialiter delegante: Tibi dabo Claves Regni cælorum, & quaecunque ligaveris super terram, erunt ligata & in cælis: & quaecunque solveris super terram, erunt soluta & in cælis: Sicut enim ex his verbis nihil constat exceptum, sic per Apostolicæ dispensationis Officium, & totum possumus procul dubio generaliter alligare, &

to-

totum consequenter absolvere: Præcipue, cum ex hoc præberi magis cunctis oporteat Apostolicæ Miserationis exemplum. Eam præterea conditionem restitutioni Photii Joannes Pontifex adjecit, ut Bulgariam Ecclesiæ Romanæ restitueret. Decrevit denique, ut post ejus obitum nusquam e Laicis, & Curialibus, sed ex Clero Constantinopolitano Ecclesiæ Patriarcha eligeretur.

§. XXVII.

Photius a Joanne VIII. restitutus, Pseudo-Synodum adversus Oecumenicam VIII. celebrat, quam pariter nuncupat VIII.

Cum Oratoribus Imperatoris Basilii Joannes VIII. Pontifex Maximus novum Legatum Constantinopolim direxit Petrum, Tituli S. Chrysogoni Presbyterum Cardinalem, qui duobus aliis Legatis Paulo, & Eugenio jam in Oriente degentibus adjunctus, Ecclesiæ Constantinopolitanæ statum secundum mandata Sedis Apostolicæ, in Commonitorio contenta, quod ex Synodi sententia ipsi datum est, componeret. Petrus in Regiam Urbem pervenit Mense Novembri anni octingentesimi septuagesimi noni. Photio Summi Pontificis Epistolas, & Commonitorium imprudentes, & ignavi Legati tradidere, ut postulabat, specie quidem eas vertendi in linguam Græcam, ut in Synodo mox celebranda significarentur Orientalibus Episcopis, revera autem, ut eas pro arbitrio truncaret, immutaret, interpolaret, Id ausus est nebulo ad fraudem omnem compositus. Quæ ab eo deleta sint, quæ addita, quæ immutata, facile perspicies, si ipas contuleris, prout in Joannis VIII. Regeſto ſervatæ ſunt, & prout leguntur in Photiana Synodo, quod egregie præſtitit Eminentiffimus Anna-
lium Eccleſiaſticorum Parens, ad annum 879. Dele-
vit

Photius
Romani
Pontificis
litteras
interpo-
lavit.

vit inter alia perditus impostor conditionem harum tenore litterarum sibi impositam de venia coram Synodo deprecanda: addidit in probationem, ac rescissionem octavæ Synodi ante decem annos Constantino- poli contra ipsum celebratæ, & omnium, quæ a Sum- mis Pontificibus *Nicolao I.*, *Hadriano II.* in illum ge- sta erant. Hac adornata fraude, Synodum habuit in celeberrima *Sanctæ Sophiæ Ecclesia*, in qua trecenti & octoginta Episcopi ipsius devoti partibus adfuere, cum Orientalium Patriarcharum Vicariis, & Legatis Apostolicis, ut nihil amplius ad Oecumenicam Syno- dum desiderari videretur. Sed & Imperator cum Filiis suis, & Imperii Collegis, eam præsentia sua decoravit. Præfuit Synodo *Photius* ipse, quamvis ejus causa age- retur; adeo longe aberat a roganda coram Synodo venia, sicut indixerat Summus Pontifex: Legati Se- dis Apostolicæ ipsi assidebant, Romani Pontificis Ma- jestatem, & Legationis Auctoritatem suæ, ignava con- niventia indignissime prodentes. Quinque Actionibus absoluta est Photiana illa Pseudo-Synodus. Actionem primam *Photius* eleganti, sed fastum tota spirante Oratione aperuit, qua multis ad sui ipsius commen- dationem artificiose præmissis, falso gloriabatur *Joan- nem VIII.* Romanum Pontificem, agnita causæ ipsius æquitate, ad ipsum rediisse, & honorifica Legatione ipsum priorem convenisse. Perorantem *Photium* excep- pit *Joannes Heracleæ* in Thracia Metropolitæ, contra Romanam Ecclesiam, & SS. Pontifices *Nicolaum I.* & *Hadrianum II.* velut omnium tumultuum, & malorum, quæ in Ecclesia Constantinopolitana acciderant, & il- latæ immerito *Photio* persecutionis auctores, insolenter declamans; *Joannem* vero *VIII.* commendans effuse, quod suorum Decessorum vestigiis haud insistens, Ec- clesiæ utriusque unitatem mediis convenientissimis procuraret. Tum Sedis Apostolicæ Legatis Episcopalia indumenta, & Patriarchicæ Insignia Dignitatis *Pho- tio*, *Joannis Papæ* nomine obtulere; quamvis de im- plen-

plendis conditionibus, sub quibus ipsum restituebat Pontifex, ne quidem cogitaret. *Actione secunda*; lectæ sunt litteræ Joannis VIII. Summi Pontificis ad Imperatorem, & ad Photium, ab ipso Photio interpolatæ; nec non Epistola Michaelis Alexandrini Patriarchæ ad eundem Principem, qua Synodi octavæ contra Photium habitæ abolitioni suffragabatur. Tum introductus est in Confessum Thomas Metropolita, Antiocheni Patriarchæ Vicarius, cujus nomine Synodo ante decem annos contra Photium Constantinopoli habitæ, cum aliorum Patriarcharum Orientalium Legatis interfuerat: Hic vero professus est alios duos, qui obierant, a Patriarchis, quorum se dixerant Vicarios, Auctoritatem habuisse nullam: Palinodiam vero de Ministerio in eadem Synodo exhibito, pœnitentis voce, recantavit homo venalis. Lecta est deinde Epistola Theodosii Patriarchæ Hierosolymorum ad Photium, tota panegyrica. Lecta & altera Patriarchæ Antiocheni, ejusdem argumenti. *Actione tertia, & quarta*, lectæ sunt litteræ Joannis Papæ ad Ecclesiam Constantinopolitanam, & Episcopos ipsi subjectos, a Photio pariter interpolatæ; ut & Commonitorium Legatis a Sede Apostolica datum. Capitula quinque, quasi ab ipsis Legatis Synodo proposita, perlecta sunt: primum de Bulgarica Dioecesi: secundum, de Laico in Patriarcham deinceps non eligendo: tertium, de assumendo Patriarcha ex ipsius Ecclesiæ Clero: quartum, de abroganda Synodo contra Photium celebrata: quintum de iis, qui cum Photio communicare nollent, excommunicatione plectendis. Posteriora duo Capita Photium spectantia, summo applausu recepta sunt. Primum de Bulgarica Dioecesi, arbitrio Imperatoris commissum est. Circa duo reliqua vitilitigarunt Photiani Episcopi. *Actione quinta*, confirmata est septima Synodus Oecumenica contra Iconomachos. Metrophani Smyrnensi Metropolitæ, qui semper a S. Ignatio steterat, qui octavæ Synodi ingenium fuerat, qui ejusdem Photii Com-
mu-

unionem constantissime recusabat, dicta dies. Tres denique Canones editi sunt.

*Canones
Photianæ
Synodi.*

Primus Canon jubet, ut Italiæ Episcopi, Clerici, vel Laici a Romano Pontifice depositi, vel excommunicati, a Photio quoque pro depositis, & excommunicatis habeantur; & vicissim depositi, vel anathematizati a Photio, a Joanne Pontifice, & Romanorum Ecclesia ejusdem poenæ judicium subeant, Privilegiis Romanæ Ecclesiæ nihil penitus novatis. Quo Canone Patriarchæ omnes æquales significantur, & per cuniculos convellitur jus appellationum ad Apostolicam Sedem, & Romani Pontificis Primatus.

*Innocen-
tius III,
Photianæ
Synodi
Canonem
velut Sy-
nodi Oe-
cumenicæ
Decretum
citatur ex
memoriæ
lapsu.*

Canon secundus statuit, Ut, si quis Episcopus ad vitam Monasticam descendere, & poenitentiae locum implere voluerit, Antistitis dignitatem non amplius retineat. Rationem subdit: Monachorum enim instituta ad obedientiae, & disciplinae rationem pertinent, minime vero ad Magisterii, & Præfecturæ: atque eorum sunt, qui non alios pascere, sed pasci profitentur. Huncce Canonem eo consilio condidit Photius, ut S. Ignatium, qui e Solio Patriarchali pulsus, in Monasterium secesserat, ad Ecclesiæ regimen redire non potuisse, & a Sede Apostolica, & octava Synodo illegitime restitutum fuisse, imperitis persuaderet. Innocentius III. in Epistola Decretali ad Faventium Episcopum, relata lib. 1. Decretalium Tit. 9. Capit. II. hunc Canonem ex memoriæ lapsu tribuit Concilio Oecumenico Constantinopolitano Primo, Faventino Episcopo ad Archiepiscopatum Ravennatem translato, Præpositus, & Canonici Faventini jus eligendi in I. Concânonicum summo consensu detulerant. Ipse vero Joannem Canonicum Regularem S. Fridiani, Sarnatensem olim Episcopum, in Faventinum Antistitem postulavit. Innocentius III. Pontifex Maximus rogatus, ut postulationem illam approbaret: respondit:

Postu-

Postulatione hujusmodi videbatur Concilii Constantinopolitani Capitulum obviare, in quo statutum est, ut, quicumque de Pontificali Dignitate ad Monachorum vitam, & Pœnitentiæ locum descenderit, nequaquam ulterius ad Pontificatum resurgat. Unde contra dictum Concilium (cum sit unum ex quatuor principalibus, quæ sicut quatuor Evangelia Ecclesia Catholica veneratur) nullatenus videbatur eorum postulatio admittenda. Canonem tamen illum, quem, fallente memoria, Concilio I. Constantinopolitano tribuit, sic intelligendum esse docet Innocentius, ut ad Episcopalem dignitatem resurgere non valeat, qui propter crimen Episcopatum deferens, Vitam Monasticam agenda Pœnitentiæ causa, amplexus est. Cæterum speciales esse casus, in quibus, prædicto Concilio non obstante, is qui vitam Monachalem elegit, rursus licite potest ad Episcopatum assumi. Si enim quisquam persecutionis rabie sæviante, vel præpediente invaletudine corporis, cum proficere nequeat in regimine Pastoralis, de Superioris Auctoritate ad Monasticam vitam descendat: persecutionis, vel ægitudinis impedimento cessante, ad Episcopalem poterit resurgere dignitatem. Item, si quis propter litteraturæ defectum, locum regiminis Auctoritate Apostolica deferendo, ad otium se contulerit Monachale, ac per exercitium lectionis, scientiæ reperit margaritam, procul dubio poterit denuo vocatus a Domino, Cathedram reascendere Pastoralem. Rursus, si quis per cupiditatem parentum (eo tamen penitus ignorante) fuerit Episcopatum adeptus, & hoc comperto, Episcopatum ipsum de licentia Superioris dimittens, observantiam elegerit Regularem: etsi ad Episcopatum eundem redire postmodum nequeat, juxta Canonicas Sanctiones, ad alium tamen poterit licite reassumi. Quamquam autem in his, & consimilibus casibus, is, qui Episcopatu dimisso, Monasticam vitam elegerit, resurgere valeat ad Officium Pastorale, nihil tamen in his contra præscriptum intelligitur Concilium attentari: quod in eo loquitur casu, cum propter aliquod crimen Episcopo-

scopatum quis deferens, ad vitam Monasticam Pœnitentie causa descendit. Unde quidam in eo casu loqui dixerunt Capitulum supradictum, cum quis pro crimine, de quo convictus fuerat, vel confessus, ab Episcopali Dignitate depositus, in Monasterio extitit ad Pœnitentiam agendam inclusus: Vel cum aliquis, propter grave crimen, pro quo Episcopatum retinens, Pœnitentiam agere digne non valebat, cedendi obtenta licentia, vitam Monachalem elegit. Aliis asserentibus sic intelligendum esse Capitulum antedictum, ut per se resurgere nequeat, id est, repetere, quasi debitum, quod tali modo dimisit, quanquam eligi possit, præsertim, si locum tantum, & non ordinem resignavit. Gratianus II. Parte Decreti Causa VII. Quæst. VII. cap. Hoc nequaquam secundum illum Photiani Concilii Canonem, ut Sanctæ Synodi Decretum laudat: eundemque ex Gratiani Collectione usurpat S. Thomas secunda secundæ, Quæst. 185. Art. 4. in Respons. ad secundum argumentum.

Canon tertius anathemate percellit sæculares Magistratus, qui Episcopos, vel sine causa, vel aliqua conficta causa, in carcerem conjicerent, aut verberibus afficerent.

De Processione Spiritus Sancti hac in Synodo actum non fuit, quamvis Photius Ecclesiæ Romanæ fidem, Eum a Patre, & Filio procedere docentis damnatam vellet: sed metuebat, ne Legatis Sedis Apostolicæ, qui se in restitutionis illius negotio faciles præbuerant, fidem peti, & Romanam Ecclesiam hæreseos damnari minime paterentur, sed totam Synodum in irritum mitterent. Quamobrem rem in aliud tempus distulit. Hanc aggressus est sexta post Synodum hebdomada, die scilicet decima mensis Martii, qua suis Episcopis non in Ecclesia, sed in Aureo Triclinio Palatii congregatis, præsentem Imperatorem, & Fidei Definitionem postulante, exhibuit ex omnium sen-

sententia Definitionem Fidei in septem Synodis Oecumenicis comprobata contestationibus additis, ne quid ab aliquo adderetur, vel minueretur; Symbolumque Nicænum a Constantinopolitana Synodo Oecumenica secunda expositum recitari iussum est. Quo facto, Latinos suggillarunt, quod verba illa, *Filioque* Symbolo inseruissent. Post triduum habito Conventu in magna Ecclesia, iterati Anathematismi, si quis adderet aliquid, vel minueret. Horum postremorum Conventuum Acta Pseudo-Synodo suæ addidit Photius sub titulo sextæ, & septimæ Actionis. Photianæ istius Pseudo-Synodi Historiam habemus ex Actis Græcis Vaticanæ, & Columnensis Bibliothecæ, quæ Latinæ reddidit Federicus Metius, ex cujus versione illorum summam Annalibus inseruit suis Cardinalis Historicus ad Annum Christi 879. Quin his in Actis multa sint ab Impostore Photio supposita, Viri Doctissimi Barbnus, & Allatius in Tractatu de VIII. Synodo Photiana, vix dubitant. Quod & Auctor Admonitionis Græco-Latinæ de Pseudo-Synodo Photii, quæ habetur ad calcem Actorum Synodi Octavæ Oecumenicæ, colligit ex antiquiorum Historicorum, cum Græcorum, tum Latinorum, altissimo de Photiana illa Synodo silentio: ejus mentionem fecissent, si tanto fuisset Episcoporum numero celebris.

§. XXVIII.

Joannes VIII. Photianam Synodum, Photiumque ipsum damnavit; quod & ejus Successores fecere. Mentiuntur itaque Græculi nonnulli, qui eum in Ecclesiæ Romanæ Communionem mortuum asserunt.

Post Photianam Synodum, Paulus Eugenius, & Petrus Sedis Apostolicæ Legati prævaricatores Romanam rediere, Basilii Imperatoris, & Photii litteras ad Joannem Pontificem Maximum perferentes; cui

dissimularunt omnia, quæ Constantinopoli in Pseudo-Synodo contra Sanctorum Pontificum *Nicolai*, & *Hadriani*, atque Synodi Octavæ Oecumenicæ Decreta, nec non contra ipsiusmet *Joannis* mandata egerant, atque permiserant. Nil aliud retulere, quam redditam, restitutione *Photii*, Ecclesiæ Constantinopolitanæ pacem; Bulgariam quoque (prout jusserrat) Ecclesiæ Romanæ restitutam: Imperatorem denique Classem mittere, quæ Italiam a Saracenorum incursionibus tueretur. Id *Basilii Augusti* litteræ confirmabant, ut constat ex Epistola CCLI. *Joannis VIII.* ad ipsum data Sed *Photii* litteræ superbiam contumacem sui spirabant Auctoris. His enim significabat cessisse omnia secundum votum Pontificis: tantum se misericordiam coram Synodo non rogasse, quod proprium illud sit eorum, qui aliquid inique gesserunt. Hinc suspicatus est Pontifex, non in hac duntaxat parte, sed in aliis quoque Capitibus Legatos, quos ad Synodum Constantinopoli celebrandam miserat, mandata sua prætergressos. Quamobrem datis ad *Photium* litteris, ipsum, nimia licet lenitate, & mollitie reprehendit: ejus restitutionem quasi misericorditer factam se suscipere, & approbare significavit: cæterum se mittere in irritum, quidquid *Paulus*, *Eugenius*, & *Petrus* Legati in dicta Synodo contra Sedis Apostolicæ mandata fortassis egissent. Sed cum Nos, inquit, scriptis, & verbis, misericorditer tecum specialiter agendum esse decreverimus, mirandum valde est, cur multa, quæ nos statueramus aut aliter habita, aut mutata esse noscantur; & nescimus cujus studio, vel neglectu variata monstrentur. Ceterum scribens subintulisti, quod, te innuens, non nisi ab iniqua gerentibus misericordia sit quærenda, &c. Nam & ea, quæ pro causa tuæ restitutionis Synodali Decreto Constantinopoli misericorditer acta sunt, recipimus. Et si fortasse nostri Legati in eadem Synodo contra Apostolicam Præceptionem egerunt, nos nec recipimus, nec judicamus alicujus existere firmitatis. Hanc Epistolam, quæ in Regesto

Joan-

Joannis VIII. CCL. numeratur, & alteram ad Basilium Augustum, Pontifex Marino Cardinali, qui vice Hadriani II. octavæ Synodo Oecumenicæ, cum aliis Legatis præfuerat, ac Photium damnarat, perferendas tradidit, eique nova Legatione exornato dedit in mandatis, ut cuncta, quæ in postrema Synodo perperam per tres Legatos gesta essent, Auctoritate Apostolica rescinderet. Id præstitit incredibili magnanimitate intrepidus Marinus, cum rerum in Photiana Synodo gestarum seriem Constantinopoli didicisset, ac Photii damnationem in Synodo octava factam Sedis Apostolicæ nomine confirmavit. Id Apostolicæ libertatis facinus Imperatoris adeo commovit animum, ut gentium jure, & Legationis Pontificiæ majestate violata, Marinum in carcerem conjecerit, eumque triginta diebus captivum detinuerit. Constant ista ex Litteris Stephani VI. ad Basilium Imperatorem. Denique de his omnibus certior factus Joannes VIII. Decessorum suorum Nicolai I., & Hadriani II. Sententias in Photium confirmavit, novoque ipsum damnavit Anathemate ritu solemniter conclamato; ut docet series Synodicarum Sententiarum, & Decretorum Romanorum Pontificum, extans post Epistolam Formosi Papæ ad Stylianum, in Appendice Auctorum Græcorum Synodi VIII. Oecumenicæ, a Matthæo Radero S. J. Latio donatorum. Recensita enim Hadriani II. Sententia in Concilio centum & viginti Episcoporum contra Photium lata, hæc in eodem venerandæ antiquitatis Monumento leguntur: Hanc sententiam Papa Hadrianus pronuntiavit, quando Archidiaconus illius Joannes, qui illi in Pontificatu postea successit, velut omnium ore ad illum ita exclamavit: Videmus Sanctissime, & Oecumenice Domine Pontifex, in Photio expletum illud Psalmi oraculum, (Ps. 72.) „Dixit peccator, ut delinquat in semetipso, ipso, non est timor Dei ante oculos eius. Posuit enim in cælum os suum, & rictum deterrimum contra

tra Clavigerum, Apostolicumque Thronum aperuit. Accendatur ergo velut ignis zelus tuus, & accingere veluti vir femur tuum, & contumeliam Apostolicæ Sedi irrogatam velut justus Judex ultum eas, falceque Sententiæ tuæ memoriam ejus rescinde, omnesque, qui illum sequuntur, vel tuentur, anathematis nexibus stringantur, & nisi viva voce, manuque sua illi anathema dicant, scribantque, nec ad Laicorum quidem cætum admittantur. Hæc, qui pronuntiavit Joannes, cum Hadriani Thronum Successor occupasset, Photium eundem damnavit, quando Eugenium, & alios in Bulgariam missos Photius per fraudem circumvenit, & corrupit. Nam Joannes accepto Evangelio ambonem conscendit, cunctisque audientibus dixit: Quicumque Photium non justo Dei judicio condemnatum judicat, quemadmodum nempe illum hi, qui me præcesserunt, Nicolaus, & Hadrianus Sanctissimi Papæ damnatum reliquerunt, Anathema esto. Hæc annis octingentesimo octogesimo primo, & secundo gesta sunt.

Joannis octavi Successor Marinus, ut primum Pontifex renuntiatus est, Photium rursus damnavit, omniaque ejus Acta rescidit. Quod impatientissime ferens Basilius Augustus, Romam scribere ausus est, ipsum non esse legitime electum Pontificem, quod alterius Ecclesiæ fuisset Episcopus, multaque alia adversus eundem effutiit. Sub Marini Pontificatu, Photius ad Aquilejensem Patriarcham Schismaticum doctrinam Ecclesiæ de Processione Spiritus Sancti a Patre, & Filio audacissime impugnantem, Epistolam scripsit contra idem Catholicæ Ecclesiæ dogma, quam ex Codice MS. Vallicellaniæ Bibliothecæ a Federico Metio Latinitate donatam descripsit Cardinalis Baronius ad Annum Christi octingentesimum octogesium tertium.

Qui Marino Papæ successit Hadrianus III. a Basilio Imperatore sollicitatus, ut cum Photio ceu legitimo Pa-

Patriarcha in rebus fidei, & religionis communicaret, a Decefforis fui fententia dimoveri non potuit, eumque femper, ut damnatum ab Ecclefia execratus eft, & ut Laicum infectatus. Sui præ ira haud compos Imperator, contumeliofas ad Sanctum Pontificem litteras dedit: quæ Hadriano citius defuncto ejus Succeffori Stephano VI. redditæ funt.

Illis refpondet Stephanus VI. Bafilium acerrime objurgans, Marinum Pontificem vindicans a calumnia, & Photii damnationem confirmans. Marinum fuiſſe antea Epifcopum ordinatum negat; quod etſi verum fuiſſet, impedimentum canonicum non erat ne Summus Pontifex eligeretur. Quicunque, inquit, dicunt Marinum fuiſſe antea Epifcopum, ac proinde non potuiſſe ad aliam Sedem transferri, oftendant illi id aperte. Scito, dilecte, & omni honore digne Imperator, quod licet illi impedimento fuiſſet, quod objicitur de Canone, cum tamen id nunquam fuerit: multitudo tamen SS. Patrum, & illorum Auctoritas, & judicium potuit illum conſtituere in primo gradu. Et divina providentia prænoſcens Ecclefia Dei utilitatem, in Sedes Principis Apoſtolorum Petri illum collocavit. Quid vero magnus ille Gregorius cognomento Theologus? Nonne Nazianzo translatus eſt? Et Meletius, Sebaſta Antiochiam? Et Doſitheus, Seleucia Tarſum Ciliciæ? Et Reverentius, Archiphaenice Tyrum? Joannes, Gordolia Proconneſum? Theodorus, Apamea Selymbriam? Alexander, Cappadocia Hierapolium? Et multi alii diverſis in locis translati funt e ſuis ſedibus ad alienas? Dicat Celſitudo tua, quibus accuſatoribus, & quibus teſtibus affirmantibus Beatum Marinum feciſſe, quæ tu dicis, illum condemnasti? An ignoras, in prima Nicæna Synodo, quod Beatus Sylveſter proclamaverit per Legatos, præſente ibidem S. Constantino; Ut prima Sedes a nemine judicetur? Quid deliquit Sancta Romanorum Ecclefia, ut adverſus eam linguam tuam vibrare, & con-

citare Seductor iste induxerit? Num juxta antiquum morem, de Synodo Constantinopoli habenda, ad te litteras non dedit? Num pro eadem Synodo curam non gessit? Tum contra Photium hæc subdit: Cuinam scriberet Romanorum Ecclesia? Laico scilicet Photio? Si enim haberes Patriarcham, frequentibus nostra Ecclesia illum litteris visitaret. Sed bei mihi, quod ista gloriosa, & a Deo custodita civitas Constantinopolis Pastoris silentio est orbata? Et nisi amor, quo te prosequimur, cohibuisset coacti fuissimus adversus prævaricatorem Photium, qui contra nos impura evomuit verba, graviores pœnas infligere, quam Prædecessores nostri. Neque enim hoc dicimus ad tui contumeliam; sed tantum ad nostram defensionem, & Marini majorem gloriam, qui eadem sapuit, & sensit cum Prædecessore, & Doctore nostro Sanctissimo Papa Nicolao. Scripsit has litteras Stephanus VI. anno Christi octingentesimo octogesimo quinto; quæ Leoni ejus filio, cum ille interim obiisset, redditæ fuere anno sequenti.

*Infractio-
rum veni-
am Cano-
num, &
dispensa-
tionem
a R. Pon-
tifice ro-
gant Ori-
entales
Episcopi,
& Impera-
tor.*

Leo Augustus: merito Sapientis nomen consecutus, cum Summi Pontificis Litteras perlegisset, expendissetque, Photium tyrannum e Sede Constantinopolitana, cui incubabat, protinus exturbavit; Stephanum vero Principem fratrem suum Patriarcham designavit, & inaugurari jussit: moxque Styliano Neocæsareæ Metropolitæ, & aliis ejus in Photiana persecutione Commilitonibus, Episcopis, Præpositis, Presbyteris, Diaconis, aliisque veritatis, & pietatis Sectatoribus revocatis, his verbis ipsos est allocutus: , Nostrum ex
,, Deo Imperium, perpensa veritate, iniquum illum
,, hominum Photium a Sede Patriarchali ejecit, &
,, vestram persecutionem sedavit. Nec ullo pacto co-
,, gam quemquam vestrum, ut inviti cum illo com-
,, municetis, quin potius oro Pietatem vestram, ut
,, communicetis cum fratre meo, & fiat unum Ovi-
,, le. Sin autem inconsultis Romanis, qui Photium
,, da-

„ damnaverunt, nolueritis fratri meo convenire, quo-
 „ niam videlicet a Photio Diaconus fuit ordinatus,
 „ venite, scribamus, & mittamus una Romam ad Pon-
 „ tificem, ut dispenset absolutionem Anathematis iis,
 „ qui a Photio fuerunt ordinati. Id docet Appen-
 dix Aëtorum Græcorum VIII. Synodi in Codice Co-
 lumnensi.

Scripsit igitur Leo Augustus ad Stephanum VI. Pon-
 tificem Maximum, scripsit & Stylianus suo, & Sym-
 mistarum nomine: illumque rogarunt, ut infracto-
 rum in Ordinatione Stephani Patriarchæ Canonum ve-
 niam concederet, ac populo ignosceret, qui fraude
 Photii, & Legatorum deceptus, post obitum S. Ignatii
 rursus Photio adhæserat. Quoniam vero, inquit Sty-
 lianus, scimus, quod a vestra Apostolica Sede corrigi,
 & juxta Canones corripiri debemus: hac de causa hu-
 milibus his nostris literis tuam oramus Venerabilitatem,
 ut misericorditer nobiscum agas, cum populo videlicet,
 qui non sine rationabili causa * Photii Ordinationem
 recepit: ut ne, qui Apostolicæ Sedis Legatis Rhadoal,
 dum, & Zachariam, qui initio Photium confirmarunt
 in Constantinopolitana Sede, deinde Eugenium, & Pau-
 lum, qui secunda vice cum Photio communicarunt,
 excepit, uno cum Photio interitu damnetur, nec alius
 infinitus numerus ab Ecclesia pellatur: hoc enim face-
 re consuevit Ecclesia. Id probat exemplis Synodi Chal-
 cedonensis, quæ Dioscorum iniquitatis Principem dam-
 navit, eos vero, qui ab ipso fuerant ordinati, vel
 lapsi fuerant, per Pœnitentiam suscepit: Synodi VII.
 Oecumenicæ, quæ Auctores hæreseos Iconomacho-
 rum damnavit; illorum vero sequaces per Pœniten-
 tiam admisit. Quapropter, inquit, decet etiam tuam
 singularem Virtutem, Photium quidem tanquam ab
 initio Schismaticum, & a Schismaticis illegitime or-
 dinatum, & propter alia multa, quæ operatus est
 mala expellere: eos vero, qui ab ipso decepti sunt,
 I 4 mise-

* Id est
 venia di-
 gna.

miseri corditer cum illis dispensari rogamus, ut Ecclesie pax, & tranquillitas ita restituatur, &c.

*Stephanus Pontifex, cum nonnullam dissensionem inter Styliani, & Imperatoris literas animadvertisset, quod illæ Photium a Catholicis ejectum affererent, hæ sponte abdicatum, privatam, & Religiosam vitam sectari, timuit ne sibi obreperent: quamobrem dispensationem, quam rogabant, suspendit, jussitque mitti ab utraque parte Legatos, qui rei veritatem aperirent. * Nos igitur, inquit, absque diligenti inquisitione qualecunque Judicium proferre non possumus. Quapropter nunc Sententiam prorogavimus: & opus est utriusque partis Religiosissimos Episcopos mitti, ut perpensa omni dubitatione, & veritate utrinque manifestata, dicere possimus, quod Deus voluerit. Romana enim Ecclesia instar speculi, & exemplaris reliquis Ecclesiis constituitur. Et quodcunque definierit, in sempiternum manet incorruptum: & hac de causa Sententias magna cum inquisitione ferre decet.*

*Epistola
Formosi
ad Stylianum.*

Anno octingentesimo octogesimo nono, Legati missi sunt Romam a Leone Augusto, & Orientalibus Episcopis. Per ipsos ad Stephanum Pontificem Stylianus, & reliqui Episcopi scripsere, veniam Canonum pro lapsis etiam, atque etiam rogantes. Has literas Formosus Stephani VI. in Apostolica Sede Successor accepit anno Christi octingentesimo nonagesimo primo, & ad illas respondit. Duo distinxit lapsorum genera, Sæculares veniam dignos scripsit, non ita Sacerdotes: quia Dignitatem præbere non potuit, qui dignitatem non habebat. Nihil potuit dare Photius præter damnationem, quam habuit per impositionem obliquæ manus, & damnationem præbuit. Quomodo dignitatem potuit accipere, qui particeps factus est condemnato? Addit Photium foveri, cum pro iis, qui ab ipso sunt ordinati, misericordia rogatur. Gravissimas propterea poenas

nas illis deberi, quibus Ecclesia Constantinopolitana, tot foedata vitiis purgetur. Verum benignitatem, & fraternam dilectionem suadere, ut alia toleret, alia penitus e medio tollat. Hanc ob causam mittere se Legatos Religiosissimos Episcopos *Landulphum Capuanum*, & *Romanum*, quibuscum & *Styliano* ipso, necnon *Theophylacto Ancyrae Metropolita*, omnia transigantur. Duas tamen condiciones praescribit: primam, ut ante omnia confirmetur *Photii* damnatio. Ut ita ante omnia in *Photium* praevaricatorem, & legum everforem, Sententia a Praedecessoribus Oecumenicis Pontificibus Synodice prolata, necnon a nostra Humilitate confirmata, perpetuo tempore immutabilis permaneat. Secundam: Ut qui a *Photio* fuerunt ordinati, oblati Libellis se deliquisse fateantur, & Poenitentiae veniam deprecantur, pollicentes se nunquam tale quid commissuros.

De *Photio* post ultimam ejus exauetorationem sub *Leone Augusto*, nihil amplius in Historia legitur. Ipsum in unitate Ecclesiae Catholicae obiisse scribit *Manuel Calecas* Graecus Auctor Orthodoxus lib. 4. contra Graecos. Mortuo scilicet *Ignatio*, *Joannem VIII.* indignatione contra *Photium*, ac simultate deposita, Patriarcham appellasse, misisseque illi omnia, quae a Romano Episcopo iis, qui nuper instituebantur, miti erant solita. Ideo *Photium* voti compotem effectum, pugnam adversus Romanum Pontificem posuisse, & Patrem illum ac Sanctum, ad extremum usque vitae spiritum agnovisse. Graeci Schismatici nonnulli asserunt, *Photium* cum Latinis in Communionem rediisse, quod illi errores ejurassent, ac Professionem Fidei ad ipsum misissent. Quod inter alios *Michael Ancbiali* in Dialogo cum *Emmanuele Comneno*, Auctor libri de Separatione Ecclesiae Romanae a Graeca, *Maximus Marguinus* in Dialogo Graeci cum Latino, & alii effutiunt, apud *Allatium*, De Ecclesiae

Occidentalis, & Orientalis Perpetua Consensione, lib. II. cap. VI. Verum Breviarium Synodi Octavæ ad ingressum Magnæ Ecclesiæ Constantinopolitanæ appensum, cujus Auctor Photium videre, & alloqui potuit, Schismaticos illos Græculos refellit luculenter. Photius, inquit, quadraginta quinque annis ad hodiernum usque diem, a Papa nempe Leone usque ad Formosum excommunicatus fuit. Nam annis undecim adhuc Politicus excommunicatus fuit, quod cum Gregorio Syracusano communicaret: & alios quatuor supra triginta annos, postquam Sacris initiatus est. Etenim Leo, Benedictus, & Nicolaus, Gregorium propter varias, & graves noxas anathemate damnarunt. Ubi vero Photius a damnato consecratus est, cum propter alia illius facinora, tum quod Sacris a Gregorio esset initiatus, a novem Pontificibus Romanis, Leone, Benedicto, Nicolao, Hadriano, Joanne, Marino, Hadriano III. Stephano, & Formoso, Anathematis fulmine est ictus. Idem Breviarium asserit Photium a Joanne VIII. absolutum non fuisse, sed nec absolvi potuisse: vehementerque improbat dispensationis, & pacis fucum, quem Joannes prætexebat. Negat absolutum, quia in eo statu nunquam fuit, quo absolutionem promeretur, & quia Pontifex de illius impoenitentia, novisque fraudibus certior factus damnationem ejus ex ambone paulo post promulgavit. Negat absolvi potuisse a Joanne VIII. qui ab ejus Decessoribus erat damnatus: quia Poenitentiam non egit. Quæ omnia (inquit) cum a Photio perpetrata sint, quomodo non mentiuntur, qui affirmant illum a Papa Joanne fuisse absolutum? Qui ab altero ligatus est, ab altero solvi non potest. Quemadmodum neque Papa Joannes Photium a priore Pontifice ligatum absolvere potuit. Neque per modum dispensationis fieri posse quis concedat. Etenim Divus Chrysostomus ait; Ibi esse dispensandum, ubi non sit prævaricandum; quemadmodum & ipse fecit, cum Ephesinis Episcopis propter simoniam damnatis Sacramentorum usum

in

in sacrario indulfit, cum ob rem sacram munera accepissent, quod se defenderent, id se ex diu jam usurpato more factitasse, atque in id criminis incidisse. Has omnes ob causas fieri non potest, ut Ecclesia Romana eos, qui ad quadragesimum quintum annum usque ab ipsis Patribus excommunicati manserunt, hodieque manent, per dispensationem in Sacerdotium restituat. Pulchrum est, inquit Magnus ille Maximus, pacem colere. Recte: sed cum iis, qui in religione, seu fide conveniunt: tum enim praestat bello pax, cum pax ad honestam, & æquam concordiam ducit. Ne vero mihi hanc tu concordiam appellites, sed discordiam potius, & sectionem. Tunc enim pacis nomen, atque rem valere judico, cum Sanctorum Patrum Decretis, & Auctoritati non repugnamus, aut contraria molimur.

Contra nugas recentiorum quorundam Græcorum asserentium Photium in Communione Ecclesiae Romanae obiisse, lege Leonem Allatium loco superius laudato, ubi ex eo maxime illos urget, quod, si Photius Ecclesiae Romanae reconciliatus est, ipsi Patriarchae sui damnentur exemplo, cum inique defendunt, quæ ille, furiis agitatus, per fas, & nefas, in Latinam Ecclesiam oblatravit: qui Communionem, in qua illum defunctum garriunt, sectari potius deberent. Isto argumento ipsos premebat longe ante Allatium Joannes Patriarcha Constantinopolitanus Oratione III. ad Theodorum Sugdaiae Episcopum.

§. XXIX.

Cum Photio extinctum Schisma, ante Michaelem Cerularium non revixit.

Patriarcham Stephanum Leonis Imperatoris fratrem cum Romano Pontifice Communionem fovisse, ex Synodi Octavae Appendice certum est, similiter & ejus

ejus Successorem *Antonium Cauleam*, sub cuius Patriarchatu *Stylianus*, & Symmistæ ad Summum Pontificem pro absolutione, & dispensatione Lapforum scripsere, agnoscentes se ab Apostolica Sede regi, & gubernari debere. Sub *Nicolao Mystico* Ecclesia Constantinopolitana turbata est ob quartas *Leonis* Imperatoris nuptias, quas ille approbare noluit, Imperatorem ob eas etiam a Communionem removens. Sed tantum abest, ut propterea interrupta sit Ecclesiæ Græcæ cum Romana Communio, quin potius magis adstricta est. Romanus enim Pontifex *Joannes Nonus* ab Imperatore appellatus, Legatos misit Constantinopolim, qui Sedis Apostolicæ Auctoritate nuptias ipsius confirmarent: Patriarcha præpostere severus, cum non assentiretur, in Monasterium detrusus est, & *Euthymius* vir sanctissimus in ejus locum subrogatus, qui annuente Summo Pontifice, Imperatorem ad Communionem admisit. Huic absolutioni multi ex Episcopis refragati sunt, maxime qui stabant a partibus *Nicolai Mystici*. Postea defuncto *Leone*, *Alexander* illius frater Imperio potitus, *Euthymio* detruso, *Nicolaum* in Sedem reduxit. Inde turbatior Ecclesiæ Constantinopolitanæ status, divisus inter se Episcopis, quorum pars ejecto, pars restituto Patriarchæ adhærebat. Utriusque tamen partis Episcopi, Romanæ Sedi Communionem conjuncti erant.

Anno Christi nongentesimo vigesimo, utraque pars coaluit Synodo celebrata; in qua ab omnibus pro legitimo Patriarcha *Nicolaus Mysticus* agnitus est, Tomusque unionis, de abrogandis in posterum quartis nuptiis, Auctore *Constantino Porphyrogenito* editus. Ante hanc Synodum *Nicolaum* Patriarcham fuisse cum Romana Sede Communionem conjunctissimum, demonstrat ejus Epistola ad *Simeonem* Regem Bulgarorum, quam ex Promptuario Rerum Græcarum *Aloysii Lolini* Belunensis Episcopi Græce, & Latine describit Cardinalis

lis *Baronius* ad annum 917. Tunc in Cathedra S. *Petri* Romæ sedebat *Joannes* X. annum sextum Pontificatus agens. *Nicolao* Mystico in Sedem Constantinopolitanam successit *Stephanus* Amasenus Episcopus, anno Christi circiter nongentesimo trigesimo: sub quo nihil novatum. Eo post triennium defuncto, *Romanus*, *Constantini* Porphyrogeniti in Imperio Collega, *Theophylactum* liberorum suorum natu minorem, annos tantum sexdecim natum, Patriarcham designavit, *Tryphone* Monacho interim inaugurato, qui Ecclesiam Constantinopolitanam regeret, donec legitimam attigisset ætatem, aut dispensationem obtinuisset juvenis Princeps. Orientales plerique Episcopi, & Clerus Constantinopolitanus intercedebant, ne Canonibus vulnus tam grave inferretur. Unde Imperator per *Albericum*, qui Romæ tyrannidem exercebat, a *Joanne* XI. Pontifice Maximo dispensationem in gratiam *Theophylacti* extorsit super ætatis legitimæ defectu. Id testatur Chronographus MS. a *Leone* Allatio laudatus lib. 2. de Perpetuo Consensu cap. VIII. Sic enim habet in *Constantino* Porphyrogenito. Consecratur Patriarcha dictus Imperatoris filius *Theophylactus*, Februarii die II. Indictione. . . Cum Legati Pontificis Romam venissent, & Tomum Synodicum asportassent, in quo de illius Ordinatione præcipiebatur. Qui, & eum in Patriarchali Soglio confirmarunt. Tunc igitur summa erat Ecclesiæ Orientalis cum Occidentali consensio. Post mortem infauſtam *Theophylacti* indignissimi Patriarchæ, ejus in locum electus est *Polyeuctus* Hiero-Monachus. Quo sedente, *Joannes* XIII. Pontifex Maximus Legatos misit Constantinopolim ad *Nicephorum* Imperatorem pro conciliandis nuptiis inter *Annam* puellam Principem, *Romani*, & *Theophanæ* filiam, & *Ottonem* Juniores Imperatorem anno 968. Quæ Legatio licet a *Nicephoro* male, & indecore sit excepta, ob rationes Politicas, quod nempe Græcorum duntaxat Imperatorem se vocari impatientissime ferret, nihilominus summa erat Latino-

tinorum cum Græcis in rebus Religionis Communio, ut ex *Luitprando Cremonensi* Episcopo constat in suæ Legationis Relatione. *Polyeucto* Patriarchæ successus est *Basilus* Hiero-Monachus sub *Joanne Tzimisce* Imperatore. Hic anno 975. depositus est in Synodo Constantinopoli celebrata *Basilio*, & *Constantino* Romani filiis imperantibus. Ipsi subrogatus est *Antonius* e celebri Monasterio Studii assumptus: qui, cum post annos administrationis duos, ad cellam rediisset, & Sedes quadriennio vacasset, ad ejus usque obitum successit ipsi *Nicolaus Chrysoberges*, qui annos duodecim, & menses octo Sedem tenuit. Sub ipso habita Synodus est, in qua diuturna de quartis nuptiis dissensio, quæ Constantinopolitanam Ecclesiam turbaverat, sedata fuit, & quartæ nuptiæ penitus prohibitæ. Hujus Concordiæ Monumentum exstat in Codice Juris Orientalis, lib. 2. Hac in Synodo jacta sunt quædam Schismatis renovandi semina, cum a factiosis *Photii* memoria æque, ac *Ignatii*, & aliorum Patriarcharum Orthodoxorum, solemnibus acclamationibus impune celebrata est.

Nicolao Chrysoberge defuncto, substitutus est *Sisinnius*, anno circiter 995. Is *Photii* Epistolam Encyclicam, quam in Ecclesiam Latinam Princeps ille Schismaticorum exaraverat, titulo immutato, & suo nomine supposito, ad reliquos Patriarchas transmisit. At Schisma, cujus renovationem meditabatur, suscitare non potuit. Successit ipsi *Sergius*, ex *Photii* genere, cujus calumnias in Ecclesiam Romanam, coacta Synodo instauravit. Negotium tamen separationis Ecclesiæ Græcæ a Latina perducere ad exitum non potuit, haud assentientibus cæteris Patriarchis. Unde Græci Schismatici recentiores mentiuntur, cum Romani Pontificis commemorationem e sacris Diptychis a dicto *Sergio* expunctam scripturiunt. Quos egregie refellit *Petrus Antiochenus* in Epistola ad *Michaelem Cerularium* apud *Allatium* lib. 2. de Perpetua Consensione, cap.

cap. I. Et hac in re, inquit, ego quidem testis fidus, & alii multi Ecclesiae Proceres, quod tempore B. memorie Patriarchae Domini Joannis, * Romanus Papa, * Joannes Joannes etiam (XIX.) nuncupatus, in sacris Diptychis habebatur. Et, cum Constantinopolim quadraginta quinque abhinc annis venissem, inveni tempore Beatæ memorie Patriarchae Domini Sergii, prædictum Papam in sacra Missa una cum aliis Sanctissimis Patriarchis relat-
tum. Quomodo vero deinde ejus relatio, & commemoratio e medio sublata sit, & quam de Causa, ignoro. Id confirmat Joannes Veccus Patriarcha Constantinopolitanus in Secunda Oratione partim Apologetica, partim Contradictoria.

ille Patri-
archa fuit
Antioche-
nus, ut
ex textu
Græco
istius
Chrono-
graphi
patet non
Constan-
tinopoli-
tanus, ut
Baronius
æstimavit.

Post Sergium in Sedem Constantinopolitanam evectus est Eustachius Magnæ Ecclesiae Archipresbyter, anno circiter millesimo vigesimo quarto. Eo sedente, ac suadente, Basilius Imperator missis Romam Legatis cum multis muneribus, a Joanne XIX. Pontifice Mammo petiit, ut liceret Ecclesiam Constantinopolitanam in suo Orbe, sicut Romanam in Universo, universalem dici, & haberi. Joannes paratus erat Græcorum votis clanculum annuere; sed eum Wilhelmus Abbas S. Benigni in Gallia a consilio Ecclesiae tam exitiali gravissimis literis deterruit, ut testatur Glaber lib. 4. cap. I. Nullum tunc Schisma fuisse Græcos inter, & Latinos hæc Historia manifeste probat.

Secundum Eustachium, Ecclesiae Constantinopolitanæ Sacris præfuit Alexius Monasterii Studii Abbas, ab anno millesimo trigesimo quarto, ad annum usque millesimum quadragesimum secundum, quo Michael Cerularius a Constantino Monomacho Patriarcha nominatus est. Hucusque unitatem inter Græcam, & Latinam Ecclesiam perdurasse sub decem, & septem Patriarchis post Photium, scribit Manuel Calecas Auctor Græcus Ordinis FF. Prædicatorum, lib. 4. adversus Græcos.
Quod

Quod etiam confirmat Auctor MS. libri de Translationibus, Episcoporum, apud Allatium lib. 5. de Perpetua Consensione Cap. VIII. Sed Michael Cerularius Schismatis post Photium auctor alter, nomen Romani Pontificis e sacris Diptychis erasit, ut ex Scylace refert Manuel Calecas loco laudato. De Schismate Græcorum per Michaelem Cerularium restaurato, agemus in Historia Ecclesiastica Sæculi XI.

DISSERTATIO II.

ADVERSUS PHOTIUM, ALIOSQUE GRÆCOS SCHISMATICOS, DE PROCES-
SIONE SPIRITUS SANCTI A PATRE
ET FILIO.

ASSERTIO I.

Errorem Photii, aliorumque Schismaticorum Græcorum, negantium Spiritum Sanctum a Filio procedere, Scriptura Sacra, Patres Græci, & Latini ab utraque Ecclesia in Conciliis recepti, refellunt, nec valida ratione propugnatur ulla.

Prima pars probatur ex verbis Christi Joannis XVI. *Processio*
Cum autem venerit ille Spiritus veritatis docebit vos Spiritus
omnem veritatem. Non enim loquetur a semetipso: sed *S. a Patre,*
quæcunque audiet, loquetur, & quæ ventura sunt, an- *& Filio,*
nuntiabit vobis. Ille me clarificabit; quia de meo acci- *Scriptu-*
piet, & annuntiabit vobis. Omnia quæcunque habet Pater, *ræ Sacrae*
mea sunt. Propterea dixi: Quia de meo accipiet, & an- *testimo-*
nuntiabit vobis. Et antea de eodem Spiritu dixerat: Si *niis de-*
non abiero, Paracletus non veniet ad vos: si autem abiero: *monstra-*
mittam eum ad vos. Persona divina, quæ mittitur ab
alia, & ab ea accipit, ab ipsa certe procedit: cum di-
vinarum personarum missiones non sint secundum im-
perium, aut secundum consilium, sed secundum origi-
nem intelligendæ. Præterea ex eo probat Christus Spi-
ritum Sanctum ab ipso accipere, quia omnia, quæ ha-
bet Pater, sua sunt: nihil ergo excipiendum, nisi id quo

Pater est. Virtus itaque spirativa Spiritus Sancti communis est Filio cum Patre. Ideo dicitur *Spiritus veritatis*, id est Filii. Et ab Apostolo ad Romanos 8. & ad Galatas 4. *Spiritus Filii* vocatur; congrue omnino, siquidem Christus illum esse suum, & a se procedere, sicut spiritus hominis ex ore ipsius procedit, proportionem servata, diserte significavit Joannis XX. infuflans & dicens Apostolis: *Accipite Spiritum Sanctum*. Et quamvis eum a Patre procedere doceat, non tamen a solo Patre; immo Joannis XV. a se pariter procedere docet verbis æquivalentibus, cum eum se missurum Apostolis a Patre pollicetur: *Cum autem venerit Paracletus, quem ego mittam vobis a Patre, Spiritum veritatis, qui a Patre procedit, ille testimonium perhibebit de me*. Perperam itaque loco illo Scripturæ Sacræ, & Christi verbis Græcorum Schismaticorum parens Photius in Epistola sua Encyclica, & in Epistola ad Aquilejensem Patriarcham abutitur. * Denique Spiritus Sanctus accipit a Filio, non aliquid creatum, ut nos accipimus, sed divinum esse; cum nihil aliud possit accipere a Filio in Trinitate Sanctissima: Nam omne quod accepit, & accipit, & accipiet; id æternaliter habet. Et quod Filius a Patre audit, idem est, quod scientia: Scientia vero in divinis idem est quod esse: & audire a Patre, juxta expositionem Græcorum, ac Latinorum Patrum, est accipere essentiam, & scientiam a Patre: atque ita Spiritus audiens accipit a Filio, & auditio scientia est, & esse, & divina essentia, quæ omnia Spiritus a Filio accipit.

* Sic ra-
tiocina-
batur Jo-
annes
Provinci-
alis O.
Prædic.
contra
Græcos,
Sess. 12.
Concilii
Florenti-
ni. 1

Dogma Catholi-
cum de
Processio-
ne Spi-
ritus San-
cti a Fi-
lio, Græ-
ci Patres
confir-
mant.

Probatur secunda pars testimoniis Patrum Græcorum, quos inter primus in aciem prodit contra Græcos Schismaticos S. Athanasius in lib. De humana natura suscepta, ubi pluribus e Scriptura Sacra locis allatis, in quibus Deus fonti, Spiritus Sanctus aquæ comparatur, ut Joannis IV. Omnis qui bibit ex aqua hac, sicut Patres tunc iterum. Qui autem biberit ex aqua, quam ego dabo ei, fiet in eo fons aquæ salientis in vitam æternam.

Et

Et cap. 7. Qui credit in me, flumina de ventre ejus fluent aquae vivae. Hoc autem dixit de Spiritu, quem accepturi erant credentes in eum. Et Psalmo 35. Quoniam apud te est fons vitae. Ex iis ita colligit: Novemat enim (David) apud Patrem Filium esse fontem Spiritus Sancti. Et in Epistola ad Serapionem: Ergo, inquit, non ex creatarum rerum genere est Spiritus Sanctus; ac demonstrandum est magis proprium ipsum esse Filii, neque alienum a Deo. . . Quod si Filius, quoniam ex Deo est, proprius est substantiae ipsius, necesse est & Spiritum, qui ex Deo dicitur, proprium esse Filii secundum substantiam. Et Oratione 4. adversus Arianos, Non enim (inquit) & Filius particeps est Spiritus, ut propterea sit in Patre: neque accipit Spiritum: quin potius hunc omnibus largitur. Neque vero Spiritus Verbum cum Patre copulat, sed potius Spiritus a Verbo accipit. . . Ipse enim, ut dictum est, Spiritum dat; & quaecunque habet Spiritus, haec habet a Verbo.

II. S. Basilii lib. III. contra Eunomium. Quid enim, inquit, necesse est, si dignitate, & ordine tertius est Spiritus, tertium ipsum esse natura? Nam dignitate secundum esse a Filio, * ut qui ab illo esse habeat, & ^{* Græci hæc verba suppresserunt.} ab ipso accipiat, & annuntiet nobis, & omnino ex illa causa pendeat, pietatis sermo * tradit: verum tertiam ^{* Græci addidere, fortasse.} usurpare naturam, neque a sacris literis edocti sumus, neque ex supradictis consequenter potest colligi. Nam ut Filius ordine quidem est secundus a Patre, quoniam ab eo est; & dignitate, quoniam principium, & causa existendi ipsi Pater est: tum quod per ipsum accessus est, & introductio ad Deum, & Patrem; natura vero non est secundus, quia una est in utroque divinitas: Eodem modo Spiritus Sanctus, etsi posterior Filio est ordine, ac dignitate; * Non tamen perinde id, tamquam alienae naturae sit, habebit. De isto S. Basilii loco inter Marcum Ephesium, & Joannem Doctorem, ^{* Græci addiderunt, ut hoc omnino concedatur a nobis.} Theologum, & Provinciale Lombardiae Ordinis FF. Prædicatorum, qui Latinae Ecclesiae quasi ingenium, &

os erat in Synodo Florentina, Sessionibus 20. 21. & 22. ejusdem Synodi acerrime disputatum est. *Marcus Ephesinus* mendosos, ac interpolatos Codices afferebat, ex quibus *Joannes* noster hunc locum depromebat, & ejusmodi quatuor, vel quinque Codices Constantinopoli reperiri, sed alios ibidem exstare sinceros amplius mille, qui illum exhiberent, prout a Græcis legebatur. Respondit *Joannes*, primo Codicem illum, quo usus est, antiquissimum esse, optimæque notæ; ut qui ante sexcentos annos, quam Florentina celebraretur Synodus, scriptus esset, in membranis, non in chartis, & a *Nicolao Cusano* Cardinali Constantinopoli advectus. Secundo hanc clausulam, *Tradit fortasse pietatis sermo*, non esse Basilii, sed particulam fortasse in ejus textum esse intrusam demonstrat hac ratione: Semper id, per quod demonstratur aliquid, esse debet notius eo, quod demonstratur. In isto autem cap. *S. Basilius* consequentiam *Eunomii* refellendam sibi sumit hoc pacto: Etsi tertius est dignitate Spiritus Sanctus, ut ex Scripturis Sacris *Eunomius* habebat, non sequitur tamen, ut natura quoque sit tertius. Et toto Capite ex Scripturis colligit, Angelorum quosdam esse primos, alios secundos, alios tertios dignitate, & ordine; sed non sequi natura tertios esse. Si ergo dixisset: *Tradit fortasse pietatis sermo*, &c. dubitasset de eo, quod velut fundamentum ponebat ad confutandum *Eunomium*. Præterea de *S. Basilio* dixit Chalcedonensis Synodus: *Isle doctrinam magis exactam tradidit. . .* At accuratissimam non tradidisset doctrinam, si loquendo de persona Spiritus Sancti, & ejus origine dixisset: *Tradit fortasse pietatis sermo*, &c. Tercio, quia *S. Basilius* in Homilia De Spiritu Sancto, quam ex venerandæ vetustatis Codice a *Leonardo Aretino* Prolato *Joannes* idem Provincialis FF. Prædicatorum laudavit, hæc habet: *Unum quidem Patrem, unum vero Filium, unum quoque Spiritum Sanctum, juxta divinam traditionem fateri oportet. Deinde subdit: Neque duos Patres dicendum, neque duos Filios;*
quan-

quandoquidem Spiritus nec est, nec nominatur Filius. Neque enim a Spiritu accipimus aliqua, quomodo a Filio Spiritus; sed eo ad nos veniente, & sanctificante, suscipimus divinitatis communionem, & filiationis communicatam possessionem, æternæque hæreditatis arrhabonem, bonorumque primitias æternorum. Hæc sunt, quæ accipimus a Spiritu, & quæ in nobis creata sunt, & causata a Spiritu sancto. S. Basilius ait, non eo modo Spiritum accipere a Filio, quo nos a Spiritu accipimus. Divinum est igitur, quod Spiritus a Filio accipit. Nam quidquid est, aut divinum, aut creatum est: hoc nos a Spiritu Sancto accipimus: Spiritus vero sanctus non eo modo, neque creata hæc accipit; sequitur ergo, ut accipiat, quod divinum est. Cum itaque tam diserte asserat S. Basilius in ista homilia, Spiritum Sanctum accipere a Filio, verisimile non est, quod alibi scripserit hoc ipso de argumento loquens, *Tradit fortasse pietatis sermo, &c.* Quarto, secunda, vel tertia persona non dicitur in divinis, nisi ab alia procedat. Igitur S. Basilius hoc ipso Spiritum Sanctum a Filio procedere significavit, quo tertium dixit ordine, & dignitate.

Hunc eundem S. Basilii locum profert contra Græcos Manuel Calecas Ordinis FF. Prædicatorum, & ipse Natione Græcus lib. I. & de eo subdit. „ Hoc autem si quis non esse Basilii contendat, adjectumque exemplaribus dicat, penitus delirat. Quippe in vetustissimis Codicibus ita scriptum invenitur: „ quos quidem Codices pro antiquitate sua, antequam Schisma oriretur, conscriptos esse, nullus ambigere omnino possit: quorum oblitterati nonnulli cernuntur: quibusdam hoc illius Viri dictum, quasi adulteratum suscipere nolentibus, ac ferro contra mutos apices impie utentibus.

„ Certe autem, si tertium a Patre esse Spiritum „ Sanctum, atque a Filio secundum, & a Docto-
K 3 „ ribus

„ ribus cæteris, & a Magno Basilio accepimus :
 „ id autem nunquam ita esset, nisi tertius esset ex
 „ primo per medium, hoc est, ex Patre per Fili-
 „ um procederet; quomodo id, quod præmisimus,
 „ non omni veritate fulcitur? Videlicet propter
 „ substantiales processus personarum ad invicem
 „ apparere ordinem? Quomodo item non idem
 „ est, & per Filium procedere, quod dicitur, &
 „ & a Filio esse habere, juxta S. Basilium; quod
 „ etiam causam esse posuit, ut a Filio secundus
 „ sit? Quomodo autem & esse, & procedere
 „ non idem intelligatur, si quidem, quod causam
 „ esse constat, ut a Filio Spiritus secundus sit,
 „ quod per Filium scilicet procedit; pro hoc ille
 „ eum a Filio esse habere, dicere maluit? Quomo-
 „ do item per Filium, & a Filio æquabiliter po-
 „ tens, non aperte significat, *ex & per* tantundem
 „ in divinis valere? . . . Ex his igitur, quod di-
 „ citur a Filio esse habere, constat Sancti Viri
 „ textum esse. Quin immo, & ex his, quæ calu-
 „ mniatores improbi in hac clausula contra Magi-
 „ stri fidem, & veritatem addunt, manifeste qui-
 „ dem Sancti sensus elucet; ipsi vero per omnia
 „ malignitatis arguuntur, ut eorundem sit pro vo-
 „ luntate, & delere, & adjicere. Nam præter id,
 „ quod in vetustissimis exemplaribus inferendam pro-
 „ tinus malignitatem, & positione, & forma litte-
 „ rarum, postmodum adjectam esse, manifeste appa-
 „ ret, ait in subsequentibus Sanctus: Ut enim Fi-
 „ lius ordine quidem secundus a Patre est, quo-
 „ niam ab ipso est: & dignitate, quoniam initium
 „ illi, & causa ut sit, Pater est, & quia per ipsum
 „ accessus, & adductio ad Deum, & Patrem nobis
 „ est, natura vero jam non secundus: Divinitas enim
 „ in utroque una: ita videlicet, & Spiritus Sanctus,
 „ etsi Filio concedit ordine, & dignitate, non jam
 „ tamen quasi alienæ naturæ existens. „ Ubi ergo
 „ ait: Etsi concedit Filio ordine, & dignitate, addi-
 „ derunt:

derunt : Omnino , & concedemus. Ubi vero ait : Tradit pietatis ratio : Ipsi cum hac adjectione legunt , & dicunt : Tradit fortasse pietatis ratio.

III. S. Gregorius Nyssenus lib. 1. contra Eunomium, pag. 164. eidem Catholico dogmati suffragatur. Porro, inquit, idem nobis & de Spiritu Sancto dicendum est, cujus in solo ordine differentia constituta est. Nam ut Patri conjunctus est Filius, & cum ex illo esse habeat, non tamen posterius existit : sic etiam Spiritus Sanctus proxime haeret Filio, qui sola cogitatione secundum rationem principii, prius consideratur productione Spiritus. Nam temporum intervalla in illa vita, quae seculum omne praecedat, locum non habent : adeo, ut detracta principii ratione, nulla re Sancta Trinitas a se ipsa dissideat. Docet S. Gregorius Nyssenus 1. Spiritum Sanctum ab aliis duabus personis solo ordine differre ; at hujusmodi ordo non alius est, quam originis, & processionis. 2. Quemadmodum cum Patre conjunctus est Filius ; ita, ut licet esse a Filio habeat, non tamen posterius existat : sic cum unigenito haerere Spiritum Sanctum. 3. Ratione principii priorem considerari Filium, quam Spiritum Sanctum. Quarto, sublata ratione principii, nullam esse in Trinitate differentiam. Quam doctrinam, & in Epistola ad Ablavium luculenter confirmat.

IV. S. Epiphanius, in Ancorato, Num. 8. diserte eandem veritatem docet. Spiritus Dei, inquit, & Spiritus Patris, & Spiritus Filii, non compositione aliqua, quemadmodum in nobis anima, & corpus, sed inter Patrem, Filiumque medius, ex Patre, & Filio appellatione tertius. Et num. 67. Jam vero cum Christus ex Patre credatur Deus ex Deo, & Spiritus ex Christo, sive ab ambobus ; ut Christus his verbis asserit : Qui a Patre procedit : Et, Hic de meo accipiet. Et Num. 71. Tu, quis es, qui contradicas Deo ? Nam, si Filium vocat eum, qui ab ipso, Spiritum vero Sanctum,

Etum, qui ab ambobus &c. Et num. 72. Igitur, si a Patre procedit, & de meo, ut ait Dominus, accipiet, quemadmodum nemo novit Patrem, nisi Filius, neque Filium, nisi Pater; ita dicere audeo: neque Spiritum nisi Pater, & Filius a quo procedit, & a quo accipit: & neque Filium, ac Patrem, nisi Spiritus Sanctus: qui vere glorificat, qui docet omnia, qui testatur de Filio, qui a Patre, & ex Filio. Et Hæresi 62. quæ est Sabellianorum: Non alienus est a Patre, & Filio; sed ex eadem substantia, ex eadem divinitate, ex Patre & Filio, cum Patre & Filio subsistens semper Spiritus Sanctus.

V. Dydimus lib 2. De Spiritu Sancto, exponens illa verba Christi. Non enim loquetur a semetipso, ita scribit: Hoc est, non sine me, & Patris arbitrio, quia inseparabilis a mea, & Patris est voluntate: Quia non ex se, sed ex Patre, & me est. Hoc enim ipsum, quod subsistit, a Patre, & me, illi est . . . Spiritus quoque Sanctus, qui est Spiritus veritatis, Spiritusque Sapientiæ, non potest Filio loquente audire quæ nescit; cum hæc ipsum sit, quod profertur a Filio, id est, procedens a veritate, consolator manans de consolatore, Deus de Deo, Spiritus veritatis procedens: Et infra, ubi protulit Christi verba ex Joann. 16. Ille me clarificabit, quia de meo accipiet: Subdit: Rursum hic accipere, ut divinæ naturæ conveniat, intelligendum. Quomodo ergo Filius dans non privatur his, quæ tribuit, neque cum damno suo impertit aliis: sic & Spiritus non accipit, quod ante non habuit. Si enim, quod prius non habebat, accepit, translato in alium munere, vacuus largitor effectus est, cessans habere, quod tribuit. Quomodo igitur supra de naturis incorporeis disputantes intelleximus, sicut & nunc Spiritum Sanctum a Filio accipere id, quod suæ naturæ fuerat, cognoscendum est; & non dantem, & accipientem, sed unam significare substantiam. Siquidem & Filius eadem a Patre accipere di-

ci-

„ citur, quibus ipse subsistit. Neque enim quid
 „ aliud est Filius, exceptis his, quæ ei dantur a
 „ Patre: neque alia substantia est Spiritus Sancti,
 „ præter id, quod datur ei a Filio.

VI. S. Cyrillus Alexandrinus passim idem dogma confirmat. In lib. *De recta fide ad Reginas*: *Vivificatio*, inquit, attribuenda est, & jure quidem meritissimo, non ipsi utique nature corporis; & si id proprium Verbi fuerit, quod ex Deo natum est: sed supremæ potius virtuti, ac creatas res omnes superanti, tanquam ex persona Dei, ac Patris, ex quo prodiit Filius, æqualis, & similis ipsi per omnia. Procedit autem per ambos & vivificans Spiritus. Spiritum Sanctum a Filio procedere pariter asserit, ac Filium a Patre; non igitur temporaria duntaxat missione, & ratione donorum, quæ cum hominibus communicat, sed æterna, & substantiali. Et certe, si Patrum testimonia Spiritum a Filio procedere asserentia, ad temporariam profusionem, & missionem Spiritus sancti detorquere liceat; eodem jure loca omnia, quæ a Patre procedere eundem Spiritum docent, de donorum illius largitione, non substantiali processione, intelligere licebit. Inane est ergo illud Græculorum Schismaticorum effugium.

Idem S. Cyrillus in Responsione ad Orientalium objectiones ad Anathematismum 9. æque expressis verbis Spiritum Sanctum a Filio procedere affirmat. Omnia, inquit, existens quæcunque est Pater, excepto eo solo, quod Pater est: & proprium habens, qui ex ipso est, & substantialiter inest ei, Spiritum Sanctum, divina miracula faciebat.

Et lib. XXXIV. *Thesauri*, in Cap. cujus ea inscriptio est: *Ex substantia Patris, & Filii esse Spiritum Sanctum*, hæc habet: Cum ergo Spiritus Sanctus in nobis existens conformes nos efficiat Deo, procedat au-

tem ex Patre, & Filio; perspicuum est divinæ ipsum esse substantiæ; substantialiter in ipsa, & ex ipsa procedentem: quemadmodum utique flatus ille, qui ex ore hominis excurrit. **Ibidem:** Cum igitur legem fert Christus, Spiritus ipse, utpote, qui in ipso, & ex ipso naturaliter existit, legem fert. **Ibidem:** Necesse est fateri Spiritum e substantia esse Filii. Nam, ut ex ipso naturaliter existens, & in creaturam ab ipso missus, renovationem efficit: complementum nempe Sanctissimæ Trinitatis. Quod, si ita est, Deus ergo & ex Deo est Spiritus, & non creatura.

Et in Epistola ad Nestorium. Quamvis enim Spiritus in substantia propria sit, quatenus Spiritus est, & non Filius, est tamen ab ipso non alienus. Profunditur autem ab ipso, non minus profecto, quam ex Deo, & Patre.

Et lib. 10. Commentarii in Joannem. Cum, inquit, venturum ad eos Paracletum antea dixisset, Spiritum veritatis eum nominavit, id est, suum: Ipse enim est veritas. Nam, ut scirent Discipuli non aliene, ac peregrinæ virtutis illapsus, sed semetipsum tradendum polliceri, Spiritum veritatis, id est, suum, Paracletum appellat. Spiritus enim sanctus nullo modo ab Unigeniti substantia alienus intelligitur, sed ex ea naturaliter procedit, identitate naturæ aliud nihil ab ipso existens, licet in propria persona subsistere intelligatur. . . Cum ergo venerit, inquit, Paraclitus, nihil a semetipso loquetur. . . Nihil enim loquetur prorsus, quod mihi non placeat, sed nec peregrinam vobis doctrinam tradet. Nec enim suas vobis leges inferet, sed cum Spiritus, & mens quodammodo mea sit, omnino quæ in me sunt, loquetur.

In eodem libro: Ut enim Christus in nobis, ita & Spiritus ejus. Idcirco ait: Ipse vos docebit omnia, quia ego dixi vobis, Nam, cum sit Christi Spiritus, & mens ejus,

ejus, non aliud quiddam existens ab ipso naturalis identitatis ratione licet in propria hypostasi intelligatur, ac sit, omnia novit, quæ in eo sunt. . . Quocirca, ut qui novit omnia, quæ sunt in voluntate Unigeniti, omnia nobis annuntiat, non disciplina comparatam scientiam habens, ne Ministri vicem implere videatur, & alterius sermones deferre, ut Spiritus ejus, & qui circa Doctoris operam novit omnia, quæ sunt ejus, ex quo, & in quo est, divina Sanctis revelat mysteria. Sicuti nimirum & mens humana omnia, quæ in se sunt agnoscens, enuntiativo verbo, ut foras emittat voluntates animæ ministrat, cujus est etiam mens; aliud quidem ab ipso nomine, & conceptu, sed alia secundum naturam non existens, sed, quæ velut pars completiva totius, in ea existit, & ex ea prodire creditur.

Et lib. II. Clarificat itaque Filium Paracletus, id est proprius ejus Spiritus, qui omnia potest, & omnia novit. Quomodo vero clarificat? Nam, quæ novit, ac potest Spiritus ejus, quomodo ipse non noverit, aut quomodo non possit? Quodsi, ut ipse ait, de suo Spiritus accipit, quamvis omnia possit, & faciat; quomodo ipse omnium rerum potestatem non habebit? . . . Quoniam consubstantialis est Filio, & modo Deo congruenti per ipsum procedit, omnem ejus perfectissimam in omnibus operandi vim, atque efficacitatem habens, idcirco dicit: Quia de meo accipiet. Ipsum enim subsistere per se Spiritum credimus, & esse revera id, quod est, ac dicitur: inexistere tamen in substantia Dei, & ex ea procedere, omnia, quæ ejus sunt, in se habentem naturaliter. Nec enim per participationem, neque per modum habitudinis, neque tanquam aliud quiddam sit ab ea, quia proprius est ejus. Quemadmodum enim, qui ex odoriferis floribus existit odor, naturalem suam efficacitatem, seu odoriferam qualitatem extrinsecus edit, corporis partibus odorandi vi præditis illabendo: & quoad ex sensu colligi potest, videtur quid distinctum, atque aliud esse a natura rei, a qua emittitur: si vero
in

in seipso consideretur, nihil aliud a rebus, ex quibus, & in quibus existit, habet, ita de Deo, & Spiritu sancto intelliges, si tamen sublimius exempli vim acceperis. Citra reprehensionem igitur omnem dici potest, ab Unigenito quiddam accipere Spiritum ejus. Nam cum per ipsum procedat naturaliter, utpote cum sit ejus proprius, una cum omnibus, quæ perfecte habet, accipere dicitur, quæ ejus sunt.

In eodem libro: At proprius quoque Unigeniti est hic Spiritus, consubstantialis enim est Patri. Quia ergo proprium esse videtur Deo, ac Patri, in suo Spiritu dignis revelari, & per ipsum quæcunque libuerit, operari, mihi que illud naturaliter inest, eam ob causam dixi. Eum de meo accipere, & annuntiaturum vobis. Nemo vero turbetur, cum hic audit accipiendi vocabulum: sed illud potius in animum inducat, nostro more enuntiari quidem res divinas, non sic tamen intelligi, sed modo nostrum captum excedente: atque ita nos dicere Spiritum accipere a Patre, & Filio, quæ eorum sunt, non quod cognitionem, & virtutem, quæ in eis est, aliquando non haberet, ac vix tum habeat, cum habere censetur. Sapiens enim semper est, ac potens Spiritus; immo vero ipsissima Sapientia, ac Virtus, non ex participatione, sed natura sua: Quemadmodum aromatum fragrantiam nostris naribus affusam, diversam quodammodo ab iis, sed conceptu, & cogitatione tantum, non aliter tamen prodire putaveris, quam ab iis, ex quibus est, accepta virtute, qua se exerat, cum alia non sit, propterea, quod ex iis, & in iis existat. Tale quid, immo vero supra id de Deo, & sancto Spiritu cogitabis: est enim odor veluti quidam substantiæ ejus, vivens, & efficax, qui, quæ a Deo sunt, creature transmittit, & supremæ omnium substantiæ per se ipsum participationem inserit. Nam, si aromatum fragrantia vim suam vestibis imprimit, & in se ipsam quodammodo transformatur ea, in quibus fuerit, qui non poterit sanctus Spiritus, siquidem naturaliter est ex Deo, divine con-

sor-

Sortes naturæ per se ipsum eos reddere, in quibus sit? Fructus igitur, & character substantiæ Genitoris, cum sit Filius, omnia, quæ ejus sunt secundum naturam sibi vendicat. Idcirco ait: Omnia, quæcunque habet Pater, mea sunt: Propterea dixi vobis, quia de meo accipiet, & annuntiabit vobis, Spiritus nimirum, qui per ipsum, & in ipso est: per quem Sanctis, ut ipse, inhabitat. Nec enim diversus est ab eo Spiritus ejus, licet in propria persona subsistere intelligatur.

VII. Non est audiendus hac in controversia Theodoretus, qui nimio contentionis æstu in S. Cyrillum abreptus, errorem de Processione Spiritus Sancti a solo Patre primus omnium effudit in Confutatione 12. ipsius Capitulorum. Cum enim S. Cyrillus in Capitulo 9. dixisset, Spiritum sanctum Filii esse proprium, Theodoretus sic illum reprehendit: Quod autem Spiritum Filii esse proprium differit, siquidem, ut ejusdem cum eo naturæ, & ex Patre procedentem dixit, assentiamur, & eam vocem tanquam piam admitemus. Sin hoc asserit, tanquam ex Filio, & per Filium existentiam habeat, velut blasphemum hoc, impiumque rejiciemus. Fidem enim adhibemus dicenti Domino: Spiritus, qui ex Patre procedit: nec non divinissimo Paulo similiter loquenti: Nos autem non Spiritum mundi accepimus, sed Spiritum, qui ex Deo Patre est.

VIII. S. Maximus Martyr in Tractatu De Candela-
bro Zachariæ Prophetæ, quem contra suos Græcos Jo-
annes Beccus adducit, eorum errorem evertit his ver-
bis: Nam Spiritus sanctus, quemadmodum natura Dei
est, ac Patris secundum substantiam: sic est Filii se-
cundum substantiam: tanquam, qui ex Patre substan-
tialiter per filium genitum inexplicabili modo procedat.
Porro Spiritus sanctus non potest dici Filii, nisi tan-
quam Principii. Hæc enim loquendi ratio relationem
significat; relatio autem nulla est in divinis, nisi ex o-
rigine petita. Deinde cum unum alterius dici, vel hoc
hujus

hujus proprium in divinis, rejecta materia, & iis, quæ materiam consequuntur, neque tanquam membrum, neque, ut possessio, neque ratione alicujus excellentiæ, vel alterius cujuscumque affinitatis queat: sed ratione sola principii, & ejus, quod est a principio; in quo uno alterum ab altero discerni comprehendimus: perspicuum est, cum dicimus, Spiritum sanctum proprium esse Filii, id sola illa principii ratione dictum intelligi posse. Non enim ideo ita loquimur, quod sint ejusdem substantiæ: quia, si vera esset hæc ratio, non minus Filius dici posset esse Spiritus sancti, quam Spiritus Filii. Quod cum inauditum sit, consequens est, ideo Spiritum Filii dici, quod a Filio procedat. Sed neque ob id proprius Filii dicitur Spiritus sanctus, quod ab illo donetur, ac mittatur. Nam, præterquam quod missio divinæ personæ indicium est originis ejus, quæ mittitur a mittente, donatio Spiritus sancti fit in tempore: At proprium esse Filii Spiritum sanctum, sempiternum quidpiam est. Non potest autem, quod in tempore sit, causa illius esse, quod est æternum. Nam si homini, quod ei proprium est, inest semper quamdiu vivit: multo magis, quod Filii Dei proprium est, semper ipsi inest. Ita ratiocinantur *Demetrius Cydonius* in lib. *De Processione Spiritus sancti. cap. 10.* & *Manuel Calecas* noster lib. 2. contra *Græcos*.

IX. Non repugnat huic doctrinæ *S. Maximus* in Epistola ad *Marinum*, in qua de Synodicis Romani Pontificis agens, in quibus scriptum erat, Spiritum sanctum etiam a Filio procedere, sic illud a Romanis intelligi, ait, Non ut causam Spiritus sancti Filium faciant; Unam enim noverunt Filii, & Spiritus esse causam: alterius quidem secundum nativitatem, alterius vero secundum processionem: sed ut per ipsum procedere insinuarent; sicque conjunctionem essentiæ, & incommutabilitatem commendarent. Vult tantum *S. Maximus*, quod etiam a Romanis intelligi, & prædicari observat,

vat, Spiritum sanctum ex Patre, & Filio, ceu ex uno principio procedere. Ob id tamen, quod Filius sit ex Patre, sine medio, Spiritus autem per Filium procedat, ac per ipsum Patri jungatur, quodque Filii omnia ad Patrem referantur, Pater unum Spiritus sancti principium dicetur: quocirca solus quoque fons deitatis dictus est: fonsque, & radix Filii, & Spiritus, & solus causa dici potest, quod nihil ante se cogitatum habeat, atque ad ipsum referantur omnia. Consonant sequentia S. Maximi verba. Nam dicere: Propterea ex Filio procedere dixerunt, ut per ipsum illum procedere significarent, nihil est aliud, quam dicere: Idcirco ex Filio procedit, quia procedit per Filium, quia enim per Filium procedit, naturaliter scilicet, atque essentialiter procedit. Ita quippe & essentiae conjunctio, & incommutabilitas declarabitur. Quod autem per aliquod naturaliter, atque essentialiter prodit, ex ipso etiam substantiam habet . . . Sic itaque, & quae in praedicta Epistola posita sunt, veritati, & sibi ipsis concinunt; & quae a S. Cyrillo Latinisque Doctoribus de Spiritu sancto dicta sunt, interroganti S. Maximo Romani allegaverunt. Impossibile namque est, Magistros Ecclesiae, ex Filio esse, atque procedere Spiritum dicere, & rursus per Filium esse, atque procedere: deinde causam a Filio auferre. Hoc enim est aperta contradictio. Ex enim praepositio, & maxime in divinis personis processum, cum causa commendat: & per tantundem valet. Ita de hoc S. Maximi loco differit Manuel Calecas, lib. 3. contra Graecos.

X. S. Joannes Damascenus lib. 1. de Fide Orthodoxa, cap. 18. eidem dogmati suffragatur: Imago, inquit, Patris est Filius, & Filii Spiritus, per quem Christus habitans in homine, dat ipsi, ut ad imaginem sit. Porro ex eo, quod Spiritus sanctus Imago Filii nominatur, recte colligit Hugo Aetherianus lib. 2. cap. 7. ipsum a Filio procedere: quemadmodum Filium a Patre procedere demonstramus inde, quod illius imago dicatur. Imago enim dicitur Filii Pater (inquit S. Gre-

quo omnia, & unus Dominus Iesus Christus, per quem ^{Protosyn-}
omnia. Istæ non sunt legem ponentis voces, sed distin-^{cellus, A-}
guentis potius substantias. Non enim, ut alienum naturæ ^{pologia}
introducatur, sed ut inconfusam Patris, & Filii intelligen-^{contra E-}
tiam commendat, ita pronuntiavit Apostolus. Et Gre-^{pist. Mar-}
gorius Theologus ait: Ex quo, & per quem, quod ^{sui, Gen-}
dicitur, non naturas scindentium est, sed unius, incon-^{nadius Pa-}
fusæque naturæ proprietates exprimentium. Idcirco ita-^{triarcha}
que S. Joannes Damascenus particulam per, usurpa-^{pro Con-}
vit (inquit Calecas) ut consubstantialitatem, simul & ^{cil. Flo-}
Personarum ordinem, ac discretionem significet ex ipsis ^{rent.}
Processionibus apparentem. In quo sane ordine, ac di-
scretione Filii persona medium obtinet locum: & ne vel
una persona Pater, & Filius existimetur propter præ-
positionum similitudinem: vel duo, & contra se divisa
ambo Spiritus principia videantur, talisve esse Filii per-
sona, qualis & Patris est, nihil ante se cogitatum ha-
bens, quemadmodum & Pater. Ex, enim sistit men-
tem, & ulterius ire non cogit, principalemque causam
querere, cui præpositio ex, principaliter attributa est.
At præpositio, per, ad alteram personam, præter illam,
ex qua immediate alia oritur, provehit mentem, prin-
cipalemque illam designat causam, in qua hæc ponitur
medium & primi, & ejus, ad quem processus, sive
operatio. Atque ita Trinitatem integre nobis commen-
dat præpositio per, simulque processionum ordinem ad
invicem indicat.

Addit Manuel Calecas, Aliud esse, quod aliquid non
dicatur, & quod revera non sit. Esse enim Filium Pa-
tri consubstantialem, Deique Genitricem semper Virgi-
nem prædicari in Ecclesia: atque humanæ naturæ Fi-
lium Dei secundum substantiam unitum esse, vera qui-
dem sunt: fuit tamen quando non dicebantur. Non
tamen ideo falsa fuerunt. Nam postea, necessitate urgen-
te, propter contraria dicentes etiam, ut in Ecclesia pu-
blice dicerentur, institutum, & firmatum est. Quid er-
go mirum, si S. Joannes Damascenus, quod non pro-

nuntiabatur, ut multa alia, & tunc, & prius, non dici ait? non enim per hoc ostendit, quia non est; sed hoc solum, quia in consuetudine dicto non profertur.

Addit rursus Vir doctissimus, plurimos SS. Patrum easdem dictiones in Theologia, secundum differentes intelligentias & suscipere, & non suscipere, & aliquando sic, aliquando aliter: ut Magnus Basilius in Quaestionibus ad Eunomium, germen Filium dicentem non suscipit: dictionem hanc imperfectioribus congruere existimans, quocirca eam maxime ponebat Eunomius. Verum Gregorius Theologus, in primo libro de Filio, de eo, & Spiritu sancto loquens, ait. Horum autem alterum quidem germen, alterum vero productum est. Et causam quidem, & causale in divinis personis dici vetat B. Cyrillus dicens: Causam verò, & causale ne nominare quidem fas est: Si quis illud scilicet juxta creaturarum morem accipiat. Communis autem fides, omnesque Theologi (Græci) in sola causa, & causali (quibus nominibus intelligunt Principium, & id, quod est ex principio) divinas personas distingui dicunt: majusque, quod dicitur Patri, causæ ratione plurimi Doctorum assignarunt: Juxta opinionem autem Ariænorum ab Ecclesiæ ambitu repellitur. Nihil ergo mirum, si etiam SS. Doctorum alii quidem, Ex, principali causæ, & ante, quam nihil cogitatur, huic soli eam congruere arbitrati, ex Patre per Filium procedere Spiritum sanctum, productoremque Patrem per Verbum asseverant, quia Filii omnia ad Patrem referuntur, non tamen, ex Filio, dicunt. Alii vero & ei, qui ex causa est, ut Filio, congruere ponentes, cujus Pater principalis præcogitatur causa: eo quod unum principium, & una causa sit Pater, & Filius, sicut & una essentia nunc quidem per Filium esse, ac procedere dicunt, nunc autem ex Filio esse, ac procedere: per utraque idem volentes, etsi syllabis differant. Hæc Manuel Calecas. Sed quid prolixiori expositione opus est,

cum

cum S. Joannes Damascenus, cap. XV. ejusdem libri, de Patre sermonem habens, subinferat: Et productor per Verbum explanantis Spiritus. Et his verbis S. Joannem Damascenum Processionem ab utroque cognovisse celeberrima Græcorum Synodus sub Andronico Imperatore celebrata Constantinopoli declaravit, de qua Pachimeres, lib. VII.

XII. In asserenda Processione Spiritus sancti a Filio Latini Patres cum Græcis conspirant. Quos in-^{Latino-}ter S. Hilarius lib. 2. de Trinitate ait: Loqui de eo ^{rum Pa-} (scilicet Spiritu sancto) non necesse est, quia de Pa-^{trum te-}stre, & Filio auctoribus confitendus est. Et lib. 8. A ^{de Spiri-} Filio igitur accipit, qui & ab eo mittitur, & a Patre ^{tus sancti} procedit: & interrogo, utrum idipsum sit a Filio ac-^{ne a Patre} cipere, quod a Patre procedere. Quod si nihil differre ^{& Filio.} credetur inter accipere a Filio, & a Patre procedere: certe idipsum atque unum esse existimabitur a Filio accipere, quod sit accipere, a Patre. Ipse enim Dominus ait: „ Quoniam de meo accipiet, & annuntiabit vo-
„ bis. Hoc, quod accipiet, sive potestas est, sive virtus, sive doctrina est, Filius a se accipiendum dixit. .
Ac mox: Omnia, quæ Patris sunt, Filii sunt: & idcirco quidquid accipiet, a Filio accipiet ille mittendus, quia Filii sunt universa, quæ Patris sunt.

XIII. Marinus Victorinus lib. I. contra Arium idem asserit. Duo ergo & isti, inquit, alius ex alio; ex Filio Spiritus sanctus, sicut ex Deo Filius, contrationa-liter, & Spiritus sanctus ex Patre.

XIV. S. Ambrosius idem plane docet lib. De Spiritu sancto, cap. X. Spiritus quoque sanctus, inquit, cum procedit a Patre, non separatur a Filio. Et lib. De Symbolo, cap. 3. Spiritus autem sanctus vere Spiritus est, procedens quidem a Patre, & Filio; sed non est ipse Filius, quia non generatur: neque Pater, quia

procedit ab utroque, non genitus, non ingenitus, non factus. Legatur & lib. VIII. in Lucam, Capitulo XXVIII.

XV. S. Augustinus idem prædicat variis in locis, sed maxime lib. XV. De Trinitate, cap. XVII. ubi explicans, quod præmiserat, Spiritum sanctum principaliter a Patre procedere, ait; „ Ideo autem addidi „ principaliter, quia & de Filio Spiritus sanctus pro- „ cedere reperitur. Sed hoc quoque illi Pater dedit, „ non jam existenti, & nondum habenti: Sed quid- „ quid Unigenito Verbo dedit, gignendo dedit. Sic „ ergo eum genuit, ut etiam de illo Donum com- „ mune procederet, & Spiritus sanctus esset amborum. „ Idem confirmat cap. XXVI. Et Tractatu XCIX. in „ Joannem: Cur ergo, inquit, non credamus, quod „ etiam de Filio procedat Spiritus Sanctus, cum Filii „ quoque ipse sit Spiritus? Si enim ab eo non proce- „ deret non post Resurrectionem se repræsentans Di- „ scipulis suis, insufflans diceret: Accipite Spiritum „ sanctum. Quid enim aliud significavit illa insuffla- „ tio, nisi quod procedat Spiritus sanctus, & de „ ipso?

XVI. S. Leo Magnus idem tradit Sermone II. de Pentecoste; verba illa Christi apud S. Joannem exponens; Adbuc multa habeo vobis dicere, &c. Nunquid sese Dominus inferioris scientiæ volebat intelligi, aut minus aliquid, quam Spiritum sanctum a Patre didicisse, cum ipse sit veritas, & nihil Pater dicere, nihil docere possit sine Verbo, ideoque dictum sit; De meo accipiet; quoniam, quod accipit Spiritus, Patre dante, dat Filius.

XVII. Genadius Massiliensis lib. de Ecclesiasticis Dogmatibus, cap. I. idem profitetur fidei dogma. Spiritus Sanctus, inquit, ex Deo Patre, & Deo Filio Deus procedens,

Sic

Sic & S. Fulgentius in lib. De Fide ad Petrum, cap. II. Firmissime tene, & nullatenus dubites, eundem Spiritum sanctum, qui Patris, & Filii unus est Spiritus, de Patre & Filio procedere.

XVIII. Toletana Concilia, Primum, Tertium, Quartum, Octavum, Undecimum, Duodecimum, & Decimum tertium, Spiritum sanctum a Patre, Filioque procedere asserunt. S. Gregorius Turonensis idem prædicat in Professione Fidei, quæ extat initio lib. I. Historiæ Francorum.

XIX. Sic Auctor Symboli, quod Athanasianum vulgo inscribitur: Spiritus sanctus a Patre, & Filio, non factus, nec creatus, nec genitus, sed procedens. Synodus Forojuliensis sub Paulino Patriarcha idem tradit in Symbolo Fidei.

XX. Ita ante Paulinum S. Gregorius Magnus Homilia XXVI. in Evangelia: Spiritus sancti missio, ipsa processio est, qua de Patre procedit & Filio.

Quæstio de Processione Spiritus sancti agitata est in Concilio Aquisgranensi sub Carolo Magno anno DCCCIX. teste Adone. Romam directi Bernharius Wormatiensis Episcopus, & Adalardus Corbejensis Abbas: anno sequenti ab iis habita cum Leone Pontifice Maximo collatio. Lectis per ordinem testimoniis de Processione Spiritus sancti, atque a Domino Apostolico diligentissime auditis, ait: Ita sentio, ita teneo cum his Auctoribus, & sacre Scripturæ auctoritatibus. Si quis aliter de hac re sentire, vel docere voluerit, defendendo: & nisi conversus fuerit, & secundum hunc sensum tenere voluerit, contraria sentientem funditus abjicio. Ita referunt Acta Collationis a Smaragdo Abbate conscripta.

Theodulfus Aurelianensis Episcopus hisce temporibus Libellum De Processione Spiritus sancti jussu Caroli Magni conscripsit, in quo antiquorum Patrum collegit sententias, qui Spiritum sanctum a Patre, Filioque procedere scripserunt. Horum Indiculus ita textitur: Athanasius, Cyrillus, Hilarius, Ambrosius, Didymus, Augustinus, Fulgentius, Hormisdas, Leo, Gregorius, Isidorus, Prosper, Vigilius, Afer, Prolus, Agnellus, Cassiodorus, Prudentius. Quid intendat Theodulfus in Metrica Operis ad Carolum Magnum præfatione sic exponit.

*Imperii vestri, Rex Inclyte, jussa secutus,
Defero Theodulfus hæc documenta libens.
Queis Patre, seu Nato procedere Spiritus almus
Adstruitur, Legis hoc resonante tuba.
Hoc Evangelium, hoc promit Apostolus Auctor,
Hoc canit unanimis vox pia sacra Patrum.*

Lege de eodem dogmate Ratramnum Corbejensem Monachum, & Æneam Parisiensem Episcopum, illum in Responsione ad Græcorum Opposita, istum in libro contra Græcos.

XXI. S. Anselmus lib. De Processione Spiritus sancti contra Græcos, cap. 2. statuit illud Principium, quo in hac dirimenda controversia post Angelicum Doctorem plurimum utuntur Theologi: In divinis omnia sunt unum, ubi non obviat relationis oppositio. Sic autem habet: Sequitur, secundum unitatis Dei, quæ nullas habet partes, proprietatem, ut quidquid de uno Deo, qui totus est; quidquid est, dicitur de toto Deo Patre, dicatur & de Filio, & Spiritu sancto: quia unusquisque solus, & totus, & perfectus Deus est. Supradicta vero relationis oppositio, quæ ex eo nascitur, quia supradictis duobus modis Deus de Deo est, prohibet Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum de invicem dici: & propria singulorum aliis attribui. Sic ergo hujus

jus unitatis, & hujus relationis consequentiae se contemperant, ut nec pluralitas, quæ sequitur relationem, transeat ad ea, in quibus prædicta simplicitas sonat unitatis: nec unitas cohibeat pluralitatem, ubi eadem relatio significatur: quatenus nec unitas amittat aliquando suam consequentiam, ubi non obviat aliqua relationis oppositio; nec relatio perdat, quod suum est, nisi ubi obsistit unitas inseparabilis. Hoc posito principio, S. Anselmus colligit, necesse esse, ut aut Filius sit de Spiritu Sancto; aut Spiritus sanctus de Filio, siquidem relationis oppositio oritur ex eo, quod Deus sit de Deo. At Filius non procedit a Spiritu sancto; consequens ergo est, Spiritum sanctum procedere a Filio simul, & Patre, siquidem nulla id relatio originis impedit. Præterea, cum dicitur Deus de Deo, aut significatur totum esse de toto, aut partem de parte, aut partem de toto. Sed Deus nullam habet partem: impossibile igitur est, ut, si Deus est de Deo, totus sit de parte, aut pars de toto, aut pars de parte. Necesse est igitur, ut si est Deus de Deo, totus sit de toto. Cum ergo Filius dicitur esse de Deo, qui est Pater, & Spiritus sanctus, aut alius totus erit Pater, alius totus Spiritus sanctus, ut de toto Patre sit, & non de toto Spiritu sancto: aut si idem totus Deus est Pater, & Spiritus sanctus; ex necessitate cum est de Deo toto, est pariter de Patre, & de Spiritu sancto, si non repugnet aliud. Eodem modo cum dicitur Spiritus sanctus esse de toto Deo, qui est Pater, & Filius: aut alius totus erit Pater, alius totus Filius, ut sit de toto Patre, & non de toto Filio Spiritus sanctus: aut cum est de Patre Spiritus sanctus, non potest non esse de Filio, si non est Filius de Spiritu sancto. Nulla enim alia ratione potest negari Spiritus sanctus esse de Filio.

Contra hoc ratiocinium objici posse ait S. Anselmus, Non esse consequens, ex eo, quod Pater unus est totus cum Filio, & a Patre oritur Spiritus sanctus, etiam

tiam a Filio hunc oriri: neque unitatem Deitatis in Patre, & Filio hanc habere vim consequentiæ. Sicut ex eo, quod unus Deus est Filius, & Spiritus sanctus, non sequitur genitum esse de Patre Spiritum sanctum, sicut Filius gignitur.

Cui objectioni sic respondet: Habent utique a Patre esse Filius, & Spiritus sanctus, sed diverso modo: quia alter nascendo, alter procedendo. Et ideo, cum nascitur unus, non potest cum eo nasci ille, qui per hoc alius est ab eo, quia non similiter nascitur, sed procedit. Et cum unus procedit, nequit ille simul procedere, qui per hoc est alius ab illo, quia non similiter procedit, sed nascitur. Et ideo non habet hic unitas illa vim consequentiæ: quia pluralitas obviat, quæ ex nativitate nascitur, & processione. Nam etsi per aliud non essent plures Filius, & Spiritus sanctus, per hoc solum essent diversi. Id sensu causali intelligendum, non formali, ut Theologi de Schola loquuntur: ex diversa enim Processione diversæ Relationes existunt, & Personæ distinctæ. Quæ Theologorum distinctio ex ipsomet S. Anselmo accepta est, dicente: Supradicta vero relationis oppositio, quæ ex eo nascitur, quia supradictis duobus modis Deus de Deo est, &c.

Et Cap. V. probat Filium docuisse, Spiritum sanctum a se procedere, cum docuit ipsum procedere a Patre, his Domini verbis: Paracletus Spiritus sanctus, quem mittet Pater in nomine meo; Et: Cum autem venerit ille Paracletus, quem ego mittam vobis a Patre. Quid porro est, Mittet Pater in nomine Filii, nisi mittet Pater, tanquam si mittat Filius: ut in missione Patris, missio intelligatur Filii? Quid vero est: Ego mittam a Patre; nisi, Ego mittam, tanquam si Pater mittat, ut una, & eadem sit missio mea, & Patris . . . Unde enim Filio cum Patre dare simul, vel mittere Spiritum sanctum, & hunc esse utriusque, si simul non est de

de utroque? Cur enim magis dat Filius Spiritum sanctum, quam Spiritus sanctus Filium? Aut cur magis Spiritus sanctus est Filii, quam Filius Spiritus sancti? nisi quia Filius non est ita de Patre, si simul & Spiritu sancto, sicut Spiritus sanctus est de Patre simul, & Filio? si ergo Spiritus sanctus non de Filio, non datur a Filio, nec dicitur esse Filii: sicut Filius non datur a Spiritu sancto, nec dicitur esse Spiritus sancti, quoniam non est de Spiritu sancto. Si autem dicunt, quia Spiritus sanctus mittit etiam Filium, sicut idem ipse dicit per Prophetam: Et nunc Dominus misit me, & Spiritus ejus: hoc secundum hominem, quem gerebat, intelligendum est, qui Patris, & Spiritus sancti una voluntate, & dispositione mundum redempturus in mundo apparuit.

Idem confirmat cap. 6. ex illis Domini verbis de Spiritu sancto: Non enim loquetur a semetipso; sed quaecunque audiet, loquetur. Quid est, Non loquetur a semetipso, inquit S. Anselmus, nisi ab alio habet, quod loquetur? Unde addidit: Sed quaecunque audiet, loquetur. Quid est, Audire Spiritum sanctum, nisi quasi discere? Et quid est discere, nisi scientiam accipere? Si ergo scientia ejus non est aliud, nisi essentia ejus, ab illo habet essentiam, a quo audit ea, quae loquitur, & quae docet: Quoniam idem est illi loqui, quod docere. Non audit autem, neque habet essentiam ab alio, nisi a Patre, & Filio, Verum si habet esse a Patre secundum supradictam rationem, habet & a Filio. Unde & idem Filius dicit: Ille de meo accipiet, & annuntiabit vobis. „ Quippe quid est aliud hoc dicere, quam me „ audiet? hoc est, a me scit, quod annuntiabit vobis? Cum dixit: „ Quaecunque audiet, loquetur: „ non determinavit a quo audiet. Cum vero ait, De „ meo accipiet; ne quis soli Patri attribuat, quod ab „ alio audit, aperte se esse a quo, sicut a Patre scientiam, sive essentiam accipiat, demonstrat. Sicut „ enim cum dicitur: „ Non loquetur a seipso, sed „ quaecun-

„ quæcunque audiet, loquetur, „ significatur ab eo
 „ esse & procedere, a quo audit; ita cum profert Fi-
 „ lius: „ De meo accipiet: „ Palam ostendit eum de
 „ suo: hoc est, de essentia sua essentiam habere, &
 „ procedere. „ His adde Julianum Pomerium, Vigi-
 lium Tapsensem, Agnellum, Cassiodorum, Isidorum
 Hispalensem, Alcuinum, quorum testimonia profert
Æneas Parisiensis lib. adversus Græcos, Tomo VII.
Spicilegii.

*Photius
 refellitur.*

XXII. Ex his Photius refellitur, qui tum in Episto-
 la Encyclica, tum in Epistola ad Aquilejensem Ar-
 chiepiscopum, effutiit, Dogma de processione Spiritus
 sancti a Patre, & Filio blasphemum esse, repugnare
 Christi verbis, dicentis: *Spiritus, qui procedit a Patre:*
 & Sacris Synodis, & SS. Patribus, Athanasio præci-
 pue, Gregorio Theologo, Basilio, Chrysostomo, S.
 Leoni, adversari. Si decem, vel viginti ex Patribus
 dixerint Spiritum sanctum a Filio procedere, sexcen-
 tos id nequaquam dixisse. Quosdam SS. Patrum mul-
 tis in rebus sæpe a rectorum dogmatum exacta via
 recessisse: in iis eos non admitti, in aliis tamen reci-
 pi: Quod Dionysii Alexandrini, Methodii, Irenæi,
 Papiæ probat exemplis. Eodem etiam pacto, inquit, si
 qui illorum deducti sunt, ut dicerent Spiritum sanctum
 a Filio procedere, illud quidem, quod repugnat Do-
 minicis verbis, non suscipimus, ipsos tamen venera-
 mur, & a Patrum numero non segregamus. S. Leo-
 nem impudenter appellat velut errori suo faventem:
 quem tamen evertit, non solum loco inter probationes
 laudato, sed etiam Epistola 39. seu 16. in Editione P.
 Quenellii, ad Turribium data, cap. 1. ubi contra Pri-
 scillianistas sic loquitur: Primo itaque Capitulo de-
 monstratur, quam impie sentiant de Trinitate divina,
 qui & Patris, & Filii, & Spiritus sancti unam, atque
 eandem asserunt esse Personam; tanquam idem Deus
 nunc Pater, nunc Filius, nunc Spiritus sanctus nomi-
 ne-

netur: Nec alius sit qui genuit, alius qui genitus est, alius qui de utroque processit.

Objiciunt Schismatici, in Synodo Ephesina *Carisium* ^{Græco-} Presbyterum de confecto Symbolo Nestorii, quod *Ana-* ^{rum Schis-} *stasius*, & *Photius* Nestoriani per *Antonium*, & *Jaco-* ^{matico-} *bum*, qui *Theffaradecatitarum* hæresi antea ejurata, *Ne-* ^{rum obje-} *storio* se addixerant, publicarunt verba facientem, in- ^{ctionibus} *responde-* *ter* alia in eo contenta, hæc recitare. „ Et in *Spiri-* *tum* sanctum, qui cum sit ex Dei Substantia, Filius „ non est, sed Substantialiter Deus: utpote ejus Sub- „ stantiæ existens, cujus est Deus, & Pater, ex quo „ quidem est secundum substantiam peculiari ratione, „ præ universa creatura; quam non essentialiter, seu „ causalitate creationis ex Deo censemus esse. Sed „ nec Filium illum putamus, neque per Filium Sub- „ stantiam sortitum. „ In hac Professione Fidei, inqui- unt, Spiritus, per Filium non esse asseritur. Illam Sy- nodus audivit, discussit, reprehendit ea, quæ reprehensionem digna erant: quod traditur de sancti Spiritus origine, reliquit intactum. S. *Cyrillus* duodecim *Capitula* proposuit *Nestorio*, ejus erroribus opposita, quæ profiteri, & quibus subscribere deberet; in quibus de *Processione* Spiritus sancti ne verbum quidem habetur, Immo *Cælestinus* Papa, tum in *Epistola* ad *Nestorium*, tum ad *Clerum Constantinopolitanum*, hunc *Nestorio* errorem non exprobrat. Denique *Theodore-* *tus* S. *Cyrilli* *Capitula* 12. reprehendens, *Propositio-* *nem* quæ ex *Filio*, aut per *Filium* Spiritum sanctum existentiam habere asserit, ut blasphemam, ac impiam rejicit. Cui objectioni S. *Cyrillus* nihil respondit omnino, *Theodoreti* sententiam, quod in aliis sibi ob- jectis non fecit, silentio suo approbare visus. Cum itaque *Processio* Spiritus sancti ex solo Patre publice lecta in Synodo, & *Theodoreti* *Scripto* publice contra S. *Cyrillum* defensa, non fuerit a Patribus *Ephesinis* rejecta, sententiam illam hæreticam non judica- runt.

Re-

Respondeo. Synodi Ephesinæ Patres, non omnes
Nestorii errores examinasse, ac damnasse, sed eos tan-
 tum, quos in Mysterium Incarnationis evomuerat, pa-
 rum sollicitos, si quid non satis caute de Trinitate af-
 firmasset. Quæ quamvis postea *Theodoretus* in pejo-
 rem sensum traxerit; attamen sancta Synodus, & *S. Cy-
 rillus*, ne Ecclesiæ Christi novam inferre contro-
 versiam viderentur, in præcipuum, & manifestum er-
 rorem subvertendum toti incubuere; quæ vero in re-
 ctum sensum trahi posse videbantur, neglexere. Verba
 porro Symboli, quod a *Carisio* Presbytero lectum est,
 sensum Catholicum patiebantur: Scilicet Spiritum san-
 ctum existentiam per Filium non habere, id est, non
 fuisse factum, nec creatum a Deo per Filium, cum
 reliquis omnibus creaturis. Ideo hæc Propositio non est
 a Concilio reprobata. Sed cum in eodem falso Sym-
 bolo scriptum esset: „Primo quidem, ac præcipue Deum
 „ Verbum, qui secundum essentiam Dei Filius, & Do-
 „ minus est, mente concipientes, mox vero in illo, &
 „ cum illo, quod assumptum est, hoc est, Jesum a
 „ Nazareth, animo complexi, quem Deus Spiritu, &
 „ virtute innunxit, tanquam in conjunctione cum Dei
 „ Verbo, filiationis, & dominationis participem.“ Ex
 quibus verbis dubium nascebatur, an Spiritum San-
 ctum proprium Filii, vel alienum: & aliena, non pro-
 pria virtute Christum miracula facientem *Nestorius* as-
 sereret; *S. Cyrillus* latenti veneno antidotum opposuit
 Anathematismo IX. docens Spiritum, per quem Filius
 in natura assumpta miracula patravit, Proprium Filii es-
 se. Quod *Theodoretus* ad Processionem Spiritus sancti
 conversum, calumniandi libidine reprehendit. Ejus
 vero criminationem *S. Cyrillus* non neglexit, sed ejus
 objectionem confutavit ipsius Christi verbis; Omnia quæ-
 cunque habet Pater, sua esse, &c. „Procedit enim,
 „ inquit, ex Deo, & Patre Spiritus sanctus, secundum
 „ Salvatoris vocem: sed non est alienus a Filio: o-
 „ mnia enim habet cum Patre; & hoc ipse edocuit de
 „ Spiritu sancto. Omnia, quæcunque habet Pater, mea
 „ sunt.

„ sunt. Pròpterea dixi vobis, quia de meo accipiet;
 „ & annuntiabit vobis. “ Manuel Calecas lib. 2. con-
 tra Græcos, ait, S. Cyrillum, & Ephesinos Patres, sa-
 pientiores Medicos imitatos fuisse, qui cum infirmum
 gemino morbo laborare animadverterint adversus eum,
 qui perturbat magis, & sectione indiget, etsi in suo
 genere minor esse videatur, prius armantur. Et Judi-
 ces sæpenumero reum aliquem nacti plurimis crimini-
 bus obnoxium, illud unum, in quo deprehensus fuerit,
 omiſſis interim cæteris, illi maxime objiciunt. Ita in
 causa Nestorii Patres se gessisse, præcipuum errorem
 discussisse ac damnaſſe, alios, qui non ita erant mani-
 festi, neglexisse.

Objicit Photius. Leonem III. Romanum Pontificem
 immaculatam fidei doctrinam quibusdam ancylibus quasi
 clypeis constructis, & columnis erectis scripsisse, & ad
 Ecclesiæ valvas in conspectu omnium collocasse, ut nul-
 lo modo Novatoribus pateret aditus depravandi Fidei
 Symbolum, & asserendi Filium secundam causam Spi-
 ritus sancti præter Patrem. Ita scribit in Epistola ad
 Aquilejensem Patriarcham.

Réſpondeo. Faëtum Leonis III. Photio non favere:
 qui tametsi illud, *Filioque*, addi Symbolo, & cantari
 non probaverit, nulla causa tunc id postulante, nulla
 urgente necessitate, & Symbolum absque illa additio-
 ne in argenteis tabulis exaratum servari jusserit ad
 memoriam posteritatis sempiternam: tamen Processio-
 nem Spiritus sancti a Patre, & Filio, ceu dogma fidei
 ab Ecclesia credi professus est, ut constat ex Actis
 Collationis Legatorum Gallicanæ Ecclesiæ, & Caroli
 Magni Imperatoris, ex Synodo Aquisgranensi ad Se-
 dem Apostolicam directorum cum Leone III. quæ ex
 Abbate Smaragdo Sirmondus descripsit Tomo II. Con-
 ciliarum Galliæ: Lectis enim a prædictis Missis per
 ordinem testimoniis, de Processione Spiritus sancti a
 Patre, & Filio, atque a Domino Apostolico diligentissi-

Bernario
 Worma-
 tiensi,
 Jesse Am-
 bianensi

me

Episcopo me auditis, ait: Ita sentio, ita teneo, cum his Aupis, & A-
 dalardo
 Abbatibus, & sacrae Scripturae Auctoritatibus. Si quis
 Corbejen- aliter de hac re sentire, vel docere voluerit, defen-
 do, & nisi conversus fuerit, & secundum hunc sen-
 si.
 sum tenere voluerit, contraria sentientem funditus ab-
 jicio. Rogantibus deinde Legatis cur non esset bonum
 inferere Symbolo, & cantare; quod credere bonum
 erat: Respondet Pontifex: Bonum certe, & valde bo-
 num, utpote jam Fidei Sacramentum magnum, quod non
 licet non credere, quisquis ad hoc valet pertingere.
 Quærentibus rursus Legatis, Num Patres, qui in sex
 universalibus præcipuis Conciliis sederant, recte non
 fecissent, si quatuor tantum addendo syllabas tam
 pernecessarium Fidei Sacramentum cunctis deinceps sæ-
 culis perspicuum redderetur, Pontifex respondet:
 Sicut non audeo dicere, non bene fecisse, si fecissent; quia
 procul dubio sicut cætera, quæ vel omiserunt, scientes uti-
 que, & non tam humana, quam divina illuminati sapien-
 tia fecerunt: ita quoque non audeo dicere istud, eos nobis
 minus intellexisse, perpendisse, cur dimiserunt, vel cur di-
 missum, ne ultra mitteretur, sicut & cætera prohibuere.
 Tu, & tui videte, quid sentiatis de vobis. Nam & ego
 me illis non dico præferam; sed etiam illud absit mihi,
 ut coequare præsumam. Reponunt Legati, nec tam
 superbos se esse, ut illis sese non tantum præferre, sed
 vel coequare præsumant. Sed inquiunt: Quia præfa-
 tum Symbolum a quibusdam ita cantari reperimus, &
 quod id Ecclesiasticæ congruere Fidei, sicut sentiamus, uti-
 que cognovimus: atque per hoc, & nunc jam plurimos
 doctos, & sine fine usque in finem sæculi, de tanto My-
 sterio, si ita teneatur, instruendos esse cognovimus, melius
 nobis visum fuit cantando tantos instruere, quam ta-
 cendo indoctos relinquere. Pontifex ipsos interrogat:
 Num universa hujusmodi Fidei mystica Sacramenta, quæ
 Symbolo non continentur, sine quibus, qui ad hoc pertin-
 gere potest, Catholicus esse non potest, Symbolis inferenda,
 & propter compendium minus intelligentium, ut cuique li-
 buerit, addenda sunt? Legati respondent: Nequaquam,
 quia

quia non æque omnia necessaria sunt. Et rogant Papam, ut det aliquid æque necessarium, quod symbolo desit, ac illud de Processione Spiritus sancti a Patre, & Filio. Respondet ille: Numquid magis salutare est credere, periculosumve non credere Spiritum sanctum a Filio sicut a Patre procedere, quam Filium Sapientiam Deum a Sapientia Deo, veritatem Deum a veritate Deo genitum esse, & tamen utrumque unam sapientiam, unam veritatem essentialiter Deum esse; cum tamen constet id a SS. Patribus eidem Symbolo inditum non esse? Objicientibus Legatis cantandi Symboli datam esse ab ipso Pontifice licentiam, respondet ille: Ego licentiam dedi cantandi, non autem cantando quippiam addendi, minuendi, seu mutandi: & ut expressius aliquid, quia vos cogitis, loquar: quamdiu vobis in hoc satis fuit, quomodo in hujusmodi cantando, vel celebrando Sacrosanctis Mysteriis sancta Romana tenet Ecclesia, nequaquam aut nobis in talibus laborare, aut aliis laborandi occasionem necesse fuit ingerere. Quod vero asseritis, ideo vos ita cantare, quoniam alios in istis partibus vobis priores audistis cantasse, quid ad nos? Nos enim idipsum non cantamus, sed legimus, & legendo docere, nec tamen legendo, aut docendo addere quippiam eidem Symbolo inferendo præsumimus. Quæ vero prædictis Symbolis Fidei tantum non congruentia deesse cognoscimus, non (ut sæpe dictum) inferere præsumimus; sed locis temporibusve opportunis, quibus competit, ministrare curamus.

Objiciunt Photius, cæterique Schismatici Synodum Constantinopolitanam sub Joanne VIII. celebratam, in qua Legati Apostolici Symbolo Fidei, quo Spiritus Sanctus tantum dicebatur a Patre procedere, subscribere; & ne aliquid symbolo Fidei adderetur, vetitum est.

Respondeo, Synodum illam non fuisse legitimam, cui Photius præfuit, depravatis Literis Romani Pontificis, Octavamque Synodum Oecumenicam damnavit,

Sive Com-
monito-
rium Le-
gatis da-
tum
a
Summo
Pontifice.

vit, & in qua Legati mandata Sedis Apostolicæ violarunt, & Ecclesiæ causam prodidere. Nec tamen ulla mentio de Processione Spiritus Sancti, aut de adjectione ad Symbolum, hac in Synodo facta est. Si quis enim in extremo Gestorum Synodi ipsius ordine de additione dictum putat, quod scilicet non oporteat auferre, vel addere; quod etiam quidam ad seducendos simpliciores obtendunt: sciendum est hoc a quibusdam, postea Gestis Synodalibus appositum, hinc ostendere nitentibus, hujusmodi additionem fuisse prohibitam. Hoc autem rationem non habere, perspicuum est. Primum quidem, quoniam in Gestis hujus Synodi Commentariolum quoddam est, eorum, quæ in eo Concilio erant discutienda, expositionem per ordinem continens, quod Legati Synodo proposuerunt: Commentarium sibi a Summo Pontifice datum asserentes, ut meminissent, quæ in ea Synodo vel dicenda, vel facienda essent. Neque enim in eo quidquam de additione, vel de Symbolo omnino scriptum est. Et certe id in prima statim fronte ponendum fuit, sive a Romano Pontifice illis de hoc fuisset quidquam imperatum, sive etiam Synodus illa, quam quadringentorum ferme Episcoporum implebat numerus, blasphemam hanc additionem putabat, cur non principaliter de illa verba fecit? Ita enim in præcedentibus Synodis de fide primo loco semper agebatur. Cur autem in Deum blasphemantibus conveniebant, ipsisque de concordia ad invicem tuenda obtemperabant, vel omnino sub silentio se continebant. Quando vero nihil dixisse comprobantur, cui non perspicuum sit, veram eos illam additionem existimasse. Neque enim dici potest eos ignorasse Latinos cum additione Symbolum legere, cum id Oriens totus jam tunc, saltem e B. Maximi temporibus didicerit? Deinde, ut concedamus, Photium additionem non admisisse: rationabile certe non erat, posteaquam a Romano Pontifice Patriarcha confirmatus fuerat, verbum de additione movere: ne vix tandem voti compos effectus, per illum rursus abrogatus, amitteret omnia. . . . Et illud autem indicant adjectum a quibusdam, quod post plurima, Imperatorum anni, subscriptiones-

nesque Episcoporum annotatae sint, & gloria reddita sit Deo pro Ecclesiae unionem. Quae omnia in fine Gestorum Synodalia scribuntur. Quod autem de non adjiciendo, vel auferendo adjectum est, seorsim positum, & ab aliis aperte disjunctum, & separatum est. Non igitur suscipiendum est post eorum, quae inquirebantur, enodationem, post compositas res, post finem denique Concilii, post illa, quae in fine Synodorum apponi consueverunt, rursus illos putare de his agere coepisse, de quibus nulla esset facta mentio. Aut enim principaliter ea res agenda fuit, aut non ita praetereunter, & intempestive, & praeter locum debitum agenda. Ita respondet Manuel Calecas lib. 4. contra Graecos.

Objicit Photius, Quis cultui initiatus Christiano ferre queat duplicem in Trinitate causam dari, Patrem nempe causam Filii, & Spiritus? Spiritus autem causam Filium? Hoc est, inquit, Monarchiam in duplicem Deitatem dissolvere.

Præterea, Si proprium sit Spiritus solius in diversa principia relationem habere, solius erit Spiritus principium habere multiplex, & non unum.

Tertio, Spiritus procedit a Filio. Utrumne eadem Processione, an adversa Processione a Patre. Si eadem, quomodo non communicantur proprietates. Si contraria, in Marcionis, & Manetis hæresim impingitur.

Respondeo, Non esse duplicem causam (ut Graeci loquuntur) id est, „ Principium duplex Spiritus Sancti, quia vis eadem spirativa est Patris, & Filii: ad „ quos unica relatione refertur Spiritus sanctus, ut ad „ unum Principium, sicut & eadem Processione ab utroque procedit, ut amborum communis amor. „ Nec propterea communicantur proprietates, immo communicarentur, nisi Spiritus sanctus a Filio procederet,

ret, quia nulla Filium inter; & Spiritum Sanctum intercederet relatio, quæ in sola origine fundatur. „ Non „ igitur simpliciter aliqua duo sunt Pater, & Filius, „ ex quibus Spiritus Sanctus provenit. Nam neque „ duæ res propriæ sunt, sed una; neque duæ substantiæ, sed una: neque duo principia, sed unum; neque duo Dii, vel Domini, seu Sancti, sed unus „ Deus, unus Dominus, unus Sanctus. Unde patet, „ quod secundum quid duo dicuntur, Pater, & Filius, veluti duæ Personæ, duæ Hypostases. Igitur „ cum hæ duæ Personæ non sint duo principia, neque duo simpliciter, manifestum quidquid ab iis provenit, ex duobus minime prodire principiis, posito, „ & concessio Spiritum Sanctum ex utroque procedere. Atque ideo impossibile est colligi duo principia „ esse Patrem cum Filio. *Id illustratur exemplis.* Eadem substantia semen, fructus, & esca dici potest: „ semen, respectu ferendæ telluris; fructus, respectu præteritæ messis: Esca vero, ut in corporis permutanda substantiam. *Nec tamen recte colligitur;* „ Si esca ex semine, & fructu proveniat, quod ex „ duobus ideo principiis progrediatur. Quippe non sunt „ duo semen, & fructus, nisi ratione; quemadmodum „ ascensio, & descensio: via scilicet Thebis Athenas, „ & Athenis Thebas.... Sic quidem Pater, & Filius „ unum ambo principium existunt Spiritus Sancti, neque ideo colligitur Patrem esse Filium, vel Filium „ Patrem, seu ambos duo principia. „ Ita respondet Hugo Etherianus lib. 1. De hæresibus, quas in Latinos Græci devolvunt, cap. 4. Qui, & inde perperam colligi ostendit personalium proprietatum confusionem. Quemadmodum enim Pater, non in eo quod Pater; emittit, ita & Filius, non in eo quod Filius, causa, principiumque Spiritus. *Id exponit exemplo.* Si enim Dei, & hominis Filius una Persona est, & divina humanaque natura unus Christus: non debet inopinabile, duas personas unam Spiritus Sancti causam esse, videri. Sic ille, lib. 2, cap. 4.

Id rursus alio illustratur exemplo. Tres Personæ mundum hunc, creatasque res universas producunt: neque tamen aut non Personæ tres sunt invicem distinctæ; aut causæ tres, principiaque sunt. Eccur? Quia non ea ratione res creatas producunt, qua mutuo differunt; sed quatenus in eandem essentiam, & vim procreatricem conveniunt. Sic Pater, & Filius, etsi duæ Personæ sint, non tamen principia sunt duo Spiritus sancti, quia unam, eandemque numero spirandi vim habent. Id egregie explicat Sanctus Anselmus, lib. De Processione Spiritus sancti, cap. 9. Quemadmodum igitur lacus non est de hoc, unde diversi sunt ab invicem fons, & rivus; sed de aqua, in qua unum sunt. Si ergo non magis est Pater hoc, unde Spiritus sanctus est, quam Filius, intelligi nequit, cur magis sit de Patre, quam de Filio. Quod si dicunt, non eum esse posse de duabus causis, sive ex duobus principiis: Respondemus, Quoniam sicut non credimus Spiritum sanctum esse de hoc, unde duo sunt Pater, & Filius, sed de hoc, in quo unum sunt; ita non dicimus duo ejus principia, sed unum principium. Quippe, cum dicimus, Deum principium creaturæ, intelligimus Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum unum principium, non tria principia, sicut unum, Creatorem, non tres Creatores, quamvis tres sint, Pater, & Filius, & Spiritus sanctus; quoniam per hoc, in quo unum sunt, non per hoc, in quo tres sunt, est Pater, aut Filius, aut Spiritus sanctus, principium, sive Creator. Sicut igitur, quamvis Pater sit principium, & Filius sit principium, & Spiritus sanctus sit principium, non tamen sunt tria principia, sed unum ita cum Spiritus sanctus dicitur esse de Patre, & Filio, non est de duobus principiis, sed de uno, quod est Pater, & Filius.

Addit Manuel Calecas lib. 3. contra Græcos. „Tantum vero abest, ut Romani, & Latini, duo Spiritus principia, duosve processus confiteantur, ut eos quoque anathematizent, qui talia dicere præsumant. Denique in Lugdunensi Concilio, Græcis,

„ Latinisque congregatis, hæc sententia promulgata
 „ est: quamplurimis in locis Græcis, Latinisque
 „ inscriptam literis, & libris, facile, qui quærit,
 „ invenit.

„ Gregorius X. in Generali Concilio Lugdunensi,
 „ Fideli, ac devota professione fatemur, quod Spiritus
 „ Sanctus æternaliter ex Patre, & Filio, non tanquam
 „ ex duobus principiis, sed tanquam ex uno princi-
 „ pio, non duabus spirationibus, sed unica Spiratione
 „ procedit. Hoc professæ est hætenus, prædicavit, &
 „ docuit: Hoc firmiter tenet, prædicat, profitetur,
 „ & docet Sacro-sancta Romana Ecclesia, Mater om-
 „ nium Fidelium, & Magistra: Hoc habet Orthodoxo-
 „ rum Patrum, atque Doctorum Latinorum pariter, &
 „ Græcorum incommutabilis, & vera sententia. Sed
 „ quia nonnulli propter irrefragabilis ignorantiam ve-
 „ ritatis in errores varios prolapsi sunt: Nos hujusmo-
 „ di erroribus viam præcludere cupientes; sacro ap-
 „ probante Concilio damnamus, & reprobamus omnes,
 „ qui negare præsumpserint, æternaliter Spiritum san-
 „ ctum ex Patre, & Filio procedere, sive etiam te-
 „ merario ausu asserere, quod Spiritus Sanctus ex Pa-
 „ tre, & Filio, tanquam ex duobus principiis, & non
 „ tanquam ex uno procedat.

Objicit Photius: Si Spiritus sancti spiratio commu-
 ne quiddam est Patri, & Filio, Spiritus sanctus pluri-
 bus proprietatibus distinguitur a Patre, quam Filius;
 ideoque proximior erit Paternæ substantiæ Filius, quam
 Spiritus sanctus. Id Photiani schismatis hæredes alio
 modo proponunt apud Manuelem Calecam lib. 3. con-
 tra Græcos. „ Si Spiritus sanctus etiam ex Filio pro-
 „ cedit, major quidem Spiritu Filius erit, secundum
 „ causam; eritque tertius a Patre. Ac Filius quidem
 „ similior Patri, utpote ex ipso sine medio existens:
 „ Spiritus vero Patri dissimilior, neque ita idem sicut
 „ & Filius. Erit etiam Filio minor, quippe, qui per
 „ illum

„ illum majorem connectitur Patri. Et Filius qui-
 „ dem minorem distantiam habebit ad Patrem: Spi-
 „ ritus autem majorem, maxime cum nullius cau-
 „ sa sit.

Respondeo, nego consecutionem antecedentis: So-
 la enim Processione, sive Spiratione passiva distingi-
 tur a Patre, & Filio Spiritus sanctus. Nec Paternæ
 substantiæ unus altero proximior est, cum uterque
 a Patre immediate procedat, ab eoque divinitatem
 totam accipiat, sed ille nascendo; iste procedendo.
 Quamquam non ita immediate se habeat ad Patrem
 Spiritus sanctus, si Personarum ordo spectetur. „ At
 „ ista sacris Doctoribus potius imputanda sunt, siqui-
 „ dem absurda videantur. Ipsi quippe sunt, qui
 „ Spiritum a Patre tertium docent, sumpta scilicet
 „ ab ipso Domino occasione in salutaris traditione
 „ Baptismatis, ac per Filium procedere dicunt, per-
 „ que ipsum Patri conjungi. Majorem quoque Fi-
 „ lium Spiritu sancto, magnus ait Athanasius. Quod
 „ si ista a Sanctis dicta sunt: omnino nulla eos, qui
 „ ista dicunt, absurditas sequitur. Prætereaque Spi-
 „ ritus sanctus, si a Patre quidem alio processu:
 „ a Filio autem alio procederet, essetque proces-
 „ sus ex ambobus duplex, fortassis haberet ratio-
 „ nem, culpæ differentiam processuum: quod etiam
 „ differenter a Patre, & Filio distaret Spiritus; ac
 „ propterea gradus in personis quosdam cogitare. Sin
 „ vero unus, idemque sibi ab utroque processus est,
 „ similiter etiam ad utrumque referetur. Itaque aut
 „ similiter utrique æqualis erit, nihilque distans,
 „ atque dissimilis. Sed enim, quemadmodum Pater
 „ non magis perfectus est, quam Filius: quod ille
 „ causa, iste causalis sit: neque ideo ab illo di-
 „ stat, etsi secundus ab eo causæ ratione dicitur;
 „ Divinitas enim in utroque una: ita & Spiritus san-
 „ ctus, etsi juxta unicum ejus, simplicemque Pro-
 „ cessum, ex Patre per Filium est, & ad Patrem, &

„ Filium veluti ad unum prodauctorem, spirantemque
 „ refertur; quorum & Spiritus est, & spiraculum di-
 „ citur: non tamen minor est Filio: neque Patre
 „ minor erit, licet per Filium Patri jungatur,
 „ alioquin & Filius erit dissimilis Patri, eo, quod cau-
 „ salis sit; etsi non ita sicut Spiritus, juxta tamen
 „ proportionis rationem. Et sicut Pater, causæ ra-
 „ tione, Filio major a plerisque Patribus asseritur,
 „ neque idcirco tamen Patre minor est Filius: ita
 „ & Filius, etsi major Spiritu dicitur, non tamen
 „ propterea Spiritus ipso erit minor. Quocirca Ma-
 „ gnus quoque Basilius dicebat: *Etsi Filio succedit*
 „ *ordine, & dignitate, non tamen alienæ naturæ est,*
 „ *Ista enim propter causæ, & causalis ad invicem or-*
 „ *dinem, & relationem dicuntur. Ordo autem, &*
 „ *ad aliquid quomodolibet habere, naturarum non*
 „ *facit differentiam. Nam verbi gratia, eo, quod a-*
 „ *micus sit, vel vicinus, vel magister, nihil in se*
 „ *ipsum alicui accedit, ut propter habitum perfectior*
 „ *in se ipso secundum essentiam sit. Neque si quis-*
 „ *piam filium, ac nepotem habeat, tertius maxime e-*
 „ *rit, vel similior, vel dissimilior avo secundum essen-*
 „ *tiam, quam filius. Quod si in rebus humanis ita*
 „ *contingit, multo magis in divinis personis, ubi una*
 „ *asseritur natura, ac præter solam, quæ secundum*
 „ *causam, & causale est differentiam, nulla alia discre-*
 „ *tio est. Ita respondet Manuel Calecas lib. 3. contra*
 „ *Græcos.*

Brevius id explicat Bessarion Cardinalis in Refuta-
 tione Antirrhethici Palamæ adversus duodecim Joannis
 Becci capita. Jam vero, inquit, si quis ad singularem
 emissionem, & identitatem Processionis ex utroque respi-
 ciat; tum hoc animadvertat, Patrem esse fontem, & cau-
 sam Divinitatis; immediate ex Patre esse Spiritum inveniet;
 eoque pertinere, quas affert sententias. Sin ordinem con-
 sideret, qui reipsa inest in Trinitate, nec sola nostra cogi-
 tatione constat; medium videbit esse Filium; & tertium

a Patre Spiritum, ac per Filium a Patre procedentem, ac priorem se cogitatione habentem Filium: quemadmodum Patrem habet Filius.

Objiciunt Schismatici: Una erit Patris, & Filii Persona, si spiratio Spiritus sancti sit utrique communis, cum Personæ proprietatibus distinguantur.

Respondet Gennadius Constantinopolitanus Patriarcha, in Expositione pro Concilio Florentino, c. 1. Sectione 10. Id nequaquam esse consequens, quia spiratio non est proprietas constitutiva Patris, & Filii, sive proprietas hypostatica, sed notionalis. „ Si, inquit, personale, sive hypostaticum Personæ Patris actum produci-
 „ ducendi poneremus, tunc utique id inconveniens sequeretur, vereque esset Filius una cum Patre Persona constitutivæ proprietatis cum eo communicans.
 „ Sed quia Personæ Patris constitutiva proprietas Paternitas, & generatio dicta est esse; producere vero proprietas, sive notio, quæ sequitur Personam constitutam ipsius; quæ necessitas est eum, qui cum illo communem habet eam proprietatem, quæ Personæ ejus constitutiva non est, unam esse cum eo Personam? Nam sicuti communicans cum Patre Filius, scilicet Spiritum ejus esse, quemadmodum & Patris, & mitti ab eo, quemadmodum & a Patre; tamen non cum eo Personas communicat, quia Spiritum dici Patris, vel ab eo mitti, non est paternæ Personæ constitutivum; sic neque qui productionem cum Patre communem habet in unam Personam conjungitur, quia producere non est paternæ Personæ constitutivum. Quod si mirum est duas Personas unum esse Principium, & non conjungi, magis mirum erit, quod tres Personæ sint unum principium, nec conjungantur.

Objicit Photius. Si Spiritus sanctus a Patre procedit, & Filio, in duplicem existentiae suae causam relatus, non evadet, quin & compositus sit.

Respondet Manuel Calecas lib 3. contra Græcos, primum id ipsis Patribus objicere debuisse, qui id, quod dicitur, *De meo accipiet*, pro eo, quod est, *Ex Filio*, exposuere. Deinde Spiritum Sanctum aliud a Patre, aliud a Filio non accipere. Sive igitur per se quis compositionem vult, nihil aliud, quam essentiam, & esse, & quod est, accipit: Esse vero, & essentia sancti Spiritus, & quod est, unum quiddam, & simplex est: sive propter eos, qui dant, aut producant, unum est Pater, & Filius. Non enim in quantum duo sunt, sed in quantum unum, ex Patre, & Filio est Spiritus sanctus, sed quemadmodum Filius totus ex toto; ita & Spiritus totus ex toto asseritur. Neque aliud quidem totum Pater, aliud autem totum Filius; sed unum totum est juxta Fidei positionem, gignendi, ac nascendi discretionem servata. Nullo ergo modo compositionem cogitare licet. Quamquam etiam si plusquam tres Personae esset Deus, nulla necessitas compositionis esset, & quod extremum, Processionis ordine a singulis acciperet. Non enim dantium multitudine, sed ex eorum, qui dant, eorumque, quæ insunt, differentia, composito judicatur. Si autem quæ dantur, differentia sunt, & quæ insunt, differre necesse est: atque ita compositum erit, quod ex bujusmodi constabit: quod in sancto Spiritu nusquam habet locum.

Objicit Photius: Quorsum e Filio procederet Spiritus Sanctus, si Processio a Patre sit perfecta? Est autem perfecta; quia perfectus Deus a Deo perfectio. Quæ autem illa a Filio Processio, & quam ob rem?

Respondet Bessario lib. De Processione Spiritus sancti, hanc objectionem erroneo niti fundamento, quod
ni-

nimirum Pater, & Filius duo sint distincta Spiritus S. principia, duæque sint spirationes, quibus Spiritum sanctum producant. Sed cum unica sit, & singularis vis spiratrix, una, & singularis spiratio, una & singularis Spiritus ab utroque Processio, nulla inter ipsos, & eorum actiones comparatio fieri potest.

Idem ante Bessarionem responderat Manuel Calecas lib. 3. contra Græcos, additque eundem Paralogismum posse in Græcos retorqueri. Nam si perfecte a Patre mittitur Spiritus sanctus, superfluum erit, & a Filio mitti: Sin autem imperfecte; non ergo perfectus est Pater. Etsi perfecte omnia a Patre creata sunt, quid necesse fuit dicere: Omnia per ipsum facta sunt, sin autem imperfecte; contra Patrem blasphema nihilominus ora laxabunt.

Præterea vicissim illi interrogandi sunt, An perfecta sit mundi ex Patre creatio, vel non. Si perfecta, cur Filius, & Spiritus sanctus causa ejus sunt. At si imperfecta, & ideo Filius & Spiritus assumuntur, animadvertant, quid affirmant. Sed perfecta, ut arbitror, est ex Patre entium productio, una, & eadem numero Filii, & Spiritus ad ea producenda operatio, neque alia est illius, alia horum. Sic ergo & his evenit. Perfecta est, & magis quam perfecta est ex Patre Spiritus sancti Processio: una, & eadem numero est, quæ est ex eodem Filio Processio. . . . Cum una, & eadem numero potestate uterque producat.

Objicit Photius. Si omnia Patris, & Filii communia sunt, certe ea, quæ Spiritum spectant, sunt etiam communia; nempe Deus, Rex, Creator, Omnipotens. &c. Quod si Processio Spiritus sancti sit Patri communis atque Filio; tum a se ipso procedet Spiritus sanctus, ipse sibi principium erit.

Respondeo, absoluta omnia attributa personis tribus esse communia, & quæ ad creaturas ordinem habent, ut Creator, Dominus &c. Non autem proprietates Personarum. Harum enim quædam sunt hypostaticæ, quas *Hugo Etherianus* vocat *Personarum insignitivas*, sive, quæ Personas constituunt, cujusmodi tres solo in Deo reperiuntur, scilicet Paternitas; Filiatio, & Processio. Aliæ sunt notionales, quæ non constituunt, sed indicant Personas, & harum nonnullæ uni Personæ tantum conveniunt, ut esse ingenitum, Patri; aliæ duobus, ut spiratio activa Patri, & Filio.

Nec vero consequens est, etiam Spiritum sanctum suæ Processionis auctorem futurum; quia eandem habet essentiam cum Patre, & Filio. Siquidem non præcise id essentiae divinæ convenit, qua essentia est, ut producat Spiritum sanctum, sed essentia, qua Paternitate, Filiationeque affecta est, & modificata; quibuscum spirandi proprietas complexa est, ut Theologia docet.

Objicit *Nicolaus Metonensis*, apud *Hugonem Etherianum*, lib. 11. Si, quia natura unum sunt Pater, & Filius, ideo ut ex Patre, ita ex Filio dandum est procedere Spiritum sanctum; consequens erit, & Filium ex Spiritu sancto, sicut ex Patre generari, quia Pater, & Spiritus sanctus unum sunt natura.

Respondet *Hugo Etherianus*, Latinos non ideo asserere, Spiritum ex Filio esse, quod Pater, & Filius unus Deus sint; sed propterea propugnare ipsius ex utroque Processionem. Quia æqualiter Filii, atque Patris existit, non condibiliter, non nascibiliter, non possessive, sed similiter amborum est, nequaquam ut actus, & opus est hominis, sed quodammodo ut radii alma lux existit & Solis. Quamobrem consequens non est, ut Filius sit ex Patre, & Spiritu sancto, propter unitatem naturæ, sicut Spiritus sanctus est ex Patre,

tre, & Filio propter unitatem virtutis spiratricis. ,, In
 ,, quibus enim nihil indignum, nec indecens Divinas
 ,, Personas consequitur, in his Patrem dicimus causam,
 ,, & Filium concausam, nec aliqua injuria Filio, Pa-
 ,, trive, aut sancto Spiritui corrogatur. Nam in lega-
 ,, tionibus, & donationibus Spiritus, semper Patris Fi-
 ,, lius confors est. At Spiritum dicere Patrem, seu
 ,, Filium Spiritum appellare, execrabile, profanumque
 ,, est. Sed propositio, quæ dicit: Emissionem Spiritus
 ,, Patri, & Filio communem esse, proprium Paternæ
 ,, Personæ, quo aptus natus est insigniri Pater solus,
 ,, non interimit: ,, Sicut interimeret proprietatem in-
 signitivam Filii Processio ex Spiritu sancto.

Objiciunt Schismatici Græci: Si ex Patre est Fi-
 lius; ex Patre autem, & Filio Spiritus sanctus, nepos
 erit Patris Spiritus.

Respondent Catholici Doctores, Id non esse con-
 sequens. Nam ut nepos quispiam sit, gigni eum o-
 portet a Patre, & diversa quidem generatione ab illa,
 qua is, qui nepotem proxime genuit Pater, a suo
 patre, nepotis avo, genitus est. At Spiritus sancti Pro-
 cessio neque generatio est, neque Patris, & Filii actio
 diversa.

Objiciunt Græci Schismatici post suum Photium illa
 Christi verba, Joannis XV. Cum autem venerit Para-
 clitus, quem ego mittam vobis a Patre, Spiritum verita-
 tis, qui a Patre procedit.

Respondet Hugo Etherianus, lib. 3. Morem hunc
 esse Scripturæ Sacræ, ut quædam certis Personis attri-
 buat, quæ aliis æquo jure conveniunt. De Filio enim
 scriptum est: Erat lux vera. Nec ideo falsa lux est
 Pater, vel Spiritus: tres enim Personæ unum lumen e-
 xistunt indifferenter, & inde mutabiliter: quia nihil mi-
 norationis habet Filius ex eo, quod dicit; ,, Omnia, quæ
 ,, de

„ dedisti mihi: Sicut nec Pater, ex eo quod scriptum
 „ est: „ Cum tradiderit Filius Regnum Deo, & Patri.
 Quia non ei ut possessionem donando tribuit, sed ut Filio
 heredi universorum, quæ Patris sunt, Christo scilicet,
 qui est Dei virtus, & Dei sapientia. Amplius de consum-
 matione Salvator Discipulos instruens dicit: „ De die illa
 „ & hora nullus scit, neque Angeli in Cœlo, nisi Pa-
 „ ter solus. Quis cogitet filium exceptum esse, seu Spi-
 ritum, ab illa cognitione? Igitur sicut falsum est,
 Dominum non habere consummatissimam illorum temporum,
 & illius diei scientiam quod dixit: „ Nemo novit nisi Pa-
 „ ter solus: Et, Quæ Pater posuit in sua potestate:
 „ ita non est credendum, Filium non emittere Spiritum,
 quod is dixerit: „ Qui a Patre procedit; & non adje-
 cerit, a se Filio. Quod si pro eo, quod ibi scriptum est,
 manifeste Spiritum ex Filio procedere credere non oportet;
 propter eandem causam neque dicendum, neque credendum
 erit, quod Spiritus apud Deum erat. In principio erat,
 Deus, ex Deo erat lumen verum, terræ Cœlique factor, &
 quod Deus Trinitas sit, tres quoque Personæ unus Deus:
 cum neque hoc nomen Persona, neque hoc nomen, Tri-
 nitas, Sancti Symboli editio expressit. Amplius: „ Qui-
 „ cunque inquit Apostolus, in Christo baptizati estis,
 „ Christum, induistis. At nusquam sine Spiritu sancti-
 ficatio perficitur, sed in Filio Patrem Spiritumque si-
 gnificavit. Et alibi „ Nemo cognovit Patrem nisi Fi-
 „ lius, aut cui voluerit Filius revelare. Quo in loco
 Spiritus non nominatur, & tamen intelligitur: Nam Spi-
 ritus Sanctus & Filium cognoscit, & Patrem. Apud
 Matthæum loquitur Salvator. „ Si ergo vos, cum fi-
 „ tis mali, scitis bona data dare filiis vestris; quan-
 „ to magis Pater vester, qui est in Cœlis dabit bona
 „ petentibus se. Ergo non dabit eadem Filius bona?
 Et iterum: „ Non enim vos estis, qui loquimini, sed
 „ Spiritus Patris vestri, qui loquitur in vobis. Num-
 quid dum Patris Spiritum esse profitetur, eundem Fi-
 lii abnegat esse, sed scriptum est: Spiritum Filii sui
 misit. Si ergo in memorato capitulo scilicet, Spiritus,
 qui

qui a Patre procedit, intelligendum est, solo: hoc intelligendum est, solus, & solum: ut syllogistica necessitate inferri possit, Spiritum esse Patris solius, & non solius; & Filii solius, & non solius. Igitur ubicunque de Patre dicitur aliquid, nisi ad personalis distinctionem proprietatis vocabulum Patris proferatur, ut est; Pater dicitur, quia generat, quo in loco non subintelligitur cum eo generare Filius; idem de Filio intelligi oportet. Unde cum dicitur. Qui a Patre procedit: qui non nominatur cum Patre, subintelligitur necessario.

Cæteras Græcorum Schismaticorum argutiolas, & levioris momenti paralogismos, scilicet Photii, Nicolai Methonensis Episcopi, Nicetæ Philosophi Bazantini, Eustratii Metropolitæ Nicæni, Maximi Planudis, Nicolai Cabasilæ, Andronici Sebasti, Nili Theffalonicensis Archiepiscopi, Marci Ephesini Metropolitæ, Palamæ, Germani Constantinopolitani Patriarchæ, Metrophanis Episcopi Smyrnensis, Maximi Margunii, confutatos legere potes apud Hugonem Etherianum, in libris tribus de Hæresibus, quas Græci in Latinos devolvunt. S. Thomam in Opusculo contra Græcos, Joannem Beccum Patriarcham Constantinopolitanum, Demetrium Cydonium, Manuelem Calecam in libris quatuor adversus Græcos, Joannem Ordinis FF. Prædicatorum Provinciale Provincie Lombardiæ, causæ Latinorum in Synodo Florentina Patronum, cum in ejusdem Synodi Actis, tum in lib. de Processione Spiritus sancti, Bessarionem Cardinalem lib. de Processione Spiritus Sancti ad Alexium Lascarim; Gregorium Patriarcham Constantinopolitanum, & Gennadium ejusdem Urbis Patriarcham, in Expositione pro Concilio Florentino, c. I.

Ex quibus omnibus compertum est, quam recte in Concilio Lugdunensi II. sub Gregorio X., & in Concilio Florentino sub Eugenio IV. definiverit Ecclesia Spiritum sanctum a Patre, & Filio procedere. Verba Lugdunen-

gdunenſis Concilii ſupra dedimus. Concilii Florentini verba in Definitione Fidei ſubjicimus. „ In nomine „ ſanctæ Trinitatis, Patris, & Filii, & Spiritus ſan- „ Et (inquit Eugenius) hoc ſacro univerſali approban- „ te Florentino Concilio, definimus, ut hæc Fidei ve- „ ritas ab omnibus Chriſtianis credatur, & ſuſcipiatur, „ ſicque omnes profiteantur, quod Spiritus ſanctus ex „ Patre, & Filio æternaliter eſt, & eſſentiam ſuam, „ ſuumque eſſe ſubſiſtens, habet ex Patre ſimul, & Fi- „ lio, & ex utroque æternaliter tanquam ab uno „ Principio, & unica ſpiratione procedit; declarantes „ quod id, quod ſancti Doctores, & Patres dicunt: Ex „ Patre per Filium procedere Spiritum Sanctum, ad „ hanc intelligentiam tendit, ut per hoc ſignificetur, „ Filium quoque eſſe ſecundum Græcos quidem cau- „ ſam, ſecundum Latinos vero principium ſubſiſten- „ tiæ Spiritus ſancti, ſicut & Patrem. Et quoniam „ omnia, quæ Patris ſunt, Pater ipſe unigenito Filio „ ſuo, gignendo dedit, præter eſſe Patrem, hoc ip- „ ſum, quod Spiritus Sanctus procedit ex Filio, ipſe „ Filius a Patre æternaliter habet, a quo etiam æter- „ naliter genitus eſt.

A S S E R T I O II.

*Additio verborum illorum, FILIOQUE, ad Sym-
bolum, jure facta eſt, nec Latini propterea vio-
lati Symboli rei dici poſſunt. Ratio igitur legi-
tima hæc nequaquam fuit, cur Græci a Roma-
næ, & totius Occidentalis Eccleſiæ Communio-
ne deficerent.*

Revocanda ſunt in memoriam, quæ de tempore hujus ad Symbolum factæ acceſſionis diſſeruimus Articulo III. Diſſertationis 37. in Hiftoriam Eccleſiaſticam Sæculi IV. Legitur (ut dicimus) in Concilio Toletano III. ſub Reccaredo Rege, anno Chriſti quin-
geſimo octogefimo nono, in quo Symbolum Con-
ſtan-

Constantinopolitanum a Rege cum hac additione recitatur. In Concilio Toletano Quarto, anno Christi sexcentesimo trigesimo tertio legitur non quidem in Symbolo; sed in expositione Fidei cap. I. in Concilio Toletano Sexto legitur pariter, non in Symbolo, sed cap. I. quo explicatur doctrina Fidei. In Concilio Toletano VIII. sub *Recesuinto* Rege, anno Christi sexcentesimo quinquagesimo tertio Symbolum recensetur, prout in sacris Missarum solemnibus in Ecclesiis Hispaniæ recitari consueverat, in eoque hæc habentur de Spiritu sancto: *Credimus in Spiritum sanctum, Dominum, vivificantem, ex Patre, & Filio procedentem.* Legitur, & in Professione Fidei edita a Patribus Concilii Toletani XI. In Symbolo recensito a Patribus Concilii Toletani XII. anno Christi sexcentesimo octogesimo primo, & Concilii Toletani XIII. anno Christi sexcentesimo octogesimo tertio, & Toletani XV. anno Christi sexcentesimo octogesimo Octavo. Et XVII. anno sexcentesimo nonagesimo IV. In Concilio Forojulienfi sub *Paulino* Patriarcha, habito anno Christi septingentesimo nonagesimo primo, in Symbolo Fidei hæc de Spiritu sancto leguntur. *Qui ex Patre, Filioque procedit.* De additione illa *Missi Caroli Magni, Bernarius, & Jesse, Episcopi, & Adalardus Corbejensis Abbas*, anno Christi octingentesimo nono cum *Leone III.* Pontifice Maximo Romæ disceptarunt. Qua ex Collatione superius nonnulla recensuimus, & in Dissertatione laudata Sæculi Quarti. Quæstio, & de Processione Spiritus sancti agitata fuerat in Synodo Aquisgranensi eodem anno, quam *Joannes* quidam Hierosolymitanus Monachus commoverat, teste *Adone Viennensi* in Chronico, cui & *Regino Abbas* suffragatur.

Sanctum Henricum Imperatorem auctorem fuisse Benedicto Octavo Pontifici Maximo, ut hæc verba, Filioque ad Symbolum adderet, illudque eo cum additamento juberet Romæ decantari, asserit Ludovicus Maimbourg in Historia Schismatis Græcorum, lib. II.

Ludovicus Maimbourg. refellitur.
 te-

Romana
Ecclesia
in solidi-
tate Ca-
tholica
Fidei per-
manet in-
concussa.

testemque laudat Bernonem Augiensem Abbatem in lib. de rebus ob Missam spectantibus. At de hac additione silet omnino Abbas, Berno, cujus hæc sunt verba cap. 11. „ Si ideo illum Angelicum Hymnum prohibemur in festivis diebus canere, eo, quod Romanorum Presbyteri non solent eum canere, possumus simili modo post Evangelium, Symbolum reticere. Quod Romani usque ad hæc tempora divæ memoriæ Henrici Imperatoris nullo modo cecinerunt. Sed ab eodem interrogati, cur ita agerent, me coram assistente, audivi eos hujusmodi responsum reddere, videlicet: quod Romana Ecclesia non fuisset aliquando ulla hæreseos fæce infecta; sed secundum sancti Petri doctrinam in soliditate Catholice Fidei permaneret inconcussa: & ideo magis his necessarium esse illud Symbolum sæpius cantando frequentare, qui aliquando ulla hæresi potuerunt maculari. At Dominus Imperator non antea desit, quam omnium consensu id Domino Benedicto Apostolico persuasit, ut ad publicam Missam illud decantarent. Sed utrum hanc consuetudinem servant adhuc, affirmare non possumus, quia certum non tenemus. Non minus falsum est, quod ibi asserit L. Maimbourg, Benedictum VIII. in Synodo Romæ celebrata, additionem verborum, *Filioque*, ad Symbolum approbasse. Nulla enim Synodi istius, aut Decreti in Monumentis Ecclesiasticis mentio penitus occurrit, nec P. Cossartius Societatis Jesu Presbyter, qui cœptam a P. Labbé Conciliorum postremam Collectionem studiose continuavit, ullam hujusmodi memorat Synodum. Laudat L. Maimbourg ad Marginem. Hugonem Etherianum, lib. 3. de Hæresibus, cap. 16. & Concilium Florentinum Sessione 7. Ferrariæ habita: Sed Hugo Etherianus ait, Antiquioris Romæ Antistitem Symbolo hanc dictionem, *Filioque*, apposuisse Sanctorum plurimum Episcoporum, & scientissimorum Cardinalium consensu habito. Pontificem vero non nominant, qui hujus auctor fuerit; nec ullo modo indicat fuisse Benedictum VIII.

VIII. aut quo tempore id factum sit. Nec etiam quo auctore Pontifice, & quando hæ voces ad Symbolum additæ sint, vel leviter innuit. En ejus verba: Hac ratione coacta fuit Romana Ecclesia, cum magnum videret impendere periculum: jam enim canebatur in Galliis, & Hispaniis. Quare placuit Summo Pontifici, cum multorum Occidentalium Patrum consensu, qui nec dignitate tenues, nec modici erant numero, illud explicare, quod dicimus, & sicut in Symbolo canimus. Nec vero existimavit Romana Ecclesia rem agere, quæ dederet. Et inferius: Unde, Patres optimi, sequitur, quod in Symbolo Romana dicit Ecclesia, neque additamentum esse, neque abrogatum, & justam explicationis illius causam fuisse, Fidei veritatem, rei necessitatem, Romani Pontificis auctoritatem, tot, tantorumque Patrum collectam Societatem.

Hanc in additionem, quæcunque tempore facta sit, *Additio* velut in Symboli interpolationem, Græci Schismatici *vocis, Filioque ad* impotenter debacchantur, Latinosque illius auctores in *Symbolum. Conciliorum* Sacræ Synodi Ephesinæ Decretum peccasse inclamant. Cum enim Charisius Philadelphię Presbyter Nestorianam quamdam Fidei Expositionem ad Ephesinos Patres detulisset, ea perlecta, & diris devota, sancivere: *Decretis non repugnat.* Alteram Fidem nemini licere proferre, vel conscribere, aut componere, præter eam, quæ definita est a SS. Patribus Nicææ congregatis cum Sancto Spiritu. Qui autem ausi fuerint aut componere Fidem alteram, aut proferre, vel offerre converti volentibus ad agnitionem veritatis, sive ex Judaismo, sive ex quacunque hæresi: quos quidem, si sunt Episcopi, aut Clerici, alienos esse Episcopos ab Episcopatu, & Clericos a Clericatu decrevit: Si vero Laici fuerint; anathemati subjici. Eadem repetit Synodus Chalcedonensis in Definitione Fidei.

Idem confirmant ex Epistola S. Cyrilli ad Joannem Antiochenum, quæ incipit, *Lætentur Cæli, & Confes-*

fessionem Fidei Orientalium continet. Nullo autem modo patimur, inquit, ut ab aliquo Fides illa, sive Fidei Symbolum concutiatur, quod a Sanctis quondam Patribus Nicænis editum est. Neque enim aut nobis, aut ulli omnino alteri, vel unam voculam ibi positam immutare, aut unam etiam Syllabam præterire permittimus: memores ejus, qui dixit: „ Ne transferas terminos anti-
 „ quos, quos posuerunt Patres tui. Non enim ipsi locuti sunt, sed ipse Spiritus Dei, ac Patris; qui procedit, quidem ex ipso, non est tamen secundum essentiæ rationem alienus a Filio.

Id rursus confirmant ex Synodo Chalcedonensi, quæ Nicænum, & Constantinopolitanum Symbolum sufficere asserit, nec alias voces ad expositionem Fidei censet addendas Symbolo. „ Sufficeret quidem, inquit, ad
 „ plenam cognitionem, & confirmationem pietatis hoc
 „ sapiens & salutare divinæ gratiæ Symbolum: de Patre enim, & Filio, & Spiritu sancto perfectionem
 „ docet, ac Domini nostri inhumanationem fideliter accipientibus repræsentat. Sed quoniam hi, qui veritatis reprobare prædicationem conantur, per proprias
 „ hæreses novas voces genuerunt: alii quidem Mysterium Dispensationis Domini, quæ propter nos facta est, corrumpere præsumentes, & vocem Θεοτόκος de
 „ Virgine dici denegantes, alii autem confusionem, & mixtionem introducentes, &c. Propter hoc illis omnem
 „ machinationem contra veritatem volens claudere sancta, magna, & Oecumenica Synodus, prædicationem hanc ab initio immobilem docens, decrevit ante omnia, Fidem integram, & intemeratam
 „ permanere trecentorum decem & octo SS. Patrum, & confirmat doctrinam, quæ de Substantia Spiritus
 „ sancti a Patribus centum quinquaginta postea congregatis in Regia Civitate, tradita est propter illos, qui
 „ Spiritui sancto repugnabant; quam illi omnibus notam fecerunt, non quasi aliquid deesset prioribus, adjicientes; sed suum de Spiritu sancto intellectum
 „ con-

„ contra illos , qui dominationem ejus respuere tenta-
 „ verunt , Scripturarum testimoniis declarantes , &c.

Ne vero quis respondeat , prohiberi additionem , quæ sit contraria Symbolo , non quæ ejus expositio sit ; Objiciunt Gesta Synodi Chalcedonensis , Actione II ubi cum Judices expositionem Fidei postulassent a Patri- bus , non quidem Symbolis Nicæno , & Constantinopo- litano repugnantem , sed consentaneam : Reverendissi- mi Episcopi clamaverunt : *Expositionem alteram nullus facit. Neque tentamus , neque audemus exponere. Do- cuerunt enim Patres , & in scriptis custodiuntur , quæ ab eis sunt exposita , & citra ea dicere non possumus. Et infra : Ista omnes dicimus : Sufficiunt , quæ exposita sunt : alteram expositionem non licet fieri. Rationem adducunt inferius : In scriptis expositionem non facimus. Regula est , quæ prædicat sufficere , quæ sunt exposita. Regula vult aliam expositionem non fieri. Ea , quæ sunt Patrum , teneantur.*

Id rursus confirmant ex Epistola Vigiliæ Romani Pon- tificis , ad Eutychium Patriarcham Constantinopolita- num , qua se Synodum Chalcedonensem suscipere pro- fitetur , quæ anathemate confixit eos , qui aliud præ- ter Symbolum Nicænum a Patribus Constantinopoli- tanæ Synodi Oecumenicæ II. explicatum præsumunt docere , aut exponere , aut tradere sanctis Ecclesiis Dei.

Idem præterea confirmant ex Epistola Agathonis Romani Pontificis ad Imperatores , lecta , & recepta in VI. Synodo Actione VI. quæ sic habet : *Quæ regu- lariter a Sanctis , atque Apostolicis Prædecessoribus , & venerabilibus quinque Conciliis definita sunt , cum sim- plicitate cordis , & sine ambiguitate a Patribus tradi- tæ Fidei conservamus : unum , ac præcipuum bonum habere semper optantes , atque studentes , ut nihil de iis , quæ regulariter definita sunt , minuatur , nihil muta-*
 N 2 tur ,

tur, vel augeatur; sed eadem & verbis, & sensibus illibate custodiantur.

Idem demum confirmant ex Synodo VII. post Fidei Definitionem exclamante: Nos leges patrum custodimus. Nos eos, qui addunt quid, vel adimunt, anathematizamus. His momentis Latinos impugnabat Marcus Ephesius Sessione V. Florentinae Synodi, habita Ferrariae.

Respondit Andreas Rhodius Antistes; causam agens Ecclesiae Latinae, Sessione VI. Illius vocis, *Filioque*, positionem in Symbolo non esse proprie additionem, sed explanationem, & declarationem, nulla enim expositio, seu declaratio alicujus scientiae, vel disciplinae dicenda est additio; sed vox illa, *Filioque*, continetur in altera voce, scilicet, *ex Patre*, cum sit explicatio illius: non est ergo additio. Quod vero expositio non sit additio, sic probat: Omnis additio fit extrinsecus. Expositio vero non fit extrinsecus, sed ex eis, quae in textu jacent. Quoties igitur fit explicatio alicujus, quod in praesente contineatur, non est additio. Si enim omnis explicatio esset additio, consequens esset, ad sacram Scripturam multas factas fuisse additiones. Patres namque Nicæni Symbolo suo Scripturam exposuere, inferendo vocem *Consubstantialis*, & Patres secundae Synodi Nicænum explicuere Symbolum, cui tamen ipsos aliquid addidisse negat Gregorius Nazianzenus in Epistola ad Cledonium: Nos inquit, Fidei, quam SS. Patres Nicæam convenientes exposuere ad improbandam Arianam haeresim, nihil unquam aut praetulimus, aut praeferre possumus: sed illam tenemus, ac tenebimus fidem, dilucidius explicantes, quod de Spiritu sancto minus declaratum est: nondum enim mota erat haec quaestio. Ostendit subinde, qui explicuerint Constantinopolitani Patres in Nicæno Symbolo. In illo scilicet non dicebatur; *Visibilia omnium, & invisibilia*: nec illud, *Deum*
ve-

verum de Deo vero, nec, Spiritum sanctum Dominum, vivificantem. Et tamen secundæ Synodi Patres, positis illis vocibus, nihil se addidisse arbitrati sunt. Præterea, nulla est Synodus, quæ non hoc modo aliquid adjecerit. Ita Synodus Chalcedonensis, loco ejus, quod in Nicæno habetur, *Natum ex Patre*, dixit: *Consubstantialem Patri secundum Deitatem, & Consubstantialem nobis secundum humanitatem*, contra hæresim Eutychetis. Tertio, ipse Marcus Ephesus ad interrogationem, cur Patres Ephesinæ Synodi non meminerint Symboli Constantinopolitani, sed Nicæni tantum, rationem assignaverat: Quod unum sint illa, nec inter ea sit ulla diversitas: & tamen multa verba in Symbolo Constantinopolitano posita sunt, quæ in Nicæno non habentur; positio igitur aliquarum vocum in symbolo explicandæ Fidei causa, non est proprie additio. Quod vero vox illa, *Ex Filio* sit mera expositio illius, *Ex Patre*, cum dicitur Spiritus sanctus ex Patre, Filioque procedens, probat Andreas Rhodius testimoniis Patrum Græcorum: ex quibus colligit, hanc vocem, *Filioque*, non esse additamentum, sed interpretamentum. Porro licitam esse novarum vocum adjectionem ad Symbolum, si necessitas postulet, probat ex eo, quod una sit Ecclesiæ ab initio usque ad finem sæculorum Auctoritas, cum itaque olim Ecclesiæ licuerit novas voces addere Symbolo; Fidei explicandæ, & contra hæreticos tuendæ gratia, id & postea licuit, & modo licet, licebitque perpetuo. Alioquin magnum Christianæ rei damnum impenderet. Exorientibus enim quovis tempore multis ac diversis hæresibus; necesse est Ecclesiam illis obsistere prædicatione, & argumentis &c. Addit denique, adjectionem vocum, quarum sit idem sensus, non esse alteram Fidem: adeoque non esse prohibitam a Synodo Ephesina. Sessione vero VII. idem Præsul respondit, Ephesinos Patres vetuisse, ne aliquid Symbolo adderetur, quod attinet ad veritatem Fidei Christianæ, non vero quoad explanationem. Et quemadmodum

in unaquaque scientia, omnia, quæ ejus scientiæ, vel artis sunt, virtute in ejusdem principiis continentur; ita & Symbolum illud implicite continet doctrinam omnem, & Fidem Christianorum, non explicite. Quando enim dicitur: *Et in Filium, &c. ex Patre natum*; hoc facit contra Arium. Cum dicitur: *In Spiritum Sanctum Dominum, & vivificantem, qui cum Patre & Filio simul adoratur*, contra Macedonium, & Eunomium: Cum dicitur, *Filius incarnatus, & natus*, contra Nestorium: Et si quis percurrendo inquirat, nullam inveniet hæresim natam, vel nascituram, cujus in illo Symbolo virtute non insit everfio. Quoniam igitur sancta Nicæna Synodus divinum hoc edidit Symbolum, veluti Fidei fundamentum, necesse erat, ut nulla mutatione affici posset; sicut in scientiis Conclusiones mutantur, Principia vero nusquam. Quod ergo adiectum est Symbolo, *Spiritum sanctum ex Filio procedere*, cum virtute contineatur in illa sententia, *Qui ex Patre procedit*, quam Symbolum Constantinopolitanum sensu a Nicæno nullatenus diversum (ut Græci fatentur) explicationis gratia habet, ejus adiectione corruptum, vel mutatum Nicænum Symbolum dici non potest. Sane Evangelium perfectam continet Fidei doctrinam, & tamen Græci, Latinique Patres illud multis modis explanarunt. Symbolum Apostolorum omnia credenda complectitur: Et tamen Synodi Oecumenicæ, & Patres illud explicarunt. Neque igitur ab Ephesino, neque a Chalcedonensi Concilio vetita est expositio Symboli, urgente necessitate, sed alterius duntaxat, sive contrariæ Fidei editio. Unde Synodus Chalcedonensis ait: *Sufficeret quidem ad plenam cognitionem, & confirmationem pietatis, &c.* Non ait, *Sufficit*. Ratio est; quia si non emergerent hæreses, proculdubio sufficeret Symbolum Nicænum, sed quoniam variæ exortæ sunt hæreses, manente eadem fide, & eodem Symbolo necesse fuit alias, atque alias pro tempore fieri expositiones. Symbolum ergo perfectissimum est, & sufficit quoad Fidem, nulloque indiget additamento: Non
suf.

sufficit quoad explicationem, propter hæreses emergentes, quas non præviderunt Nicæni Patres, cum futura non nossent, utpote homines, non Dii. Addit, Decreta prohibentia additionem condita fuisse post recensitum Symbolum, editasque Fidei Definitiones; adeoque ad illas æque extendi. Quamobrem sicut in dies, novis emergentibus hæresibus, novæ Definitiones fieri possunt, ita, & novæ Symboli explicationes.

Ad id vero, quod objiciebant Græci, Patres vocem *Deipara*, non addidisse Symbolo, sed in Definitionibus Fidei duntaxat expressisse; respondet *Rhodius Præsul*; non fuisse necessarium, ut Symbolo adderetur, quia manifeste satis innotescebat ex Symbolo, B. Virginem esse *Deiparam*. In eo namque profitetur Filium ex Patre natum, & consubstantialem Patri: ex quo evidens est, Deum esse æque ac Patrem: & rursus, incarnatum, & hominem factum; ex quo satis compertum est B. Virginem Deum, & hominem peperisse. Eadem præterea vis est Definitionum Fidei, ac Symboli. Igitur vox, *Deipara*, æque poterat addi Symbolo ab Ephesinis Patribus, sicut addita definitioni est: Et si addidissent, vel ipsi, vel Patres Conciliorum sequentium, an ideo anathemati fuissent obnoxii? (inquit *Julianus Cardinalis*).

Ad hæc *Rhodii Præsulis*, sive *Latinorum omnium*, quorum partes tuebatur, momenta, reposuit *Bessario Nicænus Archiepiscopus*, semper quidem licuisse explicationes Fidei tradere, non autem eas inferere Scripturæ sacræ, vel Symbolo. Usque ad secundum Concilium Oecumenicum fas fuisse Patribus Symbolum non nullarum vocum additione explicare: sed cum ea facultate quidam in Religionis damnum abuterentur, Symbolaque pro arbitrio fabricantes, nova ipsis, & perversa dogmata infererent, ac in populos spargerent; Ephesinæ Synodi Patres hanc suo Decreto ademisse libertatem: Ne ex mutatione vocum ad mutationem

sententiarum facile veniretur. Id statuisse primo Ephesinos Patres, ut constat ex Epistola S. Cyrilli ad Acacium Melitenensem, in qua hæc habet: „ Sancta quippe, & Oecumenica Synodus, quæ Ephesi convenit, „ necessario providit, non oportere aliam fidei expositionem in Ecclesias Dei inferri, præter eam, „ quæ jam extabat; quam Beatissimi Patres nostri „ in sancto Spiritu locuti definiverunt. „ Ex quibus observat Bessario, Synodum Ephesinam id primum inhibuisse, quod significat vox illa, *Providit*. Secundo, id sanxisse necessario. Tertio, prohibuisse alteram fidei expositionem, non alterius fidei expositionem. Quarto, id universo Ecclesiæ corpori interdictum: hoc enim sibi vult illud: *Non inferri in Ecclesias Dei*. Quibus observatis, ita colligit. Id primum prohibuit Ephesina Synodus: atqui contraria exponere dogmata jam olim vetitum erat. Itaque vel ipsa vocum additio ad Symbolum, explicationis gratia vetita est. Hanc vero legem universæ Ecclesiæ imposuere Patres, eamque religiose servarunt; vocem, *Deipara*, Symbolo non addentes, etsi necessaria esset ad Nestorii confodiendum errorem. Nec referre ait, quod clarissime in articulis de Filii divinitate, & incarnatione contineretur. Alia namque non ita perspicue in Symbolo contenta, novis emergentibus erroribus, Patres non addidere. Neque enim Ephesina ipsa Synodus unionem Verbi cum natura humana secundum hypostasim: neque duarum naturarum post unionem inconfusarum confessionem Chalcedonensis: nec duarum voluntatum, & operationum in Christo prædicationem Sexta Synodus, addidere. Fidem quidem explicarunt contra Hæreticos. sed Symbolum intactum servarunt. Tandem contra id quod Rhodius Præsul dixerat, Hanc vocem, *Filioque*, virtute in illis verbis contineri, *Ex Patre procedit*, objicit Bessario non ideo fuisse addendam Symbolo. Omnia quippe sacra dogmata ex fontibus sacrarum Scripturarum haurimus, quæ sunt principia, & funda-

damenta nostræ fidei: nihil tamen est ad illas adje-
 ctum, nec adjici potest. Ex quo est consequens,
 sacro etiam Symbolo nihil esse addendum, quoni-
 am in Ecclesia locum obtinet principii. Licet por-
 ro sit eadem semper auctoritas Ecclesiæ, tamen, in-
 quit Bessario, antiquorum Decreta servari debent a
 posteris: alioquin adversus se ipsam pugnaret, seque
 ipsam destrueret Ecclesia.

Bessarionis confutationem aggressus est Joannes Fo-
 roliviensis Episcopus, Sessione X. Probandum primo
 sibi sumpsit, harum vocum, ex Filio, positionem in
 Symbolo, non esse proprie additamentum. Duplici me-
 dio id probavit, primo ex eo, quod Novum Testamen-
 tum virtute contineatur in veteri, secundo ex pro-
 gressu successionis in expositione articulorum Fidei.
 Quoad primum, S. Augustinum laudat, lib. de Cate-
 chizandis rudibus, dicentem: In veteri Testamento
 est occultatio Novi, in Novo Testamento est manifesta-
 tio Veteris. Et S. Gregorium Homilia VI. in Ezechie-
 lem dicentem: Rota in medio rotæ: Novum Testamen-
 tum in Veteri. Si ergo secundum S. Augustinum,
 tanta Mysteriorum Novi Testamenti copia, eorum-
 que prædicatio, non dicitur additio, quia in veteri
 Testamento continebatur: multominus eorum expli-
 catio proprie additio dicenda est. Quoad secundum
 medium, ponit illud S. Augustini principium: Tem-
 pora variata sunt, non fides. In articulis tamen succes-
 sionem extitisse observat aliquam, impliciti explicatio-
 nem, & indeterminati determinationem. Id illustrat
 exemplo explicationis Fidei de humani generis per
 Christum reparatione: quæ obscurius Abrahamæ revelata
 est Genesis 22. his verbis: In semine tuo benedicentur
 omnes gentes. Deinde clarius Isaïæ revelata, & per i-
 psam exposita, Cap. 7. his verbis: Ecce Virgo concipiet,
 & pariet Filium, &c. Postea lucidius adhuc ex-
 plicata B. Virgini ab Angelo, his verbis: Spiritus san-
 ctus superveniet in te. Ita in Articulo de Spiritu san-

Et factum est. Apostolicis temporibus, Ecclesia suam
 de Spiritu Sancto Fidem his verbis profitebatur: Cre-
 do in Spiritum sanctum. Quod vero postmodum in Sy-
 nodo protulit, Qui ex Patre procedit; non fuit articuli
 novi additio, sed clarior ejusdem explicatio: ita cum
 postea dictum est, Ex Filio, non conditus, additusque
 est novus articulus, sed idem magis explicatus. Hu-
 jusmodi porro, si ita vocanda est additio, non est pro-
 hibita. Nam (ut ex S. Bonaventura observat Bessa-
 rio) triplicis generis additio est. Una cum id, quod
 adjicitur, contrarium est; altera, cum diversum est:
 tertia, quando consonum est. Prima est additio erro-
 ris, & est Hæreticorum: ut si quis diceret Patrem ge-
 nitum, Filium non genitum, Spiritum sanctum a
 nullo procedentem. Secunda temerarium est: insi-
 gnis enim temeritatis argumentum est, in Fidei, &
 Sacrae Scripturae dogmatibus diversum ab eo loquendi
 modum usurpare, qui in Ecclesia sollemnis est: ut si
 quis Patrem dixerit Geometram, Filium Astronomum,
 Spiritum Sanctum Arithmeticum. Nam, etsi ita lo-
 quens non multum a veritate discrepet, cum unaquæ-
 que divina persona omnia possit, omnia sciat, quia
 tamen hic loquendi modus a modo loquendi Scriptu-
 ræ sacrae, & Sanctorum valde alienus est, absque teme-
 ritatis nota non potest usurpari. Tertia Catholicorum
 est, ut si dicam Patrem omnipotentem, æternum; Fi-
 lium consubstantialem, coæternum; Spiritum sanctum
 procedentem, spiratum; additamentum hoc pium, &
 Catholicum est. Spectat enim ad doctrinam fidei, quan-
 doquidem explicat, quod implicitum est. Priores addi-
 tiones duæ, quibus contrarium quid additur, vel di-
 versum, gravissimæ poenæ comminatione prohibita
 sunt: (Apocalypsis ultimo) Si quis apposuerit ad
 hæc, apponet Deus super illum plagas scriptas in libro
 isto. Tertii vero generis additio commendatur potius
 quam vetetur, ad eamque referri possunt hæc Salva-
 toris verba, Lucæ 10. Quodcunque supererogaveris,
 ego, cum rediero, reddam tibi. At vox illa, Ex Filio,
 nec

nec est contraria, nec diversa, sed conveniens, & consona symbolo Fidei. Unde sicut Processionem Spiritus sancti ex Patre symbolo inferentes Patres non violarunt symbolum Apostolicum: ita Ecclesia Processionem ejus ex Filio declarans, & in symbolo exponens, minime violavit symbolum Nicænum. His præmissis, addit Foroliviensis Præsul, Legem Ecclesiasticam intelligendam esse ad mentem eorum, a quibus lata est: Ephesinos vero Patres solam adjectionem contrariam fidei Patrum prohibuisse. Id ex actis Concilii Ephesini probat. Actione enim prima Episcopi dixere, Recitetur expositio Nicænorum Patrum, ut cum ea sermones de fide conferamus; & suscipiantur quidem, quæ cum illis conveniunt; quæ vero discrepant, rejiciantur. Ex quo liquet Synodum illud velle, ut fides consona Patribus non prohibeatur, sed quæ ab illis dissentit. Unde patet, quid verba illa sibi velint: Nulli liceat proferre alteram fidem præter eam, quæ Nicææ constituta est, hoc est, fidem discrepantem, & contrariam. Post hæc lectum est symbolum Nicænum. Lecta est & S. Cyrilli Epistola ad Nestorium; de qua interrogati Patres dixere, eam cum Nicæno symbolo convenire. Deinde lecta est Epistola Nestorii ad Cyrillum, quam a Fide Nicæna penitus alienam judicarunt. Ex his constat, Ephesinos Patres, cum prohibuere ne fides altera præter Nicænam proferretur, fidem intellexisse contrariam, pugnantem, diversam, peregrinam, alienam a recta fide: non alteram expositionem fidei consentientem.

Id egregie confirmat Julianus Cardinalis Sessione II. occasionem exponens, quæ Patres Ephesinos impulit ad illud edendum Decretum. Scilicet recitata est a Charisio Presbytero expositio fidei Anastasii, & Photii discipulorum Nestorii, a quibus missus erat Jacobus quidam ad prædicandam Nestorii hæresim; qui etiam multos seduxerat, & aliud symbolum infidelitatis potius, quam fidei tradiderat. Inter alia vero con-

conquestus est Charisius, fidem suam fuisse Jacobi, & Symmistarum criminationibus impetitam. Propterea fidei suæ expositionem præmisit: tum Nestorii symbolum subdidit. Expositio autem fidei a Charisio facta, neque Nicænum Symbolum erat, neque Constantinopolitanum. Neque enim in ea legebatur: *Eos autem, qui dicunt: Erat aliquando, quando non erat, &c.* Quod in Nicæno habetur. Legebatur vero: *Et in Spiritum sanctum consubstantialem Patri, & Filio*: quod neque in Nicæno, neque in Constantinopolitano extat. Audita Charisii fide, & Nestorianorum Symbolo, Synodus ita sanxit: *Nemini liceat proferre, aut docere alteram fidem.* Postmodum iis damnatis, qui Nestorianum symbolum tenerent, nullam facit Charisii mentionem, nec illius Confessionem improbat. Porro, si Nicænum duntaxat symbolum, atque Constantinopolitanum approbasset, non autem, & expositiones fidei illis consonas, Charisii quoque Confessionem rejecisset.

Idem confirmat Julianus Cardinalis ex Chalcedonensis Concilii Gestis. Eutyches in Synodo Constantinopolitana Flaviano Præsidente damnatus, in Ephesina II. Pseudo-Synodo causam suam agens, & ab hæresi se purgare satagens, Nicænum Symbolum professus est. Quo recitato, dixit: „ Hæc est fides Patrum, & in „ hac volo vivere, & mori: sed quia Fides Nicæna „ confirmata est per Ephesinam Synodum; ea vero „ prohibuit aliam proferri Fidem præter illam primam, „ decrevitque, ut nihil adderetur, nihil minueretur; „ propterea dicebat: Ego rectam Fidem teneo; Flavianus autem non tenet rectam Fidem, cum asserat „ Christum ex duabus, & in duabus naturis; & in Symbolo Nicæno non dicatur Christus habere duas naturas, vel esse ex duabus naturis. „ Quo audito, Eusebius Dorylei Episcopus exclamavit: *Mentitus est, nullus est Canon, qui hoc præcipiat.* Respondit Dioscorus: *Quomodo nullus est Canon? Apud nos duo sunt*
Codi-

Codices, & in omnibus legitur. Non licere quidquam addi Nyceno Symbolo. Mox Dioscorus contra Flavianum sententiam tulit, ipsum inter alia reum agens violati Decreti Synodi Ephesinæ, quo sancitum est, ut Episcopus, vel Clericus proferens aliam Fidem, aut addens, sive detrahens Episcopatu deponatur. Et omnes Episcopi prædatoriæ Synodi conclamarunt; „ Ostende-
 „ runt sese ab omni Sacerdotali dignitate alienos Fla-
 „ vianus, & Eusebius, qui aggressi sunt addere, vel de-
 „ mere de sancta Fide per Nicænam Synodum expo-
 „ sita, & per celebratam Ephesi comprobata. Qua-
 „ propter justum est addentes, vel detrahentes alienos
 „ esse Episcopos ab Episcopatu, & Clericos a Clero. „
 Cum vero hæc relegerentur in Synodo Chalcedonenfi, dixerunt omnes: *Anathema Dioscoro, qui male judicavit. Hac hora damnetur Dioscorus.* Tum Synodus omnia contra Flavianum, in Prædatoria Synodo gesta rescidit, nihilque ab eo commissum censuit contra Nicænam, aut Ephesinam Synodum: & verba illa, quibus dicitur Christus *ex duabus, & in duabus naturis*, etsi expresse non habeantur in Symbolo Nicæno, non esse contraria veritati: quia ex eo derivantur. Non est igitur increpatione dignus, qui addit, vel explicat dum veritati, fideique Catholicæ consona proferat. Decretum itaque Concilii Ephesini de iis intelligendum est, qui fidem contrariam tenent, aut a vera diversam; seu Scripturam sacram, aut Nicænum Symbolum immutant. Quamobrem cum Ecclesia Latina inferendo Symbolo hæc verba, *Filioque*, nihil contra Scripturam sacram, nihil contra Nicænum Symbolum, nihil contra Synodorum Definitiones cæterarum, nihil contra veritatem addiderit, ipsi vitio verti non debet hujusmodi additio. Hanc additionem contra Græcos egregie tuitus est Ratramnus Corbejenfis Monachus, lib. II contra Græcorum opposita, cap. II. „ Nicæna, inquit, Synodus
 „ trecentorum decem & octo Episcoporum, postquam
 „ de consubstantialitate Filii cum Patre Symbolum di-
 „ ctavit, ubi ventum est ad Spiritum, sic ait: Cre-
 „ dimus

„ dimus in Spiritum sanctum: Nihil vel majus, vel mi-
 „ nus super ejus vel substantia, vel Processione decer-
 „ nens. Ubi ergo nunc Regula, qua vos muniri, vel
 „ Latinos arbitramini constringi, ut vobis liceat dicere
 „ procedentem a Patre Spiritum sanctum, Romanis
 „ non liceat dicere procedentem a Filio? Quod si se-
 „ quentes auctoritatem Nicæni Concilii nihil ultra vul-
 „ tis addere, removete *Procedentem a Patre*, quia non
 „ continetur in Nicæni Concilii Symbolo. Et fortassis
 „ liceat removeri, quod a Romanis superadditum est
 „ *Procedentem a Filio*. Quod si respondentes dixerit-
 „ tis, in Constantinopolitana Synodo a centum quin-
 „ quaginta Episcopis, qui Constantinopoli congregati
 „ sunt, hoc positum esse, respondemus, Non licuisse
 „ quidquam Nicæni Concilii symbolo de fide vel deme-
 „ re, vel addere, vel immutare. Quod, si dicatis de
 „ Filii consubstantialitate non licuisse, quod de termina-
 „ tum est in illo Conventu quidquam superaddi, de
 „ Spiritu sancto vero, quia perparum hinc dictum est,
 „ licuisse propter futuras hæreticorum quæstiones se-
 „ cundum sanctarum auctoritatem Scripturarum: Re-
 „ spondemus, Hoc idem licuisse Romanis propter futu-
 „ ras hæreticorum quæstiones secundum divinarum au-
 „ ctoritatem Scripturarum. Nec enim convincere po-
 „ testis, majorem Constantinopolitanæ civitatis auctori-
 „ tatem, quam civitatis Romanæ, quæ Caput est o-
 „ mnium Christi Ecclesiarum, quod Majorum tam vestro-
 „ rum, quam nostrorum testimonio comprobatur. Sed
 „ neque centum quinquaginta Episcoporum tanta con-
 „ stat auctoritas, ut universis totius orbis Episcopis præ-
 „ scribere possit, ut, quod illis licuit, non liceat tam
 „ Romano Pontifici, quam universis Christi Ecclesiis.
 „ Addiderunt etiam illi Symbolo præfato, dicentes:
 „ Spiritum sanctum cum Patre, & Filio adorandum,
 „ & conglorificandum, qui locutus est per Sanctos
 „ Prophetas: „ & alia plura. Hæc superadjicientes, non
 „ præscripserunt Ecclesiis Christi, sed exemplum dederunt,
 „ si quid secundum Scripturas sanctas superaddere vellent
 de

de Spiritu sancto, quod hæreticos expugnaret, & fidem credentium roboraret. Quod, si malitis opponere, quod inveniri non possit in sanctis Evangeliiis, sive cæteris divinis Paginis scriptum, Spiritum sanctum procedentem a Filio, sed tantummodo procedentem a Patre, ac propterea nolle vos recipere, quod in scripturis sanctis scriptum non reperitur: quemadmodum Ariani volebant recipere unius ejusdemque substantiæ Patrem, & Filium, quoniam Scripturæ sacræ non hoc continebant; Dicite, ubi legeritis, quod Constantinopolitanum Concilium in Symbolo posuit de Spiritu sancto, dicens, Eum cum Patre, & Filio simul adorandum, & conglorificandum, & Qui locutus est per sanctos Prophetas? Quod, si dicatis, in Scripturis sanctis non nudis verbis ista reperiri: sed virtutem intelligentiæ in eis contineri, ut quomodo est unus cum Patre, Filioque substantiæ, unius potentia, non dissimilis majestatis, & propterea cum Patre, Filioque simul adorandus & conglorificandus; eadem concedite Latinis Ecclesiis, ut licet nudis verbis Evangelia non dicant de Filio procedere Spiritum sanctum, multis tamen modis ostendunt Spiritum esse Filii, sicut est Spiritus Patris, & a Filio procedere, sicut procedit a Patre. Ista cum se sic habeant, & de Spiritu sancto Fides Catholica per Salvatorem, & Apostolos fundata semper tenuit, nec prædicare omisit, quod ejusdem sit cum Patre, Filioque virtutis, & ejusdem substantiæ, procedatque de utroque: Quid est nunc, quod Catholicam Fidem reprehendere nitimini: & contra Catholica dogmata nescio, quid moliri conamini? Fortassis vel Arium, vel Macedonium resuscitare tentatis, & eorum pravi dogmatis cineres olim sopitos in Ecclesiam introducere. Nunquid Majores vestri nescierunt, quemadmodum de Spiritu sancto Romana ferebat Ecclesia? Nec tamen aliquando a Romanæ Sedis communione sese remove, scientes Catholicæ Fidei veritatem fore, quod tenet, & prædicat, nec merito reprehensioni patere, quod sanctarum Scripturarum auctoritate consistit.

Usque ad Arii tempus nulla confusio vexabat creden-
 tes de Patris, Filiique consubstantialitate, nec Homou-
 sion prædicabatur. Virtus tamen illius verbi credentium
 mentibus insita consistebat, quoniam omnipotentem Filium
 in nullo dissimilem Patri fore credebatur, benedictum Sal-
 vatoris recolens dicentis; qui videt me, videt & Pa-
 trem. Neque Christum aliud, quam creaturarum aucto-
 rem omnium, sciens ex Joanne dictum, Omnia per ipsum
 facta fuisse: „ Nec tamen in symbolo Apostolorum
 „ collatione facto, continebatur aliud, quam quod
 „ novimus omnes; Credere nos oportere in Deum
 „ Patrem omnipotentem, & in Jesum Christum Filium
 „ ejus unicum Dominum nostrum. Sufficiebat ista fi-
 „ des credentium saluti, quæ multorum sanguine Mar-
 „ tyrum, & innumerabilium ore Confessorum per uni-
 „ versum orbem & approbata est, & commendata. Ve-
 „ rum ubi Arius impugnator veritatis cæpit in Chri-
 „ sti divinitatem insanire, & blasphema non pauca ja-
 „ culari, Fidelium mentes ad pietatem incitantur, &
 „ veritatis arma contra impietatis errorem proferunt,
 „ confodiunt una cum Auctore impium dogma, quod
 „ Filium Dei creaturam, & non de Patre genitum;
 „ Spiritum quoque sanctum minorem Filio blasphema-
 „ bat. Post quem Macedonius surrexit, de Patre
 „ Filioque cum Catholicis similia sentiens, Spiritus vero
 „ sancti personam non recipiens. Adversus istum Ca-
 „ tholici decertantes Episcopi, Spiritum sanctum pro-
 „ baverunt, unum esse in sancta Trinitate consub-
 „ stantialem tam Patri, quam Filio, & de Patre proce-
 „ dentem, coadorandum, & conglorificandum Patri,
 „ Filioque. Dein Ariana repullulante vesania, volen-
 „ teque confirmare, non esse rectæ fidei Spiritum san-
 „ ctum dicere, de Patre procedere, hoc quia videre-
 „ tur esse blasphemum, quoniam duorum profiteretur
 „ Pater esse, id est, Filii, seu Spiritus sancti. Hanc
 „ quoque blasphemiam propellendam decernentes Ec-
 „ clesiæ Doctores superaddidere Symbolo, Spiritum san-
 „ ctum de Filio quoque procedere. Ne si de Patre tantum
 pro-

„ procedens diceretur, putaretur Filius, nec diceretur
 „ Spiritus Filii, quod est impium, & blasphemum,
 „ & adversus Evangelicam, Apostolicamque doctri-
 „ nam veniens. Nam, si velitis dicere, quod pro-
 „ cedere, verbum satis distinguat, ne Spiritus san-
 „ ctus putetur esse Filius: scitote, quod etiam de
 „ Filio prædicetur: dixit enim ipse in Evangelio
 „ Joannis: Ego ex Deo processi, & veni. Si ergo ex
 „ Deo Patre procedit Filius, procedit Spiritus san-
 „ ctus, quid erit, quod Arianis silentium im-
 „ ponat, ne Spiritum sanctum Patris esse Filium
 „ blasphement? Hanc igitur intuentes causam Docto-
 „ res tam Latinorum, quam Græcorum dixerunt Fi-
 „ lium quidem ex Patre tantum genitum, Spiritum
 „ vero sanctum de Patre, Filioque procedentem,
 „ quomodo Divinarum edocti magisterio Litterarum
 „ intellexerunt tam Patris, quam Filii Spiritum es-
 „ se, ac propterea de utroque procedere.

Hugo Etherianus lib. III. De Hæresibus, quas Græ-
 ci in Latinos devolvunt, cap. XVI. de eadem additio-
 ne ita differit: Si Constantinopolitana Synodus Nicæ-
 no adjecit Symbolo: In Spiritum Dominum, & vivifi-
 cantem, & ex Patre procedentem; Si Chalcedonensis
 Synodus quoque Constantinopolitanæ addidit Synodo:
 „ Perfectum in humanitate, perfectum in divinitate,
 „ consubstantiali Patri secundum Deitatem, con-
 „ substantiali nobis secundum humanitatem: Nul-
 la insimulatione, nulla reprehensione, nullaque calumnia
 notandus est antiquioris Romæ Antistes, quod causa
 interpretationis dictionem unam (dico autem, Ex Filio
 procedere Spiritum) Sanctorum plurium Episcoporum,
 & scientissimorum Cardinalium consensu habito apposue-
 rit. Licuit enim ei, semperque licebit fratres confir-
 mare, Decreta edere, cudere interpretationes, si ubi ali-
 quid obscure scriptum sit, & de voluntate Scriptoris ar-
 gumentari, indicio voluntatis illius relicto facere hoc
 persuadente. Is enim est, cui oves, & agni commissi
 sunt,

sunt, & idcirco non solum Scripti recitator esse debet, verum interpres illorum, quæ adscripta non sunt, ut caput Ovium, Dei Pastor, &c. Tum nonnullis de Romani Pontificis primatu magnifice dictis, hæc subdit: Verum Christus æqualem Petro consortem nullum associavit. Quia in re manifestum, antiquioris Romæ Præsullem potestatem a Petro accepisse fidem renovandi, ut veris Patrum utar, habendi curam, & regnum omnium Sacerdotum; quin etiam omnium Christianorum. Ergo, qui resistunt Primæ Sedis totius orbis Præsuli, Christi dispositioni resistunt, & nisi resipiscant, contumaciter judicio plectentur. Propterea illud Evangelicum: Qui a Patre procedit: & salutare Symbolum, ut Chalcedonis Synodus Constantinopolitanam, & ea Nicenam interpretata est, nullo modo Tertie Synodi Decreto contradicens, cujus tenor, & institutio talis est: Constituit sacra, & universalis Synodus aliam Fidem non licere alicui conscribere, aut componere, aut sapere, aut docere aliter, &c. Quod si propter interpretationem præfati Capituli enuntiantem ex Filio vere Spiritum procedere, cum omni cautela sub Ss. Patrum Athanasii, & Basilii, Gregorii, Augustini, Ambrosii, Hilarii, aliorumque plurium testimonio, aliam Fidem conscripsisse, aut docuisse Apostolicæ Ecclesiæ credenda est: Simili ratione congregati Ss. Patres Constantinopoli aliud a Nicæno Symbolum ediderunt, & Chalcedonem convenientes, aliam Fidem ab ea, quam Constantinopoli Ss. Patres produxere. Quare palam, ut puto, fit ex his, nequaquam licere cuiquam omnium calumniari sanctissimam, & magnam, omniumque Principem Romanam Ecclesiam, quasi aliam fidem conscripserit, aut composuerit, aut docuerit. Nam neque affert, neque perdocet, neque aliud tradit Symbolum, si editum a Ss. Patribus interpretatur; non perpetuens fidem labefactari, apud quos semper effulsit. Quæ licet Primatum habeat, attamen humiliat seipsam, respondendo, quod Chalcedone celebrata Synodus quondam se calumniantibus respondit. Injuste, inquit, arguor, dum non Fidem, sed memoriam renovo; non apposui, non

Christus
æqualem
Petro con-
sortem
nullum as-
sociavit.
Qui resi-
stunt Ro-
mano
Pontifici
Christi di-
spositioni
resistunt.

Ecclesia
Romana,
licet pri-
matum
habeat,
humiliat
se ipsam.

non ademi salutari Symbolo, si dictionem occultam manifestavi. Renovavi enim, ut Patres antedicti Fidem, & apposui Nicæne Constantinopolitanæ, atque Chalcedonensi Synodis, sed nullo modo illis contraria: quia dum illorum Patrum vestigia persequor, solummodo, quæ tunc quæsitæ non sunt, tempore post per interpretationem, & appositionem verbi, quod non perspicue ab omnibus intelligebatur, enucleavi.

Cap. XVII. Æquum igitur est, ratum habere quod tanta Ecclesia decernit; quod tantus Pontifex enuntiat; sine quo viror calami omnis Ecclesiasticæ Traditionis arefcit, ut memorandus inter sanctos B. Junior Stephanus asserit, qui non modo apud Deum magnus, verum apud omnem Græcam multitudinem Apostolicæ prædicatur sanctitatis. Hic magnus Vir cuidam Synodo subscribere invitatus, hujusmodi voces cum fiducia extulit: Quomodo, qui sanctuaria profanastis, sanctam constituitis Synodum. O nefas! Quomodo utique universalis vocetur Synodus, in qua Romanus Pontifex non complacuit, præter quem impossibile prorsus Canonica itabiliri. Ei ergo vertices montium, & omnium turba Fidelium genua flectere debet, & pro bellicis incruptionibus jugum completi subjectionis. Namque Petri Coryphei, & Successoris ejus gentium principatus & regna gubernaculo subduntur. Hujus Ecclesia de se splendorem emittit semper, & non tenebrescit: a qua exit lex, & judicium, ad quam homines undique terrarum conveniunt, & merito, &c.

Sine Romano Pontifice impossibile prorsus est Canonica stabiliri.

Romana Ecclesia de se splendorem emittit semper & non tenebrescit.

Manuel Calecas lib. 4. contra Græcos, de eodem argumento sic differit: Nam, & qui additionem interdixere, adjectionem Fidei, corruptaque dogmata conscribere prohibuerunt. Nam in Ephesina Synodo, „ Leo, „ inquit, Nicæni Concilii symbolo communiter „ decernunt, jam nemini licere Fidem aliam conscribere, aut proferre, aut tradere his, qui ex Judæis, vel gentibus, seu ex alia quavis hæresi ad „ Ecclesiam veniunt. . . Fidem aliam dixerunt. . . Non igitur communem fidem declarare interdictum est,

*Id est De-
finitioni-
bus.*

sed vel aliam, vel contrariam inducere, ut ipse quoque litteræ testantur; sive quibuslibet hominibus interdictum est, ne quisque horum passim proprium sibi symbolum conscribens, & aliquos a communi confessione separans, cum hoc deceptos baptizet, fiatque Conventicula cujusmodi tunc plurima fiebant. Porro ipsa Ecclesia sibi ipsi docendi, atque aliis dictandi, quæ vera sint, & salubria, licentiam, potestatemque non abstulit. Non enim postmodum novis in dies blasphemis exorientibus, in fidei Terminis adjiceret, quæ pios, impiosque discernere. Aut enim necessarium est confiteri omnia tunc confessioni fidei plenissime adjecta, & ad futuras novitates vocum sufficere arcendas; & posthac futuris Conciliis minime licere de fide statuere, aut Ecclesiam initio quidem potuisse de dogmatibus statuere, & alia quidem addere, alia auferre, postmodum vero hanc amisisse potestatem. At primum quidem illud verum non esse, post hæc Acta Concilia testantur, quæ profecto nunquam convenissent, si prima illa scandalis futuris satis obviasent. Dei enim est futura prænoscere. Singula vero Concilia ad præsens periculum intenta, contra Hæreticos pugnant, non futurum propellunt. Hoc enim incertum est. Ex quibus & illud constat, postea Concilia utiliter, & necessario fuisse conflata, quoties necessitas urgeret. Nempe enim eandem vñ Ecclesiæ non semper, ac similiter adesse existimare Mystera fidei tollentium est, maxime cum Salvator dixerit, se cum illa usque ad consummationem sæculi futurum. Si igitur primis sufficienter habentibus ad occurrendum periculis omnibus futuris, nulla postea necessitas fuisset Concilia cogendi: eandem sic quoque potestatem temporibus omnibus Ecclesiam habere, putandum est, aliterque hac libertate sublata, non parva detrimenta, sed summam perniciem sequi necessario, nisi liceret Ecclesiæ de fide statuere, scribere, atque definire.

Ex quibus perspicuum est. Non adjectionem dictionis, sed alterius fidei conscriptionem interdici: Eccle-
siam

siamque non sibi ipsi, sed hominibus singulis de fide statuendi ademisse potestatem. Neque enim in Fidei Terminis deinceps a sacris Conciliis quomodolibet fuisset adjectum, si ea se potestate privasset. Aliter enim, qui ista dicunt eos etiam, qui in Nicæno Concilio convenerunt, anathemati subjicerent, qui non pauca Apostolorum Symbolo addiderunt, & eos, qui postmodum Constantinopoli convenientes, & ipsi Nicæno Symbolo adjecisse comprobantur quædam, quædam etiam abstulisse, nemine insimulante, quia sic visum est. Nempe & reliqua deinceps Concilia adjecisse aliqua, vel immutasse, quis nesciat, cum hæc, vel illæ necessitates, casusque requirerent? Porro Conciliorum de fide sanctiones æque, ac Symbolum suscipimus, quæ in ipso complexæ continentur. Sed & cum B. Paulus dicat: Etiam si Angelus evangelizaverit, præter id, quod evangelizavimus vobis, anathema sit: Consubstantialia tamen Patres adjecerunt: Cum nemo tamen ante illos hanc dictionem tradiderit. Idcirco etiam a contradicentibus hanc non inveniri in sacris libris arguebantur. Addiderunt tamen litteræ sensum conferentes, & contra adversarios constanter dimicantes, juxta Theologum Gregorium, qui ait: „ Non de verbis, & „ nominibus pugnamus, dummodo syllabæ ad eandem „ intelligentiam ferant. „ Et certe non propter eandem adjectionem Pauli subjiciuntur anathemati. Prorsus vero Synodus omnis pro reprehensione blasphemorum congregata, Fidei Terminum exponit, per id, quod veteribus dictiones adduntur, nova dogmata ressecans. Ita enim se res habet. Siquidem esset possibile, sine aliqua contradictione eorum, qui communem fidem oppugnare volunt, manere Ecclesiam in antiquis principiis, immotam, nulla fuisset necessitas aliquid quomodolibet adjicere; sed suffecisset ad confessionem fidei compositum a Ss. Apostolis ab initio Symbolum breve simul, ac simplex. Quoniam vero primus Arius Dei Filium Patris essentia destrudere præsumpsit, quod in Apostolorum Symbolo scriptum aperte non fuerat, Filium ejusdem essentiae cum Patre esse; cum bujusmodi venenum per corpus Ecclē-

sic serperet, eaque pestis effunderetur in plures: qui in Nicæa convenere Patres, veritatis, ac Fidelium curam habentes, Symbolo alio composito, & consubstantiale addiderunt, atque ante omnia sæcula Filium ex Patre genitum, non factum, & ex Deo vero Deum esse verum, & quæ tunc adjecerunt cum Apostolo, natum solummodo ex Patre dixissent.

„ Erant ista sic, videbaturque tunc abunde munita
 „ fides, cum parvo post tempore contra Spiritus san-
 „ cti divinitatem se erexit impietas . . . Convenerunt
 „ Constantinopoli Patres, & illud, quod nunc legitur
 „ Symbolum composuerunt. Cumque Nicæni Concilii
 „ Patres solum, *Et in Spiritum sanctum*, credere dixis-
 „ sent, nihilque adjecissent amplius; isti, quæ plura
 „ sunt addita, apposuerunt de Spiritus sancti domina-
 „ tione, & deitate. In Chalcedonensi quoque Conci-
 „ lio congregati, pro his veluti rationem reddentes,
 „ hos neque adjecisse ajunt Fidei Nicænorum Patrum,
 „ quasi novum quidpiam, & varium dicentes; neque
 „ quod ab illis fuerat relictum, hoc implevisse, sed
 „ illorum de Spiritu sancto intelligentiam, contra eos
 „ qui illius dominationem auferre nitebantur, Scriptu-
 „ ræ testimoniis fecisse planiorem. Videmus autem
 „ & ipsos, qui illic convenerunt, Symbolo Nicæno addi-
 „ disse. Nam cum illi Patri Filium Consubstantialem
 „ tantummodo dixerint, isti addiderunt: *Consubstantia-*
 „ *lem Patri secundum Deitatem, consubstantialem nobis*
 „ *secundum humanitatem*; Eutychetis in hoc opi-
 „ nionem corrigentes. Et qui Ephesi primum convene-
 „ runt, Fidei Terminum exposuerunt, quo Dei Ge-
 „ nitrix B. Virgo prædicatur. Virgo enim solummodo
 „ Beata in Symbolo appellata fuerat. Etsi enim Sym-
 „ bolo id adjectum non est, nihilominus Definitionem
 „ illam veneramus, hujusmodi vocabulum, illiusque
 „ sensum ut rectissime positum suscipientes, atque con-
 „ fitentes . . . Ex his perspicue constat, eos, qui au-
 „ ferre aliquid, vel addere prohibuerunt, non adjectio-
 „ nem

„ nem dictionis, sed Fidei alterius editionem ve-
 „ tuisse, alioqui nullum esset Concilium a crimi-
 „ ne immune.

Multa deinde subdit *Manuel Calecas* de tempore,
 & occasione iustius additionis, in quibus aliorum potius
 opiniones refert quam propriam statuatur. *Joannem Scy-*
lacem Byzantinum Historicum laudat. In eam pro-
 pendet sententiam, quæ vocem illam, *Filioque*, ad-
 ditam Symbolo vult ad eorum errorem refellendum,
 qui Filii Dei maiestatem imminuentes, a solo Patre
 Spiritum sanctum prodire propugnabant, & ad Nicæ-
 ni Concilii Symbolum quidquam addendum esse nega-
 bant. Cæterum hanc additionem schismatis occasio-
 nem fuisse negat, cum tempore S. *Maximi*, & *Sextæ* *Ad Parti-*
 Synodi Oecumenicæ jam factam, colligatur ex Episto- *culam,*
 la illius ad *Marinum*. „ Propterea, inquit, rebus ur- *Filioque*
 „ gentibus, cum quosdam Occidentalis Ecclesiæ hæc *addendam*
 „ pestis paulatim, ac sensim inficeret, conveniens Sy- *Symbolo,*
 „ nodus, ex Filio etiam Spiritum procedere, Symbo- *suffecisset*
 „ lo adjecit: ad quod Romani Pontificis suffecisset au- *Romani*
 „ thoritas, quæ etiam Synodos reliquas roborat. Ne- *Pontificis*
 „ que sane mirandum est, Romanum Episcopum, Ec- *auctoritas*
 „ clesiæ Principem, convocato Occidentalium Episco-
 „ porum Concilio illud decrevisse. Nam si Provinciæ
 „ sæpe singulæ Concilia celebraverunt, eisque aucto-
 „ ritas derogata non est: multo sane magis hoc ille
 „ potuit cum omnibus circum se Episcopis, qui Pastor
 „ Primus, & Ecclesiæ totius Pater, universalisque Chri-
 „ stianorum omnium Judex esse comprobatur. „ Etsi
 vero Synodus illa totius Occidentis celebrata non fue-
 rit, quam *Calecas* noster commemorat, hæc tamen
 additio jure fieri potuit a Romano Pontifice, conspi-
 rantibus maxime cæteris Occidentis Ecclesiis, quarum
 nonnullæ etiam multo ante verba illa, *Filioque*, Sym-
 bolo inseruerant, ut Hispaniensis, & Gallicana.

Quærit postea Manuel Calecas, quid causæ sit, quod ista additio, cum antiqua, Symbolo ab Orientalibus inserta non fuerit? Respondet, Quod debita subjectione, ac reverentia Romano Pontifici, ejusque Ecclesie, secundum Ecclesiasticas Regulas reddita, nihil ex hoc in fide vel differre, vel contra sentire putabantur, quod etiam vere sic erat. Deinde necesse non fuit, re-etiam, & congruam de Filio, & sancto Spiritu intelligentiam habentes, cum additione Symbolum legere. Satis enim erat etiam sine ista legendo, non esse contrarie opinionis neque putare eos, qui cum ista legerent, fidei veritate excidisse, illisque unitos esse. Nam & post antiquum schisma cum rursus utriusque Ecclesie facta esset unio, Græcos Latini non coegerunt Symbolum cum additione legere, vel aliis Ecclesiasticis ritibus more suo uti; sed tria solum ab eis post factam unionem requisita sunt: Primum quidem, ut Romani Episcopi memoriam in Diptychis, hoc est, in Canone Missæ facerent. Secundum, ut universalem Judicem Christianorum omnium putarent, ei secundum antiquam Ecclesie consuetudinem reverentiam reddentes. Tertium, ut Romanam Ecclesiam in Ecclesiasticis dogmatibus Matrem Fidelium, atque Magistram sana semper fide esse crederent. Cætera locis suis manere permissa sunt. Sed nunc quoque in Sicilia, & ea, quæ magna, & antiqua Græcia dudum vocabatur, cum Græci plurimi inhabitent, Orientalisque Ecclesie moribus, & ritibus utantur: quia solum Romanæ Ecclesie subditi sunt, non coguntur Symbolum cum additione legere.

Postea Calecas ostendit eam additionem fuisse ab Ecclesia Græca in Concilio Lugdunensi sub Gregorio X. approbatam. Communis, inquit, Synodus, sive nostris ad obedientiam priorem remeantibus, sive de hujusmodi additione doceri cupientibus, sive per seipsos veritatem agnoscentibus, Lugduni congregata est, & aperte ante plures annos consummata. Ubi aderat quidem Romanus Pontifex per seipsum, illius convocationis auctor, atque

atque cum eo quadringenti ferme Episcopi. Aderant autem & Constantinopolitane Ecclesie Legati, qui illorum implerent locum. Tunc igitur, ut patet ex illis scriptis commentariis, communiter ab omnibus est declaratum, Antiquissimam Ecclesie traditionem esse, & ad sancte Trinitatis saluberrimam, & veram fidem summe necessariam, Græcorum, Latinorumque Doctorum æqualiter dogmate, & doctrina roboratam, Spiritum sanctum ex Patre, & Filio similiter velut ex uno principio procedere. Damnant autem, & anathematizant, qui tunc convenere omnes, qui deinceps duo principia conarentur introducere . . . Nusquam vero illic quispiam additioni indignari, sed vera omnia, & voces, & actiones, quæ Lugduni tunc gesta sunt; & qui ex nostris adfuerunt Concilio, Legatique, & Episcopi confessi, fœderati redierunt, agentes Deo gratias cum omnibus pro communi fidei concordia, qua in prædictis tribus Capitulis simul consenserunt. Cumque animis conjuncti essent, coacti non sunt Symbolum cum additione legere; sed sicut temporibus B. Maximi, sic tunc se habebant res.

Ex his liquet, Florentinam Synodum in Definitione Fidei merito additionem illius vocis Filioque ad Symbolum approbasse his verbis: Definimus insuper explanationem verborum illorum, Filioque, veritatis declarandæ gratia, & imminente tunc necessitate licite, ac rationabiliter Symbolo fuisse appositam. Legatur Josephi Methonensis Episcopi Responsio ad libellum Marci Ephesii contra Florentinam Synodum, & Gregorii Protosyncelli, & Patriarchæ Apologia pro eadem Synodo.

Alexandre, Noël

Ex historia ecclesiastica P. Natalis Alexandri doctoris Parisiensis
selectae dissertationes de schismate Graecorum

Viennae 1780

Augsburg, Staats- und Stadtbibliothek -- Th H 51
urn:nbn:de:bvb:12-bsb11285689-3
VD18 12304336-001